

قەد كىر ۱.۵
 مەشقە كاسى خۇندىدە ۱.۵
 فېر كارىيە كاسى ۱.۵
 سەۋىيە كاسى ۱.۵
 تەۋەلى مەشق ۱.۵
 نەخشە مەشق ۱.۵

بىر قەۋەتتىن كىيىم
 (تۆۋەن بۆلەك) كەملىك
 مۇسەۋى لى ھەۋەردە

مەشەق بەكار بەيەنە

(دە) پەگا بۇ بەھەز كەردى تەۋەلى ھەزىيە كەنەمان

تەڭرى بۆلەك

مەشەق تەۋەلى بەشتە
 كە پەرى لى دە كەتتەۋە

ۋەزىرەلى ھەۋەز كەرىم

ktebi_pdf

232

posts

19k

followers

7

following

Message

📖 PDF کتابی 📖 پەڕەى فەرمى

Public Figure

لێره

باشترین و بەسودترین و پڕ خوێنه‌رت‌رین کتێبه‌کان
 به‌خۆڕایی و به‌شیوه‌ی PDF داگره

👤 Ganjyna

لینکی کتێبه‌کان 🖱️ ئهم لینکه بکه‌روهوه بۆ داگرتنی کتێبه‌کان

SEE TRANSLATION

drive.google.com/folderview?id=1gk8e3nSJGJLu3...

Hawraman, Slemani, As Sulaymaniyah, Iraq

Followed by cinema_arts_3ishwa, jihani_zanyari + 12 more

گه‌نجینه

گول‌دان

snapchat

Directions

میشکت به کار بهینه

(۵۵) ریگا بو به هیز کردنی توانا عه قلی و هزریه کانمان

تۆنی بوزان
وه رگیترانی: هاوار کریم

چاپی یه کهم

۲۰۱۸

پیرست

- پیشگی ۵
- بهشی یکم ۹
- داستانی به کارهیتانی توانای عقل. روئیا به کی سهرسون هینهر ۹
- بهشی دوهم ۲۰
- میشکی ئیوه زۆر له وه به توانا تره که بیری لیده که نه وه ۲۰
- بهشی سێهم ۴۷
- چۆن ده توانریت عقلی مرۆف کۆنترۆل بکړیت ۴۷
- بهشی چوارهم ۵۵
- خبراتر و کاریگه رتر بخویننه وه ۵۵
- بهشی پینجهم ۸۵
- یادگه ۸۵
- بهشی شهم ۱۲۱
- وینه عقلیه کان - ده روزه به ک بو سروسشتی وشه و بیر ۱۲۱
- بهشی حوتم ۱۴۲
- وینه عقلیه کان - یاسا سروسشتیه کان ۱۴۲
- بهشی هه شتم ۱۶۱

۱۶۱	وینه عه قلییه کان - پیتساکان و کارایی پیشکه وتوو
۱۷۲	بهشی نهم
۱۷۲	وینهی عه قل (ته کنیکی خویندنه وهی سیستماتیکی)
۲۲۲	بهشی دهم
۲۲۲	به رنامهی کاری نوئ
۲۲۹	قسهی کوتایی

پیشہ کی

ہامیلت: مرڈف جیہ؟ ٹہگہر ٹیشی سہرہ کی
مرڈف خواردن و خواردنہ وہ بیت؟ جگہ لہ
ٹاژہ لیک زیاتر ہیچی تر نیہ. بہ دلنیاییہ وہ ٹہوہی
کہ ٹیمہی بہم شیوہ بالایہ خہ لفقردوہ ٹہگہر
سہرنجی رابردوہ و ٹاییندہ بدہن ہیز و توانایہ کی
لہ بننہ ہاتووی پیداوین بژٹہوہی ریگریکہین لہ
بژگہنی و بیدہ سہ لایمان، ہۆکارہی بیتاگایی
ٹاژہ لئی بیت یان دہرڈونگی نا مہردانہ.

(ہامیلت، شازادہی دانیماری، نمایشی چوارہم)

ٹہم کتیبہ نوسراوہ بژ ٹہوہی لہ ٹہنجامی ٹہو کارہدا
یارمہ تیدہرتان بیت کہ شکسپیر گووتی دہبیت ٹہنجامیدہن و
ٹہویش بہ کارہیتان و سوودوہرگرتنہ لہ ہیز و توانای عہل و ہزر!
کاتیک کہ تہواوی کتیبہ کہ دہخویننہوہ تیدہگہن کہ زانییاریہ کی
زورتان لہ سہر چۆنیتی کارکردنی میٹشک دہستدہ کہ ویت و ٹہوکات
دہزاتن کہ چۆن بہ باشتیرین شیوہ بہرہ لہ توانا عہقلیبہ کانتان
وہربگرن، توانای ٹہوہتان دہبیت خیراتر و بہ کاریگہرتر بخویننہوہ

و وینه‌یه‌کی عه‌قلی باشتَر بکِشن، ئاسانتر به‌سه‌ر گرفته‌کانتاندا زالبَن، توانای یادگه و حافیزه‌تان فراوانتر و گه‌وره‌تر بکه‌نه‌وه. ئهم پِشه‌کییه سه‌ره‌داوینکی گشتیه سه‌باره‌ت به ناوه‌رۆکی کتِیه‌که و رِنگا و شیوازیک بۆ تیگه‌یشتنی باشتري کتِیه‌که ته‌رخانکراوه.

به‌شه‌کانی کتِیه‌که

هر به‌شینک په‌یوه‌ندی به لایه‌ننکی جیاوازی مینشکی ئیوه‌وه هه‌یه. له سه‌ره‌تای کتِیه‌که‌دا نویتَرین زانیاری سه‌باره‌ت به مینشک ده‌خاته‌روو، دواتر به‌شینوه‌یه‌ک سوود له‌م زانیاریانه وه‌رده‌گریت، بۆئه‌وه‌ی رۆئیا و دونیابینی و دیدگاتان به‌باشترین شیوه سوودی لێبینیت.

له به‌شی پینجه‌مدا ئه‌وه رۆونده‌کاته‌وه که چۆن ده‌توانن هیزی یادگه له کاتی فیربوون و ته‌نانه‌ت دوا‌ی ئه‌ویش گه‌شه پینده‌ن، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا سیسته‌میکی تایبه‌ت بۆ پاراستنی ته‌واوی لیسته‌کان خراوه‌ته‌روو.

به‌شه‌کانی ناوه‌ند شرۆفه و شیکردنه‌وه بۆ وینه عه‌قلی و هزریه‌کانی ده‌رونتان ده‌کات، زانیاری چۆنیتی کارکردنی بیرى ئیوه، به‌شینوه‌یه‌کی وا سوودی لێده‌بینیت که بتوانن زمان، وشه‌کان، شیکردنه و وینه عه‌قلیه‌کان بۆ جیگیرکردن و ریکخستن، یاده‌یتانه‌وه، بیرکردنه‌وه‌ی داهینه‌رانه و چاره‌سه‌ر و زالبوون به‌سه‌ر گرفته‌کانتا به‌کاربه‌یتن.

به‌شی نۆه‌م په‌یوه‌ندی به ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌ی ریکخستنی وینه‌ی عه‌قلی نوییه که ئه‌و توانایه‌تان پیده‌دات له هه‌موو زه‌مینه

زانستیه‌کاندا له ئینگلیزییه‌وه بگره تا بیرکاری، فهلسفه و کۆمه‌لناسی، زمانه‌کانی تر خویندنه‌وه‌تان هه‌بیت. به‌شی کۆتایی کورتی ئه‌و قه‌له‌مبازه گه‌ورانیه که له سی سالی کۆتاییدا به‌خۆیه‌وه بینویه‌تی و دۆزینه‌وه‌ی تازه سه‌بارت به به‌رزبوونه‌وه‌ی ته‌مه‌نی عه‌قلی ده‌خاته‌پوو و ده‌بیته‌هۆی ئه‌وه‌ی لایه‌نگه‌لنکی نوێ له ئایینده‌دا بۆ خویندنه‌وه به‌ده‌سته‌بیتن.

هه‌ولی ئۆه

ئه‌گه‌ر ده‌تانه‌ویت سوودیکی کاریگه‌رت‌تر له‌و یاسا و زانیاریانه وه‌رگرن که خراونه‌ته‌پوو، پتویسته هه‌ول‌بدن و راهیتانی له‌سه‌ر بکه‌ن! له به‌شه جیاوازه‌کانی کتیه‌که‌دا هه‌ندیک راهیتان و پێشنیار بۆ چالاکبوونی زیاتر خراونه‌ته‌پوو، له‌که‌ل ئه‌وه‌شدا ده‌بیت به‌رنامه‌ی راهیتان و خویندنه‌وه بۆ خۆتان ریکبخه‌ن و پلانی بۆ دابنن و ئیتر له‌سه‌ر ئه‌و به‌رنامه و پلانه برۆن به‌ریوه.

یاداشت و داواکارییه تاییه‌تیه‌کان

له کۆتایی هه‌ر به‌شیکدا لاپه‌ریه‌ک سه‌بارت به‌ یاداشت و داواکارییه تاییه‌ت و که‌سییه‌کان هه‌یه، ئه‌م لاپه‌ریه بۆ نویسنی ئه‌و بابه‌تانه‌ن که ره‌نگه‌ بانه‌ویت له کاتی خویندنه‌وه‌ی کتیه‌که‌دا یاداشتی بکه‌ن و بینوسن، یان کاتیک زانیاری و داواکاری زیاتر وه‌رده‌گرن له کاتی خویندنه‌وه‌ی کتیه‌که‌دا، ده‌توانن سوودی لێبێنن.

ئىۋە و خۇتان

ئامانچى سەرەكى لە نوسىنى ئەم كىتەپەدا، يارمەتيدانى ئىۋە بۆ
بەرۈپشچوون تا لە پىڭەي گەشەكردنى ئاگايى و ھۇشيارىيتانەۋە
بتوان شىۋازى بىر كىردنەۋەتان فراۋانېكەنەۋە.

ئەۋانەي كە سوود زانىيارىيەكانى ئەم كىتەپە دەبىنن، ئاستى
فېربوونىكى جىاۋازترىان ھەيە و بەخىرايىك بەرەۋ پىشەۋە دەچن
كە زىاتر شايستەي خۇيانە، كەۋاتە خالى گىرنگ لىرەدا ئەۋەيە
ھەمىشە ئەندازەي پىشكەۋتەكانتتەن بە بەراۋرد بە پۇژانى
پىشۋوتى خۇتان بگىرن و سەرنجىدەن.

بۆ پىشەۋە

ئەگەرچى زىاتر زانىيارىيەكانى ئىۋو ئەم كىتەپە تايىبەتە بە
خوئىندەۋە و ياداشتكردن و لىكۆلىنەۋە، بەلام كارىگەرىي زۆر لەۋە
زىاترى ھەيە. كاتىك بە تەۋاۋەتى ھەموو كىتەپكە دەخوئىنەۋە،
دووبارە لاپەرەكان ھەلدەنەۋە بۆئەۋەي بزەنن لە چى بوارىكى
ژىانتاندا ئەم زانىيارىيەكانە دەتوانىت بەشىۋەيەكى بەسوودتر
يارمەتيتان بدات.

بهشی یه که م

داستانی به کارهینانی توانای عه قل. روئیا به کی سه رسوپهینه ر

چیرۆکی ئیدوارد هیژس

دهستینگ

کتیپی عه قلی عه قل بۆ یه که مین جار له سالی ۱۹۷۴ دا
بلا و کرایه وه. خویتندکاریکی ناوهندی پانزه سالان که بارودوخیکی
خویتندنی باشی نه بوو و له هیچ وانه یه کدا نمره یه کی باشی به دهست
نه هیتا له سالی ۱۹۸۲ ناشنای کتیب بوو.

به هه مان شیوه که چاوه پروان ده کرا هه می شه نمره کانی C و B
ده بوون، نه نجامی تاقیکردنه وه کانی ئه وی دلسارد ده کرده وه چونکه
ده یویست له زانکۆی کامبرج وه ربگیریت ئه و تیگه شت ئه گه ر
به مشیوه یه به رده وام بیت له سه ر خویتندنه که ی هیچ چانسینکی نابیت
بۆ زانکۆ دله وازه که ی خۆی.

ناوی ئه م خویتندکاره ئیدوارد هیژس بوو.

دوای ماوهیهک باوکی ئیدوارد که ناوی جۆرج بوو کتیبی توانای عقلی به ئه و ناساند و زانیاریگه‌لیکی نویی له‌سه‌ر خود، ویتای عقل فیزموون و خویندنه‌وه خسته‌به‌رده‌می، ئیدوارد که گیانیکی نویی به‌به‌ردا کرا بوو و نه‌نگیزه‌یه‌کی زۆری بۆ به‌رده‌وامیدان به خویندنه‌کی په‌یداکرد و گه‌رایه‌وه بۆ خویندنگا، ئه‌و به‌هموانی گوت که ده‌یه‌ویت له‌هموو وانه‌کان نمره‌ی A (بالا) به‌ده‌ست به‌ییت و نه‌ته‌واوه‌تی دلنیاپیته‌وه که له‌زانکۆی کامبرج وهرده‌گیریت.

کاردانه‌وه‌ی مامۆستایه‌کانی به‌شیوه‌یه‌کی سه‌رسوڕه‌ینه‌ر و حیاواز بوو، به‌کێک له‌مامۆستایه‌کانی گووتی: ((گالته‌ده‌که‌یت! نه‌وه له‌سه‌رحۆتی! تۆ هیچ چانسێکت نییه، نمره‌کانت ته‌نانه‌ت هه‌رگیز نریکی ستاندارده‌کانی زانکۆی کامبرج نه‌بوونه.))

دووه‌مین مامۆستای گووتی: ((وه‌کو شیشه‌کان قسه‌مه‌که‌! نه‌گه‌ر نمره‌ی B به‌ده‌ست به‌ییت ره‌گه‌هه‌لی وهرگرتنت هه‌بیت، به‌لام من دلپیاام نمره‌کانی تۆ C ده‌بن.)) کاتیک که ئیدوارد له‌وه‌لامدا گووتی که نه‌ک ته‌نها ئومیده‌واری نه‌وهم که بتوانم له‌نه‌زموونی ستانداردی زانکۆ به‌شداری بکه‌م، به‌لکو ده‌مه‌ویت فۆرمی بۆرسی خویندنی‌ش پر به‌که‌مه‌وه، به‌ری‌وبه‌ر به‌خۆدلنیاپییه‌وه گووتی: ((نه‌خیر، به‌شداریکردن له‌تاقیکردنه‌وه‌کان به‌هه‌ده‌ردانی پاره و کاتی خۆتانه، نیمه‌وانازانین که بتوانیت له‌تاقیکردنه‌وه‌کانت سه‌رکه‌وتوو بیت، چونکه تاقیکردنه‌وه‌کان زۆر سه‌ختن، ته‌نانه‌ت زۆریک له‌کاندیده‌باشه‌کانیش نمره‌ی وهرگرتن وهرناگرن.)) پێداگیری ئیدوارد بوه هزی نه‌وه‌ی خویندنگاکه مۆله‌تی پێدات له‌تاقیکردنه‌وه

ئەزمونىيەكاندا بەشدارى بىكات. بەلام بەمەبەستى ھەدەرنەدانى پارەى خويندنگايەكە ناچاربوو خۇى تىچووى تاقىکردنەوھەكە بگريتهئەستۇ.

سىيەمىن مامۇستا گووتى من بز دوانزە سال دەبىت ئەو وانەيە دەلىمەوھ و لەو بواردەا پسپۇرىي تەواوم ھەيە و كاتىك كە دەلىت ھىۇس دەتوانىت نمرەى B يان C بەدەستبەيتىت. زۇر دلنىيايە لە قسەكانى و ئەو دەزانىت چى دەلىت. مامۇستايەكە ناوى خوينكارىكى دىكەى ھىنا كە زۇر لە ئىدوارد باشتر و چالاكتر بوو و گووتى تۇ ھەرگىز وەكو ئەو فىرخوازە نابىت. لەو كاتەدا ئىدوارد گووتى: ((من لەگەل ئەو بۆچونەت سەبارەت بە بوارى خويندن ھاوپانيم!!))

چوارەمىن مامۇستا زەردە خەنەيەكى كىردوو و گووتى بەدلنىيايەوھە من تواناكانى ئىدوارد دەنرخىتم، ئەو باوەرى وابوو ئەو ئەگەرە بوونى ھەيە كە ئارەزووھەكى ئىدوارد بىتەدى بەلام چانسى زۇرى نىيە. باوەرىي وابوو ئەگەر ئىدوارد زۇر ھەولەبات دەتوانىت نمرەى B بەدەستبەيتىت. بەلام ئارەزووى سەرکەوتنى بۇ خواست و گووتى من ھەمىشە ئەو كەسانەم خۇشەدەويت كە متمانەيان بەخۇيان ھەيە و واخۇيان نیشان دەدەن كە بىرکابەرن.

((من نمرەى A بەدەست دەھىتم))

وه لامي کوتايي ئيدوارد بۆ هموو نه و مامۆستايانه ي که
ئامانجه که يان به هه ند وهر نه گرت، ته نها يه ک رسته بوو، نه ویش:
(امن نمره ي A به ده ست ده هينم.)

له سه ره تاوه خويندنگايه که نه يده ويست ناوي ئيدوارد بۆ
به شداريکردن له تاقیکردنه وه کاني کامبريج بنيزيت. به لام دوام
ماوه يه ک رازيبوون. به رينه به ري خويندنگايه که زانکۆي کامبريجي
ئاگادارکرده وه که سه رۆکايه تي خويندنگايه که وانا زانن نه م
خويندکاره يان چانسيني نه وتۆي هه بريت بۆ وهرگرنتي له و زانکۆيه.
قوناغي دواتر چاوپيکه وتني بوو له زانکۆيه که، نه نداماني
ده سته ي زانستي کامريج، بۆچوني خويندنگايه که يان خسته روو
له باره ي وهرگرنتي له زانکۆيه که و نه وانيش هه مان بۆچوني
هاوشينه يان هه بوو و باوه ريان وايوو نه گه ري وهرگرنتي ئيدوارد
زۆر که مه. پيداگرييه کاني ئيودارديان به رز نرخاند و پينيان گووت
لاني که م پنيوست به دوو نمره ي B و يه ک نمره ي A يه، به لام
نه گه ر دوو نمره ي A و يه ک نمره ي B يان سي نمره ي A
به ده سته بنيت. چانسي وهرگرنت زياتره ده بريت و ئاره زووي
سه رکه وتنيان بۆي خواست.

ئيدوارد هيشتا هه ر سه ره ختانه توانا عه قليه کاني خسته کار و
تاقیکردنه وه ي فيزيای به رده وام پيدا، به گووته ي خۆي:

کاتي تاقیکردنه وه کان تابيت نزیکتر ده بووه وه، هه موو
ياداشته کاني دوو سالي کۆتاييم به شيوه يه کي ریکخوا له
وينه عه قليه کانمدا کورته وه وه، دواتر هه موو خاله
بنچينه يه کانم به نگ و دياریکرد و بۆ هه موو وانه کان
وينه گه ليکي عه قلي کارامه م دروست کرد و ته نانه ت
هه ندیک کات نه م وينانه به شه سه ره کييه کاني هه ر وانه يه کي

له خۆی دهگرت، له م ڕینگهوه دهتوانی ببینم که چون و
 بۆچی ڕهگهزه لاههکیهکان لهگهڵ یهکدیدا په یوه ندییان ههیه
 و دهگونجین و لهگهڵ ئهوه شدا دیمه نینکی گشتیی جوان
 درووست دهکن، به سوود وهرگرتن له م میتۆده دهتوانی
 به شه گرنهکان به خیرای بخوینمه وه و بابتهکان زۆر به
 دیقته و وردیه وه بهیتمه یادی خۆم.

یهک ههفته م ته رها کرد بۆ چاوپیداخشانده وهی ئهم
 وینه عهقلسانه و کاتنک که کاتی تاقیکردنه وهکان نزیکتر
 بوونه وه. بهردهوام ئهوانه م دهخویند. شینوازی راهینانی
 وینهی عهقلی، له ڕینگهی سوود وهرگرت له یادگه وه بوو،
 له م ڕینگهیه وه ده مزانی چی تیگه یشتن و زانیارییه کم له
 بابته که ههیه و ئیتر پینوستی نه ده کرد بگه ڕیمه وه سه ر
 کتیب و مه لزمه و دهفته رهکان، دواتر ئهم وینه عهقلیانهم
 له گهڵ وینه عهقلیهکانی مامۆستایه که به راورد کرد و
 لیکۆلینه وم له سه ر جیاوازییهکانی کرد.

ههروه ها ده بوو دانییاییم به خۆم بدایه که هه موو کتیه
 گرنهکانم خویندووه، دواتر ئهوانه م کورت کردووه ته وه و
 باباتهکان زۆر به وردی و قولی فیربووم و وینهی عهقلیم
 لێیان درووست ده کرد بۆته وهی درک و تیگه یشتن و یادگه م
 به هیزیکه م و بیگه ینم به بهرترین ئاستی خۆی، له گهڵ
 ئه وه شدا شینواز و ستایلی ئارتیکل و راپۆرت به شهکانم
 دیراسه ده کرد و به هه رم له وینه عهقلیهکانی خۆم
 وهرده گرت و هکۆ پرهنسپ و بنه مایه ک بۆ راهینانکردن
 له سه ر نوسینی راپۆرت و تاقیکردنه وه.

من له گهل خویندنه که مدا دهستمکرد به ودرزشی لهش
 جوانی روژی سنی تا چوار کیلومهتر راکرن، له ههفتهیه کدا
 سی جار نه انجاممدهدا، ههروهها ودرزشی مه لهکردن،
 راکشان، ههناسه قولکردن، و ودرزش له ودرزشگا
 نه کادیمییه کان، له رووی جهسته ییه وه باشتر بوومه وه که
 نه مهش وایکرد ته رکیزم له سه ره خویندنه که م زیاتر بیتته وه،
 نه و وته به ناوبانگهی که ده لیت: (بیری ته ندرووست
 به هوی جهسته یه کی ته ندروسته وه ده بیت.))، بویه
 ههستیکی باشترم سه بارهت به خۆم و کاره که م پهیدا کرد.

تاقیکردنه وه کان - نمره کان

له کوتاییدا ئیدوارد به شداری تاقیکردنه وهی کرد: جوگرافیا،
 پرسپاری بۆرسه ی خویندنی جوگرافیا، میژووی سه ده کانی
 ناوه راست، بازرگانی، نهجامی تاقیکردنه وه کانی به مشیوهیه ی
 خواره وه بوو:

بابهت	نمره	پله
جوگرافیا	A	خویندکاری نایاب
بۆرسی خویندنی جوگرافیا	نمره ی نایاب	خویندکاری نایاب
میژووی سه ده کانی ناوه راست	A	خویندکاری نایاب
بازرگانی	نمره ی نایابی A و ۲ تابلۆی شانازی	خویندکاری نایاب

٤٥٠٠ کەس. ئەم ئەنجومەنە گەورەترین گروپ بوو لە میژووی زانکۆیە کەدا. بە سەرنجدان بە کارە سەرکەوتوووەکانی ئەو لەم دوو ئەنجومەنەیدا، یەکیکی تر لە سەرۆکەکانی ئەنجومەنێکی دیكە داوای لە ئیدوارد کرد گروپێک بۆ بەپێوەرهکان درووست بکات و خودی ئیدواردیش سەرۆکایەتی گروپەکە بکات. ئەو ئەمکارە ی ئەنجامدا و بوو بە سەرۆکی ئەنجومەنی بەپێوەرهکان.

لە سەرەتادا بە شیوەیەکی ئەکادیمی لیکۆلینەوێهەکی لەسەر بارودۆخی (فیرخووانی ناوەندی) ئەنجام دا و ئەم راپۆرتە ی خوارەوێ خستەوو:

ئەوان ١٢ بۆ ١٢ کاتژمیر کاتی خۆیان تەرخان دەکەن بۆ شروڤە ی هەموو لیکۆلینەوێهەکان و هەموو داواکارییهەکان یاداشت دەکەن. هەموو ئەو کتییانە ی کە لەبەردەستیاندایە دەخویننەوێه. دواتر ٣ بۆ ٤ کاتژمیر کاتی خۆیان تەرخاندەکەن بۆ نوسینی راپۆرتی توێژینەوێهەکیان. هەندیک لە فیرخووازەکان دووبارە راپۆرتەکانیان دادەپێژنەوێه. هەندیک کات هەفتهیهک تەرخان دەکەن بۆ نوسینی تەنها یەک راپۆرت.

بە گەڕانەوێه بۆ ئەزموونی خۆی لە تیچووی نوسینی لاواز و نمرە ی کەم هێنان، ئیدوارد بریاری دا ٢ بۆ ٣ کاتژمیر، لە پینچ رۆژی هەفتهیهکدا بخویننەوێه.

بە دریزای ئەو سێ سالە بەشداری وتارگەلینکی گرنگم کرد و هەموو زانیارییهەکانی پێوەندیدارەکانم بە شیوە ی وێنە ی عەقڵی کورت کردەوێه. ئەو ئامانجەم بۆ خۆم هێتایە دی کە هەر کاتێک داوای راپۆرت و لیکۆلینەوێه ی لیبکریت دەپۆم و ئەو وێنە عەقڵیه ی کە لە زانیارییهەکانی سەبارەت بە بابەتەکە هەمە یان ئەوێه کە واهەست دەکەم پێوەندی بە بابەتەکەوێه هەیه دادەپێژم و زیاتر لە

دوو پوژ کاری له سهر ناکهم. بیر له بابته که ده که مه وه و به شیوه یه کی عقلی له سهر بابته که کار ده که م و دواتر به خیرایی هموو نه و کتیبانه ی که په یوه ندی به بابته که وه هیه ده خوینمه وه. نه و زانیاریبانه ی که په یوه ندی به بابته که وه هیه وینه یه کی عقلی لیدرووست ده که م. دوا ی ماوه یه ک پشو وده دم و وهرزش ده که م و دواتر ده که ریمه وه و وینه یه کی عقلی له لیکولینه وه که درووست ده که م. کاتیک ناماده کردنی راپورته که ته واو بوو. دوو باره چهند خوله کیک پشو وده دم و دواتر داده نیشم و بؤ ماوه ی ۴۵ خوله ک راپورته که م دنوسم و ته واوی ده که م. به م ته کنیکه هه میسه نمره ی بالا و نایابم به ده سته یتا وه.

پیش تاقیکردنه وه کانی کۆتایی کامبرج. له سهر به نامه یه کی هاوشیوه که یارمه تی فیرخوازی دده نمره ی A به ده ست به یتیت. کاری ده کرد. دواتر له شش نه زموونی کۆتایی به شداری کرد. نه نجامی تاقیکردنه وه کان چی بوون؟

نه نجامی تاقیکردنه وه کان:

له یه که مین تاقیکردنه وه وهرگیرا. نه که ر چی وهرگرتن له تاقیکردنه وه که واده رده که وت ئاسان و سروشتی بیت. به لام له م تاقیکردنه وه یه تایبه ته دا نه نجامیکی زور گرنه بوو چونکه په نجا له سه دی خویندکاران دهرنه چوون و هیچیان نه یانتوانی نمره ی بالا به ده ست به یتن. له دووه مین و سینه یین و چواره مین تاقیکردنه وه دا سنی یه م و دووه م و یه که می به ده سته یتنا. له تاقیکردنه وه ی کۆتایی دوو قوئاغی یه که می نمره ی بالای نه ستیره داری که به رزترین نمره یه له زانکویه که دا، به ده سته یتنا.

یه کسه دواى ته و اوکردنى خویندنى زانکو پېشنیار بڼ نیدوارد
کرا که ببیت به داهینه رى ستراتیژیکی کومپانیایه کی هلی کاری
نیوده ولته. پېشه یه ک بوو که به بڼوونى زانکوى کامبرجوه
یه کی که له هره باشتړین نه و کارانه ی که دواى ته و اوکردنى زانکو
خویندکار ده توانیت به ده ستنی بهینیت. کورته یه ک له نویسنه کانی
نیدوارد:

کامبرج زور نایاب بوو. نه وهنده چانس یاوهرم بوو له و
ماوه یه دا شتگه لیکى زور فېزېبېم، دوست و هاورېنى زور و
باش. نه زمونځى زور، چالاکی و وهرزشى زور و به سوود،
خوشبهختی، سهرکه و تنى زور و سى سال تام و چیرى کی
بڼوینه. جیاوازی سهره کی له نیوان من و نه وانیتردا ته نها
نه و بوو که من ده متوانى چوڼ ده بیت بیریکه مه وه و چوڼ
ده توانم سوود له عه قل و می شکم وهرگرم. من خویندکارىک
بووم که همیشه نمره کانم (B و C) بوون. پېش نه وه ی
فېزېبېم که چوڼ ده توانم نمره ی بالا به ده ست بهینم، من نه و
کارم به سهرکه و تنوى نه نجام دا و هموو که سینکى تریش
ده توانیت نه نجامى بدات.

خوینته رى به ریز: ئایا ئنوه ش نه زمونځىکتان له چیرى کی توانای
عه قل هیه؟ نه گهر وه لاهه که تان (به لى) یه، تکایه نه و وه لاهه بنیرن
بڼ نیمه یله که ی من، که له کړتایى کتنبه که دا ئیمه یل و ناو نیشانى
خوځم بڼ تان داناون.

یادداشت و داواکاری قایبه‌تی

بهشی دووهم

میشکی ئیوه زۆر لهوه بهتواناتره که بیری
لیده که نهوه

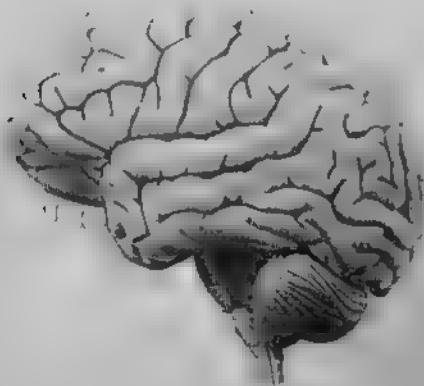
پیداچوونهوه

- ♦ تیگه یشتنی مرۆف له میشکی خۆی
- ♦ زیاتر له یهک میشک
- ♦ په یوه ندیی ناوه کیی خانه خۆله میشییه بچوکه کانی میشک
- ♦ شینوازی تیگه یشتن: چاو - میشک - دووربین
- ♦ شیوهی سن په هه ندی وه کو مۆدیلێک بۆ میشک
- ♦ IQ و هزری سروشتی ئیوه
- ♦ مندالی مرۆف - مۆدیلێک له باشتترین

له م کۆتایانه دا پسپۆزان هه ولیاندا ته وژمی هه قیقی میشک
بدۆزنه وه، تا زیاتر زانیاریتان له بواری میشکتان هه بینت زیاتر
ده توانن توانا ناوازه کانی خۆتان به ده سته بینن.

تیگه‌یشتنی مرؤف له میشکی خۆی

له وکاته‌وه‌ی که من به‌شی سه‌ره‌تای کتیبی توانای عه‌قلم سه‌باره‌ت به میشک نووسی، توێژینه‌وه‌گه‌لیک له‌م زه‌مینه‌یه‌دا گه‌شتن به داهیتان و دۆزینه‌وه‌گه‌لیکی نوێ و نایاب هه‌ندیک کات زانیارییه‌کانی پێشووترت به‌رپه‌رچ ده‌ده‌نه‌وه، له‌ بری نه‌وه‌ی که بڵین که (ته‌نها له ۱۵۰ سالی رابردوودا به‌شێوه‌یه‌کی سه‌ره‌کی ئهم بواره پێشکه‌وتنی به‌خۆیه‌وه‌ بینیه‌وه، ئیستا ده‌توانین بڵین به‌شی سه‌ره‌کی مه‌عریفه‌ی ئیمه‌ له‌و بواره‌دا له ۳۰ سالی رابردوودا به‌ده‌ست هاتوون. واده‌رده‌که‌وێت زۆر دره‌نگ بێت له‌گه‌ل نه‌وه‌ی که ئیمه‌ باوه‌رمان وایه‌ ژیان سی ملیۆن و پێنج سه‌د هه‌زار ساله‌ له‌سه‌ر زه‌ویدا هه‌یه، به‌هه‌رحال له‌یادتان بێت که ئهم ۵۰۰ سالی رابردووه‌ مرۆقی په‌ی به‌ به‌ها و کاریگه‌ریی میشک برد.

شێوه‌ی ژماره ۱. میشکی مرؤف

له ډوانگه‌یه‌کی تره‌وه نهم بابه‌ته جینگه‌ی سهرسورمانیه، وا
 خه‌یال بکهن که هیچ ئایدیایه‌ک له شوینی میشتکاندا نییه و
 هاوړیه‌کتان لیتان ده‌پرسیت: (ناوه‌ندی هه‌ست و سوز، عاتیفه،
 بیرکردنه‌وه، یادگه، حه‌ز و ئاره‌زووه‌کان له کویدان؟) ئیوه وه‌کو
 زور خه‌لکی تر (که ئه‌رستوش یه‌کینک له‌و خه‌لکانه‌ بوو) ږه‌نگ بوو
 به‌شینوه‌یه‌کی نیمچه لژیکي گه‌شتیتن به‌و ناکامه‌ی که میشکی ئیوه
 له‌ناو دل و له‌ جه‌سته‌تاندايه، چونکه له‌م شوینه‌وه‌یه که ئیوه
 نیشانه‌ی فیزیکی راسه‌وخوی چالاکیه‌کانی هزرتان به‌شینوه‌یه‌کی
 ږیکخواو و به‌رجه‌سته هه‌ستیده‌کهن.

ته‌نانه‌ت ئیستاش که ئیمه به‌ کژمپیوته‌ر و میکرو‌سکۆبی
 ئه‌لیکترونی خه‌ریکی تو‌یژینه‌وه‌ی ئه‌و شته‌ین که ده‌بیت ئالۆزترین
 دیارده‌بیت که مرؤف تا‌کو ئیستا به‌دوایدا گه‌راوه، هیشتاش ده‌بیت
 دانبه‌وه‌دا بنیم که ئه‌ندازه‌ی گشتی ئه‌و زانیاریانه‌ی که تا‌وه‌کو
 ئه‌مرؤ به‌ده‌ستم هیتاون به‌ ئه‌گه‌ریکی زور، که‌متره له‌ یه‌ک له
 سه‌دی ئه‌و شته‌ی که ده‌بیت بیزانین، ږیک ئه‌و کاته‌ی که
 واده‌رده‌که‌ویت تیسته‌کان کارکه‌ردی میشک به‌شینوه‌یه‌کی تایبه‌ت
 پشتراست ده‌که‌نه‌وه، تیستیکی تر ئه‌نجامده‌دریت که به‌شینوازیکی تر
 ده‌یخاته ږوو یان له‌گه‌ل مرؤفیکي تردا ږووبه‌ږوو ده‌بینه‌وه که
 میشکیکی هه‌یه واده‌کات پتدا‌چوونه‌وه به‌ تو‌یژینه‌وه‌کانماندا
 بکه‌ینه‌وه. ئیستا ده‌سته‌وتی هه‌وله‌کانمان زانستیکه که نیشانی

دهدات و دهیسه لمینیت میشکی مرؤف به تواناتره له وهی که پیشووتر بیرمان لینده کرده وه. مرؤفیک که خاوه ند میشکیکی ئاساییه. توانا و کارامه ییه کی زۆر زیاتری هیه له وهی که پیشووتر ویتامان ده کرد.

چهند نموونه یه که ده توانیت ببیت به یارمه تیده رتان بۆنه وهی زیاتر له م بابه ته تینگن.

زیاتر به شه زانستییه کان له گهل شه وهی که جیاوازییه پروکه شه کانیاں له ئاراسته و بواره کانیاںدا، هه موویان سه رقآل و نیگه رانن له وهی که میشکی ناوه راست کام له وانه یه، ئه وان بۆچونیکى هاوبه شییاں نییه. کیمیاگه راکان ئیستا خه ریکی بونیادنانی ماده یه کی کیمیا ییه کی ئالۆزن که له میشکی ئیمه دا هه ن و کاریگه ریی ده خه نه سه ر. بایۆلۆجیسته کان هه ولده دن کارایی و ئه رکی بایۆلۆجیای میشک بدۆزنه وه. فیزیازانه کان ده یانه ویت به توێژینه وه کانیاں له دوورترین مه ودای بۆشاییدا لیکچواندنیک بدۆزنه وه، ده روناسان کۆششی ئه وه ده که ن به وردی توێژینه وهی میشک بکه ن، ئه وان تاقیکردنه وه به ئازاره یته ر ده زانن وه کو شه وهی کانتیک که هه ولده یه ن په نجه مان بخه یه ناو قه تره ی جیوه وه. بیرکاریزانه کان که مۆدیلینکی نوینان بۆ کۆمپیوته ره ئالۆزه کان و ته نانه ت بۆ جیهانیش داهیتا، هیشتا ناتوانن شینوازیک په یدابکه ن که به شیوه یه کی ریکخراو و سیستما تیک ئه رک و کارایی میشک بۆ هه موو مرؤفه کان و به درتایی ته مه نیان بدۆزنه وه و نیشانی بدن.

زیاتر له يک میښک

له ماوهی سی سالی توږینه وهدا گه شتم بهوهی که ئیوه دوو میښکی ستونیتان هیه و نهو دوانه به ئەندازهیه کی جیاواز له مه‌ل‌به‌ندی جیاوازی میښکدا کار ده‌کهن، نهو مودیلە شاراو‌ه‌یانه‌ی که میښکتان ده‌توانیت درووستی بکات زور زیاتره لهو شته‌ی که ئیمه له کۆتایه‌کانی سالانی ۱۹۶۰ دا خه‌یالمان لیده‌کرده‌وه. میښکی ئیوه بۆ نهوه‌ی به زیندووی بمینیت‌ه‌وه پنیوستی به چه‌ندین جوری جیاواز خوراک و ماده‌یه. شینوه‌ی ژماره ۲ ببین.

له تاقیکردنه‌وه‌کانی کالیفورنیا له کۆتاییه‌کانی ده‌یه‌ی ۱۹۶۰ و سه‌ره‌تا‌کانی ۱۹۷۰ دا، لیکۆلینه‌وه‌یه‌ک ده‌ستی پیکردبوو که ده‌بوو میژووی ناسینی ئیمه بۆ میښکی مرؤف بگۆریت، لیکۆلینه‌وه‌یه‌ک که بوه هۆی نهوه‌ی (راچیر سپیری) له دامه‌زراوه‌ی ته‌کنه‌لۆجیای کالیفورنیا بیت به براوه‌ی خه‌لاتی نۆبل و (رؤبیرت ئورنستین) له‌سه‌ر کاره‌که‌ی له زه‌مینیه‌ی شه‌پولی میښک و دیاریکردنی ئهرکی میښک ناویانگیه‌کی گه‌وره‌ی به‌ده‌ست هیتا، پرؤفیسۆر (ئیره‌ب زایدل) و هاو‌رینه‌کانی به‌رده‌وامیاندایه‌ توږینه‌وه لهو زه‌مینیه‌دا له ده‌یه‌کانی ۱۹۸۰ دا.

کورت‌ه‌ی قسه نه‌وه‌یه که نه‌جامی توږینه‌وه‌کانی سپیری و ئورنستین نه‌وه بوو که دوو لایه‌نی میښکی ئیوه یان دوو توږالی مزغ که له رینگه‌ی تۆرکی زور ئالۆزی پینچاوپینچ له پيشالی

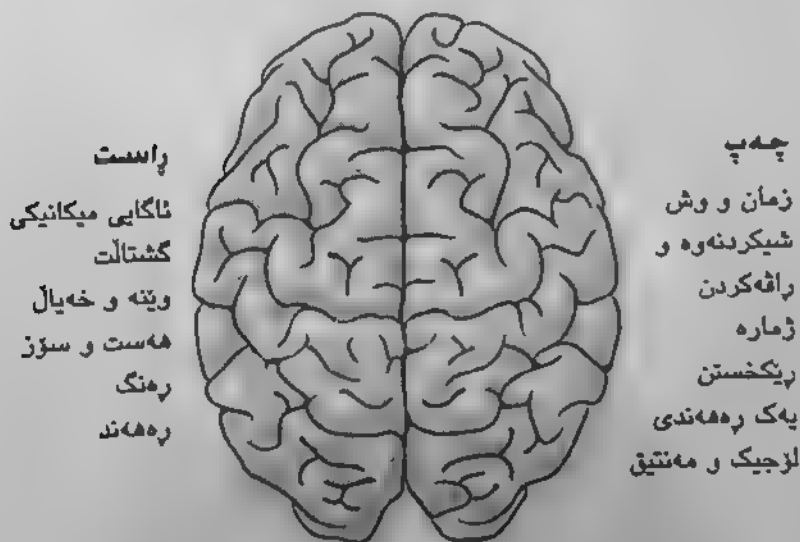
دهماریی که بیکهوه بهستراون. به روونی په یوهستن به حوړی
جیاواز له چالاکیه عهقلیه کانه وه.

له زوړبه ی خه لکیدا توژی مؤغی چهپ تایبه ته به لوجیک. رمان
و وشه. ریکخستن، ژماره. شته یهک رده هندیه کان و شیکردنه وه
و رافه و هندیکی تر. ثم به شه په یوهسته به چالاکیه
نه کادیمیکیه کانه وه. کاتیک مؤغی چهپ خه ریکی ثم جوړه
چالاکیانه یه. به زوړی مؤغی لای راست نه وکاته له پشوراندایه یان
له شه پوړی ئه لفا دایه. ثم به شه ناماده ی یارمه تیدانی مؤغی چه په.
مؤغی راست په یوهسته به ریتم، وینه. رهنګ. ویتا و خه یال. ناکایی
میکانیکي، گشتالت و هندیګ کاری دیکه.

توژینه وه کانی دواتر ددریانخست کاتیک که خه لکی هانده دریت
بوڼه وه ی لایه نیکی عهقلی که واده رده که ویت لاوازه. به هیز بکاته وه.
ثم گه شه سهندنه له جیاتی ئه وه ی ئه رکی مه لبه ندیکی تر
که مېکاته وه. کاریګه ریه کی ئه رینی ده کاته سه ر نه وانه و ده بیه هوی
ئه وه ی کارایی عهقلی ئه و لایه نه ش زیاتر بکات.

پروفسور زایدل، به رده وامی دا به کاره کانی سپیری له زانګوی
کالیفورنیا و گه شته ئه نجامیکی چاوه روانه کراو و سه رنجراکیش.
ئه و سه لماندی هر لایه کی میشک توانایه که ی زور له وه زیاتره که
پیشتر بیرى لیده کرایه وه و هر نیوه یه کی میشک هه روه ها
ده توانیت پانتایه کی فراوان و پروون و ده قیقتر له چالاکیه
عهقلیه کان ئه نجامدات.

به هرحال، له سه ره تاوه وا دهرده كه ویت میژووی ئه م داهیتانه
تویبانه قبول ناكه ن چونكه زیاتر میشكه بالاكان هارخوانی له گه ل
ئه م جوړه مؤمؤدله دا نییه. ئه نیشتاين و بیریاره گه وړه كانی تر
واده رده كه ویت زیاتر سوودیان له میشكؤله ی چه پیاين وهرگر تیت
له كاتيكدا پيكاسؤ، ژنان و هونه رمه ندان و موزيكزانانی گه وړه زیاتر
له ژیر هه ژمونی میشو له ی راستیان کاریان ده كرد.

شيوه‌ی ژماره ۲. شيوه‌ی هر دو به‌شی می‌شک له پیشه‌وه و کار و
نه‌رکسان.

تۆڭزىنەۋەي بەرفراوانتر و وردتر بۈە ھۆكۈمى دۆڭزىنەۋە
راستىگەلىكى سەرسۈپھىتەرتە: ئەنىشتاين لە وانەى فەرەنسەى

دەرچوو و چالاکیه‌کانی وه‌کو خویندنی ژهنیاری، وینه‌کیشان،
یه‌خت و به‌له‌م، یارییه‌خه‌یالییه‌کانی نه‌جامدا.

نه‌نیشتاین به یارییه‌خه‌یالی و وینایه‌کان له‌سه‌ر زۆربه‌ی تیۆرییه
گرنگه زانستییه‌کانی کاریکرد و نه‌و تیۆرانه‌ی سه‌لماند. هاوینی
رۆژیک له‌سه‌ر گردیک دانیشتبوو و نه‌ندیشه‌ی ده‌کرد. خه‌یالیکرد
که تیشکی رونا‌ی تا دوورترین خالی جیهان ده‌روات و به‌بیننی
نه‌وه‌ی (به‌شیوه‌یه‌کی لۆجیکی) گه‌راوه‌ته‌وه‌ بۆ لای خۆر، گه‌شت
به‌وه‌ی که له‌ راستیدا جیهان ده‌بیت چه‌ماوه‌ بیت و نه‌زموون و
تاقیکردنه‌وه‌ لۆجیکییه‌کانی پێشووتری به‌رپه‌رچدایه‌وه. ژماره‌کان،
هاوکیشه‌کان و وشه‌کان که نه‌و له‌ دیدگا نوویه‌که‌یدا سوودی
لێبینی، تیۆری ریزه‌یی بۆ نێمه‌ دۆزییه‌وه. سیسته‌میکی ریکخراو له
میشکی چه‌پ و راست.

هونه‌رمه‌ندانی گه‌وره به‌شیوه‌یه‌کی هاوشتیه له‌ ته‌واوی
تواناکانی میسکیان سوود وهرده‌گرن، له‌بری نه‌و په‌راو و
نامیلکانه‌ی که به‌ داستانی میوانداری شه‌رابخۆره‌کان پریکریته‌وه و
به‌ شیوه‌یه‌کی ناخواسته‌ به‌خشینریته‌ سه‌ر ده‌ق بۆ نه‌وه‌ی بیت به
شاکاریکی هونه‌ری قه‌شه‌نگ، ده‌روازه‌کانی وه‌کو نه‌مه‌ی خواره‌وه
به‌ده‌ست هاتوون:

لانی که‌م تا کاتژمێر شه‌شی به‌یانی، چه‌قده‌ رۆژم ته‌رخانکرد بۆ
په‌نگکردنی کۆتا وینه‌ی که‌ کێشان، چوار جۆری نارنجیم تیکه‌لی

دوو جزری زهره کرد تا ئه و رهنگه ی که دهمه ویت درووستییت که له گۆشه یه کی لای چه پی نیگاره که مدا سوودی لیبینم. دهمو یست جیاوازییه کی له گه ل خانوه پینچاوپینچه کانی گۆشه ی خواره وه ی لای راستی نیگاره که دا هه بیت و به مشیوه یه لای بینهر سه رنجرا یستر بیت. ئه مه نمونه یه که که نیشانیده دات که چه ندیک چالاکی میشکی چه پ ده توانیت کاریگه ریی بکاته سه ر ئه و چالاکییه کیانه ی که ئیمه پیمان وابوو تایبه ته ن به میشکی راست.

ههروه ها له گه ل لیکۆلینه وه کانی سپیری و ئورنستینشدا به لگه گه لینی ئه زمونی زور هه ن که جه خنده که نه وه له سه ر کارایی گشتیی و هه قیقه تی میژووی کاریگه ریییه کانی ئه و دوو لایه نه ی میشک. زۆریک له (میشکه گه وره کان) له راستیدا سوودیان له تایبه تمه ندی و توانایی هه ردوولای میشک بینیه. که سیک له م هه زار سالی رابردووه دا ناوبانگی په یدا کرد که نمونه یه کی به رجه سه بوو و نیشانی دا کاتیک که مرؤف هاوزه مان له گه ل یه کدا له سه ر هه ردوو لای به شی میشکی کار ده کات و سوودی لینه بینیت. ده توانیت چی کارگه لینی گرنه و سه رنجرا کیش ئه نه جامبدات.

لیوناردۆ دافینچی له سه رده می خۆیدا به دلنیا ییه وه یه کیک بووه له ده سه ته نگترین ئه و که سانه ی که له م بوارانه دا کاری کردووه:

هونه. په يکه رباشی. فیزیولوژی. هندازیار، تهلارسازی، میکانیک،
 ئاناتومی. فیزیا. که شناسی. زهوی ناسی. دیزاینه. فرۆکه وان،
 ههروه ها ئه و ئاواز داته و گۆرنی بیژ بوو، دهیتوانی سرووده کانی
 خزی به رېتم و ئاوازه وه بخوینیته وه. له بری پۆلینکردن و
 جیاکردنه وهی ئه م بواره جیاوارانه به توانا شاراوه کانی هه موو
 ئه وانه ی رېنکخست و سیستماتیکی کرد. په راو و دهفته ره
 زانستیه کانی لیوناردو به قه شه تگی پرېوو بوون له وینه و نیگاری
 سی ره هه ندی، شاکری نیگاره قه شه تگه کانی به زۆری هاوشیوه ی
 دیزاینی ته لارسازیین، پرې له تیکه له یه ک له، هیلې راسته و راست.
 گۆشه و که نار، پیوان و ژماره له گه ل ژمیریاری، لوجیک و
 ئه ندازه گیری ورد.

که واته واده ده که ویت کاتیک که خۆمان له بواریکی دیاریکراودا
 به به توانا یان به ئی توانا ده بینین، له راستیدا ئه و به ش و لایه نه ی
 می شکمان وه سفده که ین که به سه رکه و تووی به کارمان هیناون. یان
 سه باره ت به به شینکی می شکمان قسه ده که ین که هیشتا بۆ ئیمه
 شاراوون و په یمان به گرنگیان نه بردووه یان به کارمان نه هیناون
 یان هه ولمان نه داوه بۆ ئه وه ی په ره به توانا کانمان بده ین له و
 بواره دا، لایه نه جیاوازه کانی می شک ئه گه ر به شینوه یه کی
 ته ندرووست و زانستی رابه یتنرین سوودیکی زۆرمان پنده به خشن له
 ژیانماندا.

په یوه نډی ناوړه کی ((خانه خوله میښییه بچوکه کانی میښک))

پارچه و پاڅه کانی میښک

دکتور دهیډ سامویلس له دامه زراوه ی څیزمان
خه ملاندنی کرد که به شینوه یه کی گشتی سهاره ت به
دامینی چالاکییه سهره کییه کانی میښک. ده بیت بلین له
هر خوله کیندا له نیوان ۱۰۰ هزار بز یه ک ملیون
په رچه کرداری جیاوازی کیمیا یی نه جامده دریت.

له میښکی نیوه دا لانی که م یه ک ترلیزون خانه ی دهماری جیا
بوونی هیه، کاتیک که ده زانین که هر یه ک له خانه دهمارییه کان
ده توانیت به شینوه یه کی زور جیاواز کاریگه ریی بکاته سهر یه ک تا
سهر هزار خانه دهماری تر. هم ژماره یه تهنانه ت
سهرنجر اکیشتیش ده بیت کاتیک که یه که مین نویسیم سهاره ت به
توانای عه قل له سالی ۱۹۷۴ بلاوکرده وه. به تازه یی دهر که وتبوو که
ژماره ی گزراوه کان په ننگه به نه دازه ی یه کیک بیت که هشت سهر
سفری هه بیت. بزئوه ی تیبه گین که چه ندیک هم ژمارانه گهر دن.
به راوردی بکن به هاوکیشه یه کی بیرکاری سهاره ت به جیهان.
یه کیک له بچوکتین گهر دیله کانی جیهان نه تومه (ته ماشای شینوه ی

شەش بکەن) گەرەترین شتیک کە ئیمە بیناسین جیهانە (تەماشای
 شینووی پینچ بکەن) دەتوانین پینشینی ئووە بکەین کە ھەموو
 ئەتۆمەکانی درووستکەریی ئووە جیهانە کە ئیمە دەیناسین. زۆر
 زۆرە: ۱۰ لەگەڵ ۱۰۰ سفر لەگەڵیدا، ژمارە ی وینە عەقڵییە
 ئەگەرییەکان لە یەک مێشکدا تەنانت دەبێتە ھۆی ئووەی ئەم
 ژمارە بە جۆکتریش دیاریت. (تەماشای شینووی ۳ و ۴ بکەن).

چەند رۆژ دواى بۆلۆبۆنەووەی کتیبی توانای عەقل، دکتۆر
 پیوتەر ئەنخین لە زانکۆی مۆسکۆ کە ئەم چەند سالەى دواى
 توێژینەووەکانی تەرخانکردبوو بۆ شیکردنەووەی چۆنیى چالاکی
 زانیارییەکانی مێشک، نیشانیدا کە ئەندازەى گشتی ئەم چالاکییە
 کیمیایانە لە ژمارە یەک کە ھەشت سەد سفرى ھەیه زۆر زیاترە و
 بەراوردینکی نزمی لە ئەندازەى گشتی خراوەتەرەو. ئەو ژمارە
 نوێیەى کە ئەو خستییەرەو، زۆر لەو وەردتر بوو لەو ژمارە
 چونکە ئامرازى ئەندازەگیرى و زانستى ئەو زۆر زیاتر بوو، ئەم
 ژمارە یەکیک نەبوو کە ھەشت سەد سفرى ھەبێت.

تایبەتمەندى فۆرم یان رادەى نمرەى ئازادى مێشک بەم
 شیوہیەى خوارەوہیە:

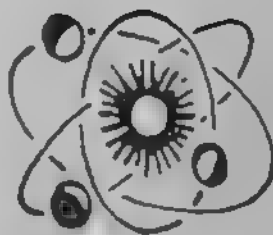
ئەم ژمارە یە ئووەندە گەرە یە کە ئەگەر بمانەوێت بینوسین
 دەبێت ھێلێکی درێژ لە ژمارە و سفر بکێشین، بە دەستتووسی

ئاسايى ئەم ژمارانە نىزىكى زياتر لە پىنج بۇ دە كىلۆمەتر درىژ دەبىت، بە وەھا ژمارەيەكى خەملىندراو مېشك ھەر وەكو پانتايى سندوقىك وايە كە تىيدا سەدان مىلۇن مىلۇدى و ئاوازي جياوازي تىدا ھەلگرتىت - كردار و وىنە يان ھۆش - ى تىدايە، كە دەتوانن ھەمىشە چالاک و كارا بن، ھىچ كەسەك نەبوو و ناشىت كە بتوانىت نىزىكى بەكارھىتائى تەواوى مېشكى بىتتەو، مېشكى مەرف بىسنوور و ناكۆتايە، ئىمە ھەرگىز ناگەين بە كۆتايى.

كىتئى تەواناي مېشك بەم مەبەستەو نوسى بۆئەو ى يارمەتتائى بىدات تا ئەو رادەيەى كە دەتوانن زياتر سوود لە سندوقى مېشكتان ھەرگرن و بەكارى بەرن.

نەوونە گەلىكى تى تەواناكاني مېشك زۆر زۆرن، نەوونە گەلىك لە كاري بەرجەستە كراوى يادگە و مېمۆرى زۆر بەتوانا و بۆند، كارگەلىكى بەرجەستە كراو كە تەواناي بەرفراوانى مېشك دەسەلمىنىت و كۆنترۆلى سەرنجراكىشى جۆلەى جەستە و لەش و لار و كە ھەموو ياسايەكان تىدەپەرىتتت، خۆشەختانە ئەمەركە بەلگە گەلىكى زۆر ھەن كە بە تەواوئى سەلمىندراون و دەتوانىن سووديان لىو ھەرگرن.

شینوهی ژماره ۶. په کیک له بچو کترین
 نه و شتانهی که درکی پیکراوه له سهر نوکی
 نینوکی په نجهی هر مرؤفیک به ترلیون
 نه تۆم بوونی هیه و له هه موو جیهاندا
 ده توانریت ۱۰ له گال ۱۰۰ سفر نه تۆمی
 هه بیت.

بۆ زیاتر ټینګه یشن له په یوه ندی نیوان
 نه م راستییه و تۆری په یوه ندی میشک،
 ته ماشای شینوهی ۲ و ۴ بکه و لیکیده ره وه.

شینوازی ټینګه یشن: چاو - میشک - دووربین

له پینشدا رینګه بدهن سیسته می چاو/ میشک/ دووربین
 شیکه ینه وه. له کو تاییه کانی دهیه ی ۱۹۵۰ دا، دووربین مؤدیلیکی له
 درک و شینوهی عه قلی ئیمه خسته پروو. لینز (هاوینه ای) هاوشینوهی
 لینزه کانی چاو و له راستیدا وهکو شینوهی پرووی میشکن. شینوهی
 (ژماره ۷ ته ماشا بکه ن) ماوهیه ک نه م ټینګه یشننه بوه جینگای
 سهرنج به لام ده رکه وت شینوهیه کی درووست له میشکی ئیمه
 نیشاننادات. ئیوه ده توانن بۆ به هه له خسته نه وهی نه م مؤدیله نه م
 تاقیکردنه وهی خواره وه نه انجام بدهن: وهکو نه و که سهی که خه یال
 بکات، چاوه کانتان دابخه ن، سه باره ت به بابته و شتیک که هه زتان
 لینه تی بیربکه نه وه. کاتیک به شینوهیه کی پروون وینه که ی له چاوی

دهروونیتانه وه (خه یالتان) ادا جیگیر بوو. ئه م چالاکییه ی خواره وه
ئه نجام بدهن.

وینه ی شتیک له میشکتاندا درووست بکه ن

ئه و شته له به رامبه ری خۆتانه وه بسورینن

له سه ره وه ته ماشای شته که بکه ن

له ژیره وه ته ماشای بکه ن

لانی که م بۆ سنی جار رهنگی ئه و شته ی که له خه یالتاندا

داتانتاون بگۆرن

شته که دوور بکه نه وه و له مه و دایه کی دووره وه سه یری بکه ن

دووباره شته که نزیک بکه نه وه

شته که که وره بکه نه وه

شته که به ته واوه تی بگۆرن

شته که بسرنه وه و لایبه ن

دووباره بیهینه وه دۆخی سه ره تای خۆی

ئیه ده توانن ئه م کاره که ورانه به شیوه یه کی زۆر درووست

ئه نجام بدهن به پی ئه وه ی دوو چاری سه ختییه کی زۆر بین.

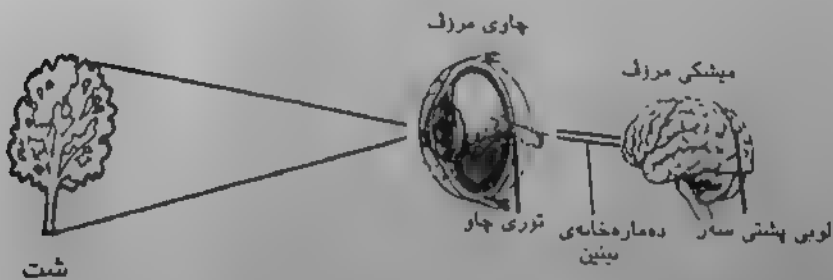
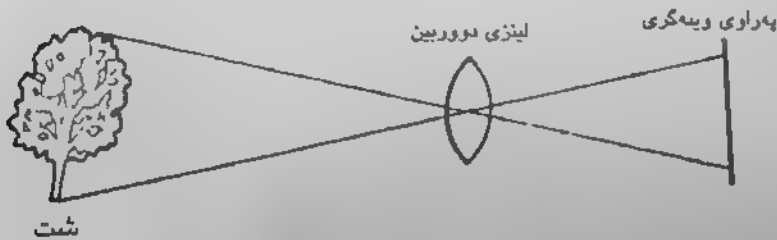
ئاماده سازی و توانا کانی ئه م دوورینه ته نانه ت ناتوانیت ئه م

ئیشانه ش بکات.

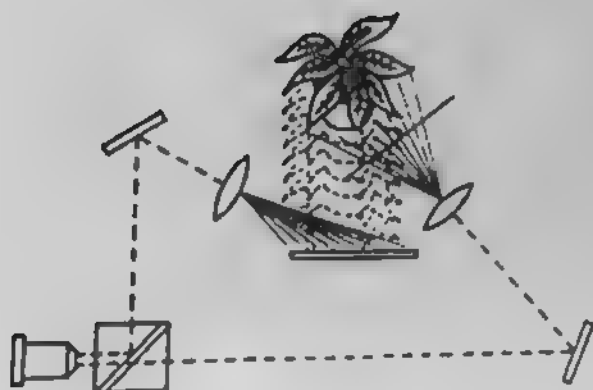
شینوہی سنی رەھەندی وەکو مۆدیلێک بۆ میتشک

خۆشەختانە پیتشکەوتنەکانی ئەم دواوەی تەکنەلۆجیا و زانست بوە هۆی ئەوەی کە ئامراز و کەرەستەیەکی پێوانی زۆر باشترمان لە بەر دەستدا بێت: هۆلۆگرام.

لەم تەکنیکە یەدا روناکی یان تیشکی لیزەر بە شینووەیەکی جیگیر بەسەر دوو بەشدا دابەش دەبێت. نیوێی ئەو تیشکە دەدات لە شاشە (پەراو یان ڕوو)ەکە و لە کاتێکدا بەشەکە ی تری لە شینووەکە دەگەرێتەو و دواتر بە ئاراستەی بەشەکە یتری تیشکە کەدا دەروات.

شینوہی ژمارە ۷. بە پێچەوانەوہی بۆچوونی پیتشوتر میتشک بە شینووەیەکی زۆر ئالۆزتر بە بەراورد بە دووربین کار دەکات.

شینوهی ژمناره ۸ . هۆلۆگرام - مۆدیلیکی گونحاوتر بز میشکی هره
رهههندیی ئینوه.

پهراوی تاییهتی هۆلۆگرام - ملیۆنان ئه و شتانهی که بهر تیشک دهکهون، جیگیر و خهزندهکات. کاتیک که ئهم پهراوه له بهرامبهر تیشکی لیزهردا دهووستیت که به ژمارهی جیاوازه سهرییهوه ئاراستهدهکرین، دووباره شینوهی سهرهکی خۆی درووست دهکاتهوه. خالیکێ گرنگ لیزهردا ئهوهیه که ئه و شینوهیهی که درووست بووه ریک و تهخت نییه، بهلکو به تهواوهتی دوو هینده بووتهوه و شتیکی سی رهههندی (گۆشه نیگا)ی درووست کردووه که له فهزادا ههلهپه سیزداراوه، ئهگهر له سهر، ژیر، کهناریشهوه تهماشای بکهین، ههمانشینوه وادهردهکهوینت که شته راستهکهیه.

ته نانهت له وهش سهرسور هینه رتر ئه وهی که ئه گهر په راوی
هولزگرافیکي راستی ۹۰ پله بچرخین. ده توانیت ۹۰ شیوه
له سهر هه مان په راو درووست بکیت که هیچ جوړه
به ریه ککه و تنیکیان له گه ل په کدا نییه.

بؤ زیاتر روونکردنه وهی چیه تی ئه م ده سته وته گه وره به
ئه گهر په راوه که به ده سته وه بگرین و به چه کوش بیکین به
گه ردیله ی بچو کتره وه. ههر به شیک له م په راوه چارچه پارچه بواه
- کاتیک ده یخه ی نه به رده م لیزه ریک به شیوه یه کی تاییه ت به رده و لای
ده چیت. هینستا توانای ئه وهی هیه شیوه یه کی سی ره هندی کامل
و ته واو درووست بکات.

که واته هولزگرام به به راورد به دووربین باستر و لوجیکي تره و
چاکتر ده توانیت کاری میشک روونکاته وه و به شیوه یه کی پله به پله
و ریکخوا و ینایه ک له ئالوژی عه قل و هرمان ده خاته روو. به لام
ته نانهت ئه م که ره سته پیشکه و تووه ته کنه لوجیه ش هینستا ناتوانیت
تاییه تمه ندی و توانا ناوازه کانی میشکی مروف شروقه و شیکار
بکات. گومانی تیدانییه که هولزگرام زیاتر هاوشنوه و لیکچواندنی
هیه له ماهیه تی سی ره هندی توانای خه یالی ئیمه، به لام
تاییه تمه ندی سه یفکردن و پاشه که وتی زور لاواز تره به به راورد
به و ملیونان شیوه یه کی که میشک ده توانیت به شیوه یه کی زور خیرا
و له ناکار له چرکه ئاگایدا بیهنیته وه یاد. هه روه ها هولزگرام
راوه ستا و جیگیره، ئه و ناتوانیت هیچ یه کیک له و راهیتانانه ی که له

لاپهړه کانی پښووتردا ټامارډمان بو کرد نه نجام بدات که
 دهرمانخست میټشک ده توانیت به ئاسانی نه نجامیان بدات و
 هه روه ها نه و کارانه ی که به شیوه یه کی پښیبینی نه کراو په یوه ندی
 به سیسته مینکی ئالوز تر دوه هه یه. ته نانه ت نه گهر هزلوگرام بتوانیت
 هه موو نه م کارانه نه نجام بدات هیشتا هه نه یده توانی به سهر نه م
 کاره دا زالبیت. نه ویش: چاوه کانی خوی دابخات و نه و کارانه ی که
 داوایلنده کړیت نه نجام بدات.

به هره ی هزری (IQ) و هزری سروشتی ئوه

نه وان ده لین تنسته کانی به هره ی هزری (هزری بیسنوورا)
 نه ندازه ی ئیمه ده گړیت. جیا له وهی که ئیمتیازی به هره ی هزری
 ته نانه ت به بریکی که می راهینانی چاکی ئاراسته کراو ده توانیت
 به شیوه یه کی چاوه پروانکراو بگوردریت، بابه تگه لیکي تریش دژ به م
 تیستانه خراوه ته پروو.

یه که م نه وهی که لیکولینه وهی (بیر کیلیری) سه باره ت به
 تواناکان دهریخست که سیک که به هره ی هزری نیشاندهری IQ ی
 بالا بیت. ناتوانیت به ناچار یی: سه ربه خؤ له فیکر، سه ربه خؤ له
 کردار، بوونی هه ستی قسه خوشی و گالته چیتی و ویستی نه وه،
 جوانپه سندی، لوجیکی، پړه گه رایي، توانایی له چیژبیین له شته
 ئالوز و نوییه کان، داهینه ری، به ته واوه تی پر له زانیاری، خوش
 به یان و زمان پاراو، نه رمی نواندن، یان زرنگی بیت.

دووهم نهوانه‌ی که باوه‌رییان وایه به‌هره‌ی هرری پانتایبه‌کی فراوان و ره‌ها له تواناکانی مروّف نه‌دازه ده‌گریت. نه‌وه‌یان له‌بیرکردووه که نه‌م تیسته ده‌بیت سی زه‌مینیه‌ی بنه‌ره‌تی له‌خو‌ب‌گریت: (۱) میشک (۲) تیست (۳) نه‌نجام. به‌داخه‌وه به‌رگریکه‌رانی به‌هره‌ی هزری نه‌وده‌ده میشکیان به تیست و نه‌نجامه‌وه خه‌ریک کردووه. که ماهیه‌تی واقعی میشکیان به ته‌واوه‌تی بیرچووه‌ته‌وه.

نه‌وان درکیان به‌وه نه‌کردبوو که تیسته‌کانی نه‌وان توانا سه‌ره‌کی و بنه‌ره‌تییه‌کانی مروّف شروّقه ناکه‌ن. به‌لکو نامانجی نه‌وان نه‌دازه‌گیری کارکه‌ردی فیزنه‌کردن و گه‌شه‌نه‌کردنی مروّقیانه. بیانووی نه‌وان زیاتر وه‌کو بیانووه‌کانی هه‌سه‌نگاندن و خه‌ملاندن ناواقعیین که له هه‌ندیک ولاتانی رۆژه‌ه‌لات نه‌دازه‌ی پنیه‌کانی ژنان له کاتیکدا نه‌دازه‌گیریان ده‌کرد که پنیه‌کانیان ده‌به‌ست بۆنه‌وه‌ی بچو‌کتر بیته‌وه. له کاتی له دایک یوونیه‌وه تا کاتیک نزیکه‌بوونه‌وه له بالغیان پنیه‌کانیان به باندخ ده‌به‌ست، به‌مکاره‌یان ده‌یانویست پیش به گه‌شه و گه‌وره‌بوونیان بگرن و بۆنه‌وه‌ی بیتته‌هزی نه‌وه‌ی پنیه‌کانیان جوان و ناسکتر ده‌رکه‌ون.

به‌هه‌رحال وینای نه‌وه‌ی که ره‌هه‌نده به‌ده‌سته‌ها‌تووه‌کان له‌م میتۆده‌وه. ره‌هه‌ندی سروشتی و به‌ته‌واوه‌تی گه‌شه‌سه‌ندوی جه‌سته‌یی نیشاندهدات به هه‌مان نه‌دازه نامه‌عقوله که وینا بکه‌ین تیسته‌کانی هۆش و عقل، ره‌هه‌نده سروشتیه‌کلنی میشکی ئیمه

نه‌ندازه‌گیری ده‌کات. می‌شکی نیمه، ریک وه‌کو پنی ژنانی
پوژهل‌ات، به‌په‌روه‌رده و تیگه‌یشتتیکی نادر و وست‌ه‌وه به‌باندج
پیچراوه و که‌واته به‌شیوه‌یه‌کی سروشتی گه‌ش‌ه‌ی نه‌کردووه.

له‌ به‌رگریکردن له‌ تیسته‌کانی هزر و عه‌قل‌ا باشتروایه
بگه‌رینه‌وه بۆ میژووویه‌که‌ی، نه‌وان وه‌کو میتۆد و تیۆریک گه‌ش‌ه‌یان
نه‌کرد و زۆریه‌ی کات (عامه‌ی خه‌لکی له‌به‌رچاو نه‌گیران).
ده‌روونناسی فهره‌نسی (باینت) له‌ توێژینه‌وه‌کانیدا گه‌شت به‌وه‌ی
ئه‌و منداڵانه‌ی که‌ ده‌توان له‌ خویندن‌دا سه‌رکه‌وتن به‌ ده‌ستبه‌یشتن که
له‌ بواره‌ به‌رزه‌کاندا به‌رده‌وامین، به‌ زۆری ئه‌و که‌سانه‌ن که‌ سه‌ربه
چینه‌ بالا و خۆشبه‌خته‌کانی کۆمه‌لگان، ئه‌و باوه‌ری وابوو ئه‌مه
دادپه‌روه‌رانه‌ نییه‌ و له‌به‌رئه‌م هۆیه‌ش یه‌که‌مین تیسته‌کانی به‌هره‌ی
هزری ئاماده‌کرد تا هه‌ر منداڵیک که‌ تواناییه‌کی هزری و عه‌قلی
گه‌شه‌سهندووی هه‌یه‌ بتوانیت به‌رده‌وام بیت له‌سه‌ر خویندنه‌که‌ی،
ئه‌م تیستانه‌ یارمه‌تییه‌کی بپۆته‌ و چاره‌نووسسازی بۆ به‌رده‌وام
بوونی ئه‌و منداڵانه‌دا که‌ به‌شیوه‌یه‌ک له‌ شیوه‌کان بیه‌ش بوو یوون
له‌ خویندن.

تیسته‌کانی به‌هره‌ی هزری وه‌کو یارییه‌کان یان بواره‌کانی تر
به‌هێننه‌پیشچاو که‌ نیشانیده‌ده‌ن له‌ چه‌ند زه‌مینه‌یه‌کی تایبه‌تدا گه‌ش‌ه‌ی
هزری و عه‌قلی مرۆف له‌ چ قوناغیکی بره‌وسه‌ندوو دایه‌، دواتر
ده‌توانریت سوود له‌م تیستانه‌ وه‌ربگیردریت ئاستی پیشکه‌وتنی
نیستاکه‌ له‌م زه‌مینه‌یه‌دا نه‌ندازه‌بگرین و لێیه‌وه‌ ده‌توانین وه‌کو پایه‌

و بنه‌مایه‌کی سه‌ره‌کی به‌هره‌وه‌رگرین که ده‌توانیت چالاکییه‌کانی
می‌شکی ئیوه‌ فروانتر و باستر بکاته‌وه و گه‌شه‌ی پیدات و پله‌ی
به‌هره‌ی هزری به‌شیوه‌یه‌کی گونجاو به‌رزبکاته‌وه.

مندالی مرۆف – مۆدیلیک له‌ باسترین

بابه‌تیکی دیکه‌ی به‌لگه‌ نه‌ویست که توانا و لنها‌تووی عه‌ق‌لی
مرۆف ده‌سه‌لمینیت، ره‌فتار و گه‌شه‌ی مندالی مرۆفه‌کانه، جیا
له‌وه‌ی که زۆریک له‌ خه‌لکی وا خه‌یال ده‌که‌ن (بونه‌وه‌ریکی
بچووک، بی ده‌سه‌لات و بی توانایه) ئه‌و بوونه‌وه‌ره‌ توانای
فێربوون و یادگه‌ و هۆشینی زۆر به‌توانا و به‌زری هه‌یه. کاری
می‌شکی مندالا ته‌نانه‌ت له‌ سه‌ره‌تاییتیرین قو‌ناغه‌کانی ته‌مه‌نیدا زۆر
به‌تواناتر و ئالۆزتره‌ له‌ باسترین کۆمپوته‌ره‌کانی دنیا.

هه‌موو مندالان (جگه‌ له‌ هه‌ندیکی که‌میان نه‌بی‌ت) له‌ دوو سالی‌دا
ده‌توانن قسه‌ بکه‌ن و زۆریک له‌وانه‌ ته‌نانه‌ت پێش دوو سالی‌ش
توانای ئه‌و کاره‌یان هه‌یه. ئه‌م بابه‌ته‌ به‌ به‌لگه‌ نه‌ویستراو ده‌بینین
چونکه‌ پرۆسه‌ جیهانییه‌ و له‌ هه‌موو شو‌ینیک هه‌ر وایه، به‌لام ئه‌گه‌ر
پرۆسه‌که‌ به‌ وردییه‌وه‌ شیبکه‌ینه‌وه‌، ده‌رده‌که‌و‌یت زۆر ئالۆزتره‌.

هه‌ول‌بده‌ن گو‌ی له‌ قسه‌ی یه‌کیک بگرن که‌ هیچ له‌و زمانه‌ی که
ئه‌و قسه‌ی پنده‌کات نه‌زانن و زانیارییه‌کی زۆر که‌متان هه‌یه‌ له‌سه‌ر
ئه‌و بابه‌ت و ئایدیاییانه‌ی که‌ ئه‌و سه‌باره‌تی به‌و زمانه‌وه‌ قسه‌ی
پنده‌کات، ئه‌م کاره‌ نه‌ک ته‌نها هه‌ر گرفته‌ به‌لکو له‌به‌رئ‌وه‌ی

دەنگەکان تیکەل دەبن جیاوازی کردن و جیاکردنەوه و ناسینەوهی
 وشەکان زۆر گران و ناپوونە. بەلام ئەو کەسانی که دەتوانن
 قسە بکەن، لەگەڵ زالبونیان بەسەر ئەم سەختییانەشدا دەتوانن
 وشە مانادار و بێماناکانیش لەیەکدی جیاکەنەوه و بێپاریزن و
 عەمباری بکەن. کاتیک ئەو گۆیی لە دەنگ و وشەگەلیکی وەک ئەمە
 دەبێت (کوچکو چیکو اووواە میزتلولی لدرلینگ!) سەری
 سوڕدەمێتیت چۆن لێیان تییگات و مانایان بدات!

تونا و هیژی مندالی بچووک لە فێربوونی زماندا پووبەپووی
 پڕۆسەیهکی دەکاتەوه که لەخوگری کۆنتڕۆلی دەقیق و ورد یان
 درکیکی تایبەت لە پێتم، بیرکاری، موسیقا، فیزیک، زمانناسی،
 پەیوەندیی شوین، یادگە و میمۆری، یەک ئاوازی و یەک پارچەیی،
 ئیستاتیکا و پێکخستن، هۆ و بەلگە، بیرکردنەوهی مەنتقییە. که
 مێشکۆلەي راست و چەپی لە وشە هەیهتی.

ئەگەر هێشتا گوماننتان لە توانا و هیزتان هەیه، ئەوه بەیننەوه
 یادی خۆتان که تەنها خۆتان و نەک کەسی تر توانیوتانە خۆتان
 فێری زمان و ئاهاوتن بکەن، کەواتە نابێت هیژش بکەنە سەر
 شتی که شایستەي بەرگریلێکردن بێت.

بۆ پێشەوه

لە راستیدا هیچ گومانیک لەوهدا نییه که مێشکی ئێوه دەتوانیت
 کارگەلیکی زۆر ئالۆزتر و سەختەر لەوه ئەنجامبدات که ئێوه بیری

لینده که نه وه و به خه یالتاندا دیت، ئه مه ی هه موو ئه مانه ی دواتری
کتیبه که شیکردنه وه و ڕاڤه ی ئه و بوار و زه مینه یانه ده کات که
ده توانیت کارایی و باوه به خۆبوونی ئیوه سه باره ت به توانا
عه قلییه کانتان بهرز بکاته وه.

یادداشت و داواکاری تایبہ‌تی

بەشى سىيەم

چۆن دەتوانىت عەقلى مرۆف كۆنترۆل بىكرىت

پىداچونەو

- بۆچى كىردارى عەقلى مرۆف لەگەل لىنھاتووى ئەودا
هەماھەنگ نىيە
- تەنھا مرۆف!
- دىتەمى كىردارى مېشك

قېولكىردنى شىكىست و خۆبەدەستەوئەدان تەنھا لەبەرئەوئەى كە
ئىمە مرۆفنى كارىكى زۆر بىمانا و پوچە! ئىمە دەبىت ئاگادارى توانا
و كىرايى مېشكىمان بىن بۆئەوئەى بىتوانىن بە باشترىن شىوئە سوود
لە زۆرتريين توانا بالاكانى عەقلمان وەرگىرىن و بەكارىبەيتىن.

بۆچی کرداری عهقلی مروّف له گهڵ لیها تووی نهودا هه ماههنگ

نییه

به پینچه وانه وهی ئه وه هه موو به لگانه ی که هه ن. زۆریک له خه لکی هیشتا گومان نییان هه یه له توانا له بنه ها تو وه کانی عه قلی مروّف. ئه وان ده لێن کارایی مینشکی مروّف له وه رگرتنی به لگه و راستیه کاندایا وه. بۆ وه لامدانه وهی ئه م ره خته یه، پرسیار نامه یه که سه باره ت به هه موو بواره کانی ژیا نی مروّف خرایه روو بۆئه وهی ده رکه ویت بزانی بۆچی له م ئه ندامه چالا که به باشی سوود وه رنا گیردریت، پرسیاره کان له خواره وه ئاماده کراون و له ژیر هه ر پرسیار یکندا لانی که م ۹۵ له سه دی وه لامدانه وه کانیان ئاماده کراون، له کاتی خویندنه وهیدا بیر له وه لامه کانتان بکه نه وه.

♦ ئایا له خویندنگادا هه چ فیزیکراون سه باره ت به توانا کانی هه ز و عه قلتان، ئه وهی که چۆن تیگه یشتن له کارایی و چالاکی عه قل ده توانیت یارمه تی زۆرتان بدات له فیزیبوون و پاراستن و بیرکردنه وه و کۆکردنه وهی زانیارییه کاندایا؟

وه لام: نه خیر

♦ ئایا هه چ زانیارییه کتان هه یه له سه ر چۆنیتی کارکردنی

یادگه تان؟

وه لام: نه خیر

♦ ئايا زانيياريتان وه رگرتووه له سهر جوره کاني ته کنيکي
خويندنه وه و ئه وه ي که چۆن ده توانريت له بواره حياوازه کاسي
فيرکردندا يارمه تيتان بدات بۆ به کارهينان و سوود ليوه رگرتي؟
وه لام: نه خير

♦ ئايا زانيياريتان ههيه له سهر چۆنيتي ته رکيزکردن و
چۆنيتي پاراستني ئه و ته رکيزه له کاته پيويست و گرنگه کاسدا؟
وه لام: نه خير

♦ ئايا زانيياريتان ههيه له سهر هاندەر و پالنه رداکان. چۆنيتي
کارگهري ئه وه له سهر تواناييه کان و چۆنيتي سوود وه رگرتي به
دلخوازي خوتان؟
وه لام: نه خير

♦ ئايا زانيياريتان ههيه له سهر ماهيهت و چيهتي وشه کان و
چه مکه سه ره کيه کان و چۆنيتي په يوه سترکردني ئه وانه ئه گه ل
ياداشتکردن و نوسين و شينه و کيشان و فۆرمپيدان؟
وه لام: نه خير

♦ ئايا زانيياريتان له سهر بيرکردنه وه و هه له ينجان ههيه؟
وه لام: نه خير

♦ ئايا زانيياريتان له سهر داهيتان ههيه؟
وه لام: نه خير

كهواته وهلامى رهخنهكان روونبوويهوه، هۆكارى ئهوهى كه
 بۆچى كارايى مېشكى ئيمه لهگهڵ لېهاتوويهكانماندا ههماهنگ نيه
 ئهويه كه زانيياريهكى باشمان پېتهدراوه لهسهر تواناكانى خۇمان
 و ئهوهى كه چۆن بتوانين سوود له زۆرترين توانا و هيزى بالاي
 مېشكمان وهرگرين.

تهنها مرۆڤ!

لېكۆلېنهويهكى ديكه كه بهدرېژاي سى سالى رابردوو له زياتر
 له ۵۰ ولاىتى جياوازا ئهجامم داوه، ئهويه كه داوام له خهلكى
 كردوه خۆيان بخهنه ئهم دۆخهى خوارهوه:
 ئهوان كارهكهيان به تهواوهتى ئهجامداوه، بهلام ئهجامى
 كارهكهيان بهشيوهيهكى گشتى جيگهى رهزامهندى نيه، ههولدهدهن
 بهرپرسيارىتى كارهكهيان نهگرنهئستۆ لهو بههانه و بيانوانهى كه
 ههميشه دهيانگووت وهكو بۆچى فلان كهس لهكاتى خۆيدا
 بهريدهكهى نهگهياند، دهبوو رېك لهوكاته گرنگدا من نهخۆش
 كهوتبېتم و برۆشتبايم بۆ لاي دكتور، ئهمه ههلهى ئهوان بوو،
 ئهگەر سيستهى هاتن و چوون و پهيوهندييهكان له كۆمپانييايهكهدا
 باش بوايه ههموو شتىك بهباشى دهروشت بهرپوه، بهرپوهر
 مۆلهتم نادات كارهكانى خۆم بهو رېگايهى كه خۆم دهمهويت
 ئهجامى بدهم و ههنديك كهسيش ئهوه دهقۆزنهوه.

دواتر داوايانلىكرا واخه يال بكن كه له گهل نهو ههموو بيانووه
زيره كانه يه ي كه هيناوتانه ته وه، كه وتونه ته تهنگانه وه و ده بيت
دانبه وه دا بنين كه ههموو هم پرووداوانه به هوى ئيوده وه بووه.

له كوتايشدا داوايانلىكرا كه بهرپرسيارىتى ههموو نهو شكستانه
به ته واو كردنى نهو رسته يه ي كه زورجار خه لكى له وه ها دۇخيكدا
ده يلين، بگره نه ستۆ، نه ويش: (زۆر چاكه، تۆ راست ده كه يت،
ههمووى هه له ي من بوو، به لام من)

له ههموو نهو گروپ و كۆمه لانه ي كه خرابوونه تويزينه وه كه وه
له ههموو ولات و ههموو زمان و نه ته وه كاندا، گوزارشت و
دهسته واژه يه كى هاوشيوه يان بۆ ته واو كردنى وشه كه به كارده هينا:
(متيش مرؤفم.)

رهنگه له سه ره تاوه وا دهركه ويت كه پيكه نيناويه، به لام نه
ليكنزينه وه و به دوا داچونه، خه يال و وينا و باوه ريكى جيهانى و
به ته واوه تى نادرووست پيچه وانه كه كاته وه، له بنه رندا مرؤف تا
ئاستيك لاواز و بيتوانايه و له بهر نه هم هۆكاره يه كه مرؤف كۆمه ليكى
زۆر له هه له و شكست نه زمون دهكات.

بژنه وه ي تيگه يشتنى ديكه لهو سيناريژه ي كه له سه ره وه
باسمانكرده ده سته يتين، نه م بارودۇخه له بهرچاوبگرن: ئيوه
كارىكى ناوازه تان نه جامداوه و بهرده وام په يوه نديتان پيوه ده كن و
پيتان ده لين كه سىكى (زۆر ناوازه و كه م ويته، به توانا، زيره ك و
لنهادتوان، كاره كه ي ئيوه به كارىكى (موعجيزه ئاسا، كارىك كه تا

ئىستا لە كەسيان نەبينىرە، بىويتە، جىڭاي سەرسورمانى بزانن،
 لە سەرەتاو وەكو شتىكى ئاسايى و باو تەماشاي دەكەيت، دواتر
 بەخۆت دەلىيت بەلى ئەو مەن لە ھەمورىيان باشتەرم. چەندىن جار
 لە خۆتان يان دەوروبەرتان بينىيوە كە زۆر بە لەخۆبايانەو
 ۋەستاۋن و گووتەتەنە: ((بەلى! مەن مەۋقەنى بەتوانام، مەن لىھاتووم
 و ئەو كارەى كە ئەنجام دا زۆر ناۋازە و كەمپەتەيە. ئەو ۋەندە
 ناۋازەيە كە تەنەت بۈە بەجىگەى سەرسورمانى خۆشم!
 ھۆكارەكەى ئەو ۋەيە مەن مەۋقەنى كامەل!!))
 رەنگە ھەرگىز

سىنارىزى دوۋەم سەۋىتى تر و گونجاوترە لەۋەى پىشۋوتر.
 مەۋقە بەھەمان شىۋەى كە لە بەشى دوۋەمدا رەۋنەنكرەو،
 بوۋنەۋەيكى زۆر بەھىز و بەتوانا و بەقەسى زۆرىك لە خەلكى
 دروستكراۋىكى سەرسورمەنەرە.

ھۆكارى سەرەكى ھەلە و شەكستەكانى ئىمە ئەو نىيە كە ئىمە
 مەۋقەن بەلكو راستىيەكەى ئەۋەيە كە لە قۇناغى سەرەتاي گەشە و
 گەرەبەنماندا ھىشتا خەرىكى ھەنگاۋى بچوك بچوكىن، مەندالانە و
 لەسەرخۆيانە بەرەۋ درك و تىگەيشتنى ئامبىرى كۆمپىوتەرىكى
 ژيانى ناۋازە و سەرسورمەنەر ھەنگاۋ ھەلدەگرىن، كە ھەريەك لە
 ئىمە لە بوۋنماندا ھەلمەنگرتوۋە.

ھۆكارى ئەۋەى كە سىستەمە خۇيىندىيەكانى دۇنياي ئىمە
 كاتىكى كەمى تەرخانكرەۋە بۇ لىكۆلىنەۋەى شىۋازى فېربوۋن،

ئەوھىيە كە ئىمە ۋەكۈر مۇزۇف بىنەما سەرەككەيەكانى شىۋازى
كاركردنى كۆمپيوتەرى ژيان فېرنەكراۋىن.

بۆ پىشەۋە

رېتىمىي كىردارى مېشك

تواناى عەقلى يەكەمىن (رېتىمىي كىردارى مېشك)ە، كە ئامانچ لە
دەرکەۋتتى يارمەتيدانى ئىۋەيە، بۆئەۋەي ئامىرى كۆمپيوتەرى
ژيانى خۆتان بىناسن، گەۋرەي بىكەن و فراۋانى بىكەن و پارىژگارى
لېيىكەن، ھەموو جۆر و بۋارە بالاکانى توانا و لېئەتۋىيەكانى عەقلىتان
ئاراستە و ئامانجدار بىكات.

یادداشت و داواکاری تایبہ‌تی

بهشی چوارهم

خیراتر و کاریگه رتر بخویننه وه

بیدا چوونه وه

- ♦ گرفتى خویندنه وه
- ♦ پیتاسه ی خویندنه وه
- ♦ هزکاری بوونی کیشه له خویندنه وه دا
- ♦ خویندنه وه به جولە ی چاو
- ♦ باشیه کانی خیرا خویندنه وه
- ♦ باوه رگه لیکى ناراست سه بارهت به خویندنه وه
- ♦ ته کنیکه پیتشکه وتوووه کانی خویندنه وه - خیرا و خیراتر
- ♦ راهیتانی توانایه کان
- ♦ فیرکردنی مترۆنۆم (ئامیزی پتوانه کردنی کات)

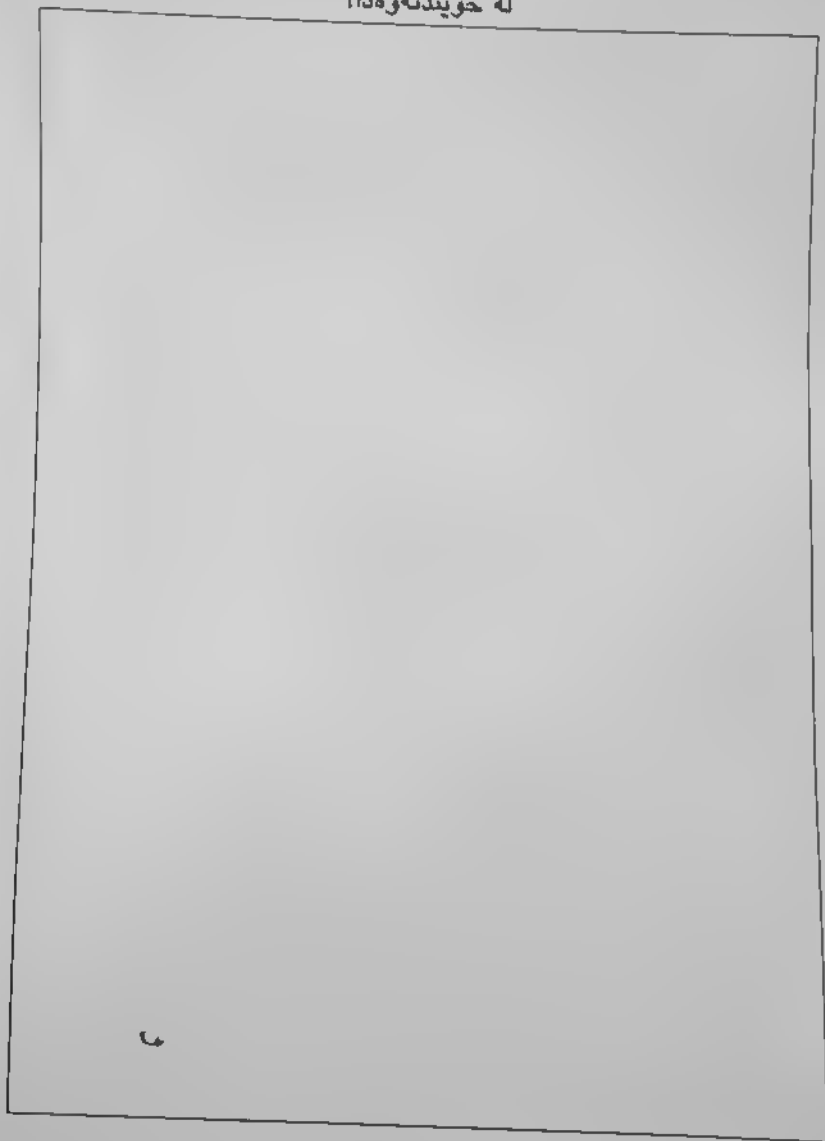
ئهم به شه ئیوه ناشنده کات به دونیای قه شهنگ و جوانی خویندنه وه ی خیرا، لیره دا فیرده بن که زۆربه ی ئه و باوه رانه ی پیتشووتان سه بارهت به خویندنه وه هه له بووه. چۆن کیشه و گرفته سه ره کییه کاتمان له زه مینه ی خویندنه وه دا چاره سه ربکه ین، چۆن سوود له و ته کنیکانه وه ربگرین که خویندنه وه مان خیراتر و

به کاریگرتر دهکاته وه و له گه لیشیدا تیگه یشتن و درکمان
به رزدهکاته وه.

گرفتی خویندنه وه

له لاپه ره ی دواتردا، هه موو نه و کیشانه ی که له بواری
خویندنه وه و فیربوور و بیرچونه وه دا دوو چارتان ده بیت، بینوسن:
له گه ل خوتاندا راستگوسن، تا زیاتر بتوانن کیشه و ناریشه کانتان
بخه نه روو به شپوده یه کی رۆز باشتر ده توانن به سه ر گرفتی
خویندنه وه و فیربووندا زالبین.

خویندنه وه لای ئیره چی دهگهیه نیت، کیشه ی چیتان ږووبه ږوو ده بیته وه
له خویندنه وه دا؟

مامؤستایان له پانزه سالی رابردوودا به وانه وتنه وهیان له هه موو بابته جیاوازه کیاندا. گه شتن به وهی که گرفتگی لیک هاشیوه و چونیه کی گشتی به رده وام پرووده دهن. له خواره وه لیستیک له باوترین ئه و کیشانه خراونه ته پروو. داواتان لینده که م لیسته که بخویننه وه و ئه و بابته تانه ی که کاریگه رییان زیاتره بۆ لیسته که زیاد بکه ن. رهنگه له لیسته که ی ئیوه دا ئاماژه به هژکارگی لیک که متر کرابیت.

بینین	ماندوو بوونی ده روون و پۆخ	ته رکیز
ترس	هه لێژاردن	یاداشت کردن
زمان	کات	پاشه کشه
خیرای	شیکردنه وه و شرۆفه کردن	لابردن و تپه پرین
ماندوو بوونی	جهسته گه رانه وه و سرینه وه	له هه ندیک بابته
دروست بوونی دهنگه کان	قه باره	تونای یادگه
درک و تیگه یشتن	پیکه خستن	بیرهاته وه

هه ریه ک له و گرفت و کیشانه ی سه ره وه گرنه و به کاریگه رن، ده توانیت پینگری و به ره به ست درووست بکات له به رده م خویندن و فیربووندا، ئامانجی سه ره کی ئه م کتیه دزینه وه ی رینکا چاره یه که بۆ ئه م گرفتانه. له سه ره تای ئه م به شه دا بابته په یوه ندییداره کان به بینین، خیرایی، درک و تیگه یشت و که شی فیربوون ده خرینه پروو. پیش ئه وه ی بچینه سه ر لایه نه فیزیکیه کانی خویندن، پنیسته له سه ره تاوه پیتاسه یه کی خویندن بکه ی و دواتر به تیگه یشتن و

گه پانه وه بۆ ئه و پیتاسه یه ده بیت پرونیکه یه وه که بۆچی زۆربه ی
زۆری ئه م گرفتانه له هه موو جیهاندا بوونی هه یه.

پیتاسه ی خویندنه وه

باشتر وایه بۆ چه مکی خویندن که به زۆری به واتای (تینگه یشتن
له مه به ستی نوسه را) یان (قبولکردنی گوشتاره نوسراوه کان)
پیتاسه ده گریت، پیتاسه یه کی زۆر گشتگیرتر بخه یه پروو، ده توانین
به م شیوه یه واتای خویندن لیکبه یه وه: خویندن په یوه ندیی
ته واره تی تاکه له گه ل زانیارییه هیا (په مز) یه کانه. ئه وه
به شیوه یه کی گشتی لایه نی بینینی فیروبونه و له خوگری ئه م چه وت
قۆناغه ی خواره وه یه:

یه که م: ناسین

زانینی خوینهر له نیشانه کانی ئه لف و بێ. ئه م قۆناغه په نگه
پیشنه وه ی لایه نی فیزیکی خویندن ده ست پینکات، درووست ده بیت.

دووه م: شیکردنه وه

پروسه یه کی فیزیکیه له گه لیدا سۆمای بینین له وشه کانه وه
پنچه وانه ده بیته وه و چاو وه ریده گریت و دواتر به هۆی ده ماریی
بینینه وه په یوه ست ده بیت به مێشکه وه. شیوه ی ژماره ۷ ته ماشا
بکه نه وه.

سپیه م: یه کپارچه یی دهروونی

هاوکیش و یه کپارچه یی تیگه یشتنیکی گشتیه و په یوه سترکراوه به هموو به شه کانی زانیاری و ناماژه دهکات به هموو به شه گونجاوه کانی تره وه.

چواره م: یه کپارچه یی ده ره کی

ئه م قوناغه په یوه سته به شیکردنه وه و رافه کردن، ره خنه گرتن، هه لسه نکاندن، هه لیزاردن و ره دکردنه وه یه، پرؤسه یه که که تتیدا خوینه ره هموو چوارچنوه زانیاری به رابردووه کانی خوی له گهل زانیاری به نوییه کانی خوی به کارده بات و په یوه ندییه کی گونجاو و ریخراو له نیوان ئه وانه دا درووست دهکات.

پیتجه م: وزه و هیزی یادگه

عه مباری سهره کی زانیاری به کان و شوینی خه زنکردنی هموو ئه وشتانه ی که وه ریده گرین، عه مبارکردنی زانیاری خوی بوخوی بابه تیکه، زیاتر فیرخوازان له و بارودوخه دا خویان ده بیتنه وه که ده بیت برؤنه هوئی تاقیکردنه وه کانه وه و زیاتر زانیاری به کانیا ن بو کاتیکی دیاریکراوی دوو کاتزمیری خه زن و عه مبار بکه ن! که واته عه مبارکردنی زانیاری به کان به ته نها به س نین و ده بیت خوی کامل بکات له گهل یاده نانه وه و بیرکه و تنه وه.

شه شه م: يادهيته وه و بيرهاته وه

توانايي له وه گرته وه ي زانيارييه كان له كاته پنيويستيه كاندا لهو شوينه ي كه خه زنگراون و پاريزراون. نه ويش نه وكاته ي كه پيويست بكات.

حه وته م: په يوه ندي

به كارهيته ناني خيرا و كوتايي له زانيارييه وه رگيراوه كان كه له خوگري كومه ليكي گرنگي وه كو بيركرده وه يه.

نه م پيتاسه يه له خوگري شيكرده وه ي زوريك لهو گرفتانه كه له پيشه وه ئاماره مان بوي كرد. ته نها نهو كيشانه له ليسته كه دا نه هيتران كه تا ئاستيك له دهره وه ي پرؤسه ي خويندندان. بواره ليكي وه كو كاريگه ري په رچه كردار و كاردانه وه ي ئيمه به كه شي دهوروبه رمان. كاتي رؤژ، ئاستي وزه و تواناي جهسته يي. حه ز و ئاره زوو. به هره. ته مه ن و له بارود زخيني چالاكي جهسته ييدا بون.

هوكاري بووني كي شه له خويندنه وه دا

ئيستا رهنگه پرسيا ري نه وه بكه ن بؤچي هه نديك كه س له كاتي خويندندا دوچاري گرفت ده بيه وه، وه لامه كه ي جگه له وه ي كه بؤ لاوازي مه عريفه ي خومان سه باره ت به تواناي مينشك ده گه رپته وه،

ههروه‌ها تیروانینمان سه‌باره‌ت به په‌روه‌رده‌ی سه‌ره‌تایی
خویندنیش هه‌له‌یه.

ساده‌ترین ریگای فیرکردن سه‌ره‌تا پیته‌کانی (ئه‌لف و بی‌ایان
فیرده‌کریت. دواتر ئه‌و پیتانه له‌گه‌ل یاسا جیاوازه‌کانیانه‌وه
یادده‌هیت‌ریته‌وه. دواتر ده‌نگه‌کان له‌گه‌ل برگه و شیوازی
خویندنه‌وه‌دا رینگه‌خه‌ن و سه‌ره‌نجام برگه‌کان ده‌بیته هوی
درووستبوونی چه‌مک و رسته و زمان. له‌م قوناغه به‌دواوه
کتیبه‌گه‌لینکی جیاواز به فیرخوازان ده‌دریت که به زوری له‌یه‌که‌وه تا
ده پۆلینه‌ندی ده‌کرین. که به‌دریژایی ئه‌وه‌دا خیرایی خویندنه‌وه‌یان
به‌رزه‌بیته‌وه. به‌دریژای ئه‌م پرۆسه‌ی خویندنه، فیرخوازه‌که ده‌بیته
به خوینه‌ریکی خامۆش.

له ریگای وانه‌وتنه‌وه‌ی (ته‌ماشابه‌که و بیلیره‌وه) درووستکردنی
کۆمه‌لێک کارته که وینه‌ی له‌سه‌ره، ناوی شته‌کان به‌شیوه‌یه‌کی زۆر
پوون له‌سه‌ر پشتی کارته‌کان نوسراون، کاتیک مندا‌له‌که ناوه‌کان و
وینه‌کانیان فیرده‌بیت. وینه‌کان پینچه‌وانه ده‌کریته‌وه و وشه‌کان
نیشانی مندا‌له‌کان ده‌دریت. کاتیک زمانی سه‌ره‌کی فیری مندا‌له‌که
کرا. ریره‌وی پینشه‌وتنی ئه‌و به خویندنه‌وه‌ی کۆمه‌لێک کتیبی
پۆلینکراو که هاوشیوه‌ی ئه‌و کتیبانه‌ن که له رینگا و میتۆدی
فۆنه‌تیکدا سوودمان لیده‌بینی. مندا‌له‌که ده‌بیت به خوینه‌ریکی
خامۆش.

خستنه پرووی دوو شیوهی گشتی خویندنه وه که به کورتی
خستمانه پروو، به دنیاییه وه زۆر له وه زیاتر هه لده گریت، هه لبه ت به
دنیاییه وه زیاتر له ۵۰ شیواز و میتۆدی جیاواز له به ریتانیا و
ولاتانی ئه وروپا و دونیادا بوونی ههیه، کیشه و گرفتگی لیک
هاو شیوهش له هه موو ولاتیکدا دروست کردوه.

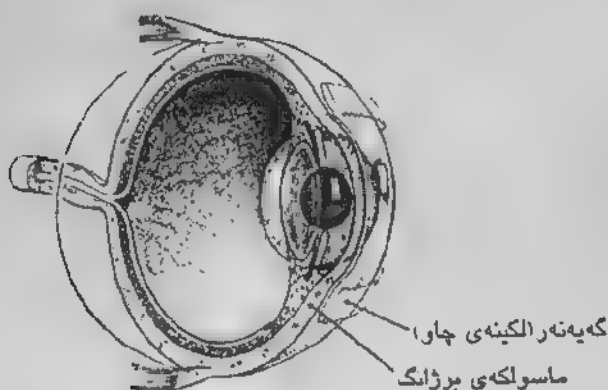
به هه رحال ئه و خاله ی که ده بیت سه باره ت به م شیوازی
خویندنه وه بیخهینه پروو ئه وه نییه که ئه م رینگیه بۆ گه شتن به
ئامانجه کان به س نین، به لکو بابته ی گرنگ لێرده ئه وهیه که وه ها
میتۆد و رینگیه ک بۆ وانه و تنه وه ی شیوازی خویندنه وه بۆ هه یچ
مندالیک گونجاو نییه و یارمه تی منداله که نادات له کاتی
خویندنه وه دا تیگه یشتن و درکیکی گشتی له سه ر وشه کان هه بیت.

ئه گه ر بگه رینه وه بۆ پیتاسه ی خویندنه وه، تیده گه ین که ئه م
میتۆدانه ی خراونه ته پروو بۆ ئه وهیه ته نها قۆناغی ناسین دا بپژشن و
هه ولێکه به ئاراسته ی شیکردنه وه و یه کپارچه یی ناوه کی، ئه م
میتۆدانه رپره ویک نین بۆ چاره سه رکردنی کیشه کانی خیرایی، کات،
قه باره، توانا و وزوی یادگه، بیره اتنه وه، هه لبژاردن، ره دکردنه وه،
یادا شتکردن، ته رکیز، رافه و خستنه پروو، ره خته، شیکردنه وه و
لیکدانه وه، رپیکهستن، ئه نگیزه و به هره، چه ز و ئاره زوو،
ماندوو بوونی ده روونی و رۆحی، که ش و ژینگه، ماندوو بوونی
فیزیکی و جهسته ی و ئه وانی تر.

که واته تینده‌گین بۆ ئه‌و کیشه و ئاریشانه‌ی که له خویندنه‌وه‌دا له هه‌موو دونیادا رووده‌ده‌ن، پاساو‌گه‌لیک هه‌ن.

گرنگه‌ لیژده‌دا ئه‌وه‌ یادبیه‌تیه‌وه‌ که ناسین زۆر به‌که‌می وه‌کو گرفتیک ده‌خړیته‌پوو چونکه‌ له سالانی سه‌ره‌تایی چونه‌ قوتا‌بخانه‌دا به‌شیوه‌یه‌کی جیاواز فیرخواز فیره‌که‌ریت، هه‌موو ئه‌و کیشانه‌ی تر که خرا‌نه‌پوو به‌دریژایی پرۆسه‌ی خویندن چاره‌سه‌ر نه‌که‌راون.

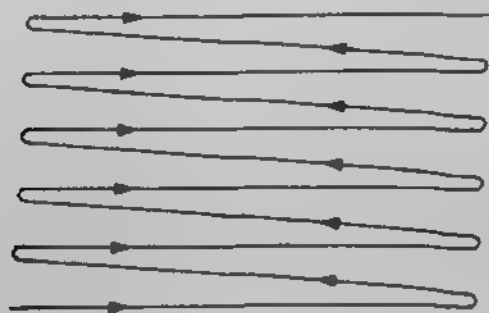
به‌شه‌کانی دواتر چه‌ند ریگا چاره‌یه‌ک بۆ چاره‌سه‌رکردن و زالبوون به‌سه‌ر ئه‌م کیشانه‌یه‌دا ده‌خړینه‌پوو، ئه‌وه‌ی ماوه‌ته‌وه‌ له‌م به‌شه‌یه‌دا تایبه‌تکه‌راوه‌ به‌ جوله‌ی چاوه‌کان، درک و خیرایی خویندنه‌وه‌.

شیوه‌ی ژماره ۹ . چاو

خویندنه وه به جولە ی چاو

کاتیک داوا له خەلکی دەرکرت که به ئاماژە ی پەنجەکانییان جولە و خیرای چاوه‌کانییان له کاتی خویندنه‌وه‌دا نیشانبدەن و دەستی بخەنەسەر. زۆربەیان پەنجەکانییان لەسەر هیلکی ریک له راسته‌وه بۆ چه‌پ دەرکیشن و له کۆتایی هیلکه‌وه به‌خیرای پەنجەکانییان ده‌گه‌ریننه‌وه بۆ خالی سەرەتای هیلکه‌که، ئه‌وان به‌شیوه‌یه‌کی سروشتی چاره‌که چرکه‌یه‌ک بۆ یه‌ک چرکه‌ کاتی خۆیان له‌و هیلکه‌دا خه‌رجده‌کەن.

شیوه‌ی ژماره ۱۰ . جولە ی گریمانه‌کراوی چاوه‌کان له کاتی خویندنه‌وه‌دا که له لیکۆلینه‌وه‌ی جولە ی چاوی ئه‌و کاسانه‌ی که هیچ زانیارییه‌کیان له‌و باره‌یه‌وه نییه، به‌ده‌ست هاتووه. وا ویتا دەرکرت که هەر هیلکی له که‌متر له یه‌ک چرکه‌دا بخویندنه‌وه.

خیرای

ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر خیرای چاو ئه‌وه‌نده‌ش خاوبیت هیلکه‌ له یه‌ک چرکه‌دا بخویندنه‌وه. وشه‌کان به‌خیرای ۷۰۰ بۆ ۵۰۰ وشه‌ له

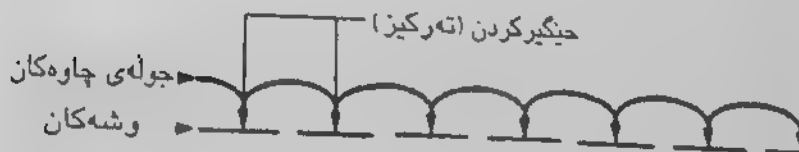
خوله کینکا ته واوده بن، چونکه ناوه ندى خیرایی خویندن ته نانه ت له بابه ته ئاسانه کانیشدا ۲۴۰ وشه یه له خوله کینکا، ده توانین بگهین به و دهره نجامه ی که ته نانه ت له کاتژمیره که مکراره خه ملینراوه کانیشدا گریمانه ی نه وه ده کریت که چاو ده توانیت زور خیراتر وشه کان ته واوبکه ن.

جوله

ئه گهر چاوه کان به رینگایه کی هیواش و له سه رخو که له وینه که ی پیشوودا پیشانمانداوه له سه ر هیله که جوله بکات و بیان خوینتته وه ناتوانیت تینگه یشتنیکى باشی له ده قه که هه بیت، چونکه چاوه کان کاتیک شته کان به باشی ده بینیت که بتوانیت چه ند ساتیک ته رکیزیان بخاته سه ر. ئه گهر شته که وه ستاو بیت ده بینت چاویش بيجوله بیت بوئه وه ی به باشی بیبینیت و ئه گهر شته که له دۆخی جوله کردندا بیت ده بینت چاویش له گه لیدا بجولیت تا بتوانیت بیبینیت. تاقیکردنه وه یه کی ساده له سه ر خۆتان یان یه کیک له هاوړییه کانتان نه وه ده سه لمینیت؛ په نجه یه کتان به بن جوله له به رامبه ری خۆتان دابنن، ئیوه ده توانن ئه م تاقیکردنه وه یه له سه ر چاوه کانی خۆتان ئه نجامبدن یان ته ماشای چاوه کانی هاوړییه که تان بکه ن کاتیک ته رکیزی کردووه ته سه ر شتیک، چاوه کانی به جیگیری و وه ستاوی ماونه ته وه. دواتر په نجه تان

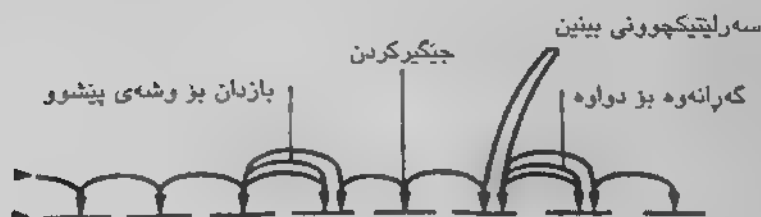
به‌رز و نرم و راست و چه‌پی پنیکن و به چاوه‌کانتان ته‌ماشای بکن. له کژتاشدا په‌نجه‌تان به‌رز و نرم و راست و چه‌پ بکن و چاوتان جیگیر و ریک له یه‌ک ئاراسته بوه‌ستین یان له پیش چاوتانه‌وه هه‌ردوو ده‌ستان به‌یه‌کدا بدن و هاوکات له‌گه‌لیدا به هه‌ردوو چاوتان ته‌ماشای هه‌ردوو ده‌ستان بکن (ئه‌گه‌ر ده‌توانن ئه‌م کاره سه‌خته به‌سه‌رکه‌وتووی ئه‌نجام بدن نیمه‌یلم بۆ بکن و ئاگادارم بکه‌نه‌وه!) کاتیک که شته‌که ده‌جولیت ده‌بیت چاویش له‌گه‌لیدا بجولیت بزئه‌وه‌ی بتوانیت وینه‌یه‌کی پوونی لیبگیریت.

به سه‌رنجدان به‌وه‌ی که هه‌موو ئه‌م باباته‌نه په‌یوه‌ندیی به خویندنه‌وه‌ه هه‌یه، ئه‌وه پوونه که ئه‌گه‌ر بریاروایه چاوه‌کان واتای وشه‌کان تینگه‌ن و وشه‌کان راوه‌ستا و بیجوله‌بن، ده‌بیت چاویش له‌سه‌ر هه‌ر وشه‌یه‌ک بوه‌ستیت پیش ئه‌وه‌ی وشه‌ی پاش ئه‌وه بخوینیته‌وه. له‌بری جولێ کردن له‌سه‌ر هیلێ ریک و ساف (که له شیوه‌ی ۱۰ دا نیشانماندا) ده‌بیت چاوه‌کانیش له راستیدا له پرۆسه‌یه‌کی وه‌ستان و بازدانی خیرادا بجولیت.

شیوه‌ی ژماره ۱۱. هیلکارییه‌که که جولێ و وه‌ستانی چاوه‌کان له کاتی خویندنه‌وه‌دا ده‌خاته‌روو، ئه‌مه‌ی خواره‌وه بخویننه‌وه.

بازدانه‌کان ئه‌وه‌نده خیران که نزیکه‌ی ده‌توانین بڵین کاتیکی
 ئه‌وتۆ ناخایه‌نیت. به‌لام وه‌ستانه‌کان له‌سه‌ر هر وشه‌یه‌ک نزیکه‌ی
 ۱/۴ بۆ ۱/۲ چرکه ده‌خایه‌نیت. که‌سێک که به‌ شینوه‌یه‌کی ئاسایی
 یه‌ک وشه‌ یه‌ک جار ده‌خوینته‌وه و که‌سێکیش که پنیوست بکات
 یه‌ک وشه‌ دوو جار بخوینته‌وه. له‌ ڕینگه‌ی هاوکیشه‌یه‌کی بیرکاری
 ساده‌ی چاره‌وه ده‌توانیت خیرایی خویندنه‌وه‌ی ئه‌و به‌ زۆری له
 خواره‌وه‌ی ۱۰۰ وشه‌ له‌ خوله‌کێکدا بخه‌مڵینین به‌واتای ئه‌وه‌ی که
 ئه‌و ناتوانیت واتای هه‌تدیک له‌و وشانه‌ی که ده‌یخوینته‌وه به
 خیرای درکی بکات و قه‌باره‌ی خویندنه‌وه‌ی به‌رزبکاته‌وه.

شینوه‌ی ژماره‌ ۱۲. هیلکارییه‌ک که خوه‌ خراپه‌کانی خویندنه‌وه له‌و
 خه‌لکانه‌دا نیشان ده‌دات که خیراییه‌کی نزمیان هه‌یه؛ یه‌کجار وشه‌کان
 ده‌خویننه‌وه. به‌ که‌رانه‌وه‌یه‌کی ناخوود ئاگایه‌. سه‌رگه‌ردانی بێنین. به‌مانی
 ئاگایی له‌سه‌ر کاغه‌زه‌که. ئه‌مه‌ی خواره‌وه بخویننه‌وه.

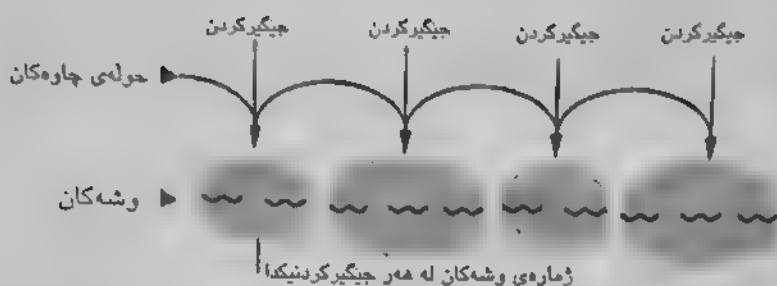
ڕه‌نگه‌ له‌ یه‌که‌مین نیگا واده‌ر بکه‌ویت که ڕیگا چاره‌یه‌ک بۆ ئه‌و
 که‌سانه‌ نییه‌ که خیرایی خویندنه‌وه‌یان نزمه‌. به‌لام به‌مشینوه‌یه‌ نییه‌

و ئەوان دەتوانن سوود لە چەند شینو و تەکنیکی جیاوازی وەرگرن
بۆ چارەسەرکردنی کێشە و ئاریشەکان.

بەرزکردنەوەی خێرای خۆبەندەوه

(١) خێرای گەڕانەوه بەسەر وشەکاندا دەبێت وازبێهێتین.
چونکە نەوێد لە سەدی خۆبەندە بەپەلە و خاوەکان بەهۆی
نیگەرانییەکانی خۆبەندەوهی و بۆ تێگەیشتنی زیاتری بابەتەکان هێچ
پێویستییهکی نییه. دە لە سەدی ئەو وشانەی کە دەبێت دووبارە
لێتێگەنەوه دەتوانن وەک وینەی عەقڵی درچن. ئەم وشانە لە
بەشی ٧ و ٨ دا خراوەتەرۆو. یان دەتوانیت بە شینوێهەکی عەقڵی
وینەیهک لەوانە لە مێشکێتێدا درووست بکەن. راستی بکەنەوه و
دواتر تەواوی بکەن.

(٢) کاتی هەر جیگیرکردنێک دەتوانیت کەمبکریتهوه بۆ
نزیکی لانی کەم ١/٤ چرکە. نابێت خۆبەندەر نیگەرانی بیت و واخەیاڵ
بکات کە ئەم کاتە زۆر کەمە چونکە چاوی ئەو توانایەکی هەیە لە
هەر ١/١٠ چرکەدا نزیکی ٥ وشە جیگیر و خەزنبکات.
(٣) ئەندازەی جیگیرکردن و خەزنگردن دەتوانیت گەشەبکات
بۆ ئەوهی مێشک بێتوانیت ٥ وشە لە لەحزەیه کدا جیگیربکات.

شێوه‌ی ژماره ۱۲. هیلکارییه‌ک که جوله‌ی چاوی خویه‌ریکی به‌توانا و کاریگر و سه‌رکه‌وتوو‌تر نیشاده‌دات، وشه‌گه‌لیکی زیاتر بۆ جیگیرکردن له چاوه‌کانییوه‌ ده‌نیزیت بۆ می‌شکی و په‌له‌کردن و خا‌و‌کردن و سه‌رگه‌ردانییه‌کانی که‌میکردوه‌.

ئه‌گه‌ر ئه‌و گریمانه‌یه‌ درووست به‌ئینه‌ پێش چاوی خۆمان، که می‌شک له‌ هر ساتیکدا په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ وشه‌یه‌کدا درووست ده‌کات، ئه‌م پێگا چاره‌یه‌ له‌ سه‌ره‌تاوه‌ ئه‌سته‌م ده‌ره‌که‌ویت، له‌ راستیدا ده‌توانین به‌شێوه‌یه‌کی گونجاو له‌سه‌ر کۆمه‌لیک وشه‌ ته‌رکی‌ز بکه‌ین که ده‌توانین ب‌ل‌ئین له‌ هه‌موو میتۆده‌کانی تر باش‌تره‌: کاتیک رسته‌یه‌ک ده‌خوینینه‌وه‌ نامانه‌و‌یت واتای دانه‌ دانه‌ی وشه‌کان درک بکه‌ین به‌لکو ئامانجی سه‌ره‌کیمان ئه‌وه‌یه‌ که واتای گشتی ئه‌و وشانه‌ بزانی‌ن که ده‌خوینینه‌وه‌ و له‌ رسته‌که‌ی تی‌ب‌گه‌ین. بۆ نمونه وشه‌کانی ژیره‌وه‌ بخویننه‌وه‌.

ئه‌و پشیل‌یه‌ دانیش‌ت له‌سه‌ر

وشه‌ی شه‌قام کیشه‌ و گرفت‌تره‌ له‌ خویندنه‌وه‌ی ئه‌و رسته‌یه‌ی که ده‌ل‌یت ئه‌و پشیل‌یه‌ دانیش‌ت له‌سه‌ر شه‌قامه‌که‌.

که سینگ که خیرایی خویندنه وهی نزمه به بهراورد به که سینگ که له کاتی خویندنه وهدا زور چالاکتر و باشتتر و خیراتره ده بیت زیاتر بیربکاته وه. چونکه ده بیت واتای هر وشه یه که له گهل واتای نه و وشانه ی که دوا ی نه و دین زیادبکات و بیخاته سهر. له نمونه که ی سهره وهدا نه مه به رامبه ره به خسته سهری وشه یه کی تازه یه بز ۵ یان ۶ وشه ی دیکه. خوینه ری چالاکتر وشه کان بز نه و ماناداره و تنه ا یه که وشه یه کی نو ی بز نه و تازه یه.

باشیه کانی خیرا خویندنه وه

یه کی که له باشیه کانی به په له خویندنه وه نه وه یه که چاوه کانی مرؤف چالاکیه کی فیزیکی که متر له هر لاپه ره یه کدا نه انجام دهن. له بری نه وه ی که هاوشیوه ی که سینگ که خیراییه کی نزمی هه بیت. ژماره ی جاره کانی زیاتری بز نمونه ۵۰۰ جیگیرکردنی پایه دار له هر لاپه ره یه کدا نه انجام بدات. نه و فیرده بیت ۱۰۰ جیگیرکردن له هر لاپه ره یه کدا نه انجام بدات. نه مهش زور که مه و هر نه مهش واده کات ماسولکه کانی چاوی که مت دوو چاری ماندوو بوون بین.

باشیه کی تری خیرا خویندنه وه. نه وه یه که که سی خیرا خوینه ره وه. له کاتی خویندنه وه یه دا له گهل نه وه ی که سهرنجی ریتیم و پرؤسه ی خویندنه وه که ده دات، به ئاسانیش واتا و ماناکان درک ده کات و نه مه له کاتیکدایه که هه ندیک هه ن خیرایی خویندنه وه یان نزمه چونکه بهرده وام خویندنه وه که یان ده چرینن و دووباره دهستی پنده که نه وه و رینگایه کی نارینکخراو و ناسیستماتک پیره و ده که ن له خویندنه وه یاندا. نه گهریکی زوری نه وه ی هه یه نه م

که سانه له ږووی دهوونیه وه ماندووبین، ته رکیزیان نه میتیت، له ږووی عه قلییه وه له خویندنه وه دا یی توانابن و واتای نه وه ی که ده خوینتنه وه به شیوه یه کی باش ټینگه ن.

باوه ږکه لیکی ناراست سه بارهت به خویندنه وه
ده توانین نه وه بسه لمینین که زوږ به ی باوه ږه پینشینیه کان سه بارهت به خیرا خویندنه وه نا درووست و تا راستن.

ده بیت وشه کان دانه به دانه بخوینرنه وه:
باوه ږنکی ناراسته، چونکه نیمه ده توانین له کاتی خویندنه وه دا بوه ستین و نامانجی سه ره کی خویندنه وه ټیغه یشته له واتا و مه به سستی ده قه کان نه ک وشه کان.

نه سته مه که بتوانین زیاتر له ۵۰۰ وشه له خوله کېکدا بخوینینه وه:
باوه ږنکی ناراسته، چونکه نیمه ده توانین تا ۶ وشه له هر جیگیر کېکدا بخوینینه وه و له هر چرکه یه کدا ده توانین چوار جیگیر کېکدا و خه زکړد نیکمان هه بیت، که واته خیرای ۱۰۰۰ وشه له خوله کېکدا به ته واوه تی مه ننتی و گونجاو و ناساییه.

که سبک که به خیرایی ده خوینته وه، ناتوانیت تیبگات له ماناکان:

باوه‌پنکی ناراسته، چونکه ئەو که سانه‌ی که به خیرایی ده خوینته وه باشتەر ده توانن زالبن به سەر مانا و واتای ده قه‌کاندا، زیاتر ده توانن کۆنترۆلی بابەتەکان بکەن، کاتیکی زیاتریان بۆ دەمی‌نێته وه بۆئەوه‌ی بپەرژێنه سەر ئەو بوار و زەمینه‌یانه‌ی که حەزبان لێهەتی و سەرنجیان راده‌کێشیت، یان ئەو نوسین و دێرانه‌ی که گرنگیه‌کی زۆری بۆیان هه‌یه.

تا خیراتر بخوینته وه تەرکیز که مەتر دەبێته وه:

باوه‌پنکی ناراسته، چونکه هەرچی خیراتر بخویننه وه وزه‌یه‌کی جولاو و چالاکیه‌کی زیاتر وه‌رده‌گرین و تەرکیز و ئاگاییمان به‌رزتریش دەبێته وه.

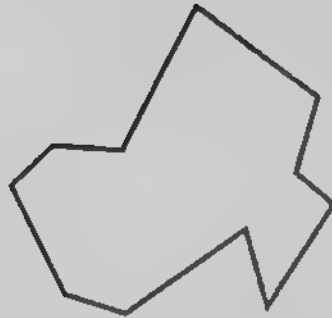
خیرایی ناوه‌ندی، باشتەرین جوۆری خویندنه وه‌یه:

باوه‌پنکی ناراسته، چونکه خیرایی ناوه‌ندی له خویندنه وه‌دا سروشتی نییه، ئەوه ئەو خیراییه‌یه که له سەر ه‌تاوه به‌خرایی له سەری فێرکراون، زانیاریه‌یه‌کی پتۆیستان له سەر کاری چاو و مێشک له خیرایی خویندنه وه‌دا به‌ده‌ست نه‌هیتاوه، ئەوه ئەو باوه‌په‌هه‌یه‌یه که له مێشک‌تاندا چه‌سپاندویه‌.

ته گنیکه پېشکه وتووہ کانی خویندنه وه - خیرا و خیراتر
 جگه له ناموزگارییه گشتیه کانی سهره وه. ږنگه هندیگ له
 خه لکی بتوان سوود له م زانیاریانه ی خواره وه ودرېگرن. که
 ده بیت له گه ل راهینه ریکی به نه موند ا راهیتان بکړیت.

ته گنیکه کانی یارمه تی بینن:

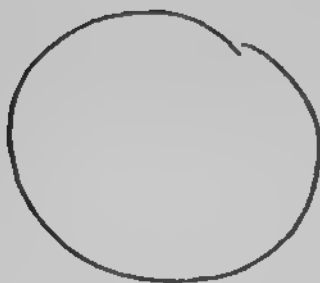
کاتیک که مندا لان فیږی نه وه دهن بخویننه وه به زوری
 په نجه کانیان له سهر نویسینه که داده گرن و له کاتی خویندنه که دا
 په نجه یان له گه ل چاویاندا به سهر هیله که دا ده جولینن، نیمه باوه ږمان
 وایه نه م کاره کاریکی هه له یه و ده لینن نابیت په نجه کانیان بخه نه
 سهر لاپه ږکه. نه مړو که دهر که وتووہ قسه که ی نیمه هه له دهر چوو
 نه ک ئیشه که ی نه وان، له بری نه وه ی داویان لینکه یین په نجه یان
 نه خه نه سهر لاپه ږه و نویسینه که ده بیت داویان لینکه یین جولانه وه ی
 په نجه کانیان خیراتر بکه نه وه، نه وه ږوونه که په نجه کانمان خیرایی
 چاو هیواش ناکاته وه به لکو نه م کاره ده بیت هزی نه وه ی
 یارمه تیمان بدات عاده تی رېتمیکی نارام له خویندنه وه دا په ږه و
 بکه یین که هه ماهه نگی درووستکردنه له نیوان چا و په نجه و به مەش
 بایه خ و گرنگیه که ی زور ناوازه و کاریگه ریی ده بیت.

شینوهی ژماره ۱۴ . شینوهی حولهی چاوکه که له کانی ته ماشکردنی بازنه یه کدا به دهوړیدا خولانه وهی دروستکردووه .

بۆ ټیټینیکردنی جیاوازی نینوان خیرایی چاوی به ږیتم و بن ریتم داوا له هاورښه کتان بکه ن بازنه یه کی گه وړه ی باریک بهینته پینش چاوی خوښان و دواتر داوای لینکه ن به ئارامی و هیناش و به دیقه ته وه ته ماشایی چواردو وری بازنه که بکات . له بری جوله کردن به دهوړی بازنه یه کی ته واودا ، چاوه کانی سوود له شینوازیک وهرده گرن که زیاتر هاوشینوهی لاکیشه و دریزکوله بین .

دواتر به په نجه کانی دهستان بازنه یه ک له هه وادا بکیشن و داوا له هاورښه کتان بکه ن کاتیک که دهستان به ئارامی به چواردو وری بازنه خه یالیه که دا ده کیشن . ته ماشای نوکی په نجه تان بکات . سه رنجه دهن که چاوه کان به شینوهیه کی نزیکه ی ته واوه تی ږیک به دوا ی په نجه تانه وهیه و بازنه یه کی وهکو ئهم وینه یه ی خواره وه دروست ده کات .

شینوهی ژماره ۱۵ . شیوهیک له جولهی چاوی به ریتم به چوار دهوری
بازنه یه کدا دهخاته پروو.

ئهم تاقیکردنه وه سادهیه ههروهها ئه وه نیشان دهدات که ئه گهر
زانپارییه کی بنه رتهی سه بارهت به کارایی فیزیکی چاو و میشک به
مرووف بدريت دهتوانیت چه ندیک کاراییه کی باشتر بکاته وه، له
زۆربهی کاته کاندای پتویست به تاقیکردنه وه و راهیتانی تاقهت
پروکین ناکات، ئه تجمه کان ههروه کو ئه مه به خیرایی به دهستدین.

بۆ خوینه رهیچ یاسا و سنوریک دانه تراوه ریکری بکات له وهی
که په نجهی ئامازه کی وه کو ئامرازیک به کار نه هینیت و وه کو
زۆریک له خوینه ره به تواناکان ده توان پینوس یان هه رشتیکی دیکه
بگرنه دهستانه وه له کاتی خویندنه وه دا، له سه ره تاوه واده رده که ویت
به هوی یارمه تیده ره کانی بینینه وه خیرایی خویندنه وه نرمبیته وه،
ئیمه به مشیویه بیرده کهینه وه چونکه خیرای خویندنه وه مان به رزتر
له وهی که له راستیدا هیه وینا ده کهین، به لام له راستیدا

ده توانریت خیرای خویندنه وه به هژی ئامرازه یارمه تیده ره کانیه وه
به رزتر بکریتته وه.

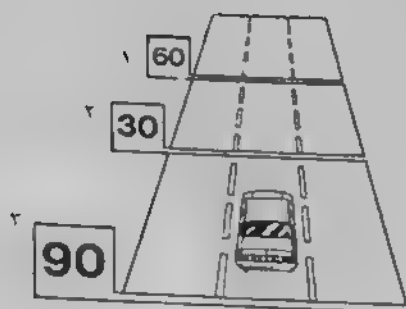
ته رکیز زیاد کردن

به ته کنیکه کانی کومه کی بینین خوینته ره ده توانریت زیاتر له یهک
هیل له هر وهستان و جیگیرکردنیکدا بخوینیتته وه، ئاشکرایه ئهم
کاره له رووی فیزیکییه وه ئه ستم نییه و ته نانهت له دهقه ئاسان و
ساده کان، کورته ی نه جامه کان و پیشه کیه کانیشدا گونجاوه.
ههروه ها ئهم میتوده خیرای خویندنه وه ی بابه ته کان زیاتر دهکات.
باشتر وایه هه میسه سوود له یارمه تیده ریکی بینینی له کاتی
خویندنه وه ی ئهم جزره بابه تانه دا بینین، چونکه به بی یارمه تی
وه رگرتن له ته کنیکی کومه کی بینینه چاره کانمان هه زی ئه وه یان
ده بیت به ئاراسته یه کی زور کهم له سه ر لاپه ره که بگه رینه وه، مؤدیله
جیاوازه کانی یارمه تیدانی بینینی ده بیت له پیندا تاقی بکریتته وه،
کاریگه ره که یان هه لئیردرین.

تیگه یشتن له دهق و نوسین له کاتی خیرا خویندنه وه دا

ئهم راهینه نه ئامازه دهکات بۆ لاپه ره هه لئانه وه ی خیرا له کاتی
خویندنه وه دا ئامانجی بینینی زورترین ژماره ی وشه کانه له نوسیندا

و تیگه‌شتن لینی. ئەم جزیره ر‌اهینانه توانایی خویندنه‌وه‌ی گروپه
 گه‌وره‌کانی وشه‌کان له هەر وه‌ستان و جیگیرکردنیکدا زیاد ده‌کات
 و بۆ تیگه‌یشتنی گشتی و شیکردنه‌وه به‌سوودن. مێشک به
 ر‌اهینانی گشتی و کاریگەر و خێرا خویندنه‌وه پێش ده‌خات. ئەم
 ته‌کنیکه بۆ خویندنه‌وه به‌خێراییه‌کی زۆر ده‌توانرێت به‌راورد بک‌رێت
 به‌ لێخوڕینی ئۆتۆمۆبیل له‌ ر‌یگای ده‌ره‌کی به‌ خێرای ۱۲۰ کیلۆمه‌تر
 له‌ کاتژمێرنیکدا خه‌یال بکه‌ن به‌م خێراییه‌ له‌ ساتی لێخوڕیندان و له‌
 نا‌کاو تابلۆیه‌کی هاتوو‌چۆ له‌ ر‌یگایه‌که‌دا ده‌بینن که‌ له‌سه‌ری
 نوسراوه (به‌خێرای ۳۰ کیلۆمه‌تر له‌ کاتژمێرنیکدا لێخوڕه‌...). ئەگەر
 که‌سێک ده‌ست‌بخاته‌ سه‌ر کیلۆمه‌تری ئۆتۆمۆبیله‌که‌ت و پێت بلێت
 (به‌رده‌وام به‌ له‌سه‌ر لێخوڕینت و پێم بلێ ده‌یت چه‌ندیک
 خێراییه‌که‌ت بێتیته‌ خواره‌وه‌ تا بگه‌یت به‌ ۳۰ کیلۆمه‌تر له‌
 کاتژمێرنیکدا). وه‌لامه‌که‌ ۸۰ بۆ ۹۰ کیلۆمه‌تره‌ له‌ کاتژمێرنیکدا.
 مێشک به‌ خێراییه‌کی زۆر به‌رزتر ر‌اهاتوو و ئه‌و خێراییه‌ بۆ
 مێشک بوه‌ به‌ شتیکی ئاسایی. بوونی شته‌ نوێیه‌کان بوه‌ته‌ه‌زی
 ئه‌وه‌ی شته‌ ئاساییه‌کانی ر‌ابردوو که‌م که‌م له‌ بیر‌چنه‌وه‌، هه‌مان
 باب‌ه‌ت سه‌باره‌ت به‌ خویندنه‌وه‌ش ر‌استه‌ و ئێوه‌ به‌ ر‌اهینانی
 خویندنه‌وه‌ ده‌گه‌ن به‌وه‌ی که‌ خێراییه‌که‌تان دووئه‌وه‌نده‌ بوه‌ته‌وه‌
 ته‌نانه‌ت به‌بێ ئه‌وه‌ی ئاگاداری جیاوازییه‌که‌ ببن. مێشک
 به‌شێوه‌یه‌کی سروشتی خۆی ر‌اده‌هێنیتته‌وه‌.

شیوهی ژماره ۱۶. ئەم وێنەیە نیشانی دەدات چۆن عەقلمان خۆی راڤەینیت
بە خێزایی و جولهکردن، بە سوود وەرگرتن لەمە یارمەتیمان دەدات باشتر
فێرببین.

پاھێنانی توانایەکان

زیاتر لە کەشیکێ ئارام و بێ دەنگدا دەخویننەو، یەكەمین
بابەتیکیش کە یۆتە ھۆکاری ئەوێ کە زۆریک لە وانەکانی تایبەت
بە فێربوونی خێرا خویندەو، سەرکەوتن بە دەستبەھێنیت، سوود
وەرگرتنە لە ھەل و دەرفەت. پاھێنانی و کارگەلیکی جیاوازی بە

^۱ ٦٠ کەم کەم خێزاییکە ھیواش دەبێتەو، بۆ ئەوێ بگات بە ٣٠ کیلۆمەتر لە
کانتۆمیزیکیدا.

^۲ ٣٠ تابلۆی پێنمایی بۆ کەمکردنەوێ خێزایی.

^۳ خێزایی ٩٠ کیلۆمەتر لە کانتۆمیزیکیدا

فیرخوازن دهریت و داویان لیدهکریت دواى هر راهیتانیک
 خیرای خویندنه وهیان له ۱۰ بز ۲۰ وشه له خوله کیندا
 بهرربکهنه وه. که واته زۆربه یان به دریزایی خولی فیربونی خیندنه وه
 خیراییه که یان ۱۰۰ له سه د بهررتز ده بیته وه. به هر حال زۆربه ی
 بهرربوونه وه ی خیرای خویندنه وه کان به هوی راهیتانه کانه وه نییه
 به لکو هۆکاری ههره سه رهکی و بنه رتهی ئه و راستیییه که پالنه ری
 فیرخوازن به دریزای خوله که پله به پله بهررتز ده بیته وه.

ئهم شینوازی خویندنه وه یه به و ئاراسته خیراییه ده بیته هوی
 ئه وه ی فیرخواز چیر باشتر و خیراتر بخوینتته وه. خیرایی کارایی
 میشک له کۆتایی خولی راهیتانه که دا هکو ئه وه ی لیدیت کاتیک
 که سینک یاری شه ره گا ده کات و گایه که به دواوه یه تی ۱۰۰ مه تر له
 که مه تر له ۱۰ چرکه دا ده بریت و له کۆتایی دا ده بیت به سه ر
 هه ساریکی ۱۸۰ سانتیمه تریدا بهرزیته وه چونکه گایه که
 به دواوه یه تی ئهم کارهش زۆر به سه رکه و تووی ئه نجام ده دات. له م
 جۆره راهیتانانه دا هۆکاری سه رهکی سه رکه و تن و بهرربوونه وه ی
 ئاست په یوه ندیی به پالنه ر و هانده ری ناوه کییه وه هیه و خوینته ر
 به سوود وهرگرتنیکى ئاگیانه سوود له هه موو ئه زموونه کان
 وهرده گریت و فیری ده بیت. ئه گه ر به ته واوه تی بریارماندا بیت که
 ده بیت ئه و په ری هه ولی خۆمان بخهینه گه ر. به شینوه یه کی
 خۆنه ویستانه کاره که مان زۆر به چاکی و باشی ده پروات بهرپوه.

خشته ی کۆتایی ئەم بەشە بۆ ئەو کەسانە ئامادەکراوە کە دەیانەوێت پێشکەوتنی خێزایی خۆبێندەوهیان دیاریبکەن. بۆ ژماردنی ئەو وشانەی کە لە خوله کێکدا دەخویننەوه، ئەم کارانەی خوارووە ئەنجام بدەن:

(۱) خوله کێک کتییەک بخویننەوه، خالی دەستپێک و کۆتایی خۆبێندەوه کە لە خوله کەدا دیاریبکەن.

(۲) ژمارەی وشەکانی سێ دێر (هێل) بژمێرن.

(۳) ئەو ژمارەیە دابەشی سێ بکەن بۆ ئەوەی ناوەندی وشەکانی هەر دێر (هێل) یەک بدۆزنەوه.

(۴) ژمارەی ئەو دێرانە بژمێرن کە لە خوله کێکدا خۆبێندوتانەتەوه.

(۵) ناوەندی ژمارەیی وشەکانی هەر دێر یەک لیکدانی ژمارەی دێرهکان بکەن. ئەو ژمارەیی کە بە دەست دیت یەكسانە بە ژمارەی ئەو وشانەی کە لە خوله کێکدا دەخویننەوه.

ئەم باسایە جێبەجێبکەم:

ژمارەی وشەکان لە یەک لاپەرەدا X ژمارەی لاپەرەکان
 ژمارەی ئەو خوله کانهی کە خەریکی خۆبێندەوه بوون = ژمارەی خێزایی خۆبێندەوتان

فیرکردنی مترۆنۆم (نامیری پێوانه‌کردنی کات)

مترۆنۆم که به زۆری بۆ پاراستنی ریتمی مۆسیقا به‌کاردریت، هه‌روه‌ها ده‌توانریت بۆ راهێتانه‌کانی خوێندنه‌وه و خێرا خوێندنه‌وه سوودی لێوه‌رگیردریت. ئه‌گەر له کاتی خوێندنه‌وه‌دا خێزاییه‌کی سروسستی و مه‌نتقیته‌ هه‌بێت، ده‌توانیت له هه‌ر پێتمێکدا وه‌کو یارمه‌تی بێنین به‌هره‌ی لێوه‌رگریت. به‌م میتۆده‌ ده‌توانن ریتمی پێکخراو و سیستematیک و ئارام له کاتی خوێندنه‌وه‌دا به‌ده‌ستبهێنن و بپیاریزن و پێگری بکه‌ن له که‌مبوونه‌وه و خاوبوونه‌وه‌ی خێزایی باو که له درێژه‌ی خوێندنه‌وه‌دا دووچارتان ده‌بێت. کاتیک باشترین ریتم وه‌رده‌گرن ده‌توانن خێزایی خوێندنه‌وه‌تان هه‌ندیک کات به زیادکردن و خسته‌سه‌ری پێتمێکی زیاده له خوله‌کێکدا په‌ره‌پێده‌ن. هه‌روه‌ها ده‌توانن سوود له مترۆنۆم وه‌رگرن بۆ پێکخستنی راهێتانی درککردن و تیگه‌یشتنی ده‌ق له کاتی خێرا خوێندنه‌وه‌دا، که به خێزاییه‌کی نزم ده‌ستپێده‌کات و که‌م که‌م خێزاییه‌که‌ی به‌رزده‌بێته‌وه و تا شوێنیک که ده‌توانن به‌یه‌ک ریتم یه‌ک لاپه‌ره بخوێننه‌وه.

بۆ پێشه‌وه

ئه‌و زانیارییه‌ی سه‌باره‌ت به‌ جوله‌ی چاوه‌کان، یارمه‌تی بێنین، ته‌کنیکه‌ پێشکه‌وتوو ده‌توانن خوێندنه‌وه ده‌بێت له‌لایه‌ن خوێنه‌ره‌وه له بارودۆخێکی له‌باردا به‌کاربهێندریت. ده‌توانین درک به‌وه بکه‌ین که ئه‌م ته‌کنیک و ئامۆژگارییه‌، کاتیک به‌سوود و کاریگه‌رتر ده‌بن که بێگونجیتن و پێکی بخه‌ن له‌گه‌ڵ زانیارییه‌کانی به‌شه‌کانی دواتر که باسییان لێوه‌ ده‌که‌ین.

یاداشت و دواکاری تایبہ تی

بهشی پینجه م

یادگه

پیداچونه وه

- پرسیارگه لیک سه باره ت به یادگه
- وه لایمی تیسته کان و پرسیار ی زیاتر
- یادهیتانه وه له کاتی له بهرکردندا
- یادهیتانه وه له کاتی خویندنه وه دا
- یادهیتانه وه دوا ی له بهرکردن
- ته کنیکه کانی یادگه - به دوا داچوون و تیوری
- سیسته مه تاییه تییه کانی یادگه و چوئیتی به هیژ کردنی
- توانایی بیویتی یادگه
- سیسته می یادگه (ژماره - ریکخستن)
- نه رکیکی نه سته م

له م به شه دا يادگه ی فيربوون و درککردنی ئنوه تيست دهکريت.
دواتر سه بارهت به سيسته مه کانی يادگه و سوود و درگرتن له يادگه
و به کارهينانی وينه و وشه بنه ره تيبه کان فيرده کرين.

پرسیارگه ليک سه بارهت به يادگه

تيستی ژماره ۱. يادهيتاوه له کاتی له بهرکردن (فيربوون)

له لاپه ره ی دواتر دا لیستیگ له وشه ئاماده کراوه. هه موو
وشه کان یه کجار و به خیرایی و یهک له دواى یهک بخویننه وه و
دواتر له لاپه ره کانی دواتر دا بۆ تىستی ژماره یهک بۆشاییه کمان
جیهیشتوه هه موو ئه و وشانه ی که بیرتان ماوه له وى بینوسن.
پهنگه هه موو وشه کان له میشتکاندا نه مایته وه و هه ندیکیتان
بیرچوبیته وه که واته ده بیت ته واوی هه ولتان بخه نه گه پ بۆئه وه ی
زۆرتین وشه تان بیته وه یاد. جاریکتر وشه کان یهک له دواى یهک
بخویننه وه. بۆئه وه ی که دلنیایی بدن به خۆتان که کاره که به
درووستی ئه نجام ده دن، پارچه کاغه زیکی بچوک بگره
ده ستانه وه له کاتی خویندنه وه ی هه موو وشه کانی له سه ر بنوسن.

هه ر ئیستا ده ستیپکه ن.

پله	سپی	پۆشت
یاداشت	و	ئهمه
و	کاغه ز	کتیب
دهرکردن	لیوناردۆ دافینشی	باش

و	روناکی	ده بیت
ده سټیګردن	له	کات
له	توانا	مال
نهمه	نهمه	
درهنگ	خود	

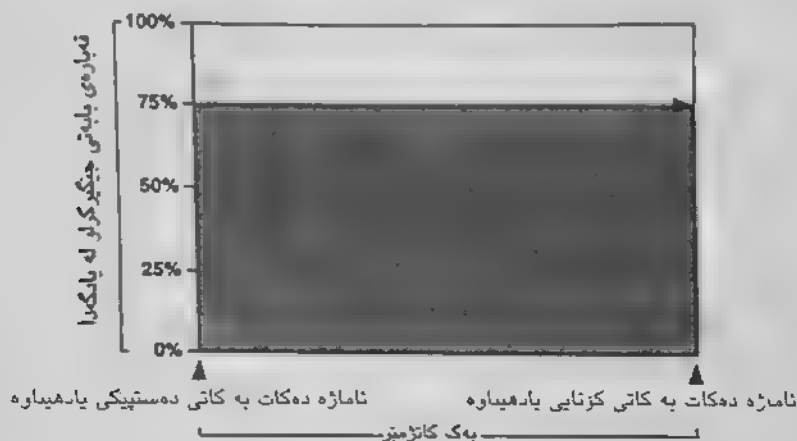
تیسټا له لاپهړه دواتر که شویټیکمان جینېشتوه وه لامدانه وهی
تیسټی ژماره یهک. وه لامي ټو شه ش پرسیاره بده نه وه.

تیسټی ژماره ۲. یادھیتانه وه له کاتی خویندنه وه دا

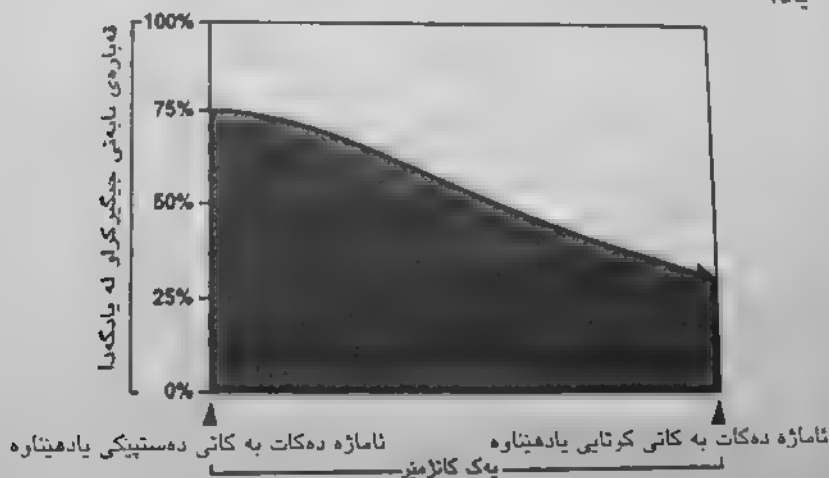
له لاپهړه دواتر دا بۆ تیسټی ژماره دوو، هیلکارییه کی خالی
دانراوه، هیلکارییه که به هیلنک ته واو بکه ن که نیشانی ددهات
بیرده که نه وه له کاتی خویندنه وه تاندا یادکه (حافیزه) تان چی
قه باره یهک له بابته که دینټه وه یاد. هیل سټونییه که ی لای راست
نیشانی ددهات کاتیک که واز له خویندنه وه دینن گه شتووین به چی
خالنک، هیل کۆتای نیشانی ددهات که هیچ شتیکتان بیرنه ماوه
(له بیرچونه وهی ته واوه تی) و هیل سهره وه یادھیتانه وهی ته واوه تی
نیشانددهات (واتا هه موویتان بیره اتووه ته وه).

له لاپهړانه ی خواره وه دا سټی هیلکاری ده بیتن که له لایه ن سټی
که سه وه پړکراونه ته وه، نهم هیلکارییانه نیشانی ددهن ټه وان چی
وینایه کییان بۆ قه باره ی بابته ی یادھیتانه وه یان له یادکه (حافیزه) یان
هیه. نهم هیلکارییانه به ۷۰% ده سټیده که ن چونکه واګریمان
ده کړیت که ته نانه ت باسټرین ټه اندازه و ئاستی فیربوون و
یادھیتانه وهی درک و یادکه مان ناتوانیت بیت به ۱۰۰%. هه لبت
هه لژاردنی تریش له پینشه که واته کاتیک ته ماشای نهم هیلکارییانه

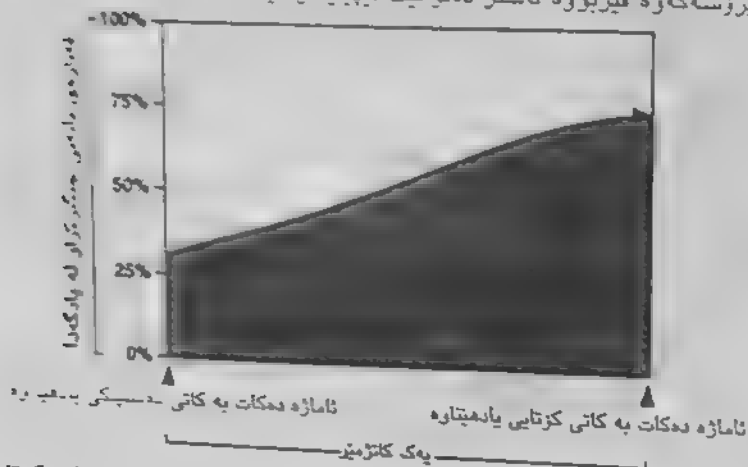
دهكهن. بگه پرتنه وه بۆ تينستی ژماره ۲ و پری بگه نه وه بۆ نه وه دی
 بزانه چی چاوه پروانیه کتان له کارایی یادگه تان هیه.
 هیلکاری ژماره ۱۷. سی هیلکاری که یادگه له کاتی پرۆسه ی
 فیربوون و یادهیتانه وه نیشانداده ات.

کەسی (A) که سیکه که باوه پری وایه له کاتی پرۆسه ی یادهیتانه وه یادگه ی
 جیگیر بووه. اواتا هه موو نه و شتاه ی که له بهری کردووه ده توانیت بیهینیتنه وه
 یاد)

کسی (B) که سیکه که دودری ویه نهو شتهی که له سهره
پژسه که وه فیربووه باشتر دهتوانیت بیهیتته وه یه.

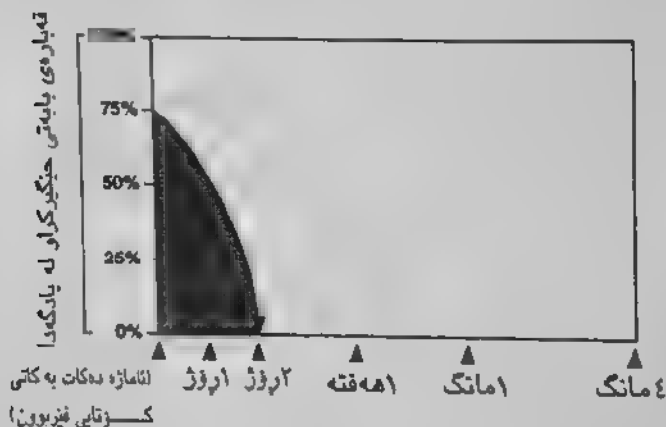
کسی (C) که سیکه که باوهری وایه نهو شتهی که له کوتایی
پژسه که وه فیربووه باشتر دهتوانیت بیهیتته وه یه.

تیستی ژماره ۳ . یادهیتانه وه دواى له بهرکردن

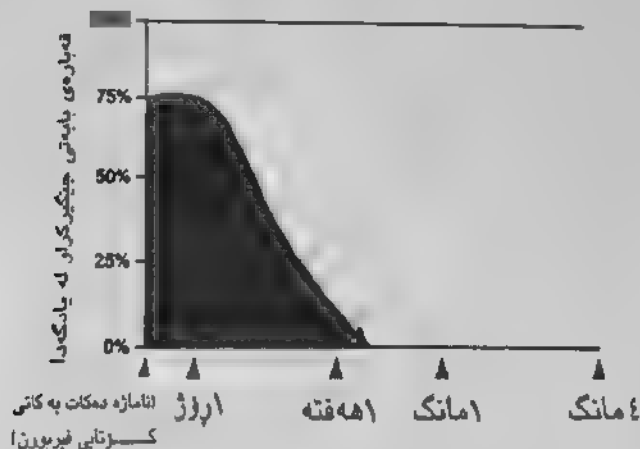
له لاپه رهکانی دواتردا له هیلکاری تیستی ژماره سیدا.
هیلکارییه کی خالی ههیه که نیشانی دهات چی وینایه کزان له
شینوازی کارایی یادگهتان ههیه. له کاتیکدا که پژسهی فیربوون
کۆتایی دیت. هیله ستونیه که ی لای چهپ خالی کۆتایی فیربوون
نیشان دهات. هیچ هیلکی ستوونی لای راسته وه نییه. چونکه وا
گریمانه دهکریت به شنه وه کی گشتی بابه ته که دواى چهپد سالیکی
نایاته وه یادمان. هیلکی کۆتایی نیشانی دهات هیچ یادهیتانه وه یه که
روویه ده وه. بهرترین هیلش باشتترین و بهرترین نه اندازه و
ئاستی یادهیتانه وه و حافزه تان نیشاند دهات. ئهم هیلکارییه نه وه

نیشاندهدن که تیروانینی ئەم سەن کەسە بۆ حافزە و یادگەیان
دوای کۆتایی هاتنی پرۆسەی فێربوون، چییە.

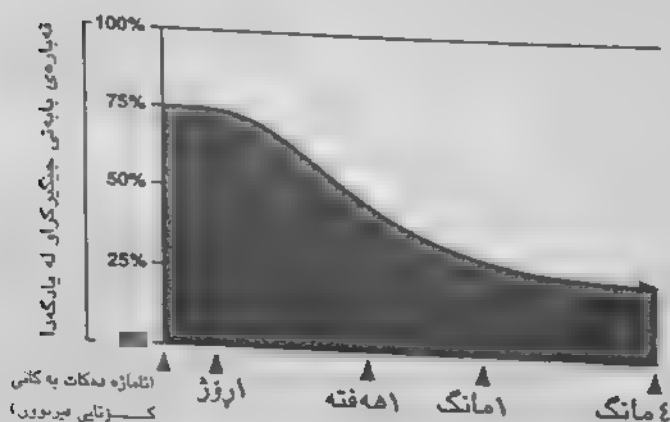
هێلکاری ژمارە ۱۸. ئەم هێلکارییانەی خوارووە کە دانراون بۆ ئەو
یادگە و حافزەی دوای کۆتایی هاتنی پرۆسەی یادگیری نیشانبدەن.

کەسی (A) کە سێکە کە ناوهری رایە هەموو بابەتەکانی لە ماوهری کاتی
دیاریکراودا لە بیر چۆتەتەر.

کەسی (B) کەسێکە کە باوەڕی وایە حافظە و یادگەیی بز ماوەیەک بە پارێزگاری هێشتوووەتەرە و دواى ماوەیەک بەشیوەیەکی سەرەسێمان بەردەو کەبوونەووە هاتوووە.

کەسی (C) کەسێکە کە باوەڕی وایە حافظەیی بز ماوەیەک بە چێژگیری ماوەتەرە و دواتر بە خێزایی کەمیک دابەزیووە و دواتر لە خالێکی تاییبەتدا بە چێژگیری ماوەتەرە.

هاوشتووێ تێستی ژمارە ٢ . نمۆنەگەلیکی زۆرتیش هەن، کەواتە هەر ئێستا بچنە سەر راھیتانی تێستی ژمارە ٣ و هیلکارییەکە بەشتووێک پرپکەنەووە کە بەشتووێکەکی ورد و زانستێتر تێگەیشتن و هەستی ئێوە سەبارەت بە شینواری فەرماوێشی بخاتەرەو.

وهلامی نیسته کان و پرسپاری زیاتر

تیستی ژماره ۱. یادمیثانه وه له کاتی له بهرکردندا

له کاتی وه لامدانه وهی پرسپاره کان، تهماشای وه لامه کان مه کن، بژنه وهی توانای خۆت بژ ده رکه ویت.

۱ - هه مو ئه و وشانه ی که دیته یادت به ریکی بینوسه.

.....

.....

.....

.....

.....

۲ - پیش ئه وهی یه کهم هه له بکهیت، چهند وشه له سه ره تایی لیسته که وه به بیرهاته وه؟

۳ - ئایا ده توانیت ئه و شانه بهینیت یه که زیاتر له یه کجار له لیسته که دا دووباره بوونه ته وه؟ ئه گه وه لامه که ت به لینه ئه و بینوسه.

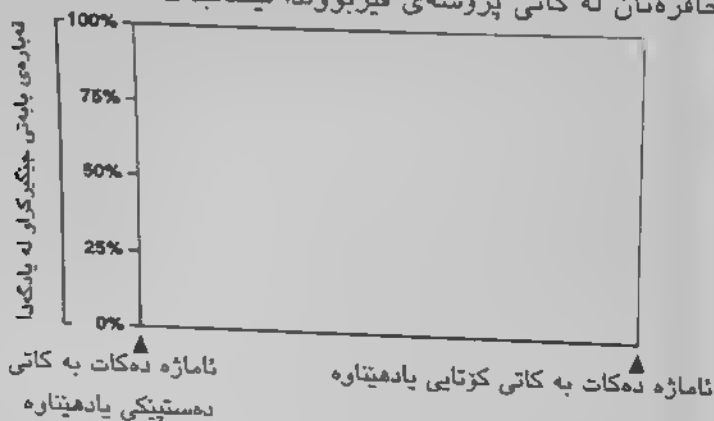
۴ - چهند وشه له پینچ وشه که ی کۆتای بیرماوه؟

۵ - ئایا وشه یه که ت له لیسته که دا بیرماوه که به ته واوه تی جیاواز بوو له شه کانی تر؟

۶ - چهند وشه تان له ناوه راستی ستونه که ده توانن بهیننه وه یادی خۆتان که له وه لامه کانی پیشووتر دا نه هاته وه یادتان؟

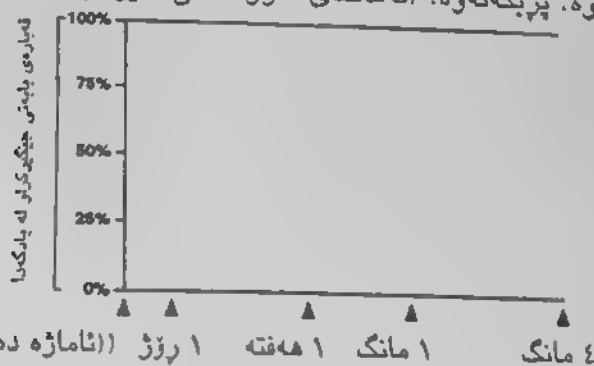
تستی ژماره ۲ . یادھیتانوه له کاتی خوئندنه ودا

بهه مانشینوهی که له نمونه کانی شیوهی ژماره ۱۷ دا پونمانکرده وه. هیلکارییه که به هیلنیک پرېکهنه وه که کارایی یادگه و حافظه تان له کاتی پرۆسهی فیربووندا نیشانیدات.

تستی ژماره ۳ . یادھیتانوه دوی له بهرکردن

هیلکارییه که ی خواره وه به سهرنجدان به شیوازی بیرکردنه وه تان له کارایی یادگه تان دوی تهواوکردنی پرۆسهی یادھیتانوه. پرېکهنه وه. (ته ماشای نمونه کانی شیوهی ۱۸ بکن)

به کاتی کوتایی یادھیتانوه تان))

یادگه له کاتی بادیهتانهوه - سه بارهت به تیسنه کانی ژماره ۱ و ۲ .

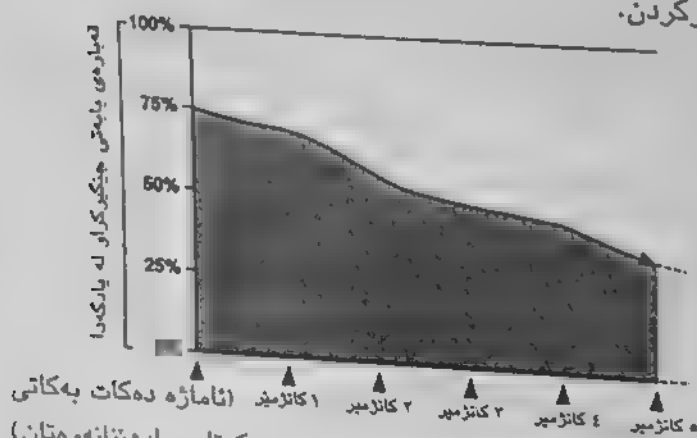

تیسستی ژماره ۱ نیشانیدا تا ئه و کاته ی
درککردنی بابته جیگیریت، کارایی
یادگه له کاتی پرۆسه ی خویندنه وه دا
چۆنه.

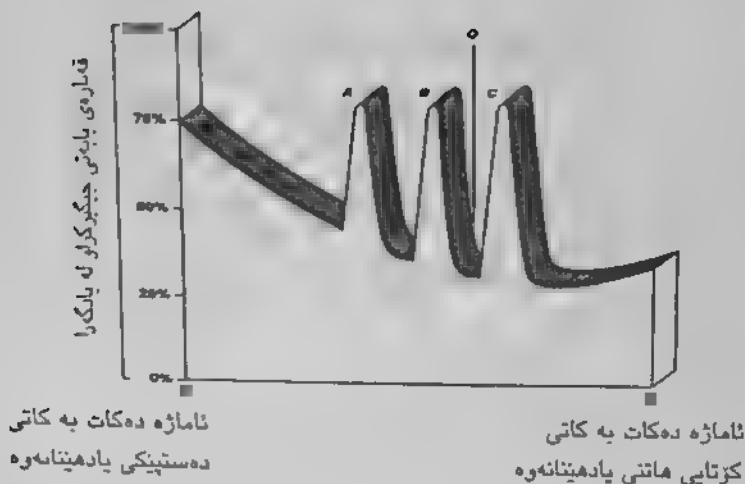
له م لیسته ستونیه دا که سه کان ئه م
ئه نجامانه ی خواره وه به ده سته هیتن، له

نیوان ۲ بۆ ۸ وشه له سه ره تای لیسته که وه دیته وه یاد، زۆربه ی
ئه و وشانه ی که دووباره بوونه ته وه باشتر دینه وه یاد، که له
لیسته که دا (ئه مه، و، له) بوون. یه ک تا دوو وشه له پینچ وشه که ی
کۆتایی زۆرجار له یادگه ماندا ده میننه وه، ئه و وشه یه ی که له هه موو
وشه کانی تر جیاوازتر بوو (لیوناردۆ دافینچی) بوو زۆرجار دیته وه
یادمان، وشه کانی ناوه راستی لیسته که زۆر به که می دینه وه یادمان.
ئه وه ی که له ئه نجامی ئه م تاقیکردنه وه یه پروونبویه وه ئه وه یه
که یادگه و فیروون به پیشکه وتنی کات وه کو یه ک به ره وپیشه وه
ناچن. تیده گهن له هه موو وشه کان به لام ته نها چه ند دانه یه ک له وانه
دیته وه یادیان، جیاوازییه کانی نیوان شینوازی کارایی یادگه و
درککردن یارمه تیمان ده دات ئه وه پروونبکه یه وه که بۆچی زۆریک

له خه لکی دواي تپه پړتي چهند کاترميرنیک له کړتايي فيربوون و
 تيگه يستن هينستا ناتوان وشه و بابه ته کان بهيښته وه ياد.
 هوکاره کي نه وه يه که يادگه به تپه پړوونی کات زور لاوازتر
 دهبيته وه مه گهر نه وه ي که هه ليکي باستان هه بيت بز پشودان و
 جينگيرکردن.

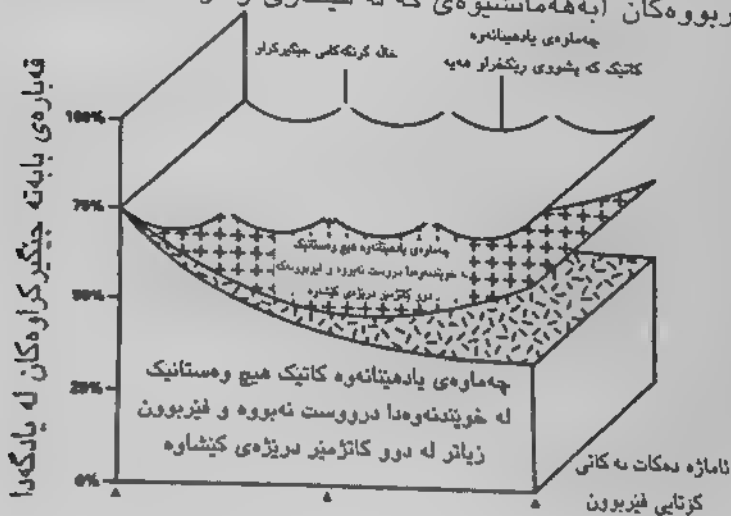
هیلکاری ژماره ۱۹ . به تپه پړوونی کات. یاد هیښانه وه تان
 کړتايي ياد هیښانه وه تان
 فيربووه کان لاوازتر دهبيته وه و مه گهر نه وه ي که کاتي پيويست بز
 پشودان له بهر ده ستدا بيت.
 که واته هیلکاری دواکراو له تيستی ژماره ۲ زور ئالوزتره له و
 نمونه سادانه ي که خړانه پړو. هه روه ها به نه گريکي زور نه مه
 زور ئالوزتره له و هیلکاری به ي که ئيوه بز نيشاندانی کارايي
 يادگه تان له کاتي فيربووندا دهیځنه پړو. ناوهندی نمره کانی تيستی
 ۱ هاوشينو ي هیلکاری ۲۰ نيشان ده دات.

ھىلكارى ژمارە ۲۰ . ئەم ھىلكارىيە نىشانى دەدات زۆرەى ئەو بابەتەنەى كە دەتوانىن يادى بەيىنەنەو پەيۋەستە بە سەرھەتا و كۆتايى پرۇسەى فېرېۋونەكە. كاتىك بابەتەكان زياتر پەيۋەندىيان ھەيىت بەيەكەو ھاشتر دەتوانىن يادىيان بەيىنەنەو. ھەكو (A, B, C).

بە سەرئىچدان بە ھىلكارىيەكە ئەو پەيۋەندەيىتەو كە لە دۆخە ئاسايەكان و بە تىگەيىشتىكى جىگىر ئەم شىۋە بابەتەنە ھاشتر دىيىنەو ياد، لە دەستپىك و كۆتايى پرۇسەى فېرېۋوندا، زۆرەى ئەو وشانەى كە دووبارەن، ئەو وشانەى كە يەك رېتىمان ھەيە، ئەو وشانەى كە زۆر پىيان ئاشنايىن زياتر دىنەو يادمان. زۆرەى ئەو وشانەى كە شار و سەرئىچاكىش و تاكن زياتر دىتەو يادمان، كە لە لايەن دەرۋونناس (قان رېستروفا) ھە بۆيەكەمجار جەخت لەسەر ئەمە كرايەو، ھە ھەرۋەھا كەمترىن وشە لە ناوھەراستەو ھەيىتەو.

نه‌گه‌ر ده‌تانه‌وئیت یادگه‌تان له ئاستیکی باشدا جیگیربکه‌ن. پئویسته ئه‌و خاله ده‌ستنیشان بکه‌یت که تئیدا یادگه و تیگه‌یشتن زۆرتین نزیکایه‌تی و هه‌ماهه‌نگیان به‌یه‌که‌وه هه‌یه، بۆ ئامانجه ئاساییه‌کان ئه‌م خاله له خولیکی کاتیی دیاریکراوی ۲۰ بۆ ۵۰ خوله‌کیدا پووده‌ده‌ن، ئیوه له نیۆبه‌نددا پئویستان به پشوه بۆئه‌وه‌ی میشک کاتیکی باشتر به‌ده‌سته‌به‌ینیت بۆ تیگه‌یشتن و یادیه‌تاه‌ی بابه‌ته جیگیرکراوه‌کان، به‌رده‌وامیدان به پرۆسه‌ی فیزیوون له ماوه‌یه‌کی درێژدا ده‌بیته هۆی که‌مبونه‌وه‌ی قه‌باره‌ی شته فیزیووه‌کان (به‌هه‌مانشیوه‌ی که له هینکاری ژماره ۱۹ دا هاتوه‌)

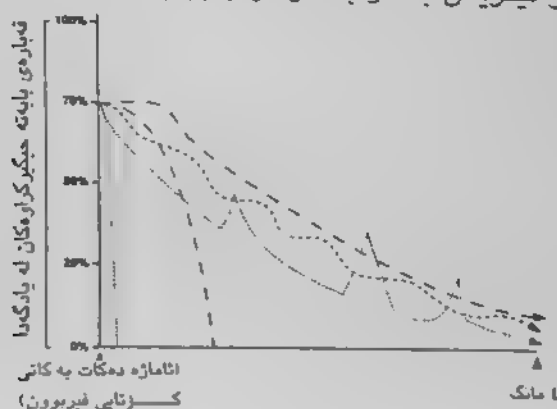

۲ کاتزمیر ۱ کاتزمیر (ئاماژه ده‌کات به‌کاتی ده‌ستیکی فیزیوون)

هینکاری ژماره ۲۱. یادگه له کاتی فیزیووندا (له‌گه‌ل وه به‌بن بوونی پشوودان و وه‌ستان) ماوه‌ی فیزیوون له نێوان ۲۰ بۆ ۵۰ خوله‌ک باشتین په‌یه‌ندی له نێوان یادگه و تیگه‌یشتن دروست ده‌کات.

ئەگەر ماۋەي فېربوون وتارىك، راپۇرتىك، كىتېك دوو كاتژمىر درىژە بېكىشىت، باشتر وايە كاتىكى ديارىكراۋ لە نيوان ئەم دوو كاتژمىردا پشوو بدەن، ئەم كارە دەيتتە ھۆي ئەۋەي چەماۋەي يادگە بە بەرزى بىمىتتەۋە و دەتوانرېت پىگرېت لە كەمكردنەۋەي تواناكان لە قۇناغى دواترى فېربووندا، ديارىكردنى كاتىكى تايبەت بۇ پشوودان دەتوانىت ھەشتى خالى بەرزى فېربوون بە چوار ۋەستانى بچووك لە كاتى خوتىندەۋەدا زامىنكات. ھەريەك لەم ۋەستانانە كەمترن لە ۋەستانى سەرەكى كاتىك ھېچ پشويەك لەكاتى خوتىندەۋەدا بەخۇتان نادەن.

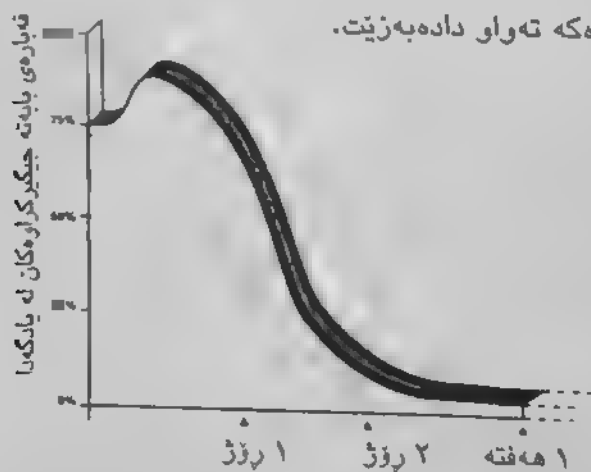
ۋەستان ۋەكو خالى پشوودان زۆر بەسوودە و دەيتتە ھۆي ئەۋەي بە شىۋەيەكى زۆر ناۋازە و كارىگەرى ماندووبوونى جەستەيى و فيكرىتان باشتر بىكاتەۋە و زالىن بەسەر خۇتاندا.

ھىلكارى ژمارە ۲۲. يادگە دۋاي كۆتايى ھاتنى ماۋەي فېربوون - لىكدانەۋەي خەلكى، ئەم ھىلكارىيە كە جۈرە جىاۋازەكانى ۋەلامەكانى خەلكى نىشانىدەت، كاتىك كە داۋايان لىدەكرىت ئەۋە نىشانىدەن دۋاي كۆتايى ھاتنى ماۋەي فېربوونى شىۋازى كارايى يادگەيان چۆنە، ھىلكارىيەكەي خۇشتانى بۇ زىاد بىكەن.

جیاواز له هیلکارییه کانی شینو دی ۱۸. و دلامه کانی تر نه مانه ی خواره وه له خو ده گریته. نهو هیله راسته ی که یه کسه ر ده گات به خالی سفر، چه ماوه که به ره و دابه زینکی خیرا، نهو هیله ی که تا نزیکه ی ۵% داده به زیت، نهوانی تر به جیگری ده میتنه وه. شیوه جیاوازه کانی نه م چه ماوه یانه، نیشاندهری به رزی و نزمی نمره جیاوازه کانه.

راستییه کی سه رسوره نهر نه و دیه که هیچ یه ک له نمونه و نهو شتانه ی که پیشتر خرا نه و رو راست نین. هه مو نه وانه فاکته رینکی زور گرنگیان به هه ند وهر نه گرت له سه ره تا وه یادگه پاش کۆتایی هاتنی ماوه ی فیربوون به هیزه و دواتر داده به زیت و ده گزیت بو چه ماوه یه کی لاره وه بوو به ره و نزمترین ناست که به سه ره و خواربوونکی خیرا به ره و دابه زین ده و ات و به تییه ربوونی کات چه ماوه که ته و او داده به زیت.

هیلکاری ژماره ۲۳. نه م هیلکارییه نه وه نیشان ده دات که چۆن مروّف بو ماوه یه کی که م دوا ی فیربوون یادگه ی به رزه بیتته وه و پاشان به خیرایی به ره و دابه زین ده و ات. (له ماوه ی ۲۴ کاتژمیردا ۸۰% ی شته لاره کییه کان بیرده چنه وه)

رؤژنیک دهگهین بهو باوه‌ره‌ی که به‌رزبوونه‌وهیه‌کی مک‌م له یادگه‌دا درووست ده‌بیت هۆکاری شه‌مه‌ش ئاسانه چونکه کانیک ماوه‌ی فیزبوون ته‌واو ده‌بیت. مینشکمان گاتی پنیوستی پیدایت که زانیارییه نوینه‌کان جیگیر و خه‌زنسکات، له‌مه‌ل یه‌ک ریکیان بخت به‌تایبه‌تی شه‌و بابه‌تانه‌ی که له‌کۆتایی ماوه‌که‌دا هیربوور. چه‌ند خوله‌کینکی پیده‌چیت تا په‌یوه‌ندییه‌کی بته‌و و به‌هیز له‌نیوان زانیارییه‌کاندا درووستبکات و کامل و ته‌واویان بکات، ریه‌که بدات هه‌موو زانیارییه‌کان درکبکیرن و مانا و واتایان پیدات.

شه‌و دابه‌زینه‌ی که دوا‌ی که‌میک به‌رزبوونه‌وه روویداوه زۆر خیرایه، دوا‌ی تینه‌پرینی ۲۴ کاتژمیر له‌ ماوه‌یه‌کی فیزبوونی حیزادا لاتی که‌م ۸۰٪ زانیارییه لاوه‌کییه‌کان هه‌رامۆشده‌کیرن، نابیت ریه‌که بده‌ین دابه‌زینه‌که به‌م خیراییه رووبدات، ده‌توانین به‌ رینگا و ستراتیجی و ته‌کنیکی سه‌رکه‌وتوو رینگری بکه‌ن له‌وه‌ی که میتشکمان دووچاری شه‌م حاله‌ته‌بیت.

ته‌کنیکه‌کانی یادگه - به‌دواداچوون و تیۆری

شه‌گه‌ر به‌رنامه‌ریژییه‌کی ته‌واومان بۆ پیداچوونه‌وه‌مان هه‌بیت ده‌توانین شه‌و هیلکارییه‌ی که له‌ شیوه‌ی ژماره ۲۳ خراوه‌پروو بگۆرین و یادده‌یتانه‌وه‌ی بابه‌ته‌کان له‌هه‌مان خالی جیگیری سه‌ره‌وه‌دا به‌ئیلینه‌وه که دوا‌ی ماوه‌ی فیزبوون وه‌رمانگرتوون. بۆ که‌شتن به‌م ئامانج و ده‌ستکه‌وته ده‌بیت مۆدیل و شینوازیکی پیداچوونه‌وه‌ی به‌رنامه‌بۆدا‌پێژراو درووست بکه‌ین، هه‌ر پیداچوونه‌وه‌یه‌ک که رینگ له‌ دوا‌ی پرۆسه‌ی فیزبووندا شه‌نجام

دهدریت به خیرایی به میثماندا دهروات، بز نمونه ده بیت یه که مین
 پنداچوونه وه له نزیکه ی (۱۰) خولهک دواى ماوه یه کی فیربوونی
 یه ک کاترمیزی و بؤماوه ی ۵ خولهک نه نجام بدریت. نه مکاره ده بیت
 هژی نه وه ی کاتیک پنداچوونه وه ی دووم نه نجام ده دین یادگه مان
 بؤماوه ی زیاتر له یه ک رۆژ به به رزی بمینیتته وه و کاتیکى نزیکه ی ۲
 بز ۴ خولهکمان پیویست بیت. دواى نه م ماوه یه رهنگه بؤماوه ی
 نزیکه ی یه ک ههفته بابته که به یادگه ده سپزدریت و
 پنداچوونه وه یه کی دوو خولهکى دیکه ده توانیت پرۆسه که ته واو
 بکات و دواى یه ک مانگ له فیربوونی بابته که درووست بیت.
 دواى نه م ماوه یه زانیاریه کان له یادگه دا بز کاتیکى زۆر به رز به
 جیگیرى ده مینیتته وه. نه مه به و واتایه دیت کاتیک ژماره ی مۆبایلی
 تایه تی که سیکى نزیکتان ده ناسن و پیویست به نوسینه وه ی
 ناکات، هه میشه هه رکات بتانه ویت له یادگه تان نه بهیتته وه.
 یه که مین پنداچوونه وه، به تایه تی نه گه ر بابته که تان
 یاداشتکرد بیت. ده بیت سه یرکردنه وه یه کی ته واوه تی له
 یاداشته کانتان هه بیت بز کۆپیکردن و نوینکردنه وه ی دیدگاتان،
 دووم و سینه م و چواره م و تا کۆتایی. پنداچوونه وه کان زیاتر
 وه کو نه م وینه یه ی خواره وه یه ن، به بئ گه رانه وه به یاداشته
 کۆنه کان بتوانیت هه رشتیک که ده ته ویت بهیتته وه یاد و له سه ر
 کاغه ز بینوسن. ده بیت نه وه به راورد بکریت له گه ل یاداشته کانی
 کۆتایی و هه موو زانیاریه زیده باره کان. نه م یاداشتانانه یه کیکن
 له گرنگترین لایه نه کانی پنداچوونه وه یه کی گونجاو کاریگه ریه یه کی
 زۆری هه یه له سه ر هه موو لایه نه کانی فیربوون، بیرکردنه وه و
 یادیه تانه وه هه یه تی. که سیک که پنداچوونه وه ناکات به سه ر

تواناگانی نو پاراستنی زانیارییه‌کان، ئەو بابەتانی که به تازەیی
 فێربووین فەراموشی دەکەین و هەرکاتیک که بمانەویت بابەتیکی
 بوی فێربیین وا دەردەکه‌ویت کاریکی زۆر سەختمان لە بەردەمدایە،
 ئەنجامەکه‌ی ئەودەیه که زۆریک لە خەلکی دوا‌ی کوتایهاتنی
 تاقیکردنەوه سەرتاسەرییه‌کان زۆر به‌کەمی دووبارە پێداچوونەوه
 به‌ وانه و بابەتەکانیاندا دەکەنەوه و بەزۆری ئەو کتیب و
 تیانوسا‌ه‌ی که وانه‌ی تێدا دەخوینن فری دەدەن یان دەیسوتینن.

شکست لە پێداچوونەوه ئەوکاتە زیانی هەیه بۆ یادگەمان کاتیک
 ئێمە تەنها به‌ بەشیک لە زانیارییه‌کاندا بچینه‌وه و ئەوانی تر نادیده
 بگرین. لە هەستی ناخوود ئاگایماندا نامێنەوه و ناتوانریت سوودی
 لێوه‌ربگریت بۆ رێکخستنی پەيوەندییه نوێیه‌کانی یادگەمان. چونکه
 یادگە پرۆسەیه‌که که لەسەر بنەمای پەيوەندی و هاو‌رایي
 درووست دەبێت، تا بابەتی که‌متر لە (عه‌مبارکردنی یادگە) بوونی
 هەبێت، ئەگەرێکی که‌متر بوونی هەیه که بابەتە نوێیه‌کان تێیدا
 جێگیر و پەيوەست بکړن.

لایەنێکی تر ئەودەیه سوودەکانی پێداچوونەوه زۆر زۆره. هەرچی
 زیاتر چوارچێوه‌ی کارایی زانیشتان بپارێزن، زیاتر دەتوانن درکی
 بکەن و بەکاری بهێنن. لە کاتی خویندنەوه قەبارە‌ی بە‌فراوازی
 زانین که لە بە‌رده‌ستتاندا هەیه ئەو توانایه به‌ ئێوه دەدات که زۆر
 ئاسانتر زانیارییه نوێیه‌کان درک بکەن و هەر به‌شێکی نوێ لە
 زانیارییه درککراو و کۆنترۆلکراوه‌کان لە ناوه‌ندی عەمباري
 یادگەتاندا جێگیربکەن. ئەم پرۆسەیه زیاتر هاوشێوه‌ی تۆپە‌له
 به‌فری سەر شاخ وایه کاتیک به‌ خێزاییه‌کی زیاتر دیتە خواره‌وه و
 به‌ده‌وری خۆیدا دەخولیتەوه زیاتر گەوره‌تر دەبێتەوه و لە کۆتاییدا
 به‌ئەندازەیه‌کی فراوان بە‌رده‌وام دەبێت لەسەر جوله‌ی خۆی. ئەم

باوه په خږبوونه، کار و گوزهرانی ئیوه باشتړ و سهرکه وتووتر دهکاته وه.

سیستمه نایبه تیپه کانی یادگه و چوښتی به هیژ کردنی
لیژدها لیستیگ له وشهکان له کهناری چهند ژماره یه کدا هاتوون، هاوشیوهی تیستی ژماره یهک، هر دانه یهکیان یه کجار بخویننه وه، ئه و وشانهی که دهیخویننه وه به کارتیک داپوژشن، ئامانجی سهرکی تیسته که ئه وه یه یادتان بیته وه که چی ژماره یهک له گه ل وشهکاندا هاتوون:

۴ گه لا	۵ فیږخوار
۹ جلو بهرگ	۸ پیتوس
۱ میز	۳ پشيله
۶ پرته قال	۷ ئوتوموبیل
۱۰ چه قو	۲ پهړ

ئیستا ئیتر ته ماشای لیسته که مه کن و وه لامی پرسیارهکان بدهنه وه.

تیستی ژماره ۴ : وه لامهکان و سیستمه کانی یادگه

لیژدها ژمارهکان له یه که وه بژ ده ژمارهن، به یارمتهی یادگهتان له تهنیستی هر ژماره یهک ئه و وشه یه ی که له سهره وه له گه لیدا بوو بنوسن. ژمارهکان به هه مان ریڅخستی سهره وه دا نه هاتوون و به لگو پاش و پیش کراون، دواى ئه وه ی ئه و وشانه ی که بیرتان

هاته وه و نوسیتان له تهنیشتی ژماره کاندا، تهماشای لیسته که ی
سهره وه بکه ن و نمره راست به خوتان بدن.

۱	۷
۵	۴
۸	۱۰
۹	۲
۶	۳
نمره: _____	

سیسته مه کان

له سهرده می یۆنانی کۆنه وه تا ئیستا، خه لکانیکی تایبته به هۆی
کاره سهرنجریکیشه کانی یادگه یانه وه ئیمه یان خستوه ته ژیر
کاریگه ریه وه. ئه وان ده یانتوانی سهدان بابه تی جیاواز له سهره تاوه
بۆ کۆتایی زۆر به چاکی به یتنه وه یادی خۆیان، میژوو و ژماره کان،
پووداو و ناوه کان، شویته کان، ده یانتوانی کارگه لئیکی ناوازه به
یادگه و میشکیان ئه نجامبدن، ئه و کاراته له نمونه ی جیگیرکردن
و پاراستنی ته واوی زانیارییه کانی بواره زانستییه کان و یان
به یاده یتنانه وه ی هه موو ئه و زانیارییه ی که پۆژانه کۆیده که نه وه.
له زۆربه ی کاته کاندا ئه م که سانه سوودیان له پره نسپ و
بنه مایه کی تایبته تی وه رگرتوه له جیگیرکردنی بابه ته کاندا که
ئه ویش پنی ده گوتریت به هیزکردنی یادگه. ئه م بنه مایه به شیوه یه کی
نه ریتی وه کو فیلئیکی پوخت هه ژمار ده گرین و جیگای قبولی واقع
نه بوون و به لām له م دوا یانه دا تیروانین سه باره ت به وان گۆرانی
به سه ردا هات. ئه وانه وه کو شیوه گه لیک ده ناسیندرین که له

سەرەتاوه مێشک والێدهکه‌ن توانای ئه‌وه‌ی هه‌بێت تا بابته‌کان به‌ ئاسانی و خێرای فێربێت و دواتر دوا‌ی ماوه‌یه‌کی زۆر درێژتر به‌ سوود وهرگرتن له‌ توانا سڕوشتیه‌کانی مێشک ئه‌وانه‌ به‌یئته‌وه‌ یاد.

زانستی ئیستا سه‌باره‌ت به‌ شیوازی کارایی مێشک نیشانی ده‌دات ئه‌م بئه‌مایه‌ له‌ راستیدا زۆر په‌یوه‌سته‌ به‌ پێسا بئه‌رته‌یه‌کانی مێشکه‌وه‌. ناکامی سوود وهرگرتن له‌ بئه‌رته‌ی به‌هێزکردنی یادگه‌ زۆربوونی متمانه‌ و ناوبانگی ئه‌و بووه‌ و ئه‌وان له‌ ئیستادا وه‌کو ئامرازێکی یارمه‌تیده‌ر زیاتر له‌ پرۆسه‌ی گشتی فێربوون له‌ زانکۆ و خوێندنگایه‌کاندا فێرده‌کری‌ن. به‌هێزکردن و چالاکی کارایی یادگه‌ ده‌توانیت به‌ته‌واوه‌تی به‌رچاو بێت و جزواوجۆری ته‌کنیکه‌کاو زۆر زۆرن.

له‌ راستیدا له‌ ده‌ستپێکی ده‌یه‌ی ١٩٩٠ دا دامه‌زراوه‌ی (میمۆریادا) پێشبرکێتی جیهانی بۆ یادگه‌، دامه‌زرا. له‌ ئه‌نجامی دامه‌زاردنی ئه‌م دامه‌زراوه‌یه‌، سنووره‌کانی ده‌روونناسی کلاسیک له‌ناو چوون. مه‌ودا‌کانی توانا‌کانی مێشک په‌ریان سه‌ند و ریکۆردگه‌لێکی ناوازه‌ی نوێیان هێنایه‌ بوون. (دۆمینیک ئۆبراو) له‌ یه‌که‌مین پێشبرکێتی جیهانی یادگه‌دا نه‌ک ته‌نها هه‌موو کارته‌کانی له‌ ٤٢/٦ چرکه‌دا له‌به‌رکرد به‌لکو له‌ ٥٧ چرکه‌دا، ١٠٠ ژماره‌ی دوانی له‌گه‌ل ئه‌وانه‌دا هێنایه‌ مێشکدا! بۆ ده‌ستپێکردن ده‌بێت له‌ چه‌ند لاپه‌ره‌ی ئایینده‌دا ئه‌و بیرۆکه‌ سه‌ره‌کیه‌که‌ی که‌ له‌ پشتی ئه‌م سیته‌مه‌وه‌ هه‌یه‌ بناسیتین و سیسته‌مێکی ساده‌ بۆ پاراستنی زیاتری ده‌ بابته‌که‌ بخه‌ینه‌ڕوو. وا گریمانه‌ بکه‌ن ئه‌وه‌ی که‌ ده‌بێت به‌یئته‌وه‌ یادتان ئه‌و وشانه‌ی خواره‌وه‌یه‌:

۱ میز	۶ پرته قال
۲ پەر	۷ ئۆتۆمۈيىل
۳ پشیلە	۸ پینوس
۴ گەلا	۹ جلویەرگ
۵ فیرخواز	۱۰ چەقۇز

بۇ يادھيتانەۋەي ئەم وشانە. بەكاربردنى سىستەمىك كە
 سوودى بۇ وزەي پەيوەندىي و كۆكردنەۋەي زاننياربيەكانى ھەيىت
 پىئويستە. بۇئەۋەي بتوانن وشەكان پەيوەست بگەن بە ژمارە
 راستەكەۋە. باشتىرىن سىستەم بۇ ئەم جۆرە بوارانە سىستەمى
 ژمارەي رىزىكراۋە كە تىنىدا ھەر ژمارەيەك وشەيەكى پەيوەستى
 بەخۇيەۋە ھەيە.

- ۱ يار (bun)
- ۲ چوو (shoe)
- ۳ سىئو (tree)
- ۴ بەھار (door)
- ۵ گەنج (hive)
- ۶ كەش (sticks)
- ۷ كەوت (heaven)
- ۸ تەشت (skate)
- ۹ دۆ (vine)
- ۱۰ دى (hen)

بە مەبەستى پاراستى يەكەمىن لىستى وشەكان پىويستە ئەوانە
 بە پىنساپەكىگونجاۋ پەيوەست بگەين بە وشە رىكخراۋ و رىتم

داره‌کانه‌وه که ریکی ژماره‌کان بن له خویندنه‌وه‌دا، نه‌گه‌ر نه‌م کاره به سهرکه‌وتووی نه‌نجامدرا، وه‌لامی نه‌و پرسیارهی که ده‌لئت: چی وشه‌یه‌ک له‌گه‌ل ه (فایف) دا ریکه به شیوه‌یه‌کی ناخوود ناگایی وشه‌ی گه‌نج (هایف) دیته میشکماندا و له‌گه‌لیدا شیوه‌ی ریکخراو و هاو‌رپیمی وشه‌که یادماندیته‌وه. اته‌ماشای یه‌که‌مین وینه‌ی ره‌نگدار بکه‌ن، هه‌لبه‌ت نه‌م وینه‌یه بژ وشه ئینگلیزییه‌کانه له‌گه‌ل ژماره ئینگلیزییه‌کان)

توانایی بی‌وینه‌ی یادگه

خالیکی گرنگ له‌م ریسایه و هه‌موو یسته‌مه‌کانی تری یادگه نه‌وه‌یه که باوه‌رمان به‌خۆمان هه‌یت وشه‌ی ریکخراو و ریتمدار و نه‌و وشه‌یه‌ی که ده‌یت جیگیر و هه‌فزبکریت به‌ته‌واوه‌تی و به‌شیوه‌یه‌کی به‌ته‌و به‌یه‌که‌وه په‌یوه‌ست بکری‌ن. بژ نه‌نجامدانی نه‌م کاره ده‌بیت شیوه په‌یوه‌سته‌کان به‌یه‌که‌وه یه‌کێک یان زۆریک له‌م بوارانه‌ی خواره‌وه‌ی تیدا بیت، یه‌که‌مین پیتیک که لینه‌وه ده‌سته‌واژه‌کان دروو‌سته‌کری‌ن که به ئاسانی بتوانریت بپاریزیت و جیگیربکریت. (توانایی بی‌وینه‌ی یادگه)

یه‌که‌م: به‌هێزکردنی هه‌سته‌وه‌ره‌کانمان

مه‌به‌ست لینی ریکخستنی هزر و ناگاییه، نه‌و که‌سانه‌ی که باشت‌ترین یادگه‌ی سروشتیان هه‌یه و له‌گه‌وره‌ترین زمانی یاده‌وه‌ری به‌هره وهرده‌گرن، هه‌سته‌وه‌ره ئیستساناییه‌کانیان له‌ ناگایان په‌ره‌پیداوه و دواتر نه‌م ناگاییه‌یان به‌یه‌که‌وه ریکخستوه بژ نه‌وه‌ی سوود له‌ یادگه‌یان وهر‌بگرن. له‌گه‌شه‌سە‌ندنی یادگه‌ی‌اندا گه‌شتوون به‌م نه‌نجامه‌ی که پنیوسته‌ ناگایی له‌ خۆیاندا به‌ شیوه‌یی

گه شه کردنی ههسته کی و به شیوهیه کی ریکخراو پهروه رده بکړین و
راهیتمان بۆ بکړیت.

ههسته وهره کان

(۱) بینین

(۲) بیستن

(۳) بۆنکردنی

(۴) تامکردن

(۵) بهرکه ووتن

(۶) ههستی جو له ماسولکه کان (ئاگایی و گونجاندن له

جو له ی جهسته)

دووه: جو له

له ههر شیوهیه کی به هیزکردنی یادگه دا جو له و بزاون
پانتاییه کی فراوان له شیمانه بۆ میشکمان فراهه مده کات، بۆنه وه ی
په یوهندیان له گه ل درووستبکات و له کوتاییدا بابته کان بهینیته وه
یاد، کاتیک ویته کان ده جولین بیانکه به سئ په هه ند (بوعدا) وه.

سیته م: نزیکایه تی

نه و شته ی که ده تانه ویت له بهری بکه ن و له یادتاندا بمیتیته وه
له گه ل شتیکی تردا نزیکایه تی بۆ درووستبکه ن، نه م بابته بۆ
فیربوونی زمانی شینگلیزی و ناوی که سه کان و شویته کان زۆر
گرنگه تۆ ده توانیت نه و دهسته واژه یه ی که ئالۆز و تازه یه به
میشکاتان له گه ل دهسته واژه یه کی تر نزیکی بکه نه وه بۆنه وه ی بیرتان
نه چیته وه. نمونه: لیوناردۆ دافینچی = قاچاغچی

چوارهم: چيژ

همموومان يادگه يه کي کامل و تهواومان له م ردهه نده هه يه.
که واته له کاتي له بهرکردندا سوود له چيژ وهرگرن.

پينجه م: کالته و گه پ

له گه ل يادگه تاندا خوش بگوزهرينن. تا زياتر بابته که خوش و
سهرنجراکيش و پيکه نيناوي و نامز بيت به شيوه يه کي زور باستر له
يادگه تاندا ده مي نيته وه، (سالفادور دالي) وینه کيشي کي سورياليستي
بوو، ده يگووت: ((وينه کاني من نه ویتانه ن که له لايه ن که سيني
نااساييه وه کيشراون، زوربه ي کاته کان نه ویتانه يادگار ييه کاني
شه و خه ياله کاني روي تيدا کيشراوه))

شه شه م: خه يال

نه نيشتاين گووتی: ((خه يال له زانست گرن گتره. چونکه زانست
سنوورداره و له کاتي کدا خه يال تهواوي دونياي له ژير ده ستدايه،
ده بيتته هوي پهره سه ندني پرؤسه يه ک و له دايک بوونه وه يه کي
دووباره به تيوريا ده دات))، ههرچي زياتر سوود له خه يال تان
وهر بگرن يادگه تان به هيزتر ده بيت.

حه وته م: ژماره

ژماره پندان به شيوه يه کي پيکخراو، کارايي و کار يه گرييه کي
زياتر ده خاته سهر يادگه.

هه شته م: هێما و نیشانه دانان

مانا به خشین به بابته و بواره بینانا و ساده کان، ئه گهری
یادهیتانه وه بیرنه چوونه وهی بابته کان زیاتر دهکات، ئیمه پێویسته
له کاتی خویندنه وه دا مانا و واتا بۆ چه مک و بابته کان بدۆزینه وه و
هێما و ره مزی تایبه تییان بۆ دابنن.

نۆه م: رهنگ

هه رکاتیک که گونجاره و له هه ر شوینیکدا که ده شیت سووود
له رهنگه کان ببینن، بۆ ئه وهی بیرۆکه کانتان رهنگاورهنگتر و
قه شهنگتر بیت، به م کارهتان زیاتر له یادگه تاندا دهیهێتانه وه.

دهه م: ریکخستن و پله به پله یی

له گه ل بنه ماکانی تردا، ریکخستن و ریزکردن و سیستما تیکی
دهتوانیت یارمه تی میشکاتان بدات بۆ یاد هیتانه وه، سوود
وه رگرتنیک ی فراوان له ریکخستن و به یه کدوا هاتن ئه و ئه گهره بۆ
ئێوه درووست دهکات چوارچێوه کانی یادگه تان به رزتر بکه نه وه. بۆ
نموونه ماتریس (چوارچێوه ی بیرکاری و لۆژیکی میشکاتان) له
په ره سه ندنی یادگه دا دهتوانیت زیاد له ۱۰ هه زار بابته جیگیر و
پاریزراو بکات له میشکدا.

یازدهیه م: وینه ی ئه ربی

یازدهه م: وینه ئه ربییه کان

زۆربه ی کاته کان وینه خو ش و ئه ربییه کان با شتر دینه وه
یادمان، چونکه ئه وان ئه م توانایه له میشکدا درووست دهکهن که

بتانه ویت به وینه که دا بچنه وه. وینه ی تایبه تی نه رینی و ناپه سه ند
ته نانه ت که هر زۆریه ی بنه ماکانی سه ره وه ی تیدا بیت و یارمه تی
له و بنه مایانه ی سه ره وه وه ربگرین بۆ یاد هیتانه وه ی هیشتا
میشکمان ریگری لیده کات، چونکه که رانه وه بۆ نه و وینه نه به
کاریکی ناپه سه ندی ده زانیت و زوو دهیه ویت له بیرری بکات.

دوازه دههم : قولبونه وه و نوقمبوون

له هه مو وینه کاندای له نه دازه و شیوه و دهنگ و رهنگیدا
زیاده ره وه ی بکه ن، بیبه نه قولای میشکته وه و نوقم و نغروی
بکه ن، بۆنه وه ی به باشتین شیوه بچه سپیت و دواتر چاکتر بیته وه
یادتان.

سپسته می یاد که (ژماره - پتکخستن)

کاتیک که وینه کان درووستده که ن، نه وه گرنگه که وینه یه کی
عه قلی زۆر رۆن له پیشی چاوه کانتاندا هه بیت. بۆ که یشتن به م
شیوه یه، به زۆری باشتین کار نه وه یه که چاوه کانتان دابخه ن و
وینه که بخره میشکته، به یه کیک له و ۱۲ رینسایه ی سه ره وه
به تایبه ت هه سه وه ره کان هه ول بدن هه ستی پیکه ن و بیهیننه وه
یاد. بۆ نمونه سه باره ت به و خواردنه ی که دوینی خواردتان،
بیربکه نه وه، چاوه کانتان دابخه ن، سه رنجبدن چۆن میشکته
دهیه ویت بکه رپته وه بۆ دوینی و هه ولدهات بیهینیته وه یاد و
دهیه ویت وینه ی خواردنه که درووست بکات.

بۆئەوئەى بابەتەكە زياتر پوونبىتتەوۈرېگە بدن ژمارە ۱ بۇ ۱۰
 لەگەل وشەكانيان تىست بکەين کە ھەمان وەزن و قافىيە و رېتيميان
 ھەيە. (تېيىنى ئىمە لىرەدا وشە و ژمارەكانمان بە ئىنگليزى ھىتاوہ
 لەبەرئەوئەى لانەدەين لە ئەمانەتى وەرگىرانى کتیبەکە و ھەرودھا
 بۆئەوئەى بگونجىت لەگەل ئەو ویتەيەى کە نوسەر لە کۆتاييدا
 دايئاوہ. بەلام ئىوہ دەتوانن بۇ زمانى کوردى يان ھەر زمانىكى تر
 سوود لەم رېسا و سىستەمە وەرېگرن)

وەن (bun) سەمون مېژ (يەک - پار)
 خەيالى سەمونىكى گەرە بکەن (bun) کە لەسەر مېژىک
 دانراوہ و دەکەویتە خواروہ لەسەر مېژەکە، بۆن و تامىكى خوشى
 بۇ درووست بکەن.

توو (shoe) پىلاو پەر (دوو - چوو)
 خەيالى پىلاو (shoe) يکى قەشەنگ بکەن کە لە لايەن
 خوشەويستەکەتانەوہ بە ديارى بۆتان کەرداروہ و زۆر ھەزتان
 لىيەتى. بەلام پەرېکى تىدایە نايەلئت بیکەنە پىتەنەوہ و پىتان ئازار
 دەدات.

ترى (tree) دار پشیلە (سى - سىو)
 خەيالى درەخت (tree) يکى گەرە بکەن، پشیلەيەکى ھاروھاج
 رۆشتوہتە سەرى و ئەمبەر و ئەوبەر دەکات.

فۆر (door) دەرگا گەلا (چار - بەهار)

خەيال بکەن دەرگا (door) ی ژۆرهکەتان لەکاتی کردنەوه و داخستنیدا بەر گەلای درەختی مالهەتان دەکەویت و خشەخش دەکات.

فايف (hive) شانەى هەنگ فیرخواز (پیتنج - گەنج)

خەيالى فیرخوازيک بکەن کە لەسەر میزەکەى دانیشتوو و بە جلیکی تاییەت خۆی داپۆشیو و شانە هەنگەکە (hive) بە دەستییه و هیه و دەتکیتە سەر زەوییەکە.

سکس (sticks) دار پرتەقال (شەش - کەش)

پرتەقالیکی گەورە وینا بکەن ئەوەندەى میزەلانیکی مندالان گەورەیه و بە دار (sticks) یک چەند جارێک پیناندا کیشاو و ئاوی پرتەقالەکەى لیدیتە خوارەوه، تانیکی خۆشی هەیه.

سیتن (heaven) ئاسمان ئۆتۆمبیل (هەوت - کەوت)

خەيال بکەن فریشتەکان لەبرى ئەوەى کە لە ئاسمان (heaven) دابن لەسەر ئۆتۆمبیلەکەتان دانیشتون خۆتان وینا بکەن خەریکی لیخوڕینی ئۆتۆمبیلن لە ئاسماندا.

ئەیت (skate) ئسکیت پینوس (هەشت - تەشت)

خەيال بکەن خەریکن یاری خلسکیتە (skate) دەکەن و گویتان لە دەنگی تایەرەکانی سکیتە دەبیت کە هەندیک پینوسی

رهنگا ورهنگتان پڼوه کردووه و وینه یه کی زور جوانی پی
ده به خشیت.

ناین (vine) دارمپو جل (نر - در)
دار ترینه ک (vine) بهینه خه یالی خوتان که چندین جلی پڼوه
هه لو اسراوه و له گهل ئاراسته ی بابه که دا ئه وانیش به ملاولادا دین و
ده چن.

تین (hen) مریشک یاری شه ترهنج (ده - دی)
هر خرشیتان!

نیستا له لاپه رهی دواتر هه موو ئه و وشانه ی که دیته وه یادتان
بینوسن. به که میک هه ولدان رهنکه بو چند جاریک بتوانین هه موو
(۱۰) وشه که بهینینه وه یادی خومان ته نانهت ئه گهر سوود له
سیسته میکی یه کسانیش وهرگرین. ئه و وشانه ی که ده مانه ویته
به یادی بهینینه وه ده توانریت هه ر وه کو جل له قولاب دهر بهینین و
جلی دیکه بخینه شیتی. ئه و وشانه ی که ده بیه هه میشه له میشکدا
بمینه وه و ئه وانه ی که نه سته مه له یادی بکهین. ئه و وشه قافییه دار
و به ریتمانه ن.

به هه مانشیوه که پیشتریش ئاماره مان بویان کرد رینسا و یاسا و
سیسته می زوری تریش هه ن که به هه مان ئه ندازه ئاسان ده توانریت
بیهینینه میشکمانه وه. به لام له م کتینه یه دا ته نها ئاماره مان به م
سیسته مه کردووه (له کوردیدا پیشتر بو فیربوونی زمانی عه ره بی

سوود له قافییه ی شیعرى وەرده گیرا بۆنه وه ی خویته ر به باشی
له بیرى بمیښته وه وانا وشه عه ره بى و کوردییه هاوواتاکان ده کران
به دیریکى شیعرى سه ره خۆا.

ئهو سیسته مانه ی که زۆر سوود به خشن سیسته مه
بنه ره تییه کائن که یارمه تی یادگه مان ده دات زیاد له هه زاران بابته
به سیسته می ژماره - قافییه له می شکماندا جیگیر و هه فز بکه یښ.
کلینکمان پنده دات بۆنه وه ی ژماره و کات (بهروار) به یښنه وه یادی
خۆمان. هه ندیک کات ناتوانین ناو و شیوه ی ئهو که سانه به یښنه وه
یادمان که بینومانیان یان چاوپښکه وتتمان له که لیان ئه نجام داوښ،
بۆنه مه سیسته می شیوه - ناو یارمه تیمان ده دات بۆ ناسینه وه یان،
بۆنه وه ی ئهم خووه ناخۆش و به رده وامه وازلینیه یښین.

له‌مه‌ی خواره‌وه‌دا وشه‌ی کللی قافییه‌دار بۆ سیسته‌می ژماره -
 قافییه که پیشتر پیتاندرای بنوسن، له‌ته‌نیشتییه‌وه‌ئو وشانه
 بنوسن که له‌رووی قافییه و وه‌زنه‌وه‌لینه‌وه‌نزیکن.

وشه قافییه‌داره‌کان	وشه په‌یوه‌سته‌کان
_____ ١	_____
_____ ٢	_____
_____ ٣	_____
_____ ٤	_____
_____ ٥	_____
_____ ٦	_____
_____ ٧	_____
_____ ٨	_____
_____ ٩	_____
_____ ١٠	_____

ئه‌رگیککی ئه‌سته‌م

به‌هه‌مانشینه‌ی که درووستکردنی په‌یوه‌ندی و لیکدانه‌وه‌ له‌م
 به‌شه‌یه‌دا فیزیوون، یادگه له‌سه‌ره‌تاوه‌ پرۆسه‌یه‌کی هاوڕی و
 ئاویته‌ یان په‌یوه‌سته، که به‌شیککی فراوانی وابه‌سته‌یه‌ به‌ وشه‌ی
 کللی (بنه‌ره‌تی) و مانای کللییه‌وه‌ که به‌شینه‌یه‌کی گونجاو
 درووستکراون و شینه‌یه‌یان نه‌خشینه‌دراوه‌. ئه‌م ته‌کنیکانه‌ی

به هیزکردنی یادگه له راستیدا زۆر گرنگ و کاریگهرن هه‌ندیک کات
 ئه‌وه‌نده به‌سه‌رکه‌وتووی کاره‌کان ئه‌نجام ده‌دن که باوه‌به‌خۆمان
 ناکه‌ین. مامۆستایه‌ک ئهم سیسته‌مه‌ی له‌ وانه‌یه‌کدا به‌سه‌ر فیرخوازه
 ۱۴ سالانه‌کانیدا له‌ سووید پیاده‌کرد، پینیانی گووت ده‌بیت ته‌واوی
 هه‌ولتان بخه‌نه‌گه‌ر تا ئه‌نده‌ی له‌ توانا‌تاندا هه‌یه‌ ناوی ته‌واوی
 هه‌موو پایته‌خته‌کانی ولاتان حه‌فز و له‌به‌ریکه‌ن.

یه‌کیک له‌ فیرخوازه‌کان کورپیک‌ی هه‌رزه‌کار بوو که به‌ بیتاقه‌تی و
 نا‌ئومیدیه‌وه‌ هاته‌وه‌ بۆ ماله‌وه‌ و به‌ باوکی گووت ئه‌مه‌ ئه‌رکینکی
 قورس و ئه‌سته‌م و نادادپه‌روه‌رانه‌یه‌ که مامۆستایه‌که‌یان پینی
 راسپاردوون. باوکی کورپه‌که‌ که له‌ خولی به‌هیزکردنی توانا‌ عه‌ق‌لی
 و هه‌زریه‌کاندا به‌شداری کردبوو، فیزی کورپه‌که‌ی کرد چزن سوود
 له‌ ته‌کنیکه‌کانی یادگه‌ی وه‌رگریت، زۆر به‌ ئاسانی به‌سه‌ریدا زāl
 ببیت.

دوو هه‌فته‌ دواتر به‌پۆبه‌ری قوتابخانه‌ په‌یوه‌ندی به‌ باوکی
 کورپه‌که‌وه‌ کرد و داوی پۆزشی کرد که پنیسته‌ هه‌والینکی ناخۆش
 له‌باره‌ی کورپه‌که‌یه‌وه‌ بدات، ئه‌ویش ئه‌وه‌ بوو که کورپه‌که‌ی له
 تاقیکردنه‌وه‌کان قۆپیه‌ی کردووه‌، کاتیک باوکی کورپه‌که‌ داوی
 رو‌نکردنه‌وه‌ی زیاتری کرد، پینی گو‌ترا که له‌ تاقیکردنه‌وه‌ی
 جو‌گرافی به‌رزترین نمره‌ی هه‌موو قوتابییه‌کان ۱۲۳ بووه‌، له
 کاتیکدا کورپه‌که‌ی ئنوه‌ نمره‌ی ته‌واوی به‌ده‌ست هیناوه‌ و ۳۰۰ ی له
 ۳۰۰ هیناوه‌، ئه‌مه‌ش ئه‌وه‌ ده‌رده‌خات که کورپه‌که‌تان قۆپیه‌ی
 کردووه‌.

داوی ئه‌وه‌ کیشه‌که‌ چاره‌سه‌ر بوو، کۆتایی چیرزکه‌که‌ زۆر
 به‌چیزبوو، داوا له‌ کورپه‌که‌ کرا سیمیناری تایبته‌ بۆ هاو‌پۆله‌کانی

بکات و فیزیان بکات چۆن دهتوانن سوود له یادگه یان وهر بگرن و به کاری بهیتن.

بۆ پێشهوه

ئهگه رچی بهشی یادگه تهواو بوو، بهلام سنی بهشی نایینه که سهبارهت به وینه عهقلیه کانه، به تهواوهتی په یوهسته به یادیهتانه وه و یادگه وه، ده بیهت دووباره پیناچوونه وه بهم زانیاریانه ی به شه دا بکریته وه بۆ بابته کانی دواتریش.

یادداشت و داواکاری تاییه‌تی

به‌شی شه‌شهم

وینه عه‌قلیه‌کان - ده‌روازه‌یه‌ک بۆ
سروش‌تی وشه و بیر

پیدا‌چونه‌وه

* راه‌یتان و گه‌زان

* وشه کللییه‌کان - یادگه و داهیتان

* ماهیه‌تی چهندلایه‌نه‌ی وشه‌کان

* وشه‌ی کللی - وینه عه‌قلیه‌کان له به‌رام‌به‌ر یاد‌داشته

ستاندارده‌کان

له‌م به‌شه‌یه‌دا ئاشنای وینه عه‌قلیه‌کان ده‌بن، سیسته‌میک که
شینوازی سوود وهرگرتن له زمان، وشه‌کان، شیوه‌پیدان بۆ
به‌یاده‌یتانه‌وه، هه‌روه‌ها شینوازی بیرکردنه‌وه‌ی داهینه‌رانه و
چاره‌سه‌ری گرفته‌کان په‌ره‌پنده‌ات.

٤

پراڻيان و گهراڻا

وا خيال بکن ٿيو به بهرده وامي کاتي خزان تهرخان دهکن
بڙ خويندنه وهی چيرڙڪه کورته کان، لانی کهم رڙی پنج چيرڙکی
کورت دهخويندنه وه و زورجار ياداشتريان دهکن بڙنه وهی هيچ
يه کيک له چيرڙڪه کان تان بيرنه چيته وه. هروها و ابران بڙ خڙ
دلنيا کردنه وه تان له وهی که لايه نه لاوه کييه کانی چيرڙڪه کهش
بيته وه ياد تان سوود تان له سيستمی به فايلکردنی کارته کان
وهرگرتو وه. بڙ هر چيرڙکيک کارتيک بڙ ناو نيشان و نوسه،
کارتیکی تر بڙ هر پهره گرافیک بهيته پيشچاوی خزان. له هر
هر يه کيک له وانه وشه يان دهسته واڙه ی سهرکی يان نه وانه ی که
به پلهی دووهم گرنگيان ههيه بينوسن. وشه و دهسته واڙه
کليليه کان (سهره کييه کان) ده توانريت يان به شيويه کی راسته وخڙ
له چيرڙڪه که وه دهر بهيندريڻ يان وشه کانی ٿيوه بن، چونکه نه وکات
زور به چاکی کورته ی چيرڙڪه که دهخنه پروو.

ٿينستا خيال بکن يه کيک له و چيرڙکانه، چيرڙکی کيوسا و
هيباری به ره می نه ده بی (لافکاديڙ هيرن)ه، ٿيوه کاتي تاييه تان
سه بارهت به ناو نيشانی چيرڙڪه که و چيرڙک نوسه که تان
ناماده کردوه.

ٿينستا چيرڙڪه که ی خواره وه بخويندنه وه بڙ پراڻيان، وشه و
دهسته واڙه ی بيرهينه ره وهی سهرکی له بيرڙکي سهرکی و
لاوه کی پهره گرافي يه کهم له و بڙشاييه ی که له لاپه ره کانی دواتر دا
بڙمان جي هيشتون پر بکه نه وه.

کیوسا - هیباری

۱ - قه‌فه‌زه‌که‌ی ئه‌و نزیکه‌ی دوو ئینجی ژاپونی به‌رز و یه‌ک ئینج و نیم درێژه: ده‌رگایه‌کی بچووک‌ی ته‌خت‌یی له‌ ناوه‌ندیکدا ده‌سوړیت که به زحمه‌ت نوکی په‌نجه بچوکه‌که‌ی من تێیدا جێده‌بێته‌وه، به‌لام ئه‌و بۆشاییه‌کی زۆری له‌و قه‌فه‌زه‌دا هه‌یه. مه‌ودایه‌ک بۆ روژستن، بازدا و بالگرته‌وه چونکه ئه‌و نه‌وه‌نده بچوکه که ئیوه ده‌بیت زۆر به وردی ته‌ماشای ده‌وروهری تۆره قاوه‌یی په‌نگیه‌که‌ی بکه‌ن بۆئه‌وه‌ی بتوانن ببینن. من هه‌میشه ده‌بوو چه‌ندین جار و ئه‌ویش به‌ روئاکیه‌کی پێویسته‌وه به‌ ده‌وری قه‌فه‌زه‌که‌دا بخولامایه‌ته‌وه ئینجا بزانی له‌ کونیه و دواتر ئه‌وم له‌ کاتی پشتوان له‌ گۆشه‌یه‌کی سه‌ره‌وه‌ی قه‌فه‌زه‌که‌دا یان له‌ کاتی به‌رز و نزمبوونه‌وه و ئه‌ولاولاکردندا ده‌بینی.

۲ - جهرجه‌یه‌ک اکیانه‌به‌ریکی زۆر بچوکه وه‌کو کوله‌یه به‌لام له‌و بچوکتیه جهره‌جهره ده‌کات! به‌هێنه‌پیش چاوی خۆتان که ئه‌وه‌نده‌ی مێشیک‌ی ئاساییه. جوتیک شاخی پێویه زۆر به‌رزتره له‌ جه‌سته‌ی و ئه‌وه‌نده‌ پون و ئاشکران ته‌نانه‌ت کاتیک روئاکیه‌کی پێویستیش نییه ده‌توانن به‌باشی ببینن. کیوسا و هیباری (چه‌کاوه‌ک و چمه‌ن) ناوه ژاپۆنییه‌که‌ی ئه‌ون، نرخ‌ی نزیکه‌ی ۱۲ سه‌نت ده‌بیت، ده‌توانین بلێین که ئه‌م نرخه له‌ نرخ‌ی هه‌مان کیشی ئالتون به‌رزتره، ۱۲ سه‌نت بۆ شتیک که وه‌کو مێشیک وایه.

۳ - روژانه ده‌خه‌ویت و ده‌چینه قولایی بیرکردنه‌وه‌وه جگه له‌وکاتانه نه‌بیت که سه‌رگه‌رمی پارچه‌ باینجانیک یان جه‌یاریکی تهر که هه‌موو روژیک ده‌کریته ناو قه‌فه‌زه‌که‌یه‌وه. پاککردنه‌وه و خۆراکپێدان تا ئاستیکی زۆر گرفت و ناره‌حه‌ته، ئه‌گه‌ر بتانتوانیایه ببینن به‌ خۆتان ده‌گوت ئه‌مه زۆر پێکه‌نیناوی و گالته‌جارییه که

له بهر بونه وهریکې نه وښه بچوک نه و هموو دهرده سهری و
سهرنیشه یه قبول بکن.

۴ - به لام همیشه له گهل خورثا و ابووندا، پوچه ناکوتا
بچوکه که ی نه و بیدار ده بویه وه: دواتر ژوره که که م پرده بوو له
ثاوازیکی دلرفین و پوچانی که شیرینییه کی بی نه دازه ی هه بوو.
ههروه کو دهنکی نالی چریکه و شه پزلی نهرم و ناسک. به
تاریکتر بوونی هه و دهنگه که ی دلگیرتر ده بوو، هه ندیک کات نه وښه
دهنکی به رزده کرده وه که هموو ماله که ی به زرنگانه و هیه کی به رز
ده لهرانده وه و هه ندیک کاتیش نه وښه دهنگه که ی هیواش بوو که
زرنگانه وه که ی که مترین دهنکی هه بوو.

چی نه و کاتانه ی که دهنکی به رز بوو یان نزم تاییه تمه ندییه کی
په وانی ده پاراست که سهرسوپه ینه ر بوو. به دریژای شه و نه و
بونه و هره بچوکه ثاوازی ده خویند، تنها نه و کاتانه ده و هستا که
دهنکی په رستگایه که روزه لاتنی نیشانده دا.

۵ - نیستا نه م دهنگه لاوازه دهنکی عیشقه، عیشقیکې نارون که
نایبیریت و نه ناسراوه. هیچ که سیک له تاییه تمه ندی ثامادی ودها
بونه و هیک ناگادارنیه و نه و نه ناسراوه، ته نانه ت بنه ماله که یان له
نه و هکانی رابردووش له ژیانی شه وانه ی کیلکه کان و له به های
بیوته ی شیعر بیتاگان.

۶ - نه وانه له هیلکه یه که وه هاتونه ته دهره وه که له گوزه یه کی
گلینه کراو و دوکانی فرژشیاریکی میرووه کاند بوون، داتر هه موو
ته مه نیان له قه فه زیکدا به سهر دهبه ن، به لام نه و شیعر و ثاواز
به شیوه یه که ده خوینیت که سهدان ساله ده خویندریته وه، نه وښه
بیوته بوو که به ئاسانی ده مانتوانی بایه خی هه مو نوت و
دهر برینیک درک بکه ین، هه لبت نه و نه م شتانه فیرنه کرابوو، کاتیک

که رۆحی ئهو له دريژايی شهودا له چيمه نه کانه وه هاوار دهکات. ئاوازه که ی له يادگه يه کی رېکخراو و قول و ناکوتا به شينه وه که دهخوينت تامی ژيان خوشتردهکات. دواتر ئهو ئاوازه ههولی عیشق و مردنی بۆ دههینت، ئهو هه موو شتيک له باره ی مردنه وه فهرامۆش دهکات. ته نها عیشق دينتته ياد و بۆ بوکيک ئاواز دهخوينت که هه رگيز نايات.

۷ - که واته ئاره زووی ئهو به شينه وه کی ناخوودناگا په يوه سته به رابردوه، ئهو له بیده نگيدا دهگری و بانگی خوا وه ندهکان دهکات بۆ نه وه ی بيگه رېننه وه بۆ رابردوو، مرۆفه عاشقه کانیش بي ناگايانه هه مان ره فتار ته نجامده دن.

ئه وان خه ياله پوچه کان وه کو ئايديال ده بينن و له لايه که وه ئايدياله که ی ئه وان سيبه ريکی رووته له ته زموونيک که له و شينه وه وه ريانگرتوو، وه هميک يادگه يه کی رېکخراو، بونه وه ره کانی ئه م جيهانه هيچيان له وان ناچن، ره نگه ته نانه ت توخمی درووستکه ری ئهو ئايدياله بن. يان ته نانه ت نيشانه گه ليک له و شته ئايدياله، به لام به هه رحال، داخوازی ئهو بونه وه ره بجوکه شتيکه که شه کو و گله یی له ودا بي کاريه گره.

۸ - ئه مانه هه له ی من نيه. منيان ئاگادار کرده وه که ئه گه ر ئه م بونه وه ره بيزار بکريت ئيتر ئاواز ناخوينت و زۆر زوو ده مریت، به لام شه وانينکی دريژ ئه م چريکه خه مه نگيز و شيرين و بي وه لامانه ی مايه ی شه رمه زاری من و سه ره نجام ئه م بابه ته بۆ من مايه ی بيزاری و رهنج و عه زابی ويژدان بوو و هه ولما بونه وه ريکی تري مينه ی بۆ بکرم. له م وه رزه دا په يدا کردنی شتيکی وا زۆر سه خت بوو. ئيتر کيوسا و هيباريه کی مينه و نيزينه بۆ فروشتن نه بوون، فروشياری ئه م بونه وه رانه پيکه نی و گووتی

((ئەو دەبىت لە رۆژى بىستەمى مانگى ھەشتەمى مردبىت)) و ئىستا رۆژى دووھى مانگى دەيەمە، بەلام فرۆشيارەكە نەيدەزانى من لە مالهوھە كوئوويەكى غازيم ھەيە و پلەي گەرميەكەيم كەردووەتە سەرووي ٧٥ پلەي ھەرەنھايت، ھەر ئەمەش واكەردووە بونەوەرەكى من ھىشتا لە كۆتاييەكانى مانگى يازدەشدا ئاواز بخوينت و من ھيوا خوازم ئەو لە ساردترین مانگەكانى ساليشدا بە زىندووي بەيلمەو، بەھەرھال ھاوتەمەنەكانى ئەو بە ئەگەريكى زۆر ئىستا ھەموويان مردوون، ناتوانم بەھۆى رەزىليەو بەرەلای بگەم بۆئەوھى ھاوبەشيك بۆخۆى بدۆزیتەو، تەنانت ئەگەر ئەندەش چانس ياوھرى بىت بتوانت لە شەرى ھەموو دۆژمەكانى خۆى دەر باز بگات، دۆژمانى وەكو ميۆلەكان، ھەزار پنيەكان، جالجالۆكە ترسناكە زەمىنيەكان، بە ئەگەريكى زۆر تا شەو بە زىندووي ناميتتەو.

٩ - ئىوارەى رابردوو، لە بىست و نۆھەمين رۆژى مانگى يازدەيەم، كاتيك لەسەر ميزەكە دانىستم ھەستىكى نامۆم لا دروست بوو: ھەستى خەلوەتيك لە ھەزادا، دواتر سەرنجەدا چەكاوھەكەى من بەپنچەوانەوھى عادەتى دوبارەى خۆى ئەمجارە ئارام بوويەو، بەدواى قەفەزە ئارامەكەيدا رۆشتم و بينيم لە كەنارى پارچە بچوكە باينجانەكەدا لاربووتەو و مردووە، وا دەرەكەوت سى و چوار رۆژ دەبىت ھىچى نەخواردووە، بەلام تەنھا يەك رۆژ پيش مردنى بەشيوھەكى سەيروسەمەرە ئاوازی خویند منيش بەشيوھەكى گەمزانە وا خەيالم كرد كە لە ھەموو رۆژەكانى تر چالاكتر و بەويقار ترە، خویندكارەكەى من كە ناوى

(ئاكى) كە عاشقى بونەوەرەكە بوو، بەردەوام خواردنى بېدەدا، بەلام بېيارىدا بوو بۆكات بەسەر بردن بېرات بۆ دىنەكەيان و ئەركى خزمەتكردى بونەوەرەكەى سپاردبوو بە (هانائى) خزمەتكار، ئەو ئنىكى دلسۆز نەبوو، دەلىت فەرامۆشىم نەكردووه بەلام قەفەزەكەى هېچ خواردنىكى تىدا نەبوو و ئەو تەنانەت نەهاتبوو بە مىشكىشىدا كە پارچەيەك پياز يان خەيار بخاتە جىگەى باىنجانە كۆنەكە! ... من لىتچىنەوهم لەگەل هانا كرد و لە كۆتايىدا دانى نا بە كارە نادرووستەكەى، بەلام بەداخووه ئىتر مۆسقىا جادوويەكەى لە كار كەوت، بېدەنگى ژوورەكەى داپۆشى بوو و ژوورەكە لەگەل گەرمایى غازەكەدا هېشتا سارد و خامۆشە.

۱۰ - گەمزانەيە! ... كچىكى چاكم تورەكرد ئەويش لەبەر بونەوەرىك كە بە ئەندازەى دەنكە گەنمىكە! لەناوچوى ئەو ژيانە زۆر بچوكەكەى منى زياتر لەوەى كە بېرم دەكردووه توشى سەرئىشەى كردم، هەلبەت عادەتى بېركردنەوہ لەبارەى لەدەستدانى بونەوەرىك، تەنانەت ئەوەندەى جېرجېرىك بىت، رەنگە بە ئەندازەيەك نابەجى دياربىت، لەكاتىكىشدا تازە ئىتر ئەومان لەدەست داينت، بەلام لەگەل ئەوەشدا لە بېدەنگى شەوہ ئەفسوناويەكە دلگىرەكەى ئەوم هەستېنكردبوو كە پەيامى ژيانىكى نووى پىنە و پەيوەستە بە ويست و ئارەزووہ خوويستەنەكەى منەوہ و نەك خواست و ويستى خوداوەند، ئەم دەنگە بە من دەلىت ئەتۆمى رۆح لە قەفەزەى بچوكدا و ئەتۆمىكى رۆحى كە لە هەناوى

مندایه، هه‌میشه یه‌کیک بوون و قولی هه‌ناویان یه‌کیکه ... و دواتر بیرم له و بونه‌وه‌ره بچوکه کرده‌وه که به‌دریژی شه‌وان و رۆژان برسی و تونون له کاتیکدا بیرى منى ده‌برده خه‌یال و رۆئیایه‌کی قوله‌وه. به‌لام نه‌و ئازایانه تا کۆتا هه‌ناسه‌ی ئاوازی خوینده‌وه، کۆتاییه‌کی کاره‌ساتباری هه‌بوو نه‌و له برسیتیدا پێیه‌کانی خۆی خواردبوو! داواده‌که‌م خودا له گونا‌هه‌کانمان ببه‌خشیت به‌تایبه‌تی گونا‌هه‌کانی هانای خزمه‌تگوزارا

۱۱ - به‌مپێه‌ش هه‌شتا ناتوانین ب‌لێن نه‌و رۆداوه‌ی ئاوازخوینده‌وه که به‌سه‌ر نه‌م بونه‌وه‌رده‌ها هاتوو خراپ‌ترین شته، به‌لکو نه‌وه‌یه که له تاوی برسیتیدا پێیه‌کانی بخوات. مرۆقه‌کان جیرجیریکن که ده‌بیت د‌ل‌یان بخۆنه‌وه بۆ نه‌وه‌ی بتوانن ئاواز بخین.

وشه و ده‌سته‌واژه کللییه‌کان بۆ ئاییدا سه‌ره‌کی و لاوه‌کییه‌کانی چیرۆکی کیوسا و هیباری.

سه‌ره‌کی	لاوه‌کی
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

له‌ خواره‌وه نمونه‌یه‌ک له وشه و ده‌سته‌واژه کللییه‌کان ده‌بینن که له یاداشته‌کانی فی‌رخوازان وه‌رگیراون که پێشتر نه‌م راهیتانه‌یان

نه نجام داوه. به کورتي ليکچوون و جياوازييه کاني نايديياکاني نهوان
له گهل خوتاندا به راورد بکهن.

و شه و دهسته واژه کلييه پيشنييارکراوه کان له لايه ن
فترخوازانه وه.

په ره گرافي به که م	سهره کی
لاوه کی	
قه فزه که ی	دوو ئیجی ژاپونی
دهرگای دارین	ده سوریت
سه قفی تژی پی	مه و دایه کی زور
بونه وه ریکی بچوک	دژینه وه ی شویتنه کان

په ره گرافي دووهم

جیر جیره ک	چه کاوه ک چیمه ن
نه ندازه ی زیت	دوانزه سه نت
شاخ	بازار
کیوسا - هیباری	وه کو می شوله

په ره گرافي سبیه م

خه وتن	خه یاری تازه
پاک کردنه وه ی خوراک پیدان	ئیش و نازار
سهرقال برون	بیر کردنه وه
که مژه	بچوک

پەرەگرافی چوارەم

نەرم و بێدەنگ	چریکەى نەرم
مۆسیقا	مال
زرنگانەو	نەرم
پۇخ	کاتی خۆرئاوا
بوون	

پەرەگرافی پێنجەم

عشق	ژیان لە شەودا
عاشقانە	فرۆشیاری میشولە
تەپۆکە	گرنگی
مردن	عیشق و مەرگ

دواتر مامۆستایانی وانەکە هێلیان کێشا بە ژێر هەر وشەیەک لە
پەرەگرافیکدا:

سەرەکی لاوەکی

پەرەگرافی یەکەم	دەرگای تەختەیی	دۆزینەوێ شۆیتەکان
پەرەگرافی دووەم	پێوان بە زێر	بازار
پەرەگرافی سێیەم	بیرکردنەو	ئیش و ئازار
پەرەگرافی چوارەم	نەرم	کاتی خۆرئاواو بوون
پەرەگرافی پێنجەم	عیشق	ژیان لە شەودا

دواتر پرسیار لە فێرخوازان کرا بۆچی ئەم وشە و
دەستەواژانەیان لە راهێنانی پەرەگراف و دەقەکە هەڵبژاردن، وشە
و دەستەواژەکانی تەرتان پشتگوی خست. وەلامەکان نزیکەى ئەمەى

لای خواره وه بوو: وشه کان شینویه کی جوان و خه یالی، پیا هلدان،
گونجاو، یاد هیتنه ره وه و یادگاری، ... بوون.

له نتوان په نجا فیرخوازا تهنه یه ک فیرخواز درکی کرد که
بؤچی ماموستایان ئهم دهسته واژانه یان له دهقه که دا هه لېژارد:
هه ندیک هه لېژیردراون له راهیتانی دهقه که دا گونجاو نه بون.

بؤنه وهی هؤکاری ئهم کاره بزاین پنیوسته بیر له کاتیک
بکهینه وه که ماویه کی زور و سالانیکي زور به سهر خویندنه وهی
چیرۆکه که دا تنپه ریوه، کاتیک که دهته ویت دووباره ته ماشایی
یاداشته کان بکهیته وه بؤنه وهی دووباره بابه ته که بهینیته وه یاد،
خه خیال بکهن هه ندیک له هاوړیکانتان بؤ گالته و خوشی رۆشتوون
هه ندیک له کارته کاننی ناو نیشانی هه ندیک له چیرۆکه کاننیا
دهره یناوه و داوا له ئیوه ده کهن ناو نیشان و ناوی نوسه ری
چیرۆکه کاننیا پی بلنیت. هیچ ئایدیایه ک به میشتکاندا ختوره ناکات
چونکه نازان کارته کان ئاماژه به چی چیرۆکیک ده کهن و چونکه
تهنها ده بیت کارته کان بین و بیخویننه وه ئینجا ویتنه ی راستی
چیرۆکه کان بیتنه وه یادتان.

بهو وشه کلیکیانیهی که له سه ره وه نوسراون، رهنگه پنیوسته
بکات به یاسایه کان خواره وه نه وانه په یوه سبکه یت به یه که وه:
(دهرگای ته خته یی) دهسته واژه کی گشتیه که له گهل دهسته واژه ی
(دوژینه وهی شویننه کان) دا دیت، پانتایی چیرۆکه که ره مزئامیز
دهکات، دوو وشه ی کلیلی دیکه (پنوان به زیر و بازار) سه لمینته ری
ئهم بابه ته یه و ئاماژه دهکات بهو بابه ته ی که نیشانی ده دات
کاریکی تاوانکارانه له ساتی رودانی دایه، سی وشه ی کلیلی دیکه
(بیرکردنه وه، ئازار، نه رم) رهنگه نهو ویتایه لای ئیوه درووست
بکات که یه کینک له که سایه تیه کان، رهنگه پاله وانی چیرۆکه که،

که وتوووته ناو کینشه و دهرده سهرییه وه و هر نه مهش بوته هژی
 نه وهی ریزه وی چیرۆکه که ئالۆزی زیاتر به دواى خویدا
 درووستبکات، کاتیک (کاتی خۆرئاوا بوون) دیت که به شیوه یه کی
 بون گوزارشت دهکات له ساتیکی ئالۆز و گوماواى له
 چیرۆکه که دا، دوو وشه ی کلیکی کۆتایی (عیش و ژیان له شه و دا)
 ئامازه یه کی رۆمانسی و ئه ویندارانه ی به هه موو په یوه ندیییه که
 درووستدهکات و ئیوه هانده دات به خیرای ته وای وشه کلیلیه کانی
 تر بخویننه وه بۆ نه وهی بگن به تام و چیرۆی دریزه ی چیرۆکه! ئیوه
 چیرۆکی قه شهنگی نویتان درووستکردوه، به لام ته وای چیرۆکه
 سه ره کییه که تان بیرنه ها تووته وه.

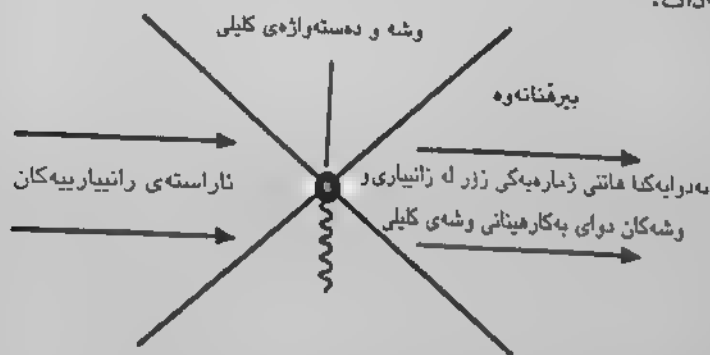
ئه و وشانه ی که واده رده که وت زۆر باش بن به لام سه لمیتدراوه
 که له میتشکا نامیتنه وه، بۆ رونا کردنه وهی زیاتری نه مه پنیوسته
 قسه بکه بن له سه ره جیاوازییه کانی نیوان وشه یاده نته ره وه کلیلیه کان
 و وشه داهیتته ره کلیلیه کان و پرسیایه ک که دواى تپه رپوونی
 ماوه یه کی کاتی زۆر هیشتا به کاریگه رن، وشه یاده نته ره وه
 باشه کان ئه مانه ی خواره وهن:

سه ره کی	لاوه کی
په ره گرافی یه که م	دوو ئینج ژاپۆنی
په ره گرافی دووهم	چه کاوه ک و چیمه ن
په ره گرافی سینیهم	خه یاری تازه
په ره گرافی چواره م	به های عاشقانه
په ره گرافی پینجه م	یادگه ی ریکخراو
قه فه ز	
جیرجیر	
خه وتن	
مۆسیقا	
ئاواز	

تیگه‌یشتن له‌وه‌ی بۆچی ئەم وشانه باشتەر دیتە‌وه یار دەتوانیت له‌سه‌ر بنه‌مای تیگه‌یشتنی رینسا و یاسه‌یه‌ک بیت که تینیدا میشکی مرۆف شیکردنه‌وه و شروقه بۆ زانیارییه وه‌رگیراوه‌کان ده‌کات و لیکیا‌نده‌داته‌وه.

وشه‌ کللییه‌کان - یادگه و داهینان

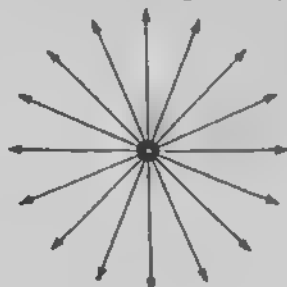
وشه و ده‌سته‌واژه یادیه‌ته‌ره‌وه کللییه‌کان ئەو وشه و ده‌سته‌واژانه‌ن که له پانتاییه‌کی فراوان له وینه‌ی تایبەت درووستده‌کەن و کاتیک به‌کارده‌یه‌ن‌ترین هه‌مان وینه ده‌گوازه‌وه. له بارودۆخیکدا که به‌هۆی په‌سکردن و قه‌ید و به‌نده کللییه زۆره‌کانه‌وه که‌مارۆدراوه، ده‌یه‌و‌یت مانا ته‌واوه‌کی له‌ده‌ست نه‌دات.

شیوه‌ی ژماره ٢٥. هیلکارییه‌ک که وشه و ده‌سته‌واژه‌ی یادیه‌ته‌ره‌وه‌ی کللی نیشانده‌دات.

وشه‌ی ناواژه و داهینه‌ر ئەو وشه‌یه‌یه که زۆر به‌کاریگەر و وینه درووستکەر و یادیه‌ته‌ره‌وه‌یه، به‌لام به شیوه‌یه‌کی گشتی وشه‌گه‌لیکی یادیه‌ته‌ره‌وه‌ی کللین. وشه‌گه‌لیکی وه‌کو (گۆل، نامۆ،

سەر سوڤهینه، ... تا ئاستیک سەر سوڤهینه رن به لام به گشتی
 شتیکی ئه وێژمان بیر ناخه نه وه.

شیوهی ژماره ۲۶. وشه یان دهسته واژهیهکی داهینه ری سهرهکی
 کللی (چه مک)، که په یوه نډیه کی هه مه لایه ن و به رفراوان له هه موو
 ئاراسته کانه وه درووست دهکات و وینه یه کی گشتیان پنده دات له
 یابه ته که.

جیاواز له تیگه یشتنی جیاوازی نیوان وشه ی داهینه ران و
 یاد هینه ره وه. پنیوسته له ماهیه ت و چیه تی خوودی ئه و وشه و
 عه قلییه ته که نه وانه به کار ده هیئت، تیگه ی ن.

ماهیه تی چه ند لایه نه وشه کان

واتای چه ند لایه نه ئه وه یه که هر وشه یه ک وه کو ناوه ندیکی
 بچو وکه که له سهری قولابگه لیک ی زۆر بچوک بوونیان هه یه، هر
 قولابیک ده توانیت بلکیته وشه یه کی تره وه بۆ ئه وه ی دوو وشه مان
 پندیات که جووت وشه یه کی نو ئ درووستبکه ن و جیاوازییه کی
 واتایی بچوکیان هه ی ن. بۆ نمونه وشه ی (چاکاه) ده توانیت
 به شیوه یه کی ته وای جیاواز بلکیت به قولابی به دوو دهسته واژه ی
 (به لئ وایه و نایابه جینگه ی په سه نده)، ته ماشای دووه مین لاپه ره ی
 ره نگراو بکه ن.

له گه ل ماهیه تی چه ند لایه نه ی وشه کانیشدا، میشکی هر
 مرۆڤیک له گه ل مرۆڤیکی تر دا جیاوازه، به هه مان شیوه که له به شی

یه که مدا با سمان لینده کرد ژماره ی نهو په یوده نندیانه ی که میشکیک ده توانیت له خویدا درووستیکات زور بن سنووره. هر ودها ژبانی هر مرژیک زور جیاوازه له گهل خهلکانی تردا و تهنات نه گهر دوو مرژف سوود له نه زموونیک یه کسان ودر بگرن هینشتا له دوو جیهانی جیاوازدان: اهلیف، له نه زموونی له گهل اباء، دا ودهو به شیک پالپشتی نهو به هره ودرده گریت و هر ودها اباء ایش به هه مان شتوه.

به هه مان شتوه نهو په یوده نندیانه ی که هر که سیک بز وشه کان درووستی دهکات جیاوازه له که سانی تر. تهنات وشه یه کی ساده ی ودهو که لا، کزملیک جیاوازه له وینه بز نهو که سانه ی که دهیخویننه وه یان گوینان لیده بیت درووست دهکات. که سیک که حهزی له رهنگی سه وزه رهنگه سه وزاییه گشتیه که ی که لایه کان وینا بکات، که سیک که رهنگی قاوه یی به لایه وه جوان و سه رنجراکیشه. جوانی و ناسکی پایز، که سیک که له سر درهخت و داره وه که و توره ته خواره وه و به سهختی بریندار بووه. ههستی ترس. و باخه وانیک که ههستیک خوش دیته وه یادی کاتیک که چیژی له ته ماشاگردنی که شه گردنی درهخته کان دهبینی و بیرى له وه ده کرده وه ده بیت که لا ودریوه کان کزبکاته وه وه هر ودها چه ندین نمونه ی تر. نه م کاره ده توانیت هه میشه به رده وامی هه بیت له کاتیکدا هینشتا ناماژه نه کراوه به و وینه یه ی که به بینینی وشه ی که لا له میشککاندا ختووره دهکات.

نهک تهنه میشک سوود له رینسایهک له توانا ناوازهکانی بز تیگه یشتی وینه که سیه کان ودرده گریت. به لکو هه موو میشکیک به سروشتی خوی داهینه ره و رینکخستینیکى بالای ههسته کی هه یه، میشک ده توانیت چیژکه قه شهنگ و سه رگه رمیه کان بزخوی

درووستبکات، بهه مانشتیوهی که نیمه شه و رۆژ له خه یال و بیرکردنه وه داین.

هۆکاری بوونی بهربهست له توانای یادیهتانه وه و ههلبژاردنی وشه گشتیهکان له چیرۆکی کیوسا و هیباری، ئیستا دهتوانین بهباشی تینیگهین. کاتیک ههریهک له وشه و دهستهواژه چهند لایهنبیهکان لیکنزیکهبنه وه، له راستیدا میشکمان بهشیوهیهکی ناخوود ناگیانه قولابه پهیوهستهکان ههلبهژیریت که پروونتري دهکاته وه، وینایهکی چاکتر نیشاندهدات و هستیکی تاییهت له ئیوهدا درووست دهکات، له نهجامدا میشک بهدهوری ناوهندیکدا دهخولیته وه که داهینه ره نهک وشه یادیهته ره وهکان.

وشه یادیهته ره وه کللییهکان، میشک ناچار دهکات پهیوهندییه گونجاوهکان له ئاراسته و لایهنی درووستدا بهییتتهبون، نهو توانایه پندهدات که بهیج گهرا نه وه بۆ ههر هۆکاریکی ناسراو که بیته هۆی قهرامۆشکردنی بابتهکان، دووباره چیرۆکه که بخولقینیت.

وشه ی کللی - وینه عهقلیهکان له بهرامبهر یاداشته ستانداردهکان

چوارچیوهی سه رهکی یادگی مرۆف له م ماهیهت و واتا کللییه وه درووستبووه، هه مانشتیوه که دهردهکه ویت نه م پرۆسه یه زۆر دهقیق و وشه به وشه نییه، کاتیک مرۆفهکان کتیب دهخویننه وه یان شوینیک دهبینن وهسف و باسی لیوه دهکهن له راستیدا دهستناکهن به خویندنه وهی یهکسه ری یادگیان، نهوان باسینکی کورت له چه مکه کللییهکان دهخه نه پروو که پیکهاتوه له کهسایه تییهکان شوین و کات و پروودا وه سه رهکییهکانه و لایه نه

لاوهکیه کان وهسفیکی زیاتر به چیرۆکه که دهدهن. ههروهها وشه و دهسته واژه کللییه کان چوارچینهیه کی بهرفراوانی له ئەزموون و ههستی لهگه‌لدایه. بۆ نموونه بیر له چوارچینهیه کی خه‌یال و ویناکردن بکه‌نه‌وه کاتیک وشه‌ی (مندال) ده‌خوینه‌وه چی دیت به میشکته‌ندا.

چۆن قبولکردنی ئەم راستیه‌یه سه‌بارت به یاده‌یتانه‌ره‌وه کللییه‌کان له روانگی ئیمه‌وه ده‌رباره‌ی بونیادی یاداشتکردن کاریگه‌ری ده‌یت؟

له‌وه‌ی که ئیمه‌ عاده‌تیکی زۆرمان کردووه به وشه‌ گوشتاری و نویسنیه‌کان، به‌هه‌له‌ وا خه‌یال ده‌که‌ین که بونیادی ساکاری ڕسته‌ باشت‌ترین ڕینگیه‌ بۆ یاده‌یتانه‌وه‌ی وینا و ئایدیا زمانه‌وانیه‌کان. که‌واته‌ زۆربه‌ی فیرخ‌وازان و ته‌نانه‌ت ده‌رچوانی زانکۆش زۆرکات به‌شیوه‌یه‌کی ئه‌ده‌بی یاداشتی ده‌که‌ن که هاوشتیوه‌ی یاداشتکردنی خویندکارانه‌ کاتیک مامۆستایان دوا‌ی سه‌حدا‌نی وه‌لامه‌کانییان نمره‌یه‌کی باشییان پێده‌ده‌ن.

ئه‌و زانیاری و مه‌عریفه‌ نوییه‌ی ئیمه‌ سه‌بارت به‌ واته‌ و یاده‌یتانه‌وه‌ کللییه‌کان نیشانی داوه‌ له‌م جۆره‌ یاداشته‌نه‌دا زیاد له‌ ۹۰ له‌ سه‌دی وشه‌کان به‌ ئاسانی نایاته‌وه‌ یادمان، ئەم ژماره‌یه‌ به‌رزه‌ نیگه‌رانیکه‌ره‌، زۆر نیگه‌رانکه‌رت‌ر ده‌یت کاتیت ته‌ماشایه‌کی زۆر ورد و ده‌قیقت‌ر به‌ ڕسته‌ کورت‌کراوه‌ ستاندارده‌کان ده‌که‌ین:

۱ - کاته کان بههدهر دهرين له پيتاو چيگيرکردن و
خه زنگردني نه و وشانه ي که به زحمهت له يادگه ماندا ده ميته نه وه.
(به فيرزداني کاتي خه مليندراو ۹۰ له سه ده)

۲ - نه و کاته ي که ته رخانده کريت بو خويندنه وه ي هه مان
وشه گه لي ناپيويست. (به فيرزداني کاتي خه مليندراو ۹۰ له سه ده)
۳ - کاتيکي زور ته رخانده کريت بو تاوتوني نه و وشانه ي که
يادهينه وه يه کي کليلين، چونکه به زوري له گه ل هيچ هينمايه کدا
جياوازين و که واته له گه ل وشه کاني تر دا ناويته ده بيت، به سه ختي
ده دوزرينه وه.

۴ - په يوهندي نيوان وشه يادهينه ره وه کليليه کان، له گه ل نه و
وشانه ي که نه وان جيا ده کاته وه دوو چاري له ناو چونيان ده کات،
نيمه ده زانين يادگه نيشي دروستکردني په يوهندي به له نيوان
وشه کان و بووني وشه ي هه لقورتيته ري تر ده بيته هوي نه وه ي
په يوهندي به که سست و لاوازيته وه.

۵ - وشه يادهينه ره وه کليليه کان، به هوي وشه نيوهندي به کانه وه
ليکده ترازين، دواي خويندنه وه يه که وشه يان دهسته واژه يه که
چهند چرکه يه که ده بات تا وشه و دهسته واژه يه کي تر ده خيښنه وه.
تا زياتر مه وداي کاتي له نيوان په يوهندي به کاندا زورتر بيت،
چانسني که متر هه يه که په يوهندي به کي گونجاو دروست بيت.

۶ - وشه يادهينه ره وه کليليه کان، له مه ودايه کي تايهت له
يه کتر قه راريان گرتو وه. هاوشيوه ي نه وه ي که سه بارهت به کات

خستمانه پروو، مه و دای زور له نیوان وشه کاندای دهیته هزی شه و هی که چانسینی که متر هه بیت که په یوه ندیه کی گونجاو دروست ببیت.

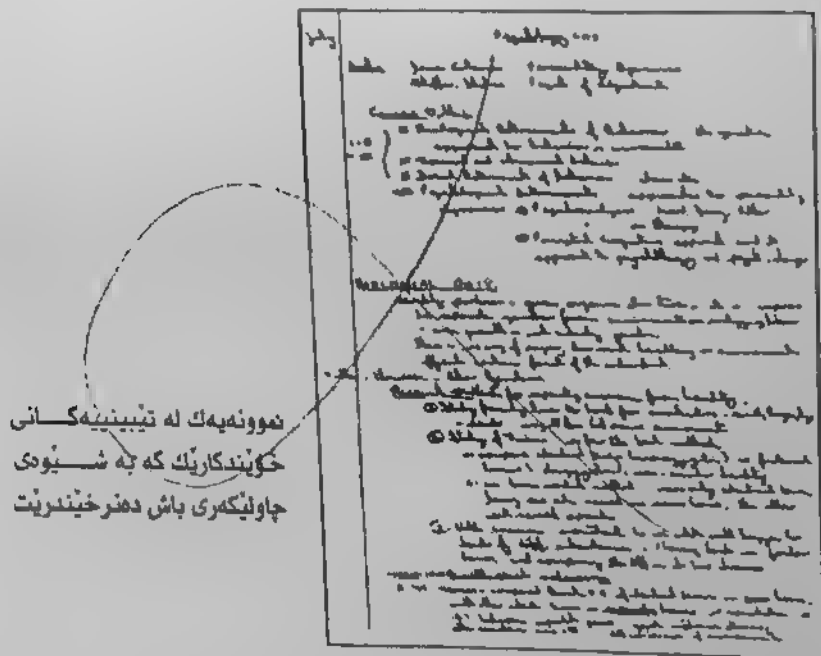
ثاموژگاری نیوه ده کهم راهینان بکن له سهر هه لېژاردنی نه و وشه و دهسته واژه یادهیته ره وه کللیپانه ی که له و یاداشته ی که پیشتر له کاتی خویندنه وه دا هه تان بووه. هه روه ها باشر وایه وشه کللیپه کانی هم به شانه کورتبکه نه وه.

هه روه ها وشه یادهیته ره وه کان و وشه داهیتره کللیپه کان له پرشنگی زانیاریپه کان له به شی یادگه بخویننه وه و لیکرلیپه وه و به دوا دچوونی بو بکن به تایه تی شه و لایه نی که په یوه سته به بنه ماکانی به هیزکردنی یادگه وه، به هه مان شیوه ی به شی یادگه ده توان له پرشنگی زانیاریپه کانی هم به شه دا بکن به هاوشنوه یک له نیوان په یوه ندی و لیکچونه کانی نیوان سیسته مه کانی به هیزکردنی یادگه و واتا کللیی و داهیتره کان.

کاتیک یاداشته کان به شیوه ی وشه ی کللیین پینداچونه وه و دووباره به سهر دچونه وه ی شه وانه زور ئسانتره. چونکه کاتیکی که متر له دووباره خویندنه وه ی بابه ته که به هه در دهن و یادهیته ره یه کی باشر و کاملترتان بو دروست ده بیت. هه روه ها په یوه ندیه لاوازه کانی یه کهم هه نگاو پترتر و پیکخراوه یی تر دهیته وه.

له کوژتاییدا په یوه ندی له نیوان وشه کان و واتا یادهیته ره وه کللیپه کان ده بیت هه میشه جهخت و پینداگیری لیکریته وه و نابیت له بارودخه پیویسته کاندای خو مان به دور بگرین له ثاماده کردنی لیست و هاوکنشه ساده کانی وشه کللیپه کان.

وینته‌ی عه‌قلی کیوسا و هیباری

بو پيشه‌وه

له به‌شی دواتردا رېنساګانی پيشکه‌وتن و ګه‌شې په‌یوه‌ندی و
مؤدیله‌ګانی وشې یادینه‌ره‌وه به‌شینوه‌یه‌کی زور ګشتگیرتر و
وردتر ده‌خینه‌روو و پرونی ده‌که‌ینه‌وه، نه‌م ته‌کنیکه پښیده‌ګوتریت
ویناکردنی عه‌قلی یان میشکی.

یاداشت و داواکاری تاییه‌تی

بهشی حهوتهم

وێنه عهقلیهکان - یاسا سروشتیهکان

پێداچونهوه

- * راهیتان - گهشت له فهزا
- * میژووی دریژی گوشتار و چاپ
- * میشکی ئیوه و ویتنهگرتنی عهقلی
- * یاساکانی ویتنه عهقلیهکان

بهشی حهوت باس له ماهیهت و چیهتی ناراستههێلی میشکی
ئیمه دهکات، بهله بهرچاوگرتنی ئهو بابته سوودهکانی وینا
عهقلیهکان روندهکینهوه.

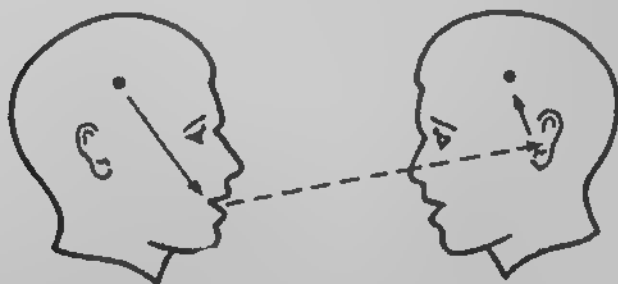
پاهیتان - گهشت له فهزا (بۆشایی ناسمان)

گوشتاریکی نیو کاتزمیری سهبارت به بابتهی گهشتکردن بۆ
ناسمان له سهراپه پهری کاغزیک بنوسن، ههر ئیستا کارهکهتان به
تهواوکردنی ئهم پهرهگرافه دهستپێکهن. ئهو کاتهی که بۆتان
تهرخانکراوه دهییت ئهم گفتوگۆیه ئامادهبکهن که متره له پینچ
خولهکه، ئهوه گرنگ نییه کارهکهتان تهواوکردووه یان نا. له کۆتایی

ئەم بەشەدا ئاماژە بەم راھىتانه دەکەين، بەهەمانشێوه ئەو کىشه و گرفتانهى که له درووستکردنى پەيوەستى له گەڵ رېکخستنى فیکرىدا له ئەنجامى ئەم کارەدا ئەزموونتان کردووه. ئەو کىشانهى که رووبەرووت بوونه تهوه.

مێژووى درېژى گوڤتار و چاپ

لەم چەند سالەى کۆتاييدا، باوه‌روابوو که عەقلى مرۆڤ وه‌کو راس‌ته‌ئەيل يان هاوشێوه‌ى لیستکردن کاردەکات، ئەم باوه‌رە له سه‌ره‌تاوه درووستبوو چونکه جه‌ختىكى زۆر له‌سه‌ر دوو ته‌کنىكى سه‌ره‌كى پەيوەندى کرابوو پەيوەندى گوڤتار و چاپکردن. ماهییه‌تى کات و شوێن بوه‌هۆى ئەوه‌ى گوڤتار سنووردار ببێته‌وه، چونکه له يه‌ک ساتدا ده‌مانتوانى گۆيمان له وشه‌یه‌ک بێت يان بێلێن، که‌واته گوڤتار وه‌کو پرۆسه‌یه‌كى راس‌ته‌ئەيل و هێلدار له‌ناو خه‌لكیدا ناسیندرا. (شێوه‌ى ٢٨ ته‌ماشایه‌کەن).

شێوه‌ى ژماره ٢٨. گوڤتار به‌شێوه‌یه‌كى نه‌ریتى وه‌کو پرۆسه‌یه‌كى راس‌ته‌ئەيل و هێلدار ده‌ناسرێت.

پریت و چاپکردن ته نانهت هیشتا هیلدار تر دیته پیتشچاو، نهک
تهنها که سه که ناچارده بیت وانه چاپکراوه کان به ریز و یک له دوی
یک بخوینن. به لکو لاپه ره چاپکراوه کان به شیوه کی کومه لیک هیل
دانراون.

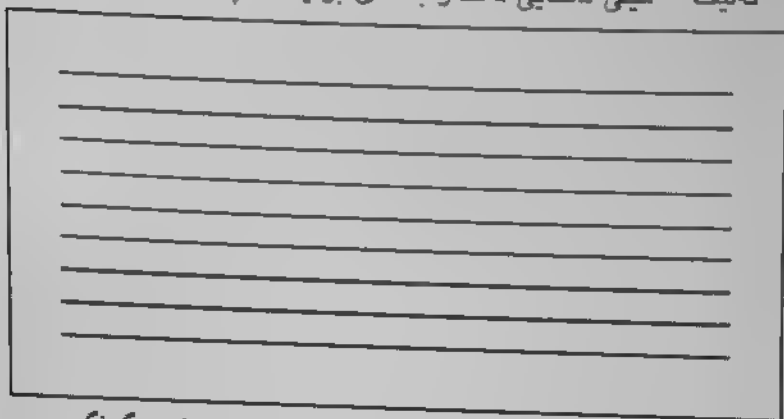
ئه م جه ختکردنه وهی هیلیه له پرۆسه و کرداری نوسین و
یاداشتکردنی ئاسایشدا ده بیزیت، هه موو فیرخوازان به شیوه یهک
فیرکراون که رسته و لیسته کان به شیوه یهکی ستوونی بنوسن.
زیاتر خویننه ران به نه گهریکی زۆر ده قی گوشتاری نیو کاتژمیریان
به هه مان شیوه کی که له شیوه کی ۲۹ دا نیشاندراره، به یه کی که له
دوو ته کنیکه ئاماده کردوه. قبولکردنی ئه م شیوازی بیرکردنه وهی
ئه وهنده کۆن و نه ریتییه که هیشتا هه ولکی که م بۆ ره دکرده وه و
به ره رچدانه وهی خراوه ته گهر. به هه رحال به لگه گه لیکی زۆر هه ن که
نیشانی دده ن میشک چه ندین ره هه ند و فۆرمی هه یه و لاوازی
سه ره کی و بنه رته کی له بابه ته گوشتاری و نوسینه کییه کانداهیه.
ئه و به لگه یه کی که ده لیت میشک به هۆی مۆدیله گوشتارییه کانه وه
به شیوه یه کی راسته هیل و هیلدار کار ده کات، ره دکراره ته وه و
به هه مانشیوه کی تیۆریای ماهیه تی به بئ مهرج و قهیدی تیسته کانی
IQ ئه میش نه بوه جیگای ره زامه ندی ره خنه گران و هه ر زوو
به ره رچ درایه وه. پتویسته ئه وه بئینه یاد وشه کان له که سیکه وه
بۆ که سیکه تر به شیوه یه کی راسته هیل ده گوازیته وه به لام خالی
سه ره کی ئه مه نییه به لکو خالی سه ره کی ئه و پرسیاره یه: چۆن

میشکینک که خه‌ریکی قسه‌کردن و میشکینک که قسه‌کان
وه‌رده‌گریت. به‌شیوه‌یه‌کی ناخوود ناگا له‌گه‌ل وشه‌کاندا په‌یوه‌ند
ده‌بن؟

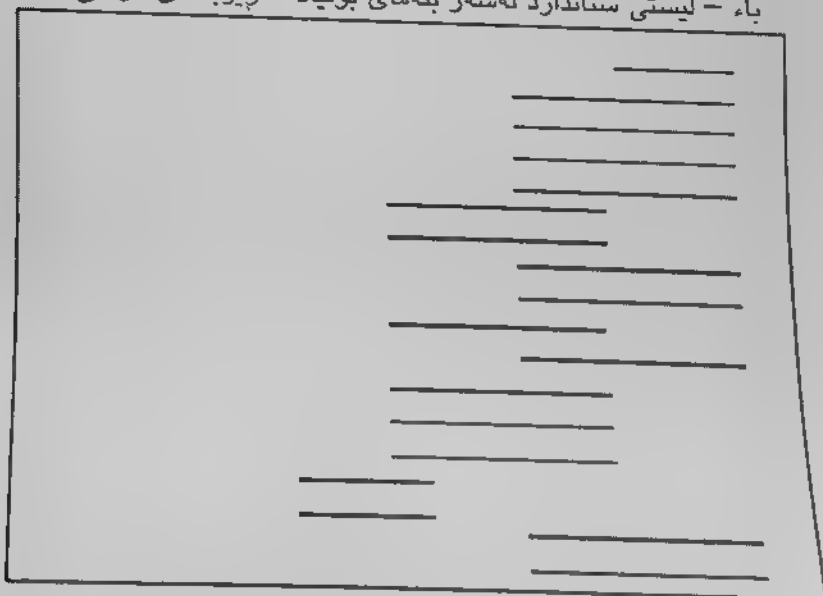
وه‌لامه‌که‌وه‌ئه‌وه‌یه‌که ده‌توانین به‌دنیاییه‌وه‌ئه‌وه‌ بلین میشک
له‌گه‌ل وشه‌کاندا به‌شیوه‌ی لیست و راسته‌هیل په‌یوه‌ندی
نابه‌ستیت.

ئیه‌وه‌ده‌توانن ئه‌م راستیه‌ به‌بیرکردنه‌وه‌له‌ شیوازی کارایی
پروسه‌ی بیرکردنه‌وه‌ی خوتان له‌کاتی قسه‌کردن له‌گه‌ل خه‌لکیدا
بسه‌لمیتن. سه‌رنجده‌ده‌ن که ئه‌گه‌رچی ته‌نیا یه‌ک هیل له‌ وشه‌کان
دینه‌سه‌ر زمان و ده‌گوترین، له‌کاتی گفتوگو‌کردن له‌گه‌ل خه‌لکانی
تردا پروسه‌یه‌کی دووباره‌بووه‌وه‌ و زۆر ئالۆز له‌ پزلیتبه‌ندی و
هه‌ل‌بژاردن له‌ میشکدا دروست ده‌بیت. هه‌موو تۆره‌کانی وشه‌ و
نایدییاکان له‌گه‌ل یه‌کدا هه‌ماهه‌نگ و ئاوێته‌ ده‌بن بۆئه‌وه‌ی واتایه‌کی
تایبته‌ بگوازنه‌وه‌ بۆ گوینگر.

تالیف - هیلی ئاسایی له سه‌ر بته‌مای بونیاد - رسته

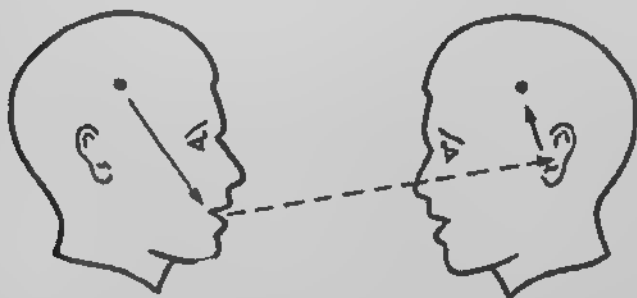

باء - لیستی ستاندارد له سه‌ر بته‌مای بونیاد - ریزبه‌ندی گرنگی

شیوه‌ی ژماره ۲۹ . شیوه ستاندارده‌کانی یادداشته باشه‌کان یان ریزکراو.

بههه مان شیوهی پیکخستن گوینگر تهنها لیستیکی دريژ له وشه
 ټیټی ناکات، که کهسیک وهکو ماکارونی هه لپانلوشیت، نهو ههر
 وشه یهک له گهل نهو دهقهیدا که له دهوړیدایه کژدهکاته وه و واتای
 پنده دات. ههر له وکاته دایه که شیکردنه و واتا ددهات به ماهیه تی
 فره بهه ندی وشه کان، شیکردنه وه و واتایهک که له لایه ن بونیادی
 مؤدیلی زانیاریه کانی که سه که وه ده رچوه، له پاشاندا ده سنده کات
 به راقه و هه لیتجان و هه لسه نگندن و هیما داتان و به خنه له
 پرۆسه که.

شیوهی ژماره ۳۰. نهو توره په یوه نډیهی که له میښکی مروژدا هه یه. بؤ
 ټیگه یشتنی شتوازی په یوه نډی وشه کان گرنگه و نهک پیزکردنیکي یهک
 له دواي یه کی ساده ی وشه کان.

دهقی لاپه ره کانی ۱۱-۱۰۹ ته ماشابکه.

رهنگه هه نډیک کات سه رنجی نهو هتان داییت که هه نډیک
 به شیوه یه کی له ناکاو کاردانه وه یه کی زور توندیان هه بیټ بؤ نهو
 وشانه ی که ئیوه وا هه ستان ده کرد زور ساده و بیواتان، نهو وان
 بهو شیوه یه کاردانه وه ده نویتن چونکه نهو په یوه نډیهی که نهو وان
 له م وشانه هه لیتجان ی بؤ ده که ن زور جیاوازه له بؤچونی ئیوه.
 زانیی نهو راستیه یارمه تی ئیوه ددهات که پرونتر ټیگه ن له
 ماهیه تی گفتوگؤ، نه گونجاندن و هه له لیک ټیگه شتن.

ئەو بەلگەيەي كە بۆ چاپكردن خرايە پروو، بەلگەيەكي لاوازه،
 لەگەل ئەوہي كە ئيمە وا فيركراوين ھەموو يەكە زانیارییەكان يەك
 لە دواي يەك بخوين و ئەو زانیارییانە بەشێوہي راستەھیل
 خراونەتە پروو و ئيمەش دەبیت ئەو زانیارییانە بەشێوہيەكي
 راستەھیل و يەك لە دواي يەك بە ريزكراوي بنوسين و یاداشتییان
 بكەين، بەلام خستە پرووي زانیارییەكان بەشێوہي خەتني
 ريزكراو و راستەھیل ھيچ پيوست نيبە و زوركاتيش وەكو خاليني
 لاواز تەماشادەكریت.

میشكي ئيمە بە تەواوہتي ئەو توانا و دەسلاتی ھەيە
 زانیارییەكان وەربگریت كە ھیلداريش نين، لە ژيانى پۆژانەدا
 میشك ئەم كارە ئەنجام دەدات، ھەموو ئەو شتانەي كە لە
 دەورووبەرمانن و تيبتي و سەرنجی ھەموو فزېم و شێوہ
 جياوازەكاني ناراستەھیل دەدات و لینیانتیدەگات وەكو دیمەنەكان،
 ویتەكان، ھیلکاری و نەخشەكان و دەیان شتی دیکەش.

لە كۆمەلگای ئيمەدا زیاتر جەخت لەسەر زانیارییە
 راستەھیلییەكان دەكریتەوہ گرنگی بەم لایەنە دەدریت، تايبەتمەندی
 ناراستەھیلی میشكي ئیوہ لەلایەن تویژینەوہكاني ئەم دوايانەوہ لە
 بواریەكاني دەروونناسی، بايزلۆجی، فیزیزلۆجی، بايۆكیمیكەوہ
 پشتراستكراونەتەوہ، ھەموو بواریە زانستییەكان كە بەشێوہيەكي
 بابەتي و ئەكادیمی تویژینەوہيان ئەنجامداروہ گەشتوون بە
 كۆمەلەك دەرنجامی گرنگ و لەوانەش سەبارەت بە میشك
 باوہریان وایە نەك تەنھا راستەھیل نيبە، بەلكو بەتەواوہتي ئالۆز و
 پینچاوپینچ و بەيەكەوہ گریندراون و ھەموو تویژینەوہكاني پینشووتر
 رەتدەكەنەوہ.

میشکی نیوه و وینه گرنی عه قلی

ئه گهر قه رار وایت میشک به ریسایه کی کاریگه رتر په یوه ندیی درووست بکات له گهل زانیارییه کاندا، ده بیت زانیارییه کان به شیوه یک ریکبخرین تا ئاستی گونجاو به ئاسانی له ویدا جیگیر بین. ده توانین بگهین به و دهره نجامه ی که ئه گهر میشک له سه ره تاوه له گهل واتا و چه مکه کللییه کاندا به ریسایه کی هه ماهه نگ و په یوه ست کار بکه ن، یاداشت و په یوه ندیی وشه کانی ئیمه ده بیت له زۆربه ی بواره کاندا له گهل ئه و ریسایه دا ریکبخریت له بری ئه وه ی له راسته هیلئ نه ریتیدا قه رار بگریت.

باشتر وایه له بری ده ستپیکردن له سه ره وه ی لاپه ره که وه و خویندنه وه ی رسته کان و لیسته کان، له ناوه راسته وه به ئایده و بیرۆکه ی سه ره کی ده ستپیکه ن و سوود له ئایده و بیرۆکه ناوه ند و کاکله و ده ور و به ریه کان و هریگرن و به هه مان شیوه ی که پیشتر باسما ن لیوه کرد لق و پۆپ و قولابی بۆ درووست بکه ن.

۱ - کاتیک ئایده ی سه ره کی له ناوه ندایه پیناسه یه کی پروتر

پیشانده دات.

۲ - گرنگی ریزه یی هه ر ئایده یه ک ئاسانتر ده خیته پروو، ئایده گرنگه کان نزیکن له ناوه ندوه و ئه و ئایده ی که گرنگیه که یان که متره ده چنه سوچ و گوشه و که نار هکان.

۳ - په یوه ندیی له نیوان چه مک و واتا کللییه کاندا به خۆی نزیکایه تیا نه وه به ته واوه تی ده توانریت دیاری بکریت.

۴ - له ئه نجامی ئه وه ی سه ره وه دا، یاد هیتا نه وه و پیندا چونه وه کاریگه رتر و خیرا تر ده بیته وه.

سه بارهت بهم خالانه و بهتاییهتی بابتهتی کوتایی نیستا دهبیت
 راهیتانیکی هاوشیوهی گفتوگۆکردن دهربارهی گهشتکردن بۆ
 بۆشایی ئاسمان ئەنجام بدن. که له سه رهتای ئەم بهشه دا
 باسمانکرد. به لام ئەمجارهیان له بری رینسا راسته هیلاییه کان سوود
 له وینه عه قلییه کان وه ریگرن، پێوهی له یاسایه کانی وینه
 عه قلییه کان بکه ن.

یاسا کانی وینه عه قلییه کان

۱ - به یهک شیوهی رهنگراو له ناوهنده وه دهستپیکه ن.
 به زۆری شیوه (وینا) به ئەندازهی هزاران وشه بایه خی ههیه و
 له کاتیکدا به شیوهیهکی زۆر سه رنجراکتیش یادگه مان به رزتر
 دهکاته وه. ئەبیت به هانده رتان بۆئه وهی مێشکیکی چالاکترتان
 هه بیت. کاغه زه که له جیگه یه کی گونجاودا دابنن.

۲ - دیمه نیک له وینه ی عه قلتان

ههروه کو ژماره یهک و بهمه بهستی گه شه کردنی تهواوی کارایی
 چینه کانی مۆخی مێشک، سه رنجی چاوتان سه ر بابته تیک داگرن و
 یارمه تی یادگه تان بدن.

۳ - ده بیت وشه کان بنوسرین

ئه گه ر بمانه ویت دووباره ده قنیک (په ره گرافیک) بخوینینه وه.
 وشه نوسراوه کان پونتر و ئاسانتر ده بنه وه و تیگه یشتن و درکیکی
 باشتیمان پنده دات. ئەو کاته دیاریکراوهی که ته رخانه کريت بۆ
 نوسینی وشه کان ده بیته هۆی ئەوهی له کاتی پیداجونه وه دا ریکری
 بکات له کات به هه دردان.

۴ - ده بیت وشه نوسراوه کان له سه ر هیلبن و ده بیت هه ر هیلنیک

په یوه ست بکريت به هیله کانی تره وه.

ئەمە دەبىت ئەو زامىنات كە وىتەى عەقلى بونىادىكى سەرەكى
هەيە.

۵ - وشەكان دەبىت (تاك)بن، بۇ نموونە يەك وشە لە يەك
هیلدا

ئەم كارە دەبىتە ھۆى ئەودى ھەر وشەيەك قولابگەلىكى زۆرى
ھەبىت، چونكە دەبىت بۇ ياداشتكردن، ئازادىي و نەرمى و
سازانىكى زياترمان ھەبىت.

۶ - لە وىتەى عەقلىدا دەبىت سوود لە رەنگەكان وەرېگرين
چونكە ئەوانە يادگە بەھىز دەكەن، چاۋەكان ماندوو ناكەن و
دەبىتە ھۆى گەشەكردى كارايى درووستى چىنەكانى مۇخى
مىشك.

۷ - لە ھەولە داھىتەرەكانتان دەبىت تا ئاستى توانا ئەم جۆرە
عەقلە ئازاد و رەھا بكرين

ھەر خەيالىك سەبارەت بە شوئىتېك كە دەبىت شتەكان بېرۇن يان
ئەودى ئەوانە لە وىتەى عەقلىدا بن يان نا، پرۆسەكە سست و لاواز
دەكات.

ئامانجى سەرەكى ئەوھە كە مىشكان ھەموو ئەو شتە
بەيتىتەوہ يادى كە پەيوەندىي بە ئايدەى ناۋەندەوہ ھەيە، چونكە
درووستبۈونى ئايدەكان لە مىشكدا زۆر خىراترە لە نوسىنى ئەوانە،
نابىت ھىچ وەستانىك پرووبدات، ئەگەر وەستان پرووبدات ئەوكاتە
خۇتان سەرنج دەدەن كە پىنوسەكە چۇن لەسەر كاغەزەكە
دەلەرزىت، ھەركاتىك دووچارى ئەم حالەتە بوون بگەپىتە دواوہ و
دووبارە دەستېپىكەنەوہ.

نیگه رانی ریزکردن و ریکخستنیان نه بن، چونکه زوربه ی کات
 ئەم ریکخستن و پله به ندیه خۆی دروست ده بیت، ئەگەر بوونی
 نه بوو ده توانن له کۆتای راهینانه که دا بابته کان ریکبخن.

به هه مانشیوه ی که پونمانکرده وه ده توانین درکی ئەوه بکهین که
 سوود له وینه ی عه قلی ده گیردریت بۆئه وه ی هه موو خه وشیه کانی
 یاداشتکردنی ستانداره که که له کۆتایی به شی شه شه مدا باسما
 لیوه کردن نه میتیت.

له خواره وه سوود له یاسای وینه سازی عه قلی وه ربگر
 بۆئه وه ی ئەو ریسایه ی که خستمانه پرو وینه یه کی عه قلی تایبه ت به
 گوشتاری خۆتانی پێ ئاماده بکه ن.
 هه ر ئیستا ده ستپێبکه ن.

ئاماده یی کلێشه ی عه قلی ده رباره ی (خۆتان)

ئەگەرچی پێده چیت ئەم هه وله سه ره تاییه بۆ ئاماده کردنی وینه
 که مینک نا ئاسایی بیته پێشچاو، به دلنیا ییه وه تیگه شتوون که ئەم
 راهیتانه که مینک جیاوازه له راهیتانی یه که م و گرفته کانیسیان
 به زۆری جیاوازن له یه کدی.

دیسپلین	رینکخستن
به‌رده‌وامی	دابه‌شکردنی کات
ده‌ستپیک	جه‌تکردنه‌وه له‌سه‌ر ئایده‌کان
کۆتای	رینگری عه‌قلی

ئهم کێشه و گرفتانه درووستده‌بن، چونکه خه‌لکی هه‌ولده‌ده‌ن ناو‌نیشانی به‌شه‌کان و ئایده سه‌ره‌کییه‌کان یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک هه‌لبژێرن و هه‌ولیش ده‌دریت له‌ کاتی کاره‌که‌دا ئه‌وانه ریک و ریزبکات، ئه‌وان هه‌ولێ ئه‌وه ده‌ده‌ن که بونیادی گوشتار رینکبخه‌ن به‌بێ ئه‌وه‌ی هه‌موو زانیارییه پیشکه‌شکراوه‌کان به‌کاربهێتن، ئهم کاره به‌ناچاری ده‌بیته هۆی درووستبوونی ئه‌و سه‌ره‌گردانی و گرفتانه‌ی که ئاماژه‌مان بۆی کرد، زانیارییه نوویه‌کان که دوا‌ی بابته یه‌که‌مییه‌که‌وه دین پهنکه به‌شینه‌یه‌کی له‌ نا‌کاو تیروانین سه‌بارته به‌ هه‌موو بابته‌که بگۆرن، ئهم جۆره پودا‌وانه به‌شینه‌یه‌کی راسته‌هیل تینکه‌لی و پینکه‌لی و ئالۆزی درووسته‌کات، له‌ کاتینکا له‌ شینه‌ی وینه‌ی عه‌قلیدا ته‌نها به‌شیکه له‌ پرۆسه گشتیه‌که و ده‌توانیت به‌شینه‌یه‌کی گونجاو و جیگیر ئه‌وانه کۆنترۆل بکات.

لاوازییه‌کی تری شینوازی راسته‌هیل و لیستی ئه‌وه‌یه که ریساکه‌ی پینچه‌وانه‌ی ریسای مینشکه، هه‌ر کاتینک بیر له‌ ئایده‌یه‌ک ده‌که‌ینه‌وه یه‌که‌سه‌ر لیستی ده‌کات و کاتینک ئایده‌یه‌کی تر عه‌قل و بیرکردنه‌وه‌ی ئیمه سه‌رقال ده‌کات بابته‌ی پیشووتر فهرامۆش و له‌بیرده‌که‌ین. ئهمه به‌و واتایه‌یه که کاتینک مینشک له‌ تاوتوینی

ئايدەيەكى نوپىدايە، ھەموو ئەگەرە چەند رەھەندىيەكان (چەند
 لايەنەكان) و پەيوەندىيى وشەكان لە ناو دەچن و ئازاد دەبن.
 لەگەل شىنۆەى وىنەى عەقلى ھەر ئايدەيەك وەكو ئەگەريكى
 كراوہ ئازاد دەيىت بۆئەوہى وىنەكە بەشىنۆەيەكى سىروشتى و
 فراوان گەشەبكات نەك ئەوہى كە سەركووت و خاپوور يىت.
 رەنگە بىرەكەنەوہ كە باشتر وايە ھەولەكانتان بەراوردەكەن بە
 ھەولەكانى سىن فىرخوازى ديكە، بۆنەم مەبەستە ئىمە سىن
 نموونەمان لە خوارەوہ خستووەتەپروو.

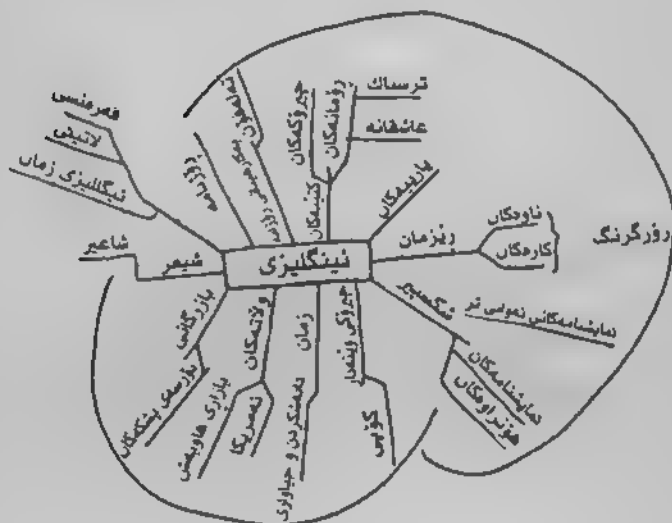
نموونەى يەكەم: نويسىنىكى ئاسايى كورپىكى ١٤ سالانە، كورپىك
 كە بەشىنۆەيەكى سىروشتى زىنگ ديارە، بەلام ناپىكخراو و لەپرووى
 عەقلىيەوہ ناپىك و پىكە، ئەم نموونەى نويسىنى راستەھىلىيە ئەو
 باشتىر ياداشت نىشان دەدات و بەشىنۆەيەكى ديار پرووى
 دەكاتەوہ كە بۆچى بەمشىنۆەيە رافە و وەسفكراوہ، وىنەى عەقلى
 ئىنگلىزى كە تىندا پىنج خولەك تەواوكراوہ، بەزۆرى بەشىنۆەيەكى
 تەواوہتى پىچەوانەى ئەمە نىشانەدات و پىمان دەلەيت كە ئىمە
 بەزۆرى كاتىك داوا لەو دەكەين بە سوود وەرگرتن لە رەيسايەكى
 تايبەت خۆى دەرېخات، تىروانىنىكى نادرووستمان بۆى دەيىت.

نموونەى دووہم: وىنەى عەقلى كورپىكە كە دووجار لە
 تاقىكردنەوہى ئابوورى دەرەچووہ و مامۆستايەكەى باوہرى وايە
 ئەم خويىندكارە كىشە و گىفتىكى ئالۆزى ھەيە لە بىرکردنەوہدا و
 ناتوانىت بە ئاسانى بابەتەكان فىزىيەت و زانىيارىيەكى زۆر كەمى
 لەسەر بابەتەكان ھەيە، ھەروەھا وىنەى عەقلى كە لە پىنج خولەكدا
 ئامادەكراوہ، شتىكى ديكە نىشانەدات.

7) SETTING Time + Place in which the novel is situated

8) IMAGERY One kind of image the author uses to describe / usually by simile & metaphor.

9) SYMBOLISM One thing stands for another
The author or poet with signifying and

شبهه‌ی ژماره ۳۲. نویسنده‌ی ناسایی کوریک ۱۴ سال نشانده‌دات.
 نه و کلیشه‌ی مینسکی خوی دهرباره‌ی تینینیه تینگلیزیه‌کان به‌ویته
 کیشاوه.

نموونه‌ی سینه‌م: وینه‌یه‌کی عه‌قلیه له‌لایه‌ن کچیکی فیرخوازی
 قوناغی ناوه‌ندییه، که له بیرکاریدا نمره‌یه‌کی بالای به‌ده‌ست هیناوه،
 کاتیک ئەم وینه‌یه خرایه به‌رده‌ستی پرۆفیسۆریکی بیرکاری،
 پرۆفیسۆره‌که گوتی ئەم وینه‌یه له‌لایه‌ن خویندکاریکی زۆر زیره‌کی
 زانکۆوه کیشراوه و لانی که‌م دوو رۆژی بردووه تا وینه‌که‌ی
 کیشاوه. له راستیدا که‌چه‌که تهنه‌ا بیست خوله‌کی خایاند. وینه‌ی
 عه‌قلی ئەو توانایه‌ی پیندا داهینانیکی ناوازه‌ی بۆ ئەو باب‌ه‌ته‌که وشک
 و ئالۆز و سه‌نگین و بیزارکه‌ره‌ی هه‌بیّت.

ته‌نانه‌ت ده‌یتوانی زۆر باشت‌ر بی‌ت ئە‌گەر هه‌ر هیلایک له‌خۆگری
 یه‌که‌کانی وشه‌ بوبایه نه‌ک ده‌سته‌واژه، سوود وهرگرتنی ئەو له
 فۆرم و شیوه‌ بۆ به‌رزکردنه‌وه و زیادکردنی وشه‌کان نیشانه‌ی
 ئە‌گه‌ری بوونی فره‌یه‌یه له‌م بونیادانه‌دا. له به‌شی دواتر ئەم ئایده
 پرونده‌که‌ینه‌وه.

وینه‌ی عه‌قلی به‌شی شه‌شهم له‌ لایه‌ن کچیکی ۱۳ سالانه‌وه له
 کالیفۆرنیا کیشراوه، که هه‌روه‌کو ئیدوارد هیۆس وه‌کو
 خویندکاریکی ئاسایی و ناوه‌ند ته‌ماشاده‌کرا. ئەم وینه‌ عه‌قلیه‌ زۆر
 به‌سه‌رکه‌وتووی باس له ناوه‌پۆک و هه‌ست و سۆز بۆ چیرۆکی
 کیوسا - هیباری ده‌کات و کورتی کردووه‌ته‌وه، نموونه‌یه‌کی زۆر
 نایابه بۆ شینوازی سوود وهرگرتن له ره‌نگ، هیماکان، وینه‌ و
 شیوه‌کیشانی کورتکردنه‌وه‌ی چیرۆکه‌که.

لاپه‌ره‌که‌ی دواتر به‌ بۆشی جی‌مان هینشتووه بۆئه‌وه‌ی وینه‌ی
 عه‌قلی به‌شی چه‌وتی تیندا ئە‌نجام ده‌دیت.

لەم وێنە عەقڵییانەدا وشە یادەیتەرەوێ گەشتییەکان و وێنەی دەورووبەری شێوەیەکی ناوەندی سەرەکی پەيوەست کراون بەیەكەوێ. ئەم بابەتانە ناوەرۆکی گەشتیی بەشەکانن و وێنەییەکی عەقڵی لە هەموو بونیادی فیکر دروست کراون.

بۆ پێشەوێ

تیۆر و یاسایەکانی ئامادەکردنی ئەم وێنە عەقڵییانە بەشێوەیەکی گەشتی لەم بەشەدا خراوەتەرۆو. سوود لە وێنەی عەقڵی بۆ هەر بەشێک وەکو پێشەکیەك بۆئەوێ كە دەخیتەرۆو وەرێگرن، ئەمكارە خوێندنەوێ بەشەكان ئاسانتر دەكاتەوێ. دواي تەواوبوونی بەشەكە جاریكی تر تەماشای وێنە عەقڵییەكە بکەنەوێ. ئەمكارە پێداچونەوێ بە بابەتەكاندا و یارمەتی ئێوێ دەدات ئەو بابەتانەي كە دەخویننەوێ لە یادتان بمینیتەوێ. ئەگەر دەتانەوێت زانیارییەكان بۆ ماوێەکی زۆر درێژ لە یادگەتاندا بمینیتەوێ ئەوا پێداچونەوێكەتان بەپێی خستەیی كاتی دیاریكراوی پێداچونەوێ ئەتەجام دەن.

وینہی عقلی بهشی جهوتم

یادداشت و داراکاری تاییه تی

به شی هه شته م

وینه عه قلییه کان – ریسا کان و کارایی پیشکه و توو

پیدا چوونه وه

- ♦ وینه عه قلییه پیشکه و تووه کان
 - ♦ وینه عه قلییه کان و تووژالی مؤغی چهپ و راست
 - ♦ سوود و هرگرتن له وینه عه قلییه کان
 - ♦ وینه عه قلییه کان بۆ قسه کردن
 - ♦ وینه عه قلییه کان بۆ کۆم و سیمیناره کان
 - ♦ وینه عه قلییه کان بۆ راپۆرته کان
- ئه م به شه باس له وه دهکات چۆن توانا و داهینان و ره هه نده کان
بخه نه ناو وینه ی عه قلتانه وه و چۆن ده توانن سوودی لێ وهر بگرن
بۆ نویسنی وتار و راپۆرت، تاقیکردنه وه کان، یاداشت کردن و
نویسنی دهق و تیکستی گوفتاری.

وینه عه قلییه پیشکه وتووهدکان

ریکخستنی زانیارییهکانی هه موو به شهکانی رابردوو و تینینیکردنی ئه وهی که میشک باشتر سوود له زانیارییهکان وهرده گریت ئه و کاتهیه که ئه وانه به شیوهیهک ئاماده کراییتن که به ئاسانی له میشکدا شوینی خزیان جیگیر و پتهو بکن. ههروهها تینینیکردنی زانیارییهکانی ئه م به شه سه بارهت به ماهیهتی چه ندلایه نهی (فره ده نهی) میشک نیشاندهدات ئه و یاداشتهکانی که فزومدار و داهینه رانه ترن توانای درککردنیان زیاتره و زور به ئاسانی ده چنه میشکه وه.

ئامرازه گه لیکه جیاواز بوونیان ههیه که ئیمه ده توانین سوودیان لیه ورگرین بۆ ئه وهی وهها یاداشته گه لیک بنوسین:

ئاراسته کان (هیماکان)

ئه توانین سوود له هیماکان وهریگرین بۆ ئه وهی نیشانی بدهین که چۆن ئه و اتا و مانایانهی که له به شه جیاوازهکانی نمونهیه کدا جیگیربوون په یوه ست ده بن بهیه که وه، ده توانریت ئه م هیمایانهیهک یان چه ندین نوکییان پنهو بیت و روو له پشه وه یان پاشه وه بکن.

په مزه کان (نیشانه کان)

ده توانریت په مز و نیشانهکانی وهکو ته سیتیره، نیشانهی پرسیار،

سەر سوورمان، خاچ و زۆر نیشانەى تر له تەنیشتى وشەکاندا
بە کاربەندىرتىن بۆ ئەوەى پەيوەندىي و پەهەندەکانى تر نیشانبدەن.

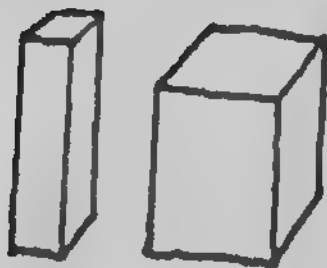
شیۆه ئەندازىارىیه کان

چوار گۆشه، لاكنیشه، بازنه، سى
گۆشه و جۆره كاتى ترىش، دەتوانریت
بۆ نیشانە كردن بواره كان و ئەو
وشانە بە كاربەندىرتىن كە ماهییه تىكى
هاوشیۆه یان هەیه، بۆ نموونه
دەتوانین سوود لە سى گۆشه
و هریگرین بۆ نیشاناندانى پىگە

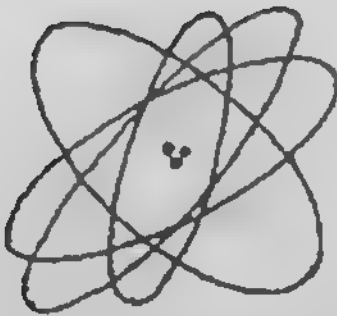
چارەیه كى گونجاو لە نموونهى چاره سەرى كیشه، بۆ نموونه
زۆرىك پىیان باشە هەمیشه سوود لە چوار گۆشه و هریگرین بۆ
ناوەندى سەرەكى و لاكنیشه بۆ ئەو ئایدانەى كە نزیكەن لە ناوەندەوه
و سى گۆشهش بۆ ئەو ئایدانەى كە گرنگییه كى كەمترییان هەیه.

سى پەهەندى هونەرى (سى لایەنى هونەرى)

دەتوانین هەر یەك لە شیۆه
ئەندازىارىیه كان كە ئاماژه مان
بۆ یكرد و زۆرىك لە شیۆه كانى ترىش
بكهین بە سى پەهەندى، بۆ نموونه
چوار گۆشه بكهین بە خشته كى
(چوارپالۆ - هەشتلا).

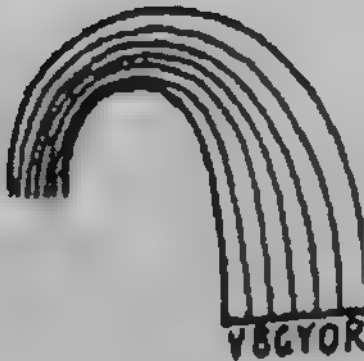
ویتهی داهینه رانه

دهتوانین داهیتان به سوود
وهرگرتن لهو رههه ندانهی که
نمونهی گونجاو له گهل بابته که دا
درووست دهکن هاو تا بکهین، بۆ
نمونه که سینگ که دهیه ویت
نمونه یهک بۆ فیزیای ئهتۆمی

بکیشیت و درووست بکات، سوود له ناوکی ئهتۆم و ئه
ئلیکترۆنانهی که به دهو ریدا ده سورینه وه وهکو ناوه ندیی
نمونه که ی وهرگرت.

رهنگ

رهنگه کان وهکو ئامرازیکی
یارمه تیدهر بۆ یادگه و داهیتان
به سوودن، ده توانریت وهکو
هیمایه کان سوودیان لئوه ربگیردریت
بۆ ئه وهی نیشانی بدهن چۆن ئه و اتا
و مانایانه که له به شه جیاوازه کانی
نمونه که دا هه ن له گهل یه کدا
په یوه سته ده بن، ههروه ها ئه وانه بۆ
نیشاندانانی ناوه ندیه کانی ده و روبه ری
سه ره کی نمونه که سوودیان لئوه رده گیردریت.

وینە عەقڵیەکان و توێژانی مۆغی چەپ و راست

لەم بوارەدا باشتر وایە سەرئەجی ئەو بابەتە بدەین کە چۆر توێژینەوێکانی ئەم دوایانە سەبارەت بە مێشک دەبێتە هۆی بەهێزکردن و پتەکردنی زانیاریەکانی پیشووترمان، بەهەمانشیوەی کە پیشتر ئاماژەمان بوی کرد بە گەراییەو بە ئەرێستیەیی کە ئەگەر زانیاریەکان بەشیوەیەک ئامادەبکەین کە بە ئاسانی لە مێشکدا جێگەی خۆیان بگرن. زیاتر و باشتر دەتوانین سوودیان لێوەربگیرین. سەرئەجی توێژینەوێکانی راجر اسپیری، رۆبێرت ئۆرنیست و ئێران زایدل سەبارەت بە کاکە و چینی مۆغی راست و چەپ بدەن.

ئەم توێژینەوێە دەمان گەیەنیت بەو ئەنجامگیریەیی کە یاداشتکردن و تەکنیکی رێکخستنی فیکر کە بۆ بەجێهێنانی پێویستیە گشتییەکانی مێشک سازکراون تەنها لەخۆگری وشەکان، ژمارەکان، بەردەوامی، تاکرەهەندی بوون نییە، بەلکو رەنگ، رەهەند و لایەن، رێتمی بینین، ئاگایی سەبارەت بە مەودا و چەندانی تریش لەخۆ دەگریت. بەواتایەکی تر وینە عەقڵیەکان لەخۆدەگریت.

لە هەر رۆیەکەوێ تەماشای ئەو بابەتە بکەین کە ئایا لە دیدگای ماھییەتی وشەکان و زانیاریەکانیان، پرۆسەی یادەبنانەوێ زانیاریەکان، مۆدیلەکانی وینەیی عەقڵی و یان تەنانەت توێژینەوێکانی کۆتایی سەبارەت بە مێشکی مرۆف گرنکی هەیه یان نا، لە کۆتاییدا دەگەین بەو وەلامە هاوبەشەیی کە هەمووان دەیانەوێت لە توانا بالاکانی مێشکیان بەهرەمەندن، ئێمە لە سەرەتایە دەبێت بەشیوەیەکی جیا و بەش بەش هەر یەک لەو

یوارانه بخهینه‌بر باس و له کوتاییدا پیناسه‌یه‌کی هاوشیوه
بخهینه‌روو.

سوود وەرگرتن له وینه عه‌قلیه‌کان

ماهییه‌تی وینه‌ی عه‌قلی به‌ته‌واوه‌تی په‌یوه‌سته به کارایی
میشکه‌وه و نه‌وان ده‌توانن له‌هر چالاکییه‌کی وه‌کو بیرکردنه‌وه،
یاده‌یتانه‌وه، به‌نامه‌ریژ و داهیتاندا، به‌کاربه‌یتدرین. هه‌شته‌مین
لاپه‌ره‌ی ره‌نگراوی وینه‌ی عه‌قلی که سه‌باره‌ت به کارایی وینه
عه‌قلیه‌کانه که پانتاییه‌کی فراوانی کاراییه‌کان نیشانده‌دات، له
دریژه‌ی ئەم به‌شه‌یه‌دا کارایی ئەم وینه‌نه له نویسنی راپۆرت،
تیکستی گوفتاری، تاقیکردنه‌وه‌ی جوړی کار له کۆبوونه‌وه و
په‌یوه‌ندییه‌کان و یاداشتکردنه‌کان پرونده‌که‌ینه‌وه.

وینه عه‌قلیه‌کان بۆ قسه‌کردن

نامۆژگاریتان ده‌که‌م کاتیک، خه‌ریکی یاداشتکردن سوود له
لاپه‌ره‌یه‌کی که‌وره و A۲ وەرگرن، به‌م کاره‌تان واده‌کات میشکتن
شینوه‌یه‌کی گشتی له‌و زانییارییه‌نه هه‌بیت که میشک خه‌ریکی
تاوتویکردنیتی.

له کاتی یاداشتکردنه‌که‌تان به تاییه‌تی له گوفتار و قسه‌کردندا
زۆر گرنگه نه‌وه‌تان له یادبیت که وشه‌کان و دیمه‌نه کلیلیه‌کان
هه‌موو نه‌و شتانه‌یه که ئیوه پینویستانن، هه‌روه‌ها نه‌وه‌ش گرنگه له
یادتان ببت که بونیادی ده‌ره‌نجامه‌کان تا کوتایی پروونا‌بیتته‌وه.
که‌واته هه‌ر یاداشتیک نیمچه ده‌ره‌نجامه نه‌ک کۆپی کوتایی.
وشه‌کانی سه‌ره‌تای یاداشته‌کان له‌سه‌ره‌تاوه ره‌نگه بی‌مانا دیاربن تا
نه‌وکاته‌ی ناوه‌پۆکی گوفتاره‌که پرونده‌بیتته‌وه، پینویسته به‌پروونی

به‌های ئه‌و یاداشتانه‌ی که ناریک‌خراون له‌به‌رامبه‌ر ئه‌و یاداشتانه‌ی که ریک‌خراو و مانادارن درک‌کریڤ و لینیات تیڤگن، زۆریک له‌خه‌لکی کاتیک لاپه‌ره‌یه‌ک ده‌بینن که پره له‌نوسینی ناخۆش و پېښ له‌هێما و نیشانه‌ی ئالۆز و ناریک و پینک هه‌ست به‌نیگه‌رانی ده‌که‌ن، به‌شیوه‌یه‌کی نه‌ریتی یاداشته‌ریک و پینکه‌کان ئه‌وانه‌ن که به‌ری‌سایه‌کی هێلدار و سیستماتیک ریک‌خراون، یاداشته‌ناریک و پینکه‌کان ئه‌وانه‌ن که به‌شیوه‌یه‌کی ناسیستماتیک له‌ته‌واوی لاپه‌ره‌که‌دا پهرته‌وازه‌بوون، ئه‌و وشه‌ناریک و پینکه‌یه‌ی که له‌م به‌شه‌دا به‌کارده‌هێندریت ئاماژه‌به‌پرووکه‌ش ده‌کات نه‌ک ناوه‌رۆک. له‌یاداشتکردندا له‌سه‌ره‌تادا ناوه‌رۆکی بابته‌کان گرنگ نه‌ک پرووکه‌ش و فۆرم. ئه‌و یاداشتانه‌ی که واده‌رده‌که‌وێت ریک‌پینک له‌پرووی چه‌مک و زانیارییه‌وه‌ناریک‌خراون، به‌هه‌مانشیوه‌ی که له‌کۆتایی به‌شی شه‌شه‌مدا ئاماژه‌مان بۆکرد. زانیارییه‌گشتیه‌کان له‌گۆڕاندان و بێ‌مانا و تیکنالۆن که له‌خۆگری زۆریک له‌و وشانه‌یه‌که له‌پرووی زانیارییه‌وه‌په‌یوه‌ندیان به‌یه‌که‌وه‌نیه‌و بێ‌مانان. ئه‌و یاداشتانه‌ی که له‌وێته‌ی عه‌قلیه‌وه‌ده‌رده‌چن له‌کۆتایی‌دا په‌یوست ده‌بن به‌یه‌که‌وه‌و به‌زحمه‌ت ده‌خوله‌ک درێژه‌ده‌کیشیت بۆئه‌وه‌ی یاداشتیکه‌ی یه‌ک کاتژمێری له‌سه‌ر کاغه‌زیک ته‌واوبه‌کین. بوونی وێته‌ی عه‌قڵی کۆتایی، راهینانیکه‌ به‌ره‌مه‌یته‌ره‌به‌تاییه‌تی ئه‌گه‌ر خولی فیزبوون به‌شیوه‌یه‌کی گونجاو ریک‌خراوێت و ئه‌م وێته‌یه‌به‌شیوه‌یه‌کی سه‌رکه‌وتوو کارده‌کات.

وێته‌ی عه‌قلیه‌کان بۆ کۆڕ و سیمیناره‌کان

کۆڕ و سیمیناره‌کان به‌تاییه‌تی ئه‌و کۆڕ و سیمینارانه‌ی تاییه‌تن به‌به‌رنامه‌دارنژی یان چاره‌سه‌ری کیشه‌کان، به‌زۆری به‌هۆی

تهرکیزی تاکه که له سهر قسه کردنی ئه وانی تر ئه ویش به و هژی به
 که خه لکی گوئی له وتاره که ده گرن ته نها له بهر نه وهی له گه ل
 ته و او بوونی وتاره که یدا بابته که ی خۆی بخاته پروو. له کۆر و
 سیمیناره کاندای زۆریک له بابته گرنگه کان پشتگوئی ده خریت و
 له بیرده کرین و کاتیکی زۆریشی تیندا به هه ده ر ده دریت. خالینکی تر
 هه یه که ده بیت ئاماژه ی بۆ بکه ی و جیگه ی نیگه رانی زۆربه ی ئه و
 که سانه یه که کۆر و سیمینار ده که ن ئه وه یه ئه و بابته انه ی که گرنگ
 و به بایه خن مه رج نییه گوینگران وه ریبیگران یان ئه و بابته انه ی که
 خه لکی وه ریده گرن و به لایانه وه په سه نده ره نگه ئه و که سه ی که
 کۆره که سازده کات به لایه وه گرنگیه کی ئه وتۆی نه بیت، به لکو زیاتر
 ئه وانه ن که گوتاری بۆ ده که ده نگ بهرز ده کاته وه و سه رنجی گوینگران
 بۆلای خۆی راده کیشیت و باشتر ده ریده بریت.

ئه گه ر گوتاری بۆ ده که سوود له بونیادی وینه ی عه قلی وه ربگریت
 ده توانیت به سه ر زۆربه ی کیشه کانیدا زالبیت که له کاتی
 پینشه شکردنی کۆر و سیمیناره کاندای پروو به پرووی ده بیتته وه، له کۆر
 و سیمینار و وتارداندا ده بیت ئه و بابته سه ره کییه ی که قسه ی
 له باره وه ده که ن پیتاسه بکه ن و چه ند چه مکیکی گرنگ و
 سه ره باسه کان به شیوه ی وینه ی عه قلی به یان بکه ن. زۆر گرنگه
 ده بیت ئاماده بوان له پیتشدا ئاگادار بکریته وه و بزانی بابته ی
 سه ره کی کۆره که چییه و باس له چی ده کات و به باشی خۆی بۆ
 ئاماده کردیبت، کاتیک هه ر ئاماده بوویه ک بییه ویت بابته که ی خۆی
 بخاته پروو ده بیت داوایی بکریت شیوه یه کی کلیلی له بابته که ی
 کورت بکاته وه و نیشانی بدات به بۆچوونی خۆی ئه و بابته ی که
 خراوته پروو له کویدا ده بیت له وینه ی عه قلیدا بنوسریت.

له خواره وه سووده کانی ئه م ریتسایه ده خه یه پروو:

- ۱ - هه موو که سیک ده توانیت بابه ته کانی به شیوه یه کی درووست و راست بنوسیت و یاداشت بکات.
- ۲ - هیچ زانیارییه که له ناو ناچیت.
- ۳ - زیاتر گرنگی به و ئایده گرنگانه ده دریت که ده خیته ږوو. نه که ئه وه ی چی که سیک و توویه تی.
- ۴ - زیاتر ئاماده بووان سه باره ت به بابه ته که قسه ده کن و که متر له بابه تی سه ره کی لاده دن و که متر ده نگه ده نگ ده کن.
- ۵ - دوا ی ته واو بوونی کۆږ و سیمیناره که هه موو ئاماده بووان وینه یه کی عه قلیان له سه ره بابه تی کۆږه که هه یه و ئه کاتیش به دلنیا ییه وه زیاتر له شه و ږوژیک به باشی بابه ته گرنگه کانی کۆږه که یان بیردیته وه و ده توان سوودی ئیوه ږیگرن.
- سوودینکی تری وینه ی عه قلی به تاییه تی له یاداشت کردن و درووست کردن په یوه ندیدا ئه وه یه که تاکه کان به به رده وامی و چالاکانه سه رقالن به بونیادنانیکی گشتی ئه وه ی که ږووده دات.
- له بری ئه وه ی بیریا ن لای کات و ته واو بوونی کۆږه که بیت.
- به شداریه کی سه رکه و تووانه ده بیته هژی ئاماده گی په خنه و لیکدانه وه. هه لسه نگانن. شیکردنه وه. و هه روه ها توانایی له یاد هیتانه وه و کۆنترۆل کردن و تیگه یشتنیک گشتی زۆر به رز ږو بابه ته کان.

وینه عه قلی به کان ږو ږاپۆرته کان

کاتیک که وینه ی عه قلی کامل و ته واو ده بیت، زانیارییه داواکراوه کان به ئاسانی دینه یاد، خالی گرنگ لیزه دا ئه وه یه که ږیاریا بده ی ن له کۆتاییدا به چی شیوه یه که بیان خه ی نه ږوو. وینه یه کی عه قلی سه رکه و توو ږینگه چاره و ئه گه رگه لیک زۆر ږو ئیوه فه راهه م

دەكات. كاتىك ھەلبۇزاردىن ك دىتە ئاراۋە ھەر زەمىنەيەك لە وىتەي
 عەقلى دەتوانىت بە رەنگىكى جياۋاز دەۋر بىر دىت و بە رىڭخستىكى
 گونجاۋ ژمارە و ھىماي بۇ دابىرىت. خستەروۋى ئەم بابەتە
 بەشىۋەي نوسىنەكى يان گوڧتارى تەنھا بابەت بەرنامەدارىژى و
 پلانە بۇ بابەتە سەرەككىيەكان كە دەبىت كۆنترۇلكرىت و خال بە
 خال تاۋتۈيىكرىت. بەھزى وىتەي عەقلىيەۋە گىرڧتەكانى ۋەكۈ
 دووبارە كىرەنەۋە و جىاكرەنەۋەي بابەتى گىرڭ لە بابەتى ناكرىڭ
 و تىكەل و پىكەلكرەن رۋونادات. چۈنكە ھەموو بابەتەكە
 بەشىۋەيەكى رىڭخراۋ و كامىل لە وىتەي عەقلىتاندە خزى نەمايش
 دەكات.

سوۋد ۋەرگىرتن لەم تەكنىكە لە زانكۆى كامبىرىچ بەھزى ئەۋەي
 ئىدۋارد ھىۋس چىرۇكە بەناۋيانگەكەي تەۋاۋىكات، ھەروەھا ئەم
 تەكىنىكانە يارمەتى منىدا تا بتوانم كىتېبى تواناى مىشك بنوسم!

بۇ پىشەۋە

ۋىتە عەقلىيەكان، ۋىتەيەكى دەرەككىيە لە پەيوەندىيەكى ئالۋزى
 ناۋەۋەي مىشكتان، ئەۋتۋانايە ئەدەن بە مىشك بۇئەۋەي
 بەشىۋەيەكى رۋون خۇمان بىبىن و پانتاييەكى كاملى چالاكى
 مىشكتان بەرزەكاتەۋە. ئەۋانە توانايى، چىژ، وردىبىنى، شادىيەكى
 بەردەۋام دەبەخشن بە ژياننتان.

یادداشت و داواکاری تایبہ تی

به‌شی نۆه‌م

وینه‌ی عه‌قل (ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌ی سیستematیکی)

پیداچوونه‌وه

- ♦ فیرخوازیکی بی‌مه‌یل
- ♦ کتیب‌وه‌کو ریکا چاره‌یه‌ک
- ♦ ته‌کنیکه‌ کۆن و نوینه‌کانی خویندنه‌وه
- ♦ وینه‌ی عه‌قلی (ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌یه‌کی سیستماتیک و

ریکخراو)

- ♦ ئاماده‌یی وینه‌ی عه‌قلی ریکخراو
- ♦ ئه‌رکی وینه‌ عه‌قلیه‌ ریکخراوه‌یه‌کان
- ♦ کورت‌ه : ته‌کنیک

زۆربه‌ی خه‌لکی کیشه و گرفتیار هه‌یه له خویندنه‌وه و
پیداچوونه‌وه‌ی باب‌ته‌کان. له‌م به‌شه‌دا ته‌کنیکی نویتان فیرده‌کریت
که ئه‌وتوانایه‌تان پیده‌به‌خشیت هه‌ر باب‌ته‌یک که ده‌تانه‌وێت به‌باشی
بیخویننه‌وه و لاینتینگه‌ن!

فیرخوازیکى بيمهیل

کاتژمیر، شەش، ئیوارە، فیرخواز، موشتاق، ماندونەناس، بە هیوايەکی باشەو، تا درەنگانی شەو کەسینکە کە ڕەنگە پێشتر ناسیبێتان، کاتژمیر شەشی بەیانی بەرەولای میزی خویندەکەى ڕۆشت و هەموو پێداویستییهکانی خویندەوێکەى ئامادەکرد، دواتر بە وردی هەموو وانەکەى دووبارەکردەو، ئەمکارە یارمەتیدا واز لە بیانوی نەخویندن بەیئت، ئەو دیتەوێ یادی ئەمڕۆ کاتی تەواو نەبوو بۆ خویندەوێ هەموو بابەتە گەرم و سەرتجراکێشەکانی ڕۆژنامە.

هەروەها تێدەگات ئەگەر دەیهوێت بخوینیتەوێ دەبیئت هەموو بابەتە بچوکهکانیش بەشیوەیهکی تەواوەتى لەبەرچاوبگریت پێش ئەوێ سەرقالی ئیش و کاری ڕۆژانەى بیئت.

بۆیه میژمەکەى جێدەهێلێت و نیگایەکی خێرا و سەرپێنى بە ڕۆژنامەکان دەکات و لەکاتی هەڵدانەوێ پەرەکاندا سەرتجەدات ئەو بابەتەگەرمەکانەى کە چاوەڕێی دەکرد لە ڕۆژنامەکاندا هەبیئت زۆر زیاترە لەوێ کە چاوەڕوانی لێدەکرد، ئەو هەروەها لە کاتی هەڵدانەوێ پەرەى ڕۆژنامەکان گەشت بە بابەتە سەرگەرمییەکانی ڕۆژنامەکەیدا. ئەمە بیرۆکەیهکی باشە کە بۆ یەكهمین کاتی پشوووانی لە ئیوارەدا بەرنامەدابێت، ڕەنگە پلانیکى باشى نیوکاتژمیری لە نیوان ۸ بۆ ۸،۳۰ خولەکی باش بیئت بۆی.

ئەو دەستی کرد بە بەرنامەدانان، کاتی دەستپێکردنی ڕێک ۷ ی پاش نیوەرۆ بوو، لەم ساتەدا بیردەکاتەوێ و بەخۆی دەلێت، باشە، ڕۆژیکى سەختم بردەسەر، کاتیکی زۆر نەماوێ بۆ دەستپێکردنی کاتی بەرنامەکە، بەهەر حال من پێویستم بە پشوووانە و ئارامی و پشوووان یارمەتى من دەدات بۆئەوێ بەگور و تینترەوێ خۆم

ئامادەبىگەم بۇ خويندەنەۋە. كاتژمىر ۷:۴۵ خولەكى دواى نىودىرۇ
دروات بۇ سەر مىزى خويندەنەۋەكەى، چونكە دەستپىكردىنى
بەرنامەكەى قەشەنگىر بوو لەۋەى كە خۇى وىناى بۇى دەكرى.

لەم كاتەدا كە ئەۋ ھىشتا كىتپەكەى بەدەستەۋەىە و تەماشای
دەكات. لەناكاۋ بىردەكاتەۋە تەلەفۇن بۇ ھاورىيەكى زۇر
خۇشەۋىستى بىكات كە بەباۋەرى ئەۋ ئەم پەيۋەندىيە دەبىتەۋى
ئەۋەى وزە و توانايەكى باشتىرى پىندات بۇ خويندەنەۋەكەى.
تەلەفۇنەكە زۇر گەرم و گورپىر و زىاتىرى خايناند لەۋەى كە ئەۋ
پىشپىنى دەكرى. سەرەنجام ئەم فىرخۋازە بەجۇش و خرۇشە
دەقتىدا كاتژمىر نىكى ۸:۳۰ خولەكە و ئەۋ ھىشتا لەسەر مىزى
خويندەنەۋەكەىەتى.

ئەمجارەيان بە راستى لەسەر مىزى خويندەنەكەى دادەنىشيت و
كىتپەكەى دەكاتەۋە ئەم كارەى ئەۋ نىشانى دەدات كە ئەۋ
بەتەۋاۋەتى بىرىارى داۋە ئەمجارەيان زۇر بەجدى بخوئىتەۋە،
بەلام پاش ئەۋەى لەدەستى برسىتى و قۇرەقۇرى ناۋسكى قوتای
بىت دەست دەكات بە خويندەنەۋە (ھەلبەت لە ھىشتا لاپەرەى
يەكدایە)، ئەمە كارىكى زۇر بىمانايە كە تۇ برسىت بىت و لەژىر
فشارى دەرونى و برسىتىدا بىت بىتەۋىت بخوئىتەۋە، بەم شىۋەىە
تۇ ھەستىكى ناخۇشت لا درووستدەبىت و كەمتر دەتوانىت
تەركىزت لەسەر خويندەنەۋەكەت ھەبىت، بۇيە بەتەنھا باشتىرىن
رىگاپارە ئامادەكرىن و خواردنى نانكى سووكە، ئەم خواردنە
بەچىژە مىشكت دەكاتەۋە و خواردنى سووك وزە و چالاكىيەكى
زۇرت پىندەبەخشىت.

بە چارەسەركرىنى برسىتى و خواردنىكى بەتام و چىژ ئىتر ھىچ
رىگرىيەك نابىنم لەبەر خويندەنەۋەكەمدا. بۇيە دووبارە تەماشای

یه که مین وشه کانی سه ره تای لاپه ره ی یه که م ده کاته وه و له مکاته دا هه ست به تیزی و قورس بوونی مه عیده ی ده کات و له گه لیشدا خه و زۆری بۆدیتیت. باشتترین کار لیزه دا ته ماشا کردنی به رنامه یه کی نیوکا ترمیزی به له ۱۰ ی شه و دا و به مهش به ته واوه تی خه وه که ی ده زپیت و ده توانیت به رده وامی بدات به خویندنه وه که ی. به لام کاترمیز ۱۲ ی شه وه و ده یینین له به رده م ته له فزیونه که دا خه وئ لیکه وتوه.

ته نانه ت له وه ها دۆخیکیشدا کاتیک که سینک خۆی ده کات به ژووره کهیدا و بیدارده بیتته وه واهه ست ده کات شتیکی ئه وتۆ پووینه داوه و پشوویه کی باشی کردوه و خواردنیکی چاکی خواردوه و به رنامه یه کی ته له فزیونی خۆشی بینیه و له گه ل هاوړی خزشه ویسته کهیدا قسه ی کردوه. زانیاری پنیوستی تایه ت به وړۆژه ی خویندوه ته وه و هه موو شتیکی به باشی ئه نجامداوه. به شینویه ک که زۆر به باشی ئاماده یه به یانی کاترمیز شهش هه مان کار دووباره بکاته وه.

کتیب وه کو پښا چاره یه ک

ئه وه ی له سه ره وه باسما نکرد پښه نیاوی دیاره، به لام له راستیدا شتیکی گرنگ و جدیه و جیکای هه لویسته له سه رکردنه. له لایه که وه پوداوه که دلگه رمیه کی زۆری پښه دیاره چونکه ئه وه راستیه که زۆر به مانی لی به در نین و ئه و کیشه یه دوو چاری هه موومان بووه ته وه، بابه تیک ده سه لمیتیت که سالانیکه جیکه ی باسه و لیکۆلینه وه ی له سه ر ده کریت: واتا هه موو که سینک داهینه ر و به توانا و زرنګن ئه وه ی که هه ندیک کهس هه ست ده کات هه یج به هره و هونه ریکی تیدانییه، گرنگ نییه. ئه و پښه داهینه راته یه ی

که له نمونه‌ی فیرخوازیکی بېمه‌یلدا باسمانلیوه‌کرد، به‌چاکی سوودی لڼوه‌رنه‌گرت. به‌لام‌ئو پروبیانویانه‌ی که ئیمه‌ بو نه‌جامنه‌دانی کاریک بزخومان ده‌یه‌تینه‌وه‌ نیشانی ده‌دات هم‌وو که‌سیک‌گه‌نحینه‌یه‌کی گه‌وره‌ی به‌هره‌ و توانای هه‌یه‌ که ده‌توانیت له‌ لایه‌کی تره‌وه‌ سوودی لڼوه‌ربگریټ و به‌کاریبهنیت!

ئهم‌ چیرۆکه‌ له‌ لایه‌کی تریشه‌وه‌ جیگای ناویمیدییه‌ چونکه‌ ترسیکی به‌ربلاو و شاراوه‌ نیشاندهدات که زۆربه‌مان کاتیک ده‌مانه‌وێت ده‌قیک بخوینینه‌وه‌ به‌سه‌رماندا دیت.

ئهم‌ ترس و بېمه‌یلییه‌ له‌ سیسته‌مه‌کانی فیزیوونی وانه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌دا سه‌رچاوه‌ ده‌گریټ، له‌م‌ جوړه‌ سیسته‌مانه‌دا فیرخواز به‌ کۆمه‌لێک وانه‌ ئاشنا ده‌گریټ که له‌ قوتابخانه‌ فێرکراوه‌، ئه‌و ده‌زانیت کتیبی قوتابخانه‌کان و پرۆگرامه‌کان سه‌ختر و ناخوشرن له‌ کتیبی پۆمان و چیرۆک و کتیبه‌ سه‌رگه‌رمیه‌یه‌کان، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا سه‌رنجی له‌وه‌یه‌ که ده‌بیت زیاتر خۆی ماندوو‌بکات و ئه‌و زانیاریانه‌ی که له‌م‌ پرۆگرامانه‌دا هه‌ن تاقیکردنه‌وه‌ی تیدا نه‌جامهدات.

ئهم‌ راستیه‌ که کتیبه‌ پرۆگرامیه‌کان دژوار و بیزارکه‌رن خۆی بو‌خۆی مایه‌ی نیگه‌رانییه‌، ئهم‌ راستیه‌ که کتیبه‌ پرۆگرامیه‌کان کاتیک زۆری پنیسته‌ مایه‌ی نیگه‌رانییه‌، چونکه‌ فیرخوازه‌که هه‌ست ده‌کات ناتوانیت زۆربه‌باشی بخوینیت و بنوسیت و بیه‌نیتته‌وه‌ یاد، له‌گه‌ل هه‌موو ئه‌وانه‌شدا فیرخوازه‌که که بیرده‌کاته‌وه‌ ده‌یانه‌وێت تاقیکردنه‌وه‌ی له‌سه‌ر بکه‌ن له‌ هه‌مووی گرفتتره‌. ئیمه‌ ده‌زانین ئهم‌ جوړه‌ بیرکردنه‌وانه‌ ده‌بیته‌ هۆی لاوازوونی توانا عه‌قلییه‌کانمان، ژماره‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که به‌ته‌واوه‌تی هه‌موو پرۆگرامه‌که‌یان خویندوه‌ و کۆنترۆلیانکردوه‌

به لّام له هۆلی تاقیکردنه وه کان ناتوانن وشهیه کیش بنوسن و ههروهها ژماره ی نهو که سانه ی که ده توانن تا ناستیک وه لّامی پرسیاره کان بده نه وه به لّام فشاری دهروونی و ریگری عه قلیی گه وره یان ههیه تاده گاته نهو ناسته ی که که مترین شتیان له تاقیکردنه وه که دا بیرده میتیتته وه، زۆر زۆرن.

شێوه ی ژماره ۳۳. له م کاته دا زیاتر گرنگی دراوه به زانیارییه کان نهک فێرخوازه که و زیاتر جهخت له سه ر زانیارییه کان کراوه ته وه. لێزه دا نهو نفرو ی شه پزلی زانیارییه کان بووه و خه ریکه له پێ ده که ویت، نه م که له که بوونی زانیارییه نه فشاریکی دهروونی له سه ر تاکه که دروست کردووه. لێزه دا توانای تاکه که بۆ کۆنترۆل و زالبوون به سه ر زانیارییه کانه له به رچا و نه گیراوه، نه گه ر قه رار وایی نه م قوتاییه زانییت به سه ر نه م راستیه دژواره دا نه و ده ییت به دوا ی رێسا و ته کنیکیکی نویدا بگه ریت بۆ سوود وه رگرتن له توانا عه قلییه کانی بۆ فێربوون. بیرکردنه وه، داهیتان، یادهیتانه وه و چاره سه ری گرفته کان، ته ماشای وینه ی ۳۷ بکه ن.

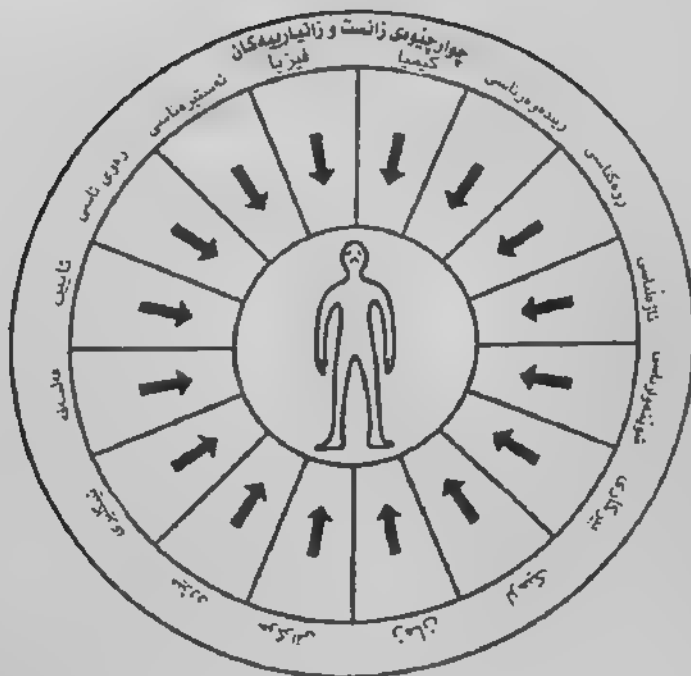
تهنانهت له و خراپتر هه نديک له خویندکاره کان له کاتی
وه لامدانه وهی پرسیاره کاندا زۆر به چری خه ریکی نوسین و
بۆ ماوهی دوو کاتژمیر سه ریان له سه ر لاپه ره که لانا به ن. به لام له
راستیدا نه وان زیاد له چه ند جاریک وشه و ده سه ته واژه کان دوو باره
و دوو باره ده که نه وه و تیکه ل و پیکه لیه کی زۆریان پتوه دیاره.

منڊال و ساوایانیش به پرو به پرو بوونه وه له گه ل نه م جو ره
مه ترسیانه که له راستیدا بۆ هه ندیکیان زۆر تر سنا که و یه کیک له م
دوو هه لێژاردیه یان له به رده ستدایه: یان ده توانیت بخوینیت و
له گه ل کۆمه لیک ئاکامی نه خوازاودا پرو به پرو بیتته وه، یان
نه خوینیت و له گه ل کۆمه لیک تر له ئاکامه نه خوازاوه کاندا
پرو به پرو بیتته وه. نه گه ر بخوینیتته وه و ئاکامیکی خراپی هه بیت
ئه و کاته خۆی وه کو که سیک لیا واز، بیتوانا، نه خوینده وار، بیه هره و
گه مژه ده بیتیت، هه لبه ت بابته ی سه ره کی ئه وه نییه به لکو بابته ی
سه ره کی ئه وه یه که ئه و نازانیت که ئه م شیوازی خویندنه وه یه
نادرووست بووه بۆیه ئه م ئاکامانه ی لێ ده که ویتته وه، نه ک لاوازی
و بیده سه لاتی خۆی.

نه گه ر نه خوینیت ئه و بارودۆخه که به ته واوه تی جیاوازه، نه گه ر
شکست بیتیت له تاقیکردنه وه یه کدا یه کسه ر ده لیت بۆیه شکستم
هیناوه چونکه وانه که مم نه خوینده و چه زیشم له خویندنی نه بوو و
زۆر بیتزاری ده کردم.

بۇ ۋوبە پرووبوونەۋە لەگەل ئەو كېشەيەيدا بەچەند كىرەرىك
خۇي دەرباز دەكات:

- ۱ - رېگە نادات ئەم تاقىكردنەۋە و ھەرەشەيە زيان بگەيەنیتە
سەر باۋە رېەخۇبوونەكانى، شانازى بە شكستەكەيەۋە دەكات.
- ۲ - بيانۋوبەكى زۆر چاكى بۇنەم شكستە لەبەردەستدايە.
- ۳ - ئەيىتە ھۆي پياھەلەدان و ستايشى لەلایەن فىرخۋازەكانى
ترەۋە چونكە ئەو تواناي ۋوبە پرووبوونەۋەى گرفتىكى واگەوردى
ھەيە، ئەۋەش بلىنن زۆرەي كات ئەمجۆرە فىرخۋازانە كۆنترۆلى
پۇل دەگرە دەست و دەبن بە نویتەر و دەمراسىتى پۇلەكە.
- ئەو خالەش بخەينە پروو تەنەت ئەو قوتابيانەش كە بەردەوام
دەخویتن و خۇيان ماندوو دەكەن ھەمیشە كاتىكى بچوك بۇخۇيان
دەھىلنەۋە كە واخۇيان نیشان بەدن ئەمانىش ناخویتن و ناترسن لە
تاقىكردنەۋەكان و وانەكە بەلایانەۋە فشەيە. زۆرجارىش ئەو
خویتندكارانەى كە نمرەى ۸۰ بۇ ۹۰ يان ھىتاۋە ھەولەدەن ئەمانىش
ۋەكو ئەو خویتندكارانەى كە ناخویتن و بيانوو بۇ نەخویتندەكەيان
دیتنەۋە بيانبوو بىتنەۋە كە بۇچى ئەوان ۱۰۰ يان نەھىتاۋە.

شیوهی ژماره ۳۴. تیروانینیکی نه ریتییه بز زانیاریه کان له بواری زانسته جیاوازه کاندای که ناراسته ی قوتابی کراوه و که له که بوه له سه ری، شه پزلی ناراسته و ده و ته که له باب ته که وه به ره و قوتابییه که یه، لیزه دا ته نها زانیاری پینکه شی قوتابییه که ده کریت داوای لیده کریت هه موو زانیاریه کان وه ربگری و جیگری بکات و فیزییت و تا نه اندازه کی زوریش بتوانیت له کاتی پیوستدا بیانیه نیت ته وه یاد، شیوه که ی سه ره تای نه م به شه ته ماشابکه نه وه.

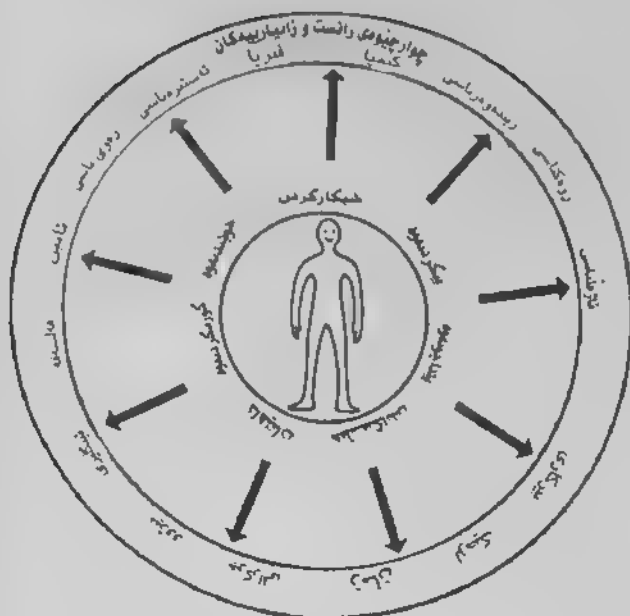
تەكنىكە كۆن و نوپىيەكانى خويىندىنەۋە

ئەۋەى كە لە سەرەۋە خىستمانەپروو بۆ زۆربەى فىرخوازان جىگەى رەزەمەندى نىيە، لە سەرەتەى ئەم كىتەپدا زۆرىك لە ھۆكارەكانىمان خىستەپروو، يەككىك لە ھۆكارە سەرەككىيەكانى بەدەستەيتەننى نمرەى لاواز و شىكىست لە خويىندىنەۋە ھەلبىزاردنى ئەۋ رېسا و تەكنىكانەيە كە قوتابى پىزەۋى دەكات.

ئەۋ فىرخوازە لەناۋ قەبارەيەكى زۆر گەۋرە و ئالۋزى بابەت و بۈارى جىاۋازدا چۈرەدەۋر دراۋە و دەيان بەشە زانىستى جىاۋاز كەلەكە بۈەتەسەرى، چاۋەروانىش دەكەين ھەمويان فىربىيەت و كۆنترۆلى بىكات و بىتوانىت بەباشترىن شىۋە بىيەننەيتتەۋە ياد، لە كۆمەلىك ۋانەى ناخۋشى ۋەكو كىمىا، فىزىا، بىركارى، ئەستىزەناسى، ئايىن، فەلسەفە، جۇگرافى، مېژوو، ئىنگىلىزى، زمان، لۇچىك، بىركارى، كۆمەلناسى، زىندەۋەرناسى، رۈەكناسى، زەۋىناسى، ... تىببىكات و دركىان بىكات، لە ھەريەككىك لەم بابەتەندە فىرخوازەكە لەگەل كۆمەلىك سال و مېژوو، ناۋى بىريارانى، گرېمانە، تىۋرىا و قوتابخانە، رۈوداۋ، لق و پىناسەى گىشتىدا رۈۈبەپروو دەبىتتەۋە و بەردەۋامىش رۈۈدەداتەۋە، (دوۋ شىۋەكەى سەرەۋە و ئەۋەى خۋارەۋە تەماشە بىكەنەۋە)، راستىيەكەى ئەۋەيە كە ئىمەى فىرخۋاز رېگايەكى نادرووستمان بۆ خويىندىنەۋە و كۆنترۆلكردنى ۋانەكانمان گرتۈۋەتەبەر و نازانىن چۆن پەيۋەندى

درووستبکهین له نټوان زانیارییهکاندا ادووباره دوو شپوهکې
سهرهوه و خوارهوه تهماشا بکهنهوه).

بههمانشپوهې که له شپوهکاني سهرهوهدا دهبنریت نیمه
فیرخواز زیاد له ناستې توانای پټویست زانیارییهکانمان لهسهر
خومان کهلهکه کردووه. ههروهها له کاتي تاقیکردنهوهکاندا
دووچاری سهرلیشیوان و فشاری دهروونی زور دهبنهوه. هم
رېسایانه تهنانهت له خویندنگا و زانکو و پهیمانگا و دامهزراوهکاني
تایبته به یارمهتیداني خویندندا پشتگیری لیندکریټ و ئاموژگاري
فیرخوازن دهکریټ پیرهوی لینکهټ، هم تهکنیکانه رېساگهلیکی
تورئاسان (شهبهکه) که یاسا گهلیکی هاوشپوه بو خویندنهوهی
بابهته جیاوازهکان دهخهټهروو، زورچار ئاموژگاري قوتابیيان
دهکریټ چهنجاریک کتېبهکه دووباره بکهنهوه بوئهوهی کوټرټولی
بکهټ، بهلام دهیتت ئوه بزانیڼ بهوهها رېسایهک مامهله لهگهټ
هموو کتېب و بابتهکندا بکهټن. جیاوازییهکی زور له نټوان
خویندنی دهقیکی نهدهبی لهگهټ بابتهکی بیرکاریدا هیه بویه بو
خویندنهوهیهکی درووست پټویستمان به رېسایهکه که جیاوازی له
نټوان بابته و وانه جیاوازهکاندا بکات و تهکنیکيکی تایبته ئیجبار
نهکات بهسهر ههموویاندا.

شیوهی ژماره ۳۵. له تکنیکه نوییه کانی فیرکردنیا پیچه وانهی
 ته کنیکی کۆن، لیره دا زیاتر جه ختکراوه ته سهر قوتابی. له بری نه وهی
 بابه ته کان ناراسته ی قوتابی بکریت، له سهره تاوه توانا کانی فیرخواز
 دهرده خریت سهره ته به وهی که چون ده توانیت بیرکاته وه، فیربیت،
 هه لسه نگاندن بکات، بهینیت وه یاد، شیکار بکات، داهیتان بکات، ریکاچاره
 بدوزیت وه و پاشان نه و توانایانه به کارده هینیت بۆ رووبه پروو بوونه وهی
 بابه ته کان.

له سهره تاوه ده بیت له توانا کانی قوتابی به که وه ده ستپنیکه یین،
 نه که نه وهی به کتیب و وانهی ئالۆز و جیاواز جیاواز ده ستکه یین به
 بۆمبارانکردنی، ده بیت ته رکیز بخهینه سهر نه و بابه ته ی که

فیرخوازه که چۆن ده‌توانیت خویندنه‌وه‌یه‌کی سهرکه‌وتوتری هه‌بیت. ده‌بیت نه‌وه‌ فیزی خۆمان بکه‌ین له‌ کاتی خویندنه‌وه‌دا چاوه‌کانمان چۆن ببینن. چۆن زانیارییه‌کان به‌ئیننه‌وه‌ یاد، چۆن بیربکه‌ینه‌وه‌، چۆن بتوانین به‌شیوه‌یه‌کی باش فیرببین، چۆن بتوانین نویسه‌کانمان به‌باشترین شیوه‌ دابریژین، چۆن بتوانین چاره‌سهری نه‌و گرفتانه‌ بکه‌ین که‌ دینه‌ پیمان، به‌شیوه‌یه‌کی گشتی چۆن بتوانین به‌ باشترین شیوه‌ سوود له‌ توانا‌ه‌قلیه‌کانمان وهرگرین بۆ ههر بابه‌تیک.

توانای عه‌قل

ئه‌وه‌خا‌له‌ش به‌خه‌ینه‌روو له‌ زۆربه‌ی کۆمه‌لگا‌کاندا به‌زۆری له‌ ههر بواریکدا ته‌نانه‌ت بۆ ئاسانتترین ئامیره‌ ته‌کنه‌له‌جۆی و ئه‌لکترۆنییه‌کان کتیبی پیتما‌ی له‌گه‌ل‌دایه‌ که‌ ده‌ل‌یت چۆن ئه‌نجامی بده‌ین و بیخه‌ینه‌کار، به‌لام کاتیک دینه‌ سهر باسی د‌ژوارترین و ئال‌ۆزترین و گرنگترین ئۆرگانیزم و‌اتا خودی مرۆف ه‌یچ جۆره‌ یارمه‌تی و پیتما‌یه‌کی له‌گه‌ل‌دانییه‌. بۆ ه‌وشیار بوون له‌ شینوازی کارکردنی ئامیزی کۆمپیوته‌ری ناوه‌وه‌مان پتویستمان به‌ کتیبی پیتما‌ی ه‌زر و عه‌قلی خۆمانه‌. ئه‌م کتیبه‌ به‌ومه‌به‌سته‌وه‌ نوسراوه‌.

سهره‌نجام کاتیک جه‌ختکردنه‌وه‌ و ئاراسته‌کان له‌ تاکه‌وه‌ به‌ره‌و بابته‌ و پیتما‌یه‌کی ته‌ندروستی هه‌ل‌ب‌ژاردن و درکی زانیارییه‌کان پیک‌خراوبیت، زۆربه‌ی گرفته‌کانی سهره‌تای ئه‌م به‌شه‌ چاره‌سهر

دەبن، قوتابییەکان بۆ خویندەنەوه و فیربوون و یادەیتانەوهی ھەر
وانەیەکی زانستی که پێویست و گرنگە. ئامادە و پرچەک دەبیت.
ھەر قوتابییەک ئەو توانایەیی دەبیت که بابەتەکان بەو خێرایییەکی که
خۆی دەیهویت پەرەپێدات و لەسە بنەمای ویست و ئارەزوو و
تاناکانی خۆی پۆلێنبەندی بۆ بابەتەکان دەکات و کۆنتڕۆلی
بارودۆخەکە دەکات. (شینووی ژمارە ۲۷ تەماشای بکەنەوه)

سوودینکی تری ئەم تەکنیکە ئەوهیە فیربوون و یادەیتانەوه زۆر
سادەتر و چێژبەخشر و سەرکەوتوو ترە، لە کۆتایدا تەرکیزی
تەواو لەلایەن قوتابییەکەوه درووست دەبیت و بە توانا و
لێهاتوییەکانی ڕەوشی فیربوون بەشیوەیەکی سەرکەوتوانە و
بەچاویکی کراوهوه کۆنتڕۆڵ دەکات.

تەکنیکی خویندەنەوهی رێکخراوی ویتەیی عەقڵی (MMOST)
کراوه بە دوو بەشی سەرەکییەوه و ئەوانیش: ئامادەیی و
بەکارهێنان. ھەروەھا ھەر بەشیکی سەرەکی چوار لقێ لاهەکی
لێدەبیتەوه:

ئامادەیی

گەران

کات و ئەندازە

ویتەیی عەقڵی زانیارییەکان

پرسیار و ئامانجەکان

به کارهینان

کورتە ی باس

پیشه کی

ناوه پرۆک

پیداچونه وه

پیش باسکردن نه و خاله گرنگه بیخهینه پروو که نه گهرچی
ههنگاوه سه رهکییه کان به شیوهیه کی پله بهندی خراونه ته پروو. به لام
ئه م ریزه ندیی به هیچ شیوهیه ک ناچاری و پنیوست نییه و ده توانن
به پتی جیاوازی تیکستی خویتندنه وه کان بگوزرن و که م و زیادی
بکه ن.

ته کنیکی خویتندنه وه ی پرکخراوی وینه ی عه قلی: ئاماده یی

یه که مین به ش ئه مانه ی لای خواره وه ن

♦ گه پران

♦ کات و ئه ندازه

♦ وینه ی عه قلی زانیارییه کان

♦ پرسیار و ئامانجه کان

گه پران

پیش نه انجامدانی هه رکاریک گه پران یان پیداچونه وه ی هه موو
کتیبه که یان بلاوکراوه که تان پنیوسته، ده بیئت گه پرانه که به شیوهیه ک

دهمام دهر، که وهکو نهوه وایست، دهرشی ته‌اشاگردنی نهوه
 مکیامهس که دهرامووت، له مکیخانه‌که دگران یان له خبیخانه‌ی
 گشتی ده‌کاسی وهریگران. به‌وایانه‌کی بر به‌شویه‌یه‌کی کتوپر
 به‌خیرای له ماتی لاپه‌ره هه‌لدانه‌وه له هه‌له‌ینجانی شیوه یو کتیه‌که
 هه‌ست به ناستی دژواری کتیه‌که، گوبجاندنی نموونه و وینه‌کان
 له‌گه‌ل ده‌قه‌که‌دا، به‌شه‌کان، کورته، دهره‌نجام، ... ده‌که‌ن.

کات و نه‌ندازه

ده‌توانین نه‌م دوو لایه‌نه پیکه‌وه باسی بکه‌ین، چونکه نزیکایه‌تی
 و هاوبه‌شی زوریان به‌یه‌که‌وه هه‌یه، یه‌که‌مین کاریک که ده‌بیت
 له‌کاتی خویندنه‌وه‌دا نه‌نجامی بده‌ین نه‌وه‌یه که بریار له‌سه‌ر کاتی
 خویندنه‌مان بده‌ین، دواتر ژماره‌ی نه‌و لاپه‌رانه‌ی که له‌و کاته‌دا
 ده‌مانه‌ویت بیخوینینه‌وه دیاریبکه‌ین.

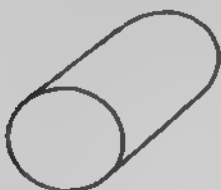
پیداکیری نیمه له‌سه‌ر نه‌نجامدانی نه‌م دووکاره پیش
 ده‌ستپیکردنی خویندن بیه‌ژ نییه، به‌لکو له‌سه‌ر بنه‌مای نه‌و
 ده‌ستکه‌وته زانستیانه‌یه که له لیک‌ژلینه‌وه‌کانی قوتابخانه‌ی
 ده‌رووناسی گشتالت دا به‌ده‌ست هاتوون، (پیش ده‌ستپیکردنی
 خویندنه‌وه‌که چالاکیه‌کانی شینوه‌ی خواره‌وه نه‌نجام بدن)

تو‌یژینه‌وه‌کانی قوتابخانه‌ی ده‌رووناسی گشتالت نه‌وه‌یان
 سه‌لماندووه که میشکی مرؤف ویستیکی زوری بۆ کامل و
 ته‌واوکردن هه‌یه، له‌سه‌ر نه‌م بنه‌مایه زۆربه‌ی خوینه‌ران تیده‌گه‌ن که

شیوهی خواره‌وه به‌م شینوازه رینگ و ریزبه‌ندیان کردووه و ناویان لیناوان: هیللی راست، لوله‌یی، چوار گۆشه، هیلکه‌یی، زیگزاکی، بازنه‌یی، سنی گۆشه، هیللی شه‌پۆلاوی یان چه‌ماوه‌بوو، لاکیشه. له راستیدا بازنه بازنه‌یی نییه به‌لکو (بازنه‌ی ناته‌واوکراوه)، زۆریک له خه‌لکی ئەم بازنه ناته‌واوه به بازنه‌ی ئاسایی ده‌بینن، هه‌ندیکیش به‌شیوه‌ی بازنه‌ی ناته‌واو ده‌بینن به‌لام وایبرده‌که‌نه‌وه که وینه کیشه‌که ویستویه‌تی ته‌واوی بکات.

نمونه‌یه‌کی گشتگیرتر ده‌رباره‌ی په‌یوه‌ندی گشتیمان بۆ کامل و ته‌واوکردن، په‌یوه‌ست به ویستی ئیمه له قۆناغی، مندالیدایه که هه‌ولمانداوه زمانیک درووست بکه‌ین که یارمه‌تیمان بدات وینه و هیما بۆخۆمان درووستبکه‌ین بۆئه‌وه‌ی سهر له چوارده‌ورمان ده‌ربکه‌ین و لینان تینگه‌ین و ئاییدا ئالۆزه‌کان سه‌باره‌ت به ده‌ورو به‌رمان درووستبکه‌ین.

■ _____

■ _____

▼ _____

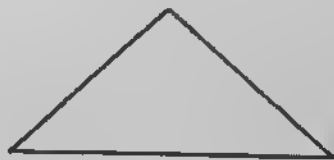
▼ _____

● _____

■ _____

▼ _____

■ _____

▼ _____

شینوہی ژماره ۳۶. ئەوشیوانەیی که له سەرەوه بینیتان له
تەنیشتییهوه ژماره پەییوہستەکانی بنوسن، دواتر سەرنجی ئەمەیی که
ئێستا باسی دەکەین بدەن.

له کاتی خویندنه وهدا، بریاردان سه باره ت به کات و نه ندازه، ریکخستنی کات و قه باره ی لاپه ره کان و ههروه ها خالی کۆتایی یان ئامانجمان به خیزای بز پرونده کاته وه، سوود و باشیه کی تری ئهم کاره نه وه یه له بری سه رلیشیاوی له شینوازه خراپه کانی تری خویندنه وه، په یوه ندیه کی زۆر گونجاو و سه رکه وتوانه له نینوان بابه ته کاندایه دروسته کات.

گوینگردن له گوتاری بیژنیکی هاشیوه کاریکی زۆر چاکه، گوتاری بیژنیکی کارامه که مه بهستی پروونکردنه وه ی بابه تگه لیک ی زۆر دژوار و سه ختی هیه، به زۆری خاله سه ره تای و کۆتاییه کان شروقه و پروون ده کاته وه، به زۆری کات دیاری ده کات بز هه ره شیک که تایبه تی کردوه، گوینگره کانیش چونکه ئاگاداری کاته که ن زۆر ئاسووده تر گوینده گرن له قسه کان.

ئامۆژگاریتان ده که م به هیمادانان بز سه ره تا و کۆتایی ئهو به شانه ی که دیاریتان کردوون، کات و ئهو نه ندازه یی که ده تانه ویت تیشکی بخه نه سه ره به شیه وه کی فیزیکی پروونبکه نه وه، ئهم کاره تان ده بیته هۆی ئه وه ی هه میشه ئاگاداری سه ره تا و کۆتایی بابه ته که تان بیت و به چاویکی کراوه وه لینی پروانیت.

سوودیکی تری ئهم بریاره تان که له سه ره تای ده ستپیک ی بابه ته وه ئه تانه ویت پروونی بکه نه وه، رینگری ده کات له ترس و نیگه رانی بهش و پاره ئالۆزه کانی بابه ته کانتان. ئه گه ر خوینه ریک به یی به رنامه ده ست بکات به خویندنه وه ی کتینیکی قه باره گه وره

به رده وام ده که ویتنه ژیر کاریگری نه و قه باره گه وره یه ی کتیه که وه و بیرله وه ده کاته وه چۆن نه م کتیه نه ستورره ته و او بکات. هه رجاریک که ده ست ده کات به خویندنه وه بیرری لای نه وه یه که هینشتا چهند سه د لاپه ره ی ماوه که نه یخویند ووه ته وه. هه میشه به و ترس و بارو دوخه ناهه مواره وه به رده وامی ده دات به خویندنه وه که ی. له لایه کی تره وه نه گه ر ژماره یه کی گونجای چهند لاپه ره یی دیاری کرد ووه که ده بیت بیخوینیت له کاتینکی دیاریکراودا نه و کاته کاره که بۆی ئاسانتر ده بیت. به دلنیا ییه وه ده توانیت نه و چهند لاپه ره یه له و کاته دیاریکراودا ته و او بکات. دید و تیروانینی ده گۆریت سه باره ت به نه ستووری کتیه که.

هه لبت هۆکارگه لینکی زۆر هه ن بۆ بریاردان له سه ر کات و نه ندازه ی خویندنه وه که په یوه سه ته به نه ندازه ی توانای هه و لدانی خویته ر و نه و کاته ی که به کاری ده هینیت.

واخه یال بکه ن که ده تانه ویت دوو کاتزمیر خه ریکی خویندنه وه بن. ئیوه سه رنج ده دهن زۆر به باشی ده چنه پیشه وه و درک و تیگه یشتتان زۆر باشتره و خیراتر و چالاکانه تر له وه ی که پیششبینیتان ده کرد ده خویننه وه.

ئایا له م کاته دا ده ستخۆشی له خۆتان ده که ن و پشوو ده دهن؟
یان بریار ده دهن که تا نه و کاته ی که نه م توانا و وزه یه تان
تیدایه له سه ر هه مان ریتم به رده وام ده بن له سه ر خویندنه وه که تان؟

نهور له سهری خەلکی که وەها پیشهاتیک دیتە رینگەیان
بزیاردەدەن بەردەوامن لەسەر خویندەووەکیان، تەنها ژمارەیهکی
کەم پشوو دان هەڵدەبژێرن!

لیڕەدا دەبیت ئاماژە بۆ بەکەین که رینگای درووست پشوو دانە!
بۆ هۆکاری سەرەکی ئەم بابەتە دەتوانن بگەرێنەووە بۆ بەشی یادگە
و ئەندازە و توانایی لە یادەیانەووە، که لە خولیکی فیزیووندا
سینوئانە، ئیمە ئەگەر پشوو نەدەین بە میشکمان ئاستی درککردن و
یادەیانەووەمان لاوازتر دەبێتەووە، کەواتە هیلکاری ژمارە ۲۰
بەشیووەیهکی تایبەت پەیوێستە بە پشوو دانیشەووە، پێویستە هەر
خولیکی خویندەووەی لە نیوان ۲۰ بۆ ۵۰ خولەکیدا کاتیکی بچوک
بزی پشوو دان بهێڵنەووە، ئەو خوێ خراپەیی که هەمیشە فیزخوێزەکان
گرتوویانە که زیاد لە پینچ کاتژمێر بەسەر یەکەووە بخوینن ئیتر
کۆن بوو و زیاندار، نمرەیی تاقیکردنەووەکانیان بەلگەن لەسەر
قسەکانمان ئەوان لەکاتی خویندەووەدا تیگەیشتنیکی باشیان هەیە
بەلام ئەمە ئەو ناگەیهنیت که بەهەمانشیووەش بتوانن بەباشی
بیهێننەووەیاد.

بەلگەیی زۆر هەن بۆ گرنگی کاتی پشوو دان:

۱ - لە ڕووی فیزیکییەووە جەستە پشوو دەدات و کاتیکی باش بۆ
ئارام فەراھەم دەکات، ئەمکارە بۆ فیزیوون زۆر گرنگە و ڕیگرە
لەبەردەم ترس و دلەراوکی.

وینە ی عەقڵی زانست لە بابەتێک

کاتێک لەسەر ئەندازە و ژمارە ی ئەو لاپەرە یی کە دەتوانیت
بیخویننەو بەرپارتاندا، لە قۆناغی داها توو دا هەر زانیارییە کتان
لەسەر بابەتەکە هە یە بەخێرای یی دا داشت ی بکەن، زیاتر لە پینچ
خولە ک کات بەم ر اهینانەو بە هە دە ر مە دە ن، دە بیت نوسینە کاستان
بە وشە ی کللی و بە شینو ی وینە ی عەقڵی بیت.

ئامانج ی سەرە کی لەم ر اهیتانە بە هیز کردنی تەرکیز،
کە مکردنەو ی نیکە رانی و سەرگەردانی، درووست کردنی
(دونیایی) یە کی عەقڵی تە ندرووست. دە ستە وازە کی کۆتایی
ئامارە یە بۆ لیوانی نو کردنی میشکە بە زانیارییە گرنگە کان لە بر ی
زانیارییە نا گرنگە کان. ئە گەر پینچ خولە ک لە یادگە تاندا بە دوای
زانیارییە بە سوو دە کانهو بوون، زیاتر مینشک تان هە ما هە نگ دە کە ن
لە گە ل دە ق و تیکستە زانستییە کان ئە ک بیر تان لای ورگی خالی و
سە لاجە کە تان بیت ئە ک مە سجی دۆستە کە ت و دراما کە ی کاتژمێر
نۆ.

لە و کاتە سنووردارە پینچ خولە کییەو بە رووندە بیتەو کە ئە م
نموونە یە پینوستی بە هە موو زانیارییە کی کە سە کە نییە، ر اهینانی
پینچ خولە کی زیاتر بۆ چالا ککردنی سیستە می زە خیرە کردنی
زانیارییە کان لە یادگە و ئاراستە کردنیکی تە ندرووستی عەقڵ و
بەرنامە و پلان دانانە.

پرسیاریک که لیزدا دروستدهیت ئهوهیه که اچی
جیاوازییه که هیه له نیوان ئه کاتهی که هیچ زانیارییه کمان
له سهر بابته نییه له گهل ئه کاتهی که زانیارییه کی زورمان
له سهر بابته که هیه؟ ئه گهر زانیارییه کی زورت له سهر بابته که
هه بیت ده توانیت پینج خولهک تهرخانبکهیت بۆ دیاریکردنی لایه نه
گرنگه کان، بۆچونه کان، ناو و پرودا و شوینه کان... له
په یوه ندییاندا به بابته که وه، چونکه سپاردنی زانیارییه کان به
مینشک زور خیزاتره له نویسنی زانیارییه کان له سهر کاغه نه،
ههروه ها ده توانن له پرووی هزری و عه قلییه وه هه موو په یوه ندییه
لاوه کییه کان ببینن، تیزوانین و ئاراسته یه کی هزری گونجاو
بۆخۆتان دروست بکن.

ئه گهر زانیارییه کان له سهر بابته لاهه کی و ناگرنگه کان بوو
پینج خولهک تهرخانبکهن بۆ پینکخستنی زانیارییه بچوکه کان و
ههروه ها ههر جوهره زانیارییه کی تر که په یوه ندیی به بابته که وه
هه بیت، ئه مکاره تان ده بیه هوی ئه وهی خویتهر تا ئاستیکی زور
نزیکی بابته نوینه کان بیه وه و که متر هه ست به ماندوو بوون و
شکس بکات که زوربه ی خه لکی به داخه وه دوو چاری ده بن.

جیاکردنه وهی ئه م دوو جوهره زانیارییه نه جگه له گرنگیه که ی
به خیزایش له کاتی خویندنه وه دا راهینانی به رده وام له گهل زانیارییه
پینکخراوه کاندایانجیکی زور گشتیشی هیه، یه که م که سه که به
کۆکردنه وهی زانیارییه تازه کانی له و بابته ی که خوی هه زیلینه تی

زانپارییه کی باش وهرده گریت. به مشینوده که سه که له بری نه وهی بهرده وام ههست به خه جالته بی کات له وهی که زانیویه تی و نیستا بیرری نه ماوه و بهرده وام بلیت (له سهر زمانه) زیاتر ده توانیت ناگاداری کۆتا زانیپارییه کانی بیّت و به باشی بیریبیته وه که چی خوینده وه و چۆن پۆلنبه ندی کردوون.

ئهم راهینانه بهرده وامهی یادهینانه وه و دروستکردنی بیرۆکه ی نه وهی که له بهرتان کردوون له بارودوخه پیویستییه کاندای زۆر گرنگن: له وانه له کاتی تاقیکردنه وه کان، له کاتی سه رهتای گوتاردان، وه لامدانه وهی پرسپاره له ناکاوه کان کاتیک که سینک لیتان ده پرسینت، چه ندین سوودی تریشی ههیه.

کاتیک ماوهی پینچ خوله کییه که ته وای بوو، ده بیّت به خیرای برۆینه قۆناغی ئاینده وه.

پرسپارکردن و پیناسهی ئامانجه کان

دوای نه وهی که رهوشی گشتی بابه ته که تان دیاریکرد، له قۆناغی دواتردا ئامۆزگاریتان ده که م که بریار بدهن چیتان ده ویت له کتیه که و چاوه روانی چی لیده که ن؟ ئهم قۆناغه نه و پرسپارانه له خۆ ده گریت که ده تانه ویت به خویندنه وهی کتیه که وه لامه کانیتان ده ستبکه ویت. ئه بیّت پرسپاره کان وه کو ئامانج واین و هاوشیوهی یاداشتکردنکی زانستی ده بیّت له گه ل وشه کللییه کان و به شیوهی ویتنه ی عه قلی ریکخرا بیتن.

له سهره تاوه نابیت له پینچ خولهک زیاتر کاتی بۆ تهرخان بکهن،
چونکه تا زیاتر کتنبهکه بخویننهوه پرسیارهکان دووباره
داده پێژنهوه و پرسپاری تریشی دهچیتسههر.

بۆ دلنیا بوون له گرنگی ئەم ریگایه پنیوستی دهکرد
تاقیکردنهوهیهکی ستاندارد بۆ دوو گرووپ له خهڵکی له پرووی
تهمهن. ئاستی خویندن و زانستییهوه وهک یهک بوون ئەنجام
بدریت.

کتنبیکی هاوشینه و کاتیکی دیاریکراو دهدریت به ههر دوو
گروپهکه.

به گرووی یهکه دهگوتریت که دهبیت تاقیکردنهوه له ههموو
کتنبهکه دا ئەنجامبدن، کهواته دهبیت ئاگاداری ئهوه بن و ههموو
کتنبهکه بخویننهوه.

به گرووی دووهم دهگوتریت تهنها له دوو یان سێ بابتهی
سههرکی کتنبهکه دا تاقیکردنهوه دهکریت، دهبیت لهسههر ئەم بنهمایه
کتنبهکه بخویننهوه.

له راستیدا بۆ ههر دوو گروپه تاقیکردنهوه له ههموو کتنبهکه دا
هاتهوه، کهسهکه یهکسههر بیردهکاتهوه ئهوهی که پنی گوتراوه تهنها
له دوو یان سێ بابتهی سههرکی کتنبهکه دا تاقیکردنهوهکه ئەنجام
دهدری، کاریکی نادادپهروهراوه بووه.

ههروهها بیردهکاتهوه دهلیت به دلنیا ییهوه لهم بارودۆخدا
گروپی دووهم وهلامدانهوهیهکی باشیان دهبیت بۆئهو پرسپارانهی

که پښان گوتراوه له و دوو به شنه سهره کييه دا دېته وه و هه روده ها
گروپي په کم وه لامدانه وه يه کي باشتريان ده بيت بږ پرسياره کاني
تر. له کڅتايدا نمره ي هه ر دوو گروپه که نزيکي په ک بوو.

زورېک له خه لکي به سهر سورمانه وه تيني ني نه وه ده که ن که
گروپي دوو هم نه ک ته نها له و پرسيارانه دا نمره ي بالا دينن که
پښتر پښان گوتراوه له دوو به شي سهره کي کتي به که دا پرسيار
ديني نه وه. به لکو نمره يه کي زور به رز تر يش دينن که نه گه ر له هه موو
کتي به که شدا پرسيار بيته وه.

هوکاره که ي نه وه يه که بابه ته سهره کييه کان هاو شينو دي قولايي که
بږ زانييار ييه کان که هه موو شتي ک له خڅي راده کي شيت، به واتايه کي
تر پرسيار و ئامانجه سهره کييه کان وه کو ناو ه ندي کي په يو ه ندي کي کار
ده که ن که زانييار ييه لاهه کييه کان وابه ست پڼوه ي و به ده ور خوليدا
ده خولېته وه.

نه و گروپه ي که قه رار و ابو و هه موو کتي به که بخو نيتي ته وه هيچ
قولايي کيان بږ را کيشان و په يو ه ستر کړدي زانييار ييه کان نه بوو و
له به ر ئه م هڅه ش بوو به يي هيچ بڼه مايه ک زانييار ييه کاني
کو ده کړده وه. زياتر هاو شينو دي بارو دڅي ک بوو که نه وه نده مافي
هه لېزار دن به خو يند کاره که ده دريت که له کڅتايدا ناتوانيت هيچ
بريار يک بدات، کاتي ک بږ شتاني کي زور هه و لده ده ن له راستيدا
شتي کي نه و تو به ده ست ناهي تن.

تا زیاتر بتوانین پرسیار و ئامانجه کانمان به باشی دیارییکهین
 گرنگیه که ی زیاتر و زیاتر ده بیت. ده بیت ئه وهش بخهینه روو که
 هه رچی باشتر پرسیار و ئامانه جانمان دابریژین خوینهر باشتر
 ده توانیت له به کارهینانی تهکنیکی خویندنه وهی ریکخراودی وینه ی
 عه قلی کارایی باشتری هه بیت و سه رکه وتوتربیت.

تهکنیکی خویندنه وهی ریکخراوی وینه ی عه قلی: به کارهیتان

ئه م به شه ئه مانه ی خواره وه له خۆی ده گریت

✦ کورته ی باس

✦ پی شه کی

✦ لابردنی پار و به شه ئالۆز و دژواره کان و ئه وانه ی که

تیگه یشتنیان سه خته، دواخستنی خویندنیان بۆ کاتیکی تر

✦ پیداچونه وه

✦ یاداشته کانی تیگست و وینه ی عه قل

✦ پیداچونه وهی به رده وام

کورته ی باس

یه کیک له راستیه قه شهنگه کان سه بارهت به و که سانه ی که

کتیبه زانستییه کان ده خویننه وه ئه وهیه که به زۆری ئه وانه کاتیک

رووبه رووی کتینیکی زانستی نوێ ده بنه وه له لاپه ره ی یه که مه وه

ده سته که ن به خویندنه وه.

حەيال بکەر ئىوھ حەزىكى زۆرتار بە يارى خىشتەكى پازل ھەيە
 (پازل جۆرە يارىيەكە لە کۆمەلىک پارچە خىشتە يان نايلىونی جياواز
 پىک ھاتوو ھەر پارچە يەكى دەبەستىتە چەند پارچە يەكى تايبەتەوھ
 لە کۆتايىدا ئەو شىوھ دەردەچىت کە دەتەنەوین زياتر بۆ زاخاوى
 مېشکە و بەزۆرى شىوھى گيانلەبەرىکە ئەبىت پارچەکانى
 بەدرووستى بېستەوھ بەيەكەوھ، يەكک لە ھاورىيەكانتان بە
 کارتۆنىكى گەورەوھ کە بە کاغەز پېچراوھ و بە دەزوو
 بەستراوھتەوھ دىت بۆ مالەوھتان و دەلەيت ئەم کارتۆنە ديارىەكى
 مە بۆ تۆ: اجوانترىن و قەشەنگترىن و ئالۆزترىن پازلە کە مەوۆف
 تا ئىستا دايھىناوھ بۆ زاخاوى مېشکە سوپاسى ئەو دەكەن و
 ھەرئەوھى کە ھاورىيەكە پۆشت تەماشايەكى کارتۆنەكە دەكەن،
 بەخۆتان دەلەين ھەر ئىستا کاتى خۆتان تەرخاندەكەن بۆ ئەم يارىيە
 و ھەموو پارچەکانى پىكەوھ دەبەستن و نەخشەكە ئەدۆزەوھ.

پېش بەردەوامىدان بە خويندەكە ھەموو ئەو ھەنگاوانەى کە بۆ
 كاملەردنى پازلەكە دەينىن، ھەموو وردەكارىەكان بە دىقەتەوھ
 ياداشتى بکەن.

ھەر ئىستا وەلامەكانتان بەم ھەنگاوانەى خوارەوھ کە مەن لە
 فېرخوازەكانمەوھ وەرمرگرتون، جىيەجىيەكەن:

۱ - بگەرپتەوھ بۆ مالەوھ.

۲ - دەزووى چواردەورى کارتۆنەكە بکەنەوھ.

۳ - کاغەزەكەى دەوروپەرى لىبەكەنەوھ.

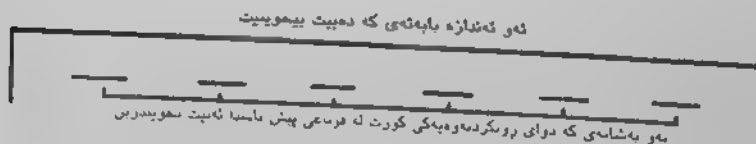
- ۴ - کاغەز و دەزووھەکان فەربەندە دەورەوھ.
- ۵ - تەماشای شینوھى دەرهوھى کارتۆنەکە بکەن.
- ۶ - یاساکانى یارییەکە بخویننەوھ. ورد ببنەوھ لەسەر پارچە جیاوازەکان و لایەنە گشتییەکانى پازلەکە.
- ۷ - کاتى پێویست بۆ کامکەردنى پازلەکە دیارییکەن و پابەندى پێوھى.
- ۸ - کات دابنن بۆ پشوو دان و نان خواردن.
- ۹ - کارتۆنەکە بکەنەوھ.
- ۱۰ - ھەموو پارچەکانى پازلەکە بخەنە سەر میزىک یان بېرێژنە سەر زەویيەکە.
- ۱۱ - ئەگەر گومانتان ھەبە ھەموو پارچەکان بژمێرن و خۆتان دڵنیا بکەنەوھ.
- ۱۲ - ھەموو پارچە لیکنزیکەکان بخەنە تەنیشتى یەکەوھ.
- ۱۳ - پارچەکانى کەنار و تەنیش و گۆشەکانى بدۆزنەوھ.
- ۱۴ - ڕەنگە ھاوبەشەکان لیکنزیک بکەنەوھ.
- ۱۵ - پارچە و بەشە وەکیەکان بەیەکەوھ بکینن.
- ۱۶ - دەستبەکەن بە پیکەوھ بەستنى پارچەکان.
- ۱۷ - پارچە ئالوزەکان بۆ کۆتاییەکەى دابنن.
- ۱۸ - پڕۆسەکە تا کۆتایی ئەنجام بدەن.
- ۱۹ - پیرۆزە!

دەتوانين ئەم نموونەيەش بۆ خویندەنەو بەکاربەين، نموونەي
 يەكەم ئەو رۆندەکاتەو کە بۆچی دەستپېنەکردنی خویندەنەو لە
 لاپەرەي يەكەمەو چەندیک گرنگی هەيە، چونکە وەها کاریک وەکو
 ئەو وایە کە گۆشەي يەكەمی بازلەکە بدۆزنەو و دلدیای بدەن بە
 خۆتان کە لەو سوچەو دەتوانن هەموو پارچەکانی تری پېو
 ببستن و کاملی بکەن.

خالیکي گرنگ و پنیست لە ریسا و تەکنیکە گونجاوکان بۆ
 خویندەنەو ی تیکست و پەرەگراف بەتایبەتی پەرەگرافە سەختەکان
 ئەو یە کە پێش ئەو ی نالەبارییەکانی فیربۆون بە دژواری
 دەستپێکەن. تینگەن لە بیرۆکە و ئایدیای سەرەکی نوسینەکە.
 شیکردنەو یەکی کورت بۆ ئەم ئامانجە خراوەتەپوو رەنگە
 پەيوەندی هەبیت بە نیگایەکی گشتی، خویندەنەو ی یاسا
 گشتییەکان، بینین و دۆزینەو ی سوچ و کەنارەکانی بازلەکەو، ئەم
 کارە لە نوسیندا بەوواتایە کە ئێو ئەو کتیبەي کە لە
 بەردەستتاندا ی بۆ خویندەنەو نیگایەکی گشتی بکەن و سوود لە
 رینماییه گشتییەکان وەربگرن، بەشەکانی کتیبە کە دەبیت ئێو لە
 هەنگاو و قۆناعی کورتەي باسدا لەبەرچاوی بگرن لەخۆگری
 ئەمانەي خوارەو یە.

ناونیشانه لاوهکییه کان	خشته و هیلکارییه کان	ئه نجام
سال و بهرواره کس	ناوه رووک و لیستی بابته کان	کورته ی باسه کان
وشه دیاره کان	چه مکه گرنگه کان	به شه کانی کۆتایی
		سه یه یکردنی
نمونه کان	وینه کان	به شه کانی سه ره تا
ژیرنوسه کان	خاله چه وه ریه کان	یاداشته کان
ئاماره کان	نه خشه کان	پشتی به رگی کتیه که

کارایی ئه م به شه فه راهه مکردنی زانینیکی گونجاوه له به شه گرافیکییه کانی کتیه که وه. پنیوست ناکات که هه موو کتیه که بخویننه وه به لکو ئه و به شه تاییه تانه هه لبرژیرن که له رووی واتاییه وه په یوه ستن به دهقه سه ره کییه که وه، له م قوناغه دا شیوه ی ناوه ندی و په گه سه ره کییه کانی وینه ی عه قلیتان کامل بکه ن.

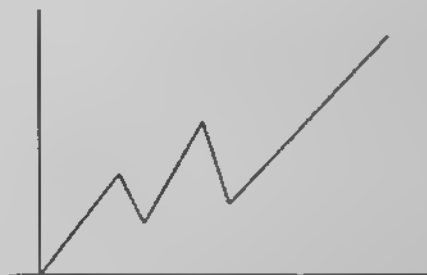

شینوه ی ژماره ۳۹. ئه و به شانیه که له نویسه که دا ده بیت له قوناغی کورته ی باس بیخوینیت

خالیکی تر که زۆر گرنگه ئاماره ی پیندهین ئه وهیه که به درێژای قوناغی کورته ی باس. سوود له پینوس یان هه رشتیکی تر وه رگرن که سوودتان پینده که یه نیت بو دیاریکردنی شته گرنگه کان.

هوکارى نهم کاره ددوتانين به هيلکاربيهک به باشتيرين شيوه
 رونبکينهوه. نهگەر يارمه تى چاو نه دريت نهوه بزموده يه کى که م
 ته رکيز له سهر هيلماکان دهمينيت و دواتر تينده پريت و له ويوه که
 ناراسته ي جوله ي چاو له گهل هيلماکان يه کسان نيه. تنها
 يادگه يه کى ناکارا و ليئل و نارىکوپنک له ميشکدا دهمينيته وه.

شيوه ي ژماره ٤٠. نمونه يه که
 له شيوه ي هيلکارى که ددب
 يت بخويتدريته وه.

نهگەر سوود له يارمه تيبه کى شيوه ي وه رگريين. چاو نزىکى
 پرؤسه ي هيلکاربيه که دهبيتته وه و يادگه ش له گهل هه موو نه مانه ي
 خواره ودها به هيتز دهبيت.

١ - خودى يادگه ي شيوه ي.

٢ - جوله ي چاو که يادهينه ره وه يه و نزىکى شيوه ي
 هيلکاربيه که دهبيتته وه.

٣ - ياده وه رى جوله ي دهست له کاتى به دوا داچوونى هيله کان
 (يادگه ي جوله ي).

٤ - يادگه ي شيوه ي ريتم و جوله ي که سه که.

شینوهی ژماره ۴۱. شینوهی
ستانداری چاو به بی یارمه تی له سه
هیلکارییه که که ده بیته هزی
ناسازگاری له شینوهی هیله که.

یادهیتانه وهی گشتی که له نهجامی ئەم راهیتانه دروست ده بیته
زۆرباشتره له یادهیتانه وهی تاکی که به بی هیچ رینماییه کی شینوهی
ده خویتریه وه.

ئهوخالهش گرنگه که ئاماژهی پێدهین که ژمیریاره کان به زۆری
سوود له پیتوس و قه له مهکانیان ده بین بوئه وهی یارمه تی چاویان بدات
له ستوون و هیله کاند. ئهوان به شینوهیه کی سرووشتی ئەم کاره نهجام
دهدن چونکه به چاوی نااماده وه یادهیتانه وهی جوله درژهکانی چاو
دژواره.

پیشه کی (پیش باسه کان)

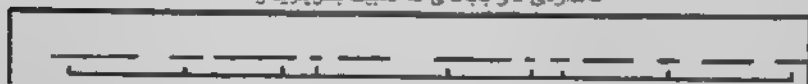
دووهمین به شی خویندنه وه له پیش باسدا، خویندنه وهی هه موو
ئه و بابتهانه ی که له به شی کورته ی باسدا نه هاتووه. به واتای
ناوه روکی پهره گرافی کتیه که. ده توانین ئەم به شه به سستینه وه به
پیکهستنی به شه پهنگراوهکانی پازله که وه.

له قوناغی پیش باسدا ده بیته ته رکیز بکهینه سه رهتا و
کوژتایی پهره گرافه کان. به شه کان. باس و پاره کان. به زۆری
زانپارییه کان له به شهکانی سه رهتا و کوژتاییدا ده نوسرین.

ئەگەر خەرىكى خويندەنەۋەى بابەت و وائەيەكى زانكۆر يان كىتېپكى ئالوز دەخوينتەۋە، دەپىت ھەمىشە بەشەكانى كورتەى ئەنجامەكان و دەرەنجامى كۆتايى لە سەرەتاۋە بخوينتەۋە، ئەم بەشانە بە زۆرى لايەنە سەرەككەكانى زانىيارىيەكانن و يارمەتى ئىۋە دەدات لە كاتى خويندەنەۋەى كىتېپكەدا بابەتە لاۋەكى و ناكرنگەكان بناسنەۋە و كىتى پىۋە نەكوژن. كاتىك بە گوبى ئەم ئامۇزگارىيە بكەن كىنەكە كۆنترۆل دەكەن و بە چاۋىكى كراۋەۋە دەستەكەن بە خويندەنەۋە، بە دلىيىيەۋە سەرگەۋتن بەدەست دىتن.

لە بەشى پىشەكىدا ۋەكو بەشى كورتەى باس تەۋاۋى دەقى نوسىنەكەى ناخوينتەۋە، بەلكو تەنھا يەكجارى تر تەركىز دەكەيتە سەر بابەتە گرنگەكانى. تەماشاي شىۋەى ژمارە ۴۲ بكە.

ئەدازەى ئەو بابەتەى كە دەپىت بخوينتەۋە

ئەو بەشانەى كە دەپىت لە قۇناغى پىش باسدا دۋاى قۇناغى كورتەى باس بخوينتەۋە

شىۋەى ژمارە ۴۲. ئەو بەشانەى كە دەپىت لە قۇناغى پىش باسدا دۋاى قۇناغى كورنەى باس بخوينتەۋە. دووبارە ھەر رانىيارىيەكى گرنگتان سەرنجدا، بىخەنەسەر وىتەى عەقلىتان

ناتوانىن لەۋە زياتر قسە لەسەر بايەخى ئەم كارە بكەين. فىرخوازىك كە لە ئۆكسفىژرد دەخوينتە چۋار مانگە كىشەمەكىشىتتى لەگەل كىتېپكى قەبارە ئەستۋورى ۵۰۰ لاپەرەيى سەبارەت بە دەرۋونناسى. كاتىك گەيشتە لاپەرەى ۴۵۰ بىنھىۋابوۋبوو. تا زياتر لە كۆتايى كىتېپكەۋە نزىكتر دەپىتەۋە ئاستى ئەو زانىيارىيانەى كە

ده‌بوو زه‌خیره‌ی بگات و بیزانیت زو‌رت‌ر ده‌بوونه‌وه. له راستیدا
پیش‌ته‌وه‌ی بگات به‌ئامانجه‌که‌ی نغو‌ی زانیارییه‌کان بوو.

لیره‌دا پروونبوویه‌وه که‌ئو له‌سه‌ره‌تایی کتیه‌که‌وه پیت به‌پیت
ده‌ستیکردوه به‌خوینده‌وه، له‌گه‌ل‌ته‌وه‌ی که‌خه‌ریکه‌ بگات به
کو‌تایی کتیه‌که‌ه‌شتا‌نازانیت به‌شی‌دواتر باسی چی‌ده‌کات. ئه‌و
کاتیک به‌شی‌یه‌که‌می‌خوینده‌وه ته‌خمین و گریمانه‌ی ته‌وه‌ی کرد
که‌ئه‌گر هر‌وا به‌رده‌وام بیت پیویستی به‌ ۷۰ کاتژمیره‌ تا
کتیه‌که‌ ته‌واو ده‌کات و ۲۰ کاتژمیریش بو‌یاداشتکردنی. هه‌میشه
بیری لای‌ته‌وه‌بوو که‌ی ده‌بیت ته‌واوی بگات.

له‌قوناغی کورته‌ی باس و هه‌روه‌ها له‌قوناغی پیش‌باسیشدا
ده‌بیت به‌شیوه‌یه‌کی زو‌ر جدی و ورده‌وه‌چهند بابه‌تیک هه‌ل‌ب‌ژیرن
و هه‌ندی‌کیش لابه‌ن، زو‌ریک له‌خه‌ل‌کی هه‌شتا‌وا ده‌زانن که‌ده‌بیت
هه‌موو بابه‌ته‌کانی ناو کتیه‌که‌ بخویننه‌وه ته‌نانه‌ت ئه‌گر په‌یوه‌ندی
به‌ئامانجه‌که‌ی ته‌وانیشه‌وه نه‌بیت. ده‌بیت وا‌ره‌فتار له‌گه‌ل کتیه‌دا
بکه‌ین که‌خه‌ل‌کی له‌گه‌ل گو‌فتار و قسه‌کردندا ده‌یکات، به‌واتایه‌کی
تر قسه‌کانی که‌سیک بیزارکه‌ر و نا‌پنویست بوو ته‌وا قسه‌کانییان
به‌هه‌ند وهرمه‌گرن ئه‌گر له‌کاتی قسه‌کردندا زیاد له‌را‌ده‌نموونه
دیتیه‌وه و له‌بابه‌تی سه‌ره‌کی لاده‌دات و هه‌له‌ده‌کات، ئیوه به‌پنی
ئامانجه‌که‌تان بچن به‌پیه‌و ته‌وه‌ی که‌ده‌تانه‌ویت لینی وهر‌بگرن و
گرنگی به‌بابه‌ته‌لاوه‌کییه‌کان مه‌ده‌ن.

لابردنی پار و بهشه ئالۆزهکان و ئهوانه‌ی که
تیگه‌یشتنیان سهخته، دواخستنی خویندنیان بۆ کاتیکی
تر.

پیداچونه‌وه‌یه‌کی کورت

دوای ئه‌نجامدانی قۆناغه‌کانی کورته‌ی باس و پیش باس هیشتا
پنویستمان به زانیاری زیاتره، سه‌رله‌نوێ بابته‌کانی کتێبه‌که
بخویننه‌وه، ئهم قۆناغه له‌خۆگری پرکردنه‌وه‌ی ئهو به‌شانه‌یه‌ که
هیشتا نه‌خویندراونه‌ته‌وه، ده‌توانین به‌راوردی بکه‌ین به‌ قۆناغی
پرکردنه‌وه‌ی خانه‌کانی پازله‌که، هیشتا ئهم قۆناغه قۆناغی سه‌ره‌کی
خویندنه‌وه‌ نییه‌ چونکه له زۆر پوه‌وه‌ زۆریک له بابته‌ گرنگه‌کان
بیشتر چاومان پیدا خشانده‌وه.

ستورده‌ی کیشه‌دارمکان یان ئه‌ن ئاوێندانه‌ی که رابیی شیوه‌ی کامل به‌کردوه

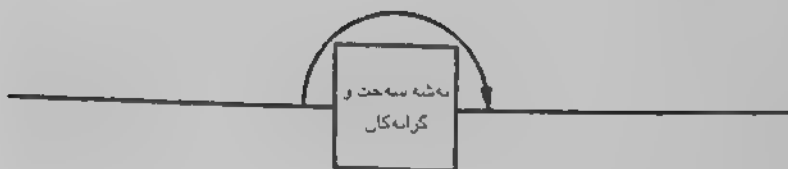
شیوه‌ی ژماره ٤٣، ئهو به‌شانه‌ی که له قۆناغی پیداچونه‌وه‌یه‌کی
کورتدا کامل ده‌بێت، به‌هه‌مانشیوه‌ی که به‌ره‌وپێشه‌وه‌ ده‌روێ زانیارییه
په‌یوه‌ندی‌داره‌کان به‌ وینه‌ی عه‌قلیتان بخه‌نه‌سه‌ر.

له شیوه‌ی ژماره ٤٣ دا ده‌توانین ئهو تینگه‌ین که هیشتا چه‌ند
به‌شیک هه‌ن که ته‌نانه‌ت له قۆناغی پیداچونه‌وه‌یه‌کی کورتدا به
کاملنه‌بووی ماونه‌ته‌وه. هۆکاره‌که‌ی له خواره‌وه ده‌خه‌ینه‌روو.

جاریکی تر بهراوردکردنی له گهل پازلله کهدا روونده بیتته وه:
 نازاردانی میشک بۆ دۆزینه وهی ئه و لایه نانهی که په یوه ندییان به
 بابته دژواره کانه وه ههیه ده بیتته هوی بهه دهردانی کات و
 درووستکردنی بارگرانی به سهر خوینه رده وه. به شه ئالۆز و
 ناخۆشه کانی کتێبه که زۆر به کهمی په یوه ندییان به به شه کانی
 دواتری کتێبه که وه ههیه و سوودیان که متره و باستر وایه
 جێبهێلدرین و به سه ریدا تێپه رن.

۱ - ئه گهر به که سهر رووبه رووی به شه ئالۆزه کان نه بینه وه
 یارمه تی میشک ده دهین چالا کتر بیتته وه. (زۆریک له خوینه ره کان له
 سه ره تا وه پرسیارگه لیک به میشکیاندا ختوره ده کات که وه لامه که ی
 زۆر ئالۆز و نهینی دیاره به لام دوا ی به رده وامی دان به خویندنه وه
 سه رنج ده دن پرسیاریکی زۆر ساده و وه لامیکی ئاسانی هه بووه.)
 ۲ - ئه گهر دواتر بگه رێنه وه سه ر به شه ئالۆزه کان ده توان له
 هه ردوولا وه لیوه ی نزیک بینه وه. ریک وه کو یاری پازلله که پارچه
 ئاسانه کان بدن به ده می یه که وه ئالۆزه کان ده میتیتته وه ئاسانه تر
 کاره که ئه نجام ده دن، ئیوه ش ده توان بابته ساده کان بخوینن و
 پاشان بچنه سه ر باسی بابته ی ئالۆز و گران.

۳ - تێپه رین به سه ر به شه ئالۆزه کانه دا یارمه تیمان ده دات بۆ
 دوور که وخته وه له نیگه رانی و نا ئومیدی که به زۆری له خویندنی
 نه ریتیدا دوو چاری زۆر به ی خوینه ران ده بیت.

شپوهی ژماره ۴۴. په پښتو له به شنه سهخت و گراڼه کان که خوښه ر
دوای شاره زایی وهرگرتن له کزی گشتی باسه که دووباره به چاویکی
کراوه وه بزی دهگه رپته وه.

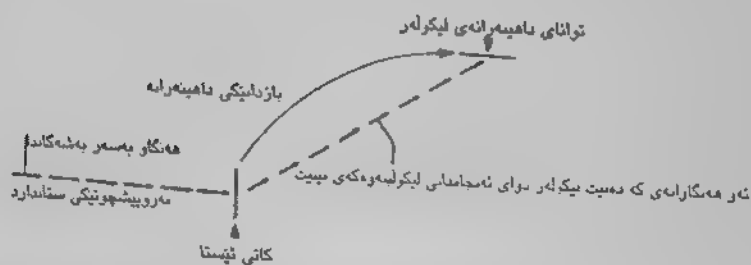
خالیک که گرنگه لیره دا باسی بکه یڼ نه وه یه که ده بیته هوی
نه وه ی که خوښندنه وه که مان بییت به پرؤسه یه کی ده ستره نگیڼی و
چیژ به خش.

به گه رانه وه بؤ پښکه وخته میژووییه کان له هه موو بواره کاند
ده توانین نه وه تیڼه یڼ که به زوری له کومه لیک له هه نگاوه
بچو که کان له پرووی لوجیکیه وه په یوه نډیان به یه که وه هه بوه که
پیتوینیکه ری کزی گشتی پرؤسه زانسته که بوه.

پسپوران هه ستیان به م هه نگاوه کرده له نموونه ی گالیلو و
نه نیشتان که دواتر هه نگاو به هه نگاو بیرو که کان یان په ره پندا و
دواتر پسپورانی دوای خویان به ته دریجی و که م که م گه شتن به
بیرو که که. زوری که له که سه کان هه ره له سه ره تاوه و هه نډیکیش به
خوماندو کردن و به کرداری ده گن به نه نجامی کاره کان یان.

به هه مان شپوهش که که سی داهینه ره هه نگاو که لیک زور ده نیت
تا پرؤسه که به کزتا بگه یه نن. خوښه ریش به و هه نگاوه دا ده چیت و

ئەو بەشە بچوكانەى (بەشە سەختەكان) كە جىننەشتو، توانايەكى
چىژبەخس و داهىتەرانهى پىندەدات كە سەرنجى كورت بىكاتەو، بۆ
گەشتن بە مەتەلى نوسىنەكە و گەشتن بە ئەنجام. تەماشاي
شىۋەى ژمارە ٤٥ بگەن.

شىۋەى ژمارە ٤٥. بەرەو پىشچوونى مېژووى بىرو باوەرو تواناي
داهىتەرانه.

پىاچونەو

دواى ئەجمەدانى سى قۇناغەكەى پىشوو لە كاتىكدا كە هېشتا
زىاتر پىنوستان بە وەلامى پرسىارەكان يانى چارەسەرى گىرفتى
زانىيارىيەكانە. ئەو پىداچوونەو گىرگە. لەم قۇناغەدا تەنھا ئەو
بەشانە پىرپەنەو كە هېشتا كامىل نەكراون و دووبارە سەنجى ئەو
بەشانە بدەنەو كە بۆ تىنىنى و سەرنجى زىاتر هېماتان بۆ داناون.
دواتر ياداشتەكانى تىكست و پەرەگرافەكان و وىتەى عەقلىتان كامىل
بگەن.

یاداشنه‌کانی ده‌قه‌که و وینه‌ی عه‌قلی

یاداشتکردن له کاتی خویندنه‌وه دوو شیوه‌ی سهره‌کی هه‌یه. که
ئه‌مانه‌ن:

۱ - یاداشتکردن له خودی ده‌قه‌که‌وه.

۲ - وینه‌ی عه‌قلی له کاتی گه‌شه‌کردندا.

۱ - ئه‌و یاداشته‌یه‌ی که له خودی کتێب (ده‌ق) ده‌که‌وه نه‌نجامی
ده‌ده‌ن، ئه‌مانه ده‌گرێته‌وه:

۱. هێل به‌ژێردا کێشانی بابته‌که.

۲. تیکه‌شتی خوینه‌ر بۆ ده‌قه‌که.

۳. تێروانینیکی ره‌خته‌یانه بۆ ده‌قه‌که.

۴. کێشانی راسته‌هێل به‌ژێر ئه‌و بابته‌یه‌ی که گرنگ و جیگای
سهرنجن.

۵. کێشانی هێلی شه‌پۆلاوی به‌ ژێر ئه‌و بابته‌یه‌ی که دژوارن
و پوون نین.

۶. دانانی نیشانه‌ی پرسیار بۆ ئه‌و بابته‌یه‌ی که ده‌تانه‌وێت له
که‌سینکی بپرسن.

۷. دانانی نیشانه‌ی سهرسوهرمان بۆ بابته‌یه‌ی سهرسوهرینه‌ر و
ناوازه‌کان.

۸. کۆمه‌لیک هیمای تایبه‌ت به‌ خۆت هه‌بیت له‌و شوینانه
دایبێتن که بابته‌که په‌یوه‌سته به‌ ئامانجه‌کانی خویندنه‌وه‌که‌ی تۆوه.

۹. وینه‌یه‌کی عه‌قلی زۆر بچوک له‌ په‌راویزه‌کان.

هیلئ پښدار	هیلئ راست که
بابه ته دژوار و سهخته کان	بابه ته گرنگه کان و
یان ئالوزه کان	ئوانه ی که دنوسرین
نیشانده دات	نیشانده دات

شپوهی ژماره ۴۶. ئو ته کنیکانه ی که بؤ هیما دانانی نوسین و دهقه کان سوودی لیوه رده گیردریت.

ئه گهر کتیبه که زور به نرخ نییه ئه توانن سوود له پیتوسی رهنگاورهنگ و قه له می جاف وهرگر بؤ هیما دانانه کان، ئه گهریش کتیبه که به بایه خه و دلتان نایات شتی له سهر بنوسن ئه واه پیتوسی دارین شتی له سهر بنوسن، ئه گهر پیتوس و کورینه ره و ه که به کالی به کاری بهینن ئه واه که متر کاغه زه که پیس ده بیت و بهم شپوهیهش ده توانن ئامانجه که تان بیکن. به لام ئه وهش بزائن کتیب بؤ ئه وه درووست نه کراوه تیزی لیبنیشیت به لکو تؤ به کاری بهینته و تا ده توانیت تیبنی و هیمای له سهر بنوسه. کتیب بؤ خزمه تی تؤ نوسراوه نهک تؤ بؤ خزمه تی کتیب.

۲ - وینه ی عه قل له کاتی گه شه کردنیدا

سهرنج ددهن که وینه ی عه قلئ بؤ ویتا کردنی دهق و پهره گرافه کان به هه مان شپوهی که به ره و پیسه وه ده چن لیکچونیک

زوری له گهل دروستکردنی بهش بهشی پارچه کانی پازل که هیه. نهوکاتهی که له سهره تاوه دیاریکردنی نهو خالاه ی که ده بیت یاداشت بکړین دژواره باشتړ وایه به شیکي زور له یاداشته کانی وینه ی عه قلی له قوناغه کانی کوتایی خویندنه ودها نه نجامی بدن بونه وهی ریگری بکن له یاداشته لاهو کی و ناگرنگه کان.

باشتر وایه له شیوه یه کی ناوه ندییه وه که له خوگری نه ما سهره کییه کانی بابتهی نامانجداری نیوه یه ده سستیپکه ن. سوود لهو شیوه ناوه ندییه وهر بگرن بژ پهره پندان ناو نیشانه گرنگه کان و سهرباسی به شه کان که ره که سهره کییه کانی کتنبه که پیکدیتن.

له گرنگییه کانی وینه ی عه قلی له کاتی خویندنه وهی کتنبدا نه وه یه که زانیارییه کی زور پیکه وه ده به سستیته وه و ریکیده خات که به بی سوود وهر گرتن له م ته کنیکه کاره که سهرکه وتوو نه ده بوو و زور جار زانیارییه وهر گیراوه کان پهرش و بلاوده بوونه وه. وینه ی عه قلی له کاتی که شه سه ندنیدا نهو توانا و نه که رانه ددهات به نیوه که له بری هه لدانه وهی نهو لاپه رانه ی که تا نیستا خویندوتانه ته وه، به توانا و وزه وه بگه رینه وه بونه و به شانیه ی که پیشوتر خویندوتانه ته وه.

وینه ی عه قلی نهو توانایه به نیوه ده به خشیت که دوا ی هه ندیک خویندنه وهی بنه رته ی ته ماشا بکن که کام یه ک له به شه کان بژ نیوه جیگای بیزاری بووه و کام بابته و بهش په یوه ندی به به شه کانی تره وه هیه. نه م ته کنیکه نیوه ده خاته بارودوخیکی

داهینه رانه وه که ده توان داستانه کانتان به یه که وه به ستنه وه. په یوه ندییه کانی نیوان به شه کان بدۆزنه وه. ئاگاداری به شه دژواره کانبن و کاتیک تاییه تی بۆ خویندنه وه بۆ دیاریبکه ن. قۆناغی کۆتایی خویندنه وه که تان له خوگرێ کامکردن و ئاویتته کردنی یاداشته کانه له دهق و په ره گرافه وه له گه ل وینه ی عه قلیدا که وه کو بنه مایه ک بۆ خویندنه وه و پیدچوونه وه ی بابته که کار ده کات.

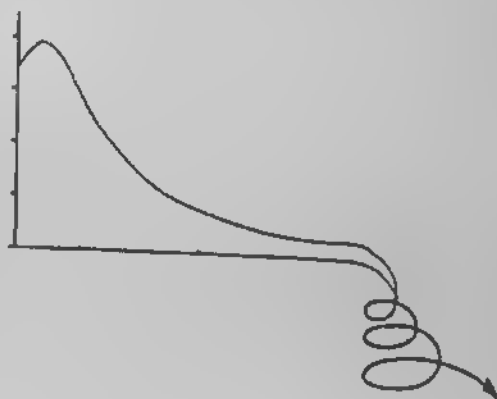
کاتیک ئه م قۆناغی کۆتایتان ته واو کرد، ده بیت وه کو ئه و که سه ی که چه زی له یاری پازل هه بوو پیرۆزبایی له خۆتان بکه ن! رهنگه ئه م کاره پیکه تیناوی دیاریبت به لام له راستیدا کاره که زۆر جدیی و گرنگه، ئه گه ر تیگه یشتن و درککردن و ته واوکردنی خویندنه وه که وه کو جهژن و خوژی بیبینن ئه و به دانیاییه وه هه ر له سه ره تاوه به چیژ و ویقاره وه ده خویننه وه، ئه گه ری سه ره که وتنتان زۆر زۆره.

کاتیک به باشی به رنامه ی خویندنه وه پیره و ده که ن. ئامۆژگاریتان ده که م وینه یه کی زۆری عه قلی (گرنگ) ئاماده بکه ن، که بنه ما و ره گ و پیکهاته سه ره کییه کانی به شه کانی بابته که کورت ده کاته وه و ده ستپیکیکی کورتی بۆ فه راهه م ده کات.

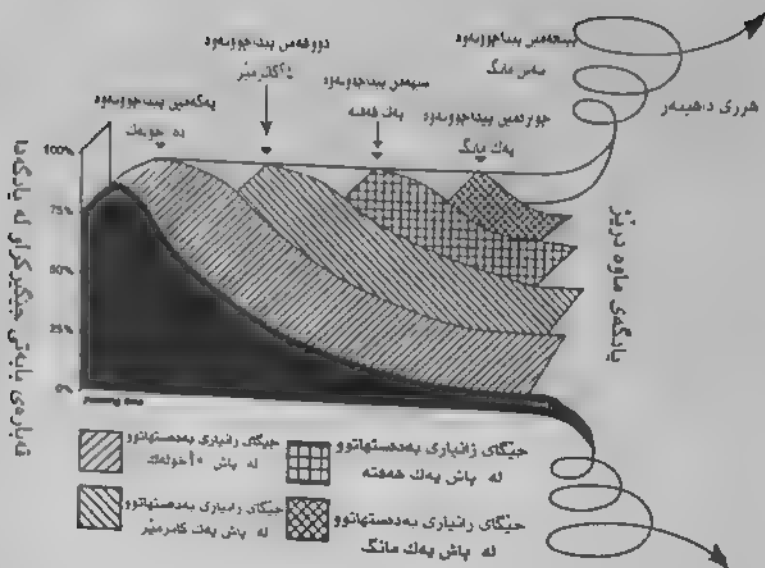
پیداچونه‌وی به‌رده‌وام

جگه له پیداچونه‌وی خیرا، به‌رنامه‌یه‌کی پیداچونه‌وی به‌رده‌وامیش گرنگه و ده‌بیت به‌ئاگاییمان سه‌بارهت به‌یادگه و ئه‌وه‌ی که له به‌شی یادگه‌دا باسما لێوه‌کرد، ئاماده‌ی بکه‌ین. تا ئێستا ئه‌وه‌ روون بوویه‌وه که یادگه به‌خیرای له‌گه‌ل بارودۆخی فیزیووندا هاوشان نابیت، به‌لکو له‌ راستیدا دوا‌ی جیگیربوون و به‌رزبوونه‌وه و پاشان به‌ره‌و نزمبوونه‌وه ده‌روات.

شیوه‌ی ژماره ٤٧.
ئهم هیلکارییه ئه‌وه
نیشاندات که له
راستیدا یادگه دوا‌ی
فیزیوون و پش
داب‌ه‌زینی خیرا،
به‌رزده‌بیتته‌وه.

کاتیکی توانای یادگه‌مان به‌ره‌و که‌مبوونه‌وه ده‌چیت پیداچونه‌وه یارمه‌تیمان ده‌دات به‌جیگیری بیهیلینه‌وه لانی که‌م بۆماوه‌ی دوو تا سێ رۆژ یان زیاتر.

هیلکاری ژماره ٤٨، ئەم هیلکارییه خیرایی بیرچونه وهی زانیارییه کان
دوای فیزیونیان نیشاندەدات، هەلبەت ئەم هیلکارییه ئەو هس دەخاتە پروو
که پیاچونه وهی بابەتە کان زیانگە لیکێ تەرتان بۆ دینیته پیش.

کورتە ی باس MMOST (تەکنیکی خۆبندنه وهی رینکخراوی وینە ی عەقڵی)

نابیت هەموو تەکنیکی خۆبندنه وهی رینکخراوی وینە ی عەقڵی
و هکو یەک زنجیره یی قوناغ بە قوناغ بژمیرین بە لکو و هکو کۆمه لیک
له لایەنه کانی دهقی خۆبندراوه وه له بهرچاو بگيردریت که له روی
ناوهکیه وه په یوه ندییان به یه که وه ههیه، گۆرانکاری ریز به ندیکردن
که له م به شه دا با سمانلیوه کرد به ته واوه تی قابیلی رودانه. ده توانین
پیش دیاریکردنی کات ئەندازه ی بابەتە که دیاریبکه ی، پیش
دیاریکردنی کات و ئەندازه ده بیت بابەتە که دیاریبکه ی و له

ئەنجامدا لە سەرەتاوە دەبیت وینەى عەقلى تەواو بکەین. دەبیت
 پرسیارەکان لە قۇناغى ئامادەسازی یان دواى تەواو بوونی ھەر
 یەکیک لە قۇناغەکان بپرسرین. لە ھەندیک لە کتیبەکاندا کە لە
 قۇناغى کورتەى باسدا وادەردەکەون بى بنەمان و پەيوەندیان
 بەیەکەوہ نىیە دەتوانن ئەوہ لایەن یان ئەگەر بابەتەکان پەيوەندیان
 بە بیرکاری و فیزیاوہ ھەيە. چەندجاریک دووبارەى بکەنەوہ.
 (فیرخوازیک گەشت بەو راستییەى کە ۲۵ جار لە ھەفتەىەکدا
 خویندەوہى چوار بەشى بیرکاری کە ئەویش بۆماوہى ۴ ھەفتە
 لەسەر یەک بە سوود وەرگرتن لەم تەکنیکە زۆر ئاسانترە لە
 دەرگیربوون و رووبەر و بووونەوہى رێسایەکی زمانەوانى. ھەلبەت
 ئەوہش بلێن ئەو زۆر بەباشى سوودی وەرگرتبوو لە بەشى
 چۆنیىتى تىپەرین بەسەر بەشە ئالۆزەکاندا.) قۇناغى پێشەکی
 دەتوانریت لابیریت یان دابەشبکریت بەسەر بەشە جیاوازەکانى
 تردا. قۇناغى لا بردن و سڕینەوہى بەشە دژوارەکان و خویندەوہ
 سەرپێشەکان دەتوانریت لە کاتیکى تر و دەتوانریت پىداچوونەوہش
 بەشیوہىەکی جیاواز پەرە پىندەین یان لابیرین.

بە واتایەکی تر دەتوانریت بۆ ھەر بابەت و کتیبیک بە دلنیایى و
 بە باشترین رینگای گونجاوہوہ پەرژێنە سەرى. لەکاتى
 خویندەوہى ھەر کتیبیکدا دەزانن کە ھەر کیشەىەک رووبدات ئەوہ
 ئێوہن خواوہنى تىگەىشتنىکی پێشوہختەن بۆ ھەلزاردن رینگایەکی
 گونجاوتر و ناوازەتر.

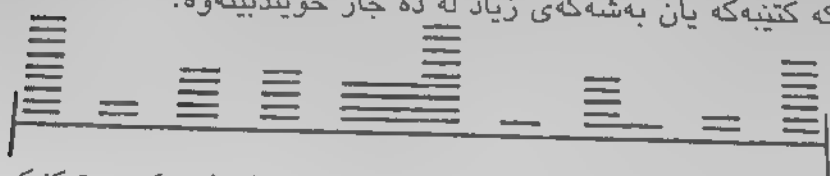
کەواتە لەبرى ئەوہى کە خویندەوہ بىزارکەر و تاقەتپروکین و
 دژواربیت. بەردەوام لە گۆراندایە و درووست ئەنجام دەدریت.
 ھەرودھا دەبیت ئەوہش یادبھێننەوہ کە لەگەل چەندجارە
 دووبارەکردنەوہى کە لە کتیب خویندەوہدا ئەنجام دەدریت. بەلام

خاله بنه‌ره‌تییه‌که له شوینیکی دیکه‌یه، به سوود وه‌رگرتن له ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌ی ریکخراوی وینه‌ی عه‌قلی به‌شیوه‌یه‌کی گشتی به‌زوری زۆربه‌ی به‌شه‌کان ته‌نها یه‌ک جار ده‌خویندیریتنه‌وه و دواتر به‌شه‌گرنگه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی ورد پینداچونه‌وه‌ی بۆ ده‌که‌ن. نموونه‌ی ئه‌مه له شیوه‌ی خواره‌وه‌دا خراوه‌ته‌پوو.

شینوه‌ی ژماره ٤٩. ژماره‌ی چهندجاره‌ی دووباره کردنه‌وه‌ی خویندنه‌وه‌ی کتێبه‌که به‌سوود وه‌رگرتن له ته‌کنیکی خویندنه‌وه‌ی ریکخراوی وینه‌ی عه‌قلی.

له به‌رامبه‌ر خوینته‌ریکی (یه‌ک جار خویندنه‌وه له سه‌ره‌تاوه تا کۆتای) ته‌نها یه‌ک جار له سه‌ره‌تاوه تا کۆتایی کتێبه‌که ناخوینیتنه‌وه به‌لکو چه‌ندین جار ده‌خوینیتنه‌وه. به‌بۆچوونی ئه‌و ته‌نها یه‌ک جار خویندنه‌وه‌ی کتێبه‌که گونجاوه، چونکه هه‌ر به‌شیکی له زانیارییه‌کان دوا‌ی به‌شیکی تر به‌ته‌واوه‌تی تینه‌گات، ئه‌و له‌وه تیناگات که گه‌رانه‌وه بۆ دواوه، نه‌خویندنه‌وه‌ی هه‌ندیک له باسه‌کان، دووباره خویندنه‌وه‌ی به‌شه ئالۆزه‌کان، ریکخستنی گشتی و له‌بیرچونه‌وه به‌هۆی پینداچونه‌وه‌ی ناته‌واوه ریک وه‌کو ئه‌وه وایه که کتێبه‌که یان به‌شه‌که‌ی زیاد له ده جار خویندبیتنه‌وه.

شینوه‌ی ژماره ٥٠. ژماره‌ی ئه‌و چهندجارانه‌ی که کتێبیک به‌ته‌کنیکه کۆنه‌کان (یه‌کجار له سه‌ره‌تاوه تا کۆتایی) ده‌خویندیریتنه‌وه.

بۆ پېشەۋە

تەكنىكى خويندەۋەى رىكخراۋى وينەى عەقلى. دەستكەۋتىكى
خىرا و چىزبەخشى ئىۋە بە جىهانىك لە زانىيارىيەكان بە رىسايەكى
گونجاۋ دەبەخشىت. كە يارمەتى مىشكتان دەدات بۇ فىربوۋنىكى
زىاتر و كارىگەرتر و ئىۋە لە فىرخوازىكى بىمەيلەۋە دەگۈرىت بۇ
كەسىنكى ۋەكو ئىدوارد ھىۋس كە موشتاقانە ئاۋىتەى كىتەبەكان
دەپىت!

یادداشت و داواکاری تایبہ تی

بهشی دههم

به‌نامه‌ی کاری نوئ

پیداچوونه‌وه

* چی جیاوازیگه‌لیک له بیست و پینج سالدا ده‌توانیت بیتهدی

* پیداچوونه‌وه‌ی توانا عه‌قلیه‌کان و ته‌مه‌ن

له بیست سالی رابردودا قه‌له‌مبازیکی گه‌وره له تیگه‌یشتنی ئیمه بۆ میشکی مروژ روویدا، له‌م به‌شه‌دا نیگای ئایینده‌یه‌ک ده‌که‌ین که تیندا میشکی به‌سالاه‌چوو هینشتا به‌ره‌و پینشکه‌وتنی زیاتر هه‌نگاو هه‌لده‌گرئ.

چی جیاوازیگه‌لیک له بیست و پینج سالدا ده‌توانیت بیتهدی

به ده‌ستپینکی سه‌ده‌ی بیست و یه‌ک (سه‌ده‌ی عه‌قل) هه‌زاره‌ی سییه‌م (هه‌زاره‌ی میشکا)، ره‌گه‌زی مروژی، به هه‌موو ئه‌و تاییه‌تمه‌ندییه‌ گه‌ورانیه‌ی که هینشتا درک نه‌کراون، ئه‌وان هاتونه‌ته قوناغیکه‌وه به دله‌نیاییه‌وه میژوونوسانی ئایینده‌ وه‌کو ده‌ستپینکی گه‌وره‌ترین رینسانسی مروژایه‌تی له میژوودا ته‌ماشایی ده‌کن و

ناوی دههین. قزناغیک که به دلنیا ییه وه وهرچه رخانیکی سهره کییه
له دونیا بینی مرؤفه کاند.

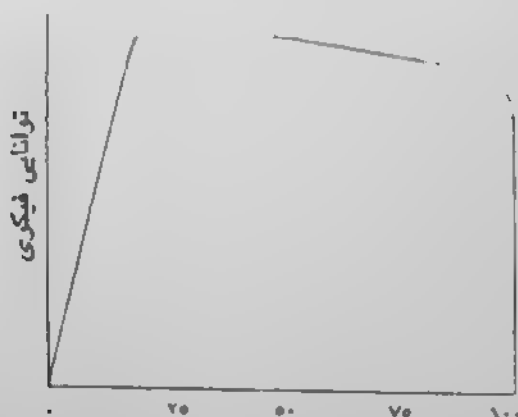
دوای تیپه ربوونی زیاتر له ۳۰ سال به سهر کتیی توانای
میشک) رابونیک ناوازدهم سهرنجا له ناره زوو کردن بز هونه،
شانو، موسیقا، زانست، مه عریفه، لیکولینه وهی زه مینی، جیهانی و
گهردوونی و بهنگه زیاتر له هه موویان حهز و ناره زووی ناوازدهم
بز لیکولینه وه له بابته عه قلی و هزریه کان بینیه وه.

باوه ره کانی ئیمه سه بارهت به توانا ناوازه کانی عه قلی هه زو
دوو چاری که موکورتی زانستی هات، بۆنموونه ئه و باو دره ی که
ده لیت به تیپه ربوونی ته مهنی مرؤف توانای عه قلی لاواز ده بیت.

پیداچوونه وه، توانا عه قلییه کان و ته مهن

ته کنیکی پیداچوونه وهی هه که سینک په یو دندییه کی
سهرنجا کیشی به بۆچونی که سه که وه هیه ده باره ی لاواز بوونی
توانا عه قلییه کانی مرؤف له گه ل زیاد بوونی ته مهنیدا، به شیوه یه کی
سروشستی وای خه یال ده کړی که به های به هره ی هزری، توانایی
یادگه، توانایی له تیگه یشتنی په یوه دندییه تاییه تییه کان، خیرایی
درک کردن، په یوه ندیی واتایی، به لگه هینانه وهی لۆجیکی و گشتی و
تادوایی.. دوای گه شتن به ته مهنی ۱۸ سالی بۆ ۲۵ سالی به ره و
لاواز بوونه وه ده روات، (شیوه که ی خواره وه ته ماشا بکه ن)

مۆئەوہی ژماره‌کان راست و درووستن دوو ھاڭه‌ری څرنگ.
له به‌رچاو بگرن.

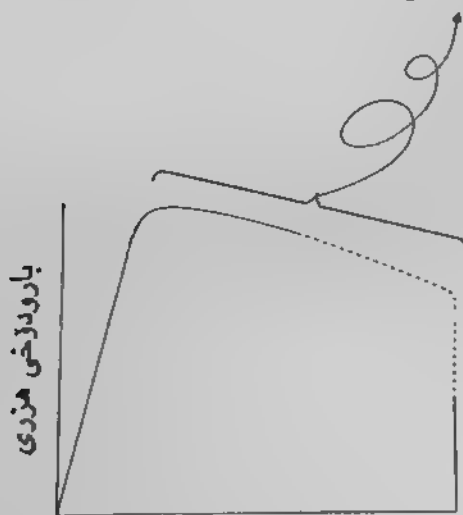

شیوہی ژماره ۵۱. ئەم ھیلکارییہ ئەنجامی ستانداردی ئەندازەکرتنی توانایی فیکری لەگەڵ بەرزبوونەوہی تەمەن نیشانەدات، قسە لەسەر ئەوہیہ کہ توانا ھزرییەکانمان دوای گەشتن بە تەمەنی ۱۸ بۆ ۲۵ سالی کەم کەم بەرہو لاوازی و سستی دەپۆن.

۱ - ئەم کەمبوونەوہیہ لە نێوان ۵ بۆ ۱۰ لە سەددایە، کاتیک ئاگاداری تایبەتەندی و توانا بەرزەکانی مینشک دەبینەوہ ئەم کەمبوونەوہیہ زۆر گرنگ نابێت.

۲ - ئەو کەسانە ی کە لەم تاقیکردنەوہیہدا بەشدارییانکردووە و گەشتوون بەم ژمارە و ئەنجامە ئائومیدکەرە، لە ژێر سیستەمە کۆن و نەریتییەکانی ئەزموونکردن تاقیکراونەتەوہ، کەواتە زۆربە ی کات ئەوان بە ھەریان و ەرنەگرتووە لە تەکنیکەکانی فیزبوون، پێداچونەوہ و یادھێنانەوہی سەرکەوتوو.

ئەگەر بە وردى تەماشای شىنودى سەردەدە بکەين. بەئاسانى تىدەگەين کە باردۇخى عەقلى و ھزرى مەرۇف لە زۆربەى سالەکانى ژيانيدا لە ئاستىكى زۆر نەزەدەبوو. بەواتايەکىتر تايبەتمەندى و توانايە واقعىيەکانى مېشک و عەقلى ئەو سالانىكى زۆرە لە ساردکەرەودى يادگەدا بەستوويەتى بەين ئەودى بەکارى بەينيت. جىگای سەرسورمان نابيت کە وەھا مېشکىكى بەکارنەھيندراو دواى ۲۰ تا ۴۰ سال لە ناچالاکىي و سوود وەرەگرتنى کەمىک کارايىيەکەى سستتر بىتەو. بەلکو ئەو جىگەى سەرسورمانە کە ئەم مېشک و عەقلە ھىشتا زۆر بەچاکى ئەتوانيت کار بکات.

شىنودى ژمارە ۵۲. ئەم ھىلکارىيە ھاوشىنودى ھىلکارى پىشووئر لەسەر بىنەماى ئامارىکە کە لە کەسانىکەو بەدەست ھاتوو کە بەشىنودىيەکى نەرىتى و کلاسیكى تاقىکردنەوھيان لەسەرکراو. ئەگەر مەرۇف فېرېنيت بىتوانيت چۆن سوود لە توانا بالاکانى مېشکى وەرېگريت. ئەوکات لەگەل بەرزبونەودى تەمەنيدا توانا عەقلىيەکانى ئەک دانابەزىت. بەلکو بەرزىش دەبىتەو.

له لایه کی تره وه نه گهر مینشک به به رده وامی به کار بهیندریت نه و
 تواناییه کای زیاتر و زیاتر ده بیت، کاریگه ری ته مه نیش له
 هیلکاری به که دا به شیوه یه کی به رچاو ده بیت. ده توانین نه م
 کاریگه ری به له یاداشت و نویسنه کانی که سه به ته مه نه کان بینین که
 زور چالاک و تویره و نویسنه. ههست به وه ناکه ن
 تواناییه کانینان دابه زبیت. به زوری یادگیان جیگیره و به به رزی
 ماوه ته وه و توانایه کانینان له تیگه یشتن و درک و فیربوند له زه مینه
 نوییه کانی زانستدا زور زیاتره له و که سه که نهجه تامه زرویانیه ی که
 مینشکیکی که نهجتر و به گورتریان هه یه. (شیوه ی سه ره وه ته ماشا
 بکه ن)

له تویره نه وه ی کارایی عه قل و هزری مرؤفا نه و باوه ره
 ناتهن درووسته بوونی هه یه که ده لیت له گه ل به سه لاچوندا
 تواناییه که ی که مده بیت ته وه، له راستیدا ده بیت تویره نه وه ی زور ورد
 تر له سه ره نه و که سانه نهجام بدریت و دوا ی تاقیکردنه وه ش
 ده توانین درک به وه بکه ین که چۆن توانا هزری و عه قلییه کان
 ده توانریت به رزتر و چالاکتر بکریته وه، نهک لاواز و سست بینه وه.
 رۆژانه له ته له فزیۆن و مالپه ره کانه وه به ده یان نمونه ی که سه
 سه رکیش و یاخییه کان ده بینین و ده بیستین که ته مه نیان له
 سه رووی ۷۰ سالییه وه یه، تاییه ته مندی و چالاکیه کانینان به زوری
 چالاکیی و وزه، گورجوگزی، قسه خۆش و دلشاد، توانای
 جهسته یی به رز، خۆراگری، سه رشیتی، به هیزی، رۆشنبیر و

خوینەر، میهره بانی، یادگهی به هیز، عاشق و ئهوینداری، هۆگری و
چه ندانی تر، ئهوان به عیشقه وه له جیهان و ته مه نه که یان دهروان،
ئه م تایبه ته ندییانه له وانه ن که ئیمه زیاتر ده مانه ویت مندا ل و
هه رزه کاره کانمان تیناندا بیئت.

له کۆتاییدا ئه وه بلیم، ئیمه ده بیئت تینگه شتبیئتین که ئه گه ر سوود
له ته کنیک و یاسا گرنگه کان وه ربگرین، بایه خ به و ریسایانه بدهین
که بۆ درک و هیشتنه وه و به کارهیتانی میشکی ئیمه ئاماده کراوه
ئه وا به دلنیاییه وه چیرۆکی (ئیدوارد هیۆس) چیرۆکی هه موومان
ده بیئت.

یاداشت و داواکاری تایبہ تی

فەسەى كۆتايى

كاتىك كە دەگەن بە كۆتايى كىتەكە، ھىوادارم لەو تىگەشتىتىن
كە ئەمە كۆتايى كار نىيە، بەلكو دەستىك و سەرەتايە. بە قەشەنگى
فىزىكى و ئالۋىزى مىشكى ئىو و توانا ھەستى و عەقلىيە
زۆرەكانى، بە تواناتان لە وەرگرتى زانىيارىيەكان و پاراستى ئو
زانىيارىيەكان و بە تەكنىكە نوپىيەكان كە يارمەتى مىشكتان دەدات بە
شىۋەيەكى سەرنجراكىش رىكىان بخات و سىستىماتىكىان بكات كە
زىياتر ھەماھەنگە لەگەل كىردارى ئىو، خويندن و بەدواداچوون و
فىربوون و لە ھەموو ژىانتاندا دەيىت بىيىت بەوھى كە دەتوانىت:
پىرۋسەيەكى دەرون و چالاكەخش بەدېيەيتىت، كە نەك تەنھا نابىتە
ھۆى تورەبوون و بىزارىتان بەلكو چىز بەخش و دلخۆشكەرىشە.
ئەوانەى كە دەيانەويىت زانىيارى زىياتر لەم بوارەدا بەدەستبەيتىن
و زىياتر لەسەرى فىربىن، پەيوەندى بكن بە نوسىنگەى كارمەو
لە پىگەى ئەم ئادرەسانەى خوارەو:

دامەزراوھى بوزان www.Buzanworld.com

ژمارەى تەلەفون (بەرىتانيا - لەندەن): ۰۱۶۲۸۴۸۲۷۶۵

ئىمەيل: tony.buzana@buzanworld.com

